

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów. Zespół

ZBIÓR RĘKOPISÓW I ARCHIWUM PAWLIKOWSKICH

ZESPÓŁ (FOND) 76.

CZEŚĆ III. ARCHIWUM PAWLIKOWSKICH.

171. Papiery Państwowej Rady Ochrony Przyrody (m.in. projekty zarządzeń i sprawozdania).
1931-1935.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека АН УРСР
ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

Ш. № 11 обл. 171/п. 24

Державна рада охорони
природи

Проекти розпоряджень, протокол,
звіти, об'єкти вивчення.
1931-1935

145 арк.
м. пол.

Rozporządzenie Rady Ministrów
z dnia
o utworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego.

Na podstawie art. 9 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody /Dz.U.R.P. Nr 31, poz. 274/ zarządza się co następuje:

§ 1. Celem zachowania dla całego narodu Tatr, jako części ziemi polskiej, gdzie przyroda nagromadziła wielkie skarby i osobliwości, oraz pragnąc, aby przyszłe pokolenia wносиły z obszaru tego, zachowanego w stanie nienaruszonym, korzyści moralne i fizyczne - tworzy się Tatrzański Park Narodowy.

Granica Tatrzańskiego Parku Narodowego, położonego w powiecie nowotarskim województwa krakowskiego, przebiega:

Od zachodu, licząc od zbiegu granicy państwowej polsko-czechosłowackiej z granicami gmin katastralnych Witów i Kościeliska, zachodnią granicą gminy katastralnej Kościeliska na północ aż do zachodnio-północnego narożnika parceli l.kat. 2021/1, północną granicą parceli l.kat. 2043/1, 2187, 2202, 205, zachodnią, północną i wschodnią granicą parceli l.kat. 206, aż do północno-zachodniego narożnika parceli l.kat. 11263 gminy katastralnej Zakopane, skąd wzdłuż północnego brzegu pasa drogowego Drogi pod Regłami i dalej północnymi granicami parceli gminy katastralnej Zakopane l.kat. 11216/3, 11216/2, zachodnią granicą parceli l.kat. 11068 i dalej w linii prostej od północno-zachodniego narożnika parceli l.kat. 12981, przylegającego do potoku Bystry, dalej północnymi granicami lasu na parcelach l.kat. 12981, 12978, po czym w linii prostej ku wschodowi do serpentyny drogi Zakopane-Morskie Oko, dalej wzdłuż tej drogi aż do mostu na potoku Filipka, dalej ku północy wzdłuż tego potoku aż do północno-zachodniego narożnika parceli gminy katastralnej Bukowina l.kat. 5302/1, przylegającego do potoku Filipka, po czym północną granicą tejże parceli aż do drogi l.kat. 5411, w dalszym ciągu wzdłuż tej drogi i wschodnią granicą parceli l.kat. 5302/1, aż do drogi Zakopane - Morskie Oko, dalej wzdłuż tej drogi aż do jej przecięcia z linią podziału przestrzennego Nadleśnictwa Państwowego Bukowina Nr 6, biegnącą w linii prostej na wschód parcelami gminy katastralnej Brzegi l.kat. 2241/3 i 2227/3 wzdłuż tej linii podziału przestrzennego aż do rzeki Białki, po czym dalej od wschodu, południa i zachodu granicą państwową polsko-czechosłowacką.

Linia graniczna od północy zostanie dokładnie oznaczona na gruncie zarządzeniem wojewody, wydanym w porozumieniu z dyrekcją lasów państwowych.

§ 2. Dla osiągnięcia celów ochrony przyrody na obszarze, wskazany w § 1, nastąpić może wywłaszczenie w trybie art. 18 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. o ochronie przyrody jedynie w stosunku do osób, które nabyły własność lub współwłasność gruntu w Tatrach w ciągu ostatnich lat 20, licząc ten okres wstecz od ogłoszenia niniejszego rozporządzenia, o ile nie należą do góralskiej ludności miejscowej, oraz na gruntach tych nie prowadzą gospodarstwa leśnego lub pasterskiego.

Wywłaszczenie nie będzie stosowane do organizacyj turystycznych, posiadających w chwili ogłoszenia rozporządzenia niniejszego własność lub współwłasność na terenie Parku.

§ 3. Wykonywanie prawa własności i wszelkich praw rzeczowych na terenie Parku zostaje utrzymane w dotychczasowych granicach, o ile coś innego nie wyniknie z dalszych przepisów rozporządzenia niniejszego oraz z rozporządzeń i zarządzeń wydanych na jego podstawie; w szcze-

gólności nie ulegają ograniczeniu istniejące na terenie Parku prawa służeńnościowe.

§ 4. Lasy na terenie Parku podlegają ochronie w dwóch strefach: w strefie ochrony ścisłej i ochrony częściowej.

Strefa ochrony ścisłej obejmuje lasy regla górnego: linia strefy ochrony ścisłej zostanie dokładnie oznaczona na gruncie zarządzeniem wojewody, wydanym o ile chodzi o obszary znajdujące się pod zarządem lasów państwowych - w porozumieniu z właściwą dyrekcją lasów państwowych. W strefie ochrony ścisłej gospodarka leśna prowadzona być winna jedynie celem skutecznej ochrony lasów i zabezpieczenia ich od klęsk elementarnych, nie zaś dla uzyskania jakichkolwiek korzyści gospodarczych; przepis ten nie ogranicza wszakże istniejących tam praw służeńnościowych.

W strefie częściowej ochrony prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej jest dozwolone, jednakże ograniczone zakazem zakładania zrębów zupełnych; dokonywać tu należy trzebieży uodporniających w młodszych drzewostanach sztucznego pochodzenia i stosować jedynie tylko odnowienie naturalne lub sztuczne nasionami drzew miejscowego pochodzenia z uprzywilejowaniem jodki, buka i jaworu w dolnym reglu. W lasach tej strefy obciążonych służeńnościami, dopuszczalne są wąskie zręby zupełne.

Każde gospodarstwo leśne na terenie Parku musi być oparte na planie lub programie gospodarstwa leśnego zatwierdzonym przez właściwe władze w porozumieniu z Zarządem Parku.

§ 5. Na wniosek Państwowej Rady Ochrony Przyrody wojewoda może w porozumieniu z właściwą dyrekcją lasów państwowych wyznaczyć na obszarze Parku stałe lub czasowe maceczniki oraz rezerwaty dla zwierząt i roślin i ograniczyć wstęp na te tereny dla osób nie wymienionych w art. 2, p.6 ustawy o ochronie przyrody.

Na obszarach, które w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego były użytkowane dla celów gospodarki pasterskiej, maceczniki lub rezerwaty zwierząt albo roślin mogą być wyznaczane tylko po wysłuchaniu opinii właściwej izby rolniczej, przy czym w razie ujemnej opinii, decyzję co do wyznaczenia macecznika lub rezerwatu powożmie Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 6. Na terenie Parku zakazane jest:

- a/ wszelkie działanie, mogące zmienić lub zniszczyć charakter naturalnego krajobrazu tatrzańskiego jak to: jezior, potoków, wodospadów, źródek, wywierzysk, jaskiń, form skalnych itp. Wyjątek stanowią ujęcia wód, mające na celu zaopatrywanie ludności w wodę oraz nawadnianie lub osuszanie gruntów, przeznaczonych dla gospodarki pasterskiej; plany budowy na terenie Parku urządzeń trwałych, mających na celu ujęcie wód dla zaopatrywania ludności w wodę, wymagają zgody Zarządu Parku. W szczególności zabronione jest użytkowanie moren, pobieranie szutru z łożysk potoków, budowanie zastawek i zapór na rzekach i strumieniach, eksploatacja namulisk jaskiń, zakładanie kamieniołomów, eksploatacja minerałów, użytkowanie wód w celach technicznych, niszczenie szaty roślinnej i fauny tatrzańskiejskiej oraz rozkładanie ognisk na obszarze lasów i kultur leśnych;
- b/ wykopywanie, zrywanie i przenoszenie roślin jak również zabijanie, łowienie i przenoszenie dzikich zwierząt, nie wymienionych w przepisach łowieckich. Zakres i normy, w granicach których, za zezwoleniem Zarządu Parku, wolno będzie zbierać, łowić i wnosić z terenu Parku rośliny i zwierzęta dla celów naukowych, ustali zarządzenie wojewody wydane w porozumieniu z właściwą dyrekcją lasów państwowych,

na wniosek Państwowej Rady Ochrony Przyrody;

- c/ wykonywanie prawa polowania lub rybołówstwa, z wyjątkiem niezbędnego odstrzału zwierzyny oraz wędkarstwa sportowego, wykonywanych na podstawie specjalnego zezwolenia właściwych władz, w danego w porozumieniu z Zarządem Parku;
- d/ wprowadzanie do Parku obcych gatunków zwierząt i roślin, nie należących do rodzimej fauny i flory Tatr oraz nie związanych z gospodarką pasterską;
- e/ wznoszenie budowli, nie związanych z gospodarką leśną lub pasterską, umieszczanie tablic pamiątkowych, budowanie pomników, kolejek, wyciągów, tramwai, dróg bitych, tworzenie zakładów o charakterze przemysłowym, leczniczym, hotelarskim lub handlowym, oraz umieszczanie jakichkolwiek reklam obrazowych i świetlnych poza wnętrzem istniejących w Tatrach budowli;
- f/ pływanie motorówkami, czółnami, łódkami, kajakami, tratwami itp. po wodach Parku;
- g/ urządzenie zawodów w strzelaniu, wyścigów motorowych oraz zawodów na lodzie.

Zakazy określone w paragrafie niniejszym nie dotyczą zabiegów niezbędnych dla racjonalnego zagospodarowania hal, jako to usuwania kamieni, niszczenia szczawisk, wprowadzania mieszanek pastwiskowych, niszczenia śmiecia darniowego, koszarowania, ogradzania kwater płotami itp.

Za hale w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważane będą obszary, służące gospodarce pasterskiej, ustalone przez użytkowników w porozumieniu z Zarządem Parku, a w razie niedojścia do porozumienia przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Do czasu ustalenia obszarów hal przepis ustępu poprzedzającego ma zastosowanie do wszelkich gruntów użytkowanych w gospodarce pasterskiej według stanu faktycznego w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

§ 7. Na terenie Parku zakazane jest bez zezwolenia Zarządu Parku:

- a/ użytkowanie hal w sposób inny niż przez prowadzenie gospodarki pasterskiej,
- b/ poddzierżawianie, uzyskanych za zgodą Zarządu Parku, koncesyj na prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych, handlowych i rzemieślniczych;
- c/ zakładanie i budowa ścieżek turystycznych;
- d/ zbieranie grzybów i jagód przez osoby nie będące właścicielami gruntów albo domownikami lub pracownikami właścicieli gruntów;
- e/ obozowanie w grupach większych oraz obozowanie dłuższe /kilkudniowe lub sezonowe/ w grupach mniejszych w miejscach nie przeznaczonych na ten cel przez Zarząd Parku, wreszcie jakiegokolwiek obozowanie i biwakowanie, połączone z paleniem otwartego ognia, z wyjątkiem, gdy wymaga tego koniecznie bezpieczeństwo życia ludzkiego.

§ 8. Budowa, odbudowa, rozbudowa i przenoszenie budynków gospodarczych leśnych i pasterskich oraz odbudowa, rozbudowa, przebudowa i przenoszenie schronisk, istniejących w chwili ogłoszenia rozporządzenia niniejszego, a należących do towarzystw turystycznych lub będących wspólną własnością współwłaścicieli hal na terenie Parku są dozwolone po zatwierdzeniu przez właściwą władzę planów architektonicznych i sytuacyjnych.

Właściwa władza zatwierdza plany schronisk w porozumieniu z Zarządem Parku.

Przed zatwierdzeniem planów budynków gospodarczych i pasterskich właściwa władza zasięga opinii:

- 1/ Zarządu Parku - w stosunku do budynków gospodarczych leśnych,
- 2/ Zarządu Parku i właściwej izby rolniczej - w stosunku do budynków pasterskich i budynków gospodarczych z pasterstwem związanych.

Zatwierdzanie planów architektonicznych nie będzie wymagane, jeżeli budynki pasterskie i gospodarcze z pasterstwem związane wznoszone są według planów wzorcowych, ustalonych przez właściwą izbę rolniczą po wysłuchaniu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, przy czym w razie ujemnej opinii o ustaleniu planów wzorcowych decyduje Minister Rolnictwa i Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Nie będzie również wymagane zatwierdzanie planów sytuacyjnych, jeżeli budynki odpowiadające planom wzorcowym wznoszone są w miejscach ustalonych przez izbę rolniczą - w porozumieniu z Zarządem Parku.

§ 9. Ekspedycje ratownicze posiadają pełną swobodę poruszania się i obozowania na całym obszarze Parku.

§ 10. Ruch turystyczny na terenie Parku odbywać się może wszędzie, z wyjątkiem maceczników, rezerwatów oraz miejsc wyraźnie przez Zarząd Parku czasowo lub stale dla ruchu tego zamkniętych i oznaczonych odpowiednimi znakami. Tylko względy naukowe oraz istotne potrzeby taternictwa czynić będą dostępnymi obszary zakazane, ale za zgodą Zarządu Parku. Zarządzenie wojewody, wydane w porozumieniu z właściwą dyrekcją lasów państwowych po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody i zainteresowanych organizacyj turystycznych, ustali przepisy regulujące na terenie Parku ruch turystyczny i ustalające trasy masowego ruchu wycieczkowego, masowego ruchu narciarskiego oraz miejsca biwakowania większych grup turystów i campingu.

§ 11. Ochronę przyrody na terenie Parku sprawuje Zarząd Parku z siedzibą w Zakopanem. Zarząd Parku powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Skład i organizację Zarządu Parku ustali rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 12. Przy Zarządzie Parku ustanawia się jako organ doradczy i opiniodawczy, Rada Tatrzańskiego Parku Narodowego. Skład i organizację Rady Tatrzańskiego Parku Narodowego ustali rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 13. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

16. Prof. Dr. Pawlikowski 5
P r o t o k ó ł

z posiedzenia, które odbyło się dnia 2 października 1932 r. w Państwowej Szkole Przemysłu Drzewnego w Zakopanem pod przewodnictwem Pana Wojewody Kwaśniewskiego i przy udziale:

1/ P. P. Prof. Brzega, 2/ Int. Arch. Gsaplicki, 3/ Int. Gubernat, 4/ Dyr. Dobrodzicki, 5/ Zast. Starosty Füller, 6/ Prof. Coetel, 7/ Ka. Dyr. Huspola, 8/ Prof. Jarocki, 9/ Prof. Jastrzębowski, 10/ Starosta Dr. Korniak, 11/ Int. arch. Meyer, 12/ Dyr. Sika-Nowicki, 13/ Int. Owczarszak, 14/ Prof. Pawlikowski, 15/ Prof. Arch. Stryjeński, 16/ Prof. Szafer, 17/ Konserwator Arch. Treter, 18/ Int. Turyczyn, 19/ Burmistrz Winnioki, 20/ Dyr. Zachauski, 21/ Dyr. T. Malioki, 22/ Dr. Ludwik Neugebauer Nowy Targ.-

O godz. 10.30 p. Wojewoda otworzył posiedzenie, wysuwając zagadnienia ochrony przyrody, zabytków, folkloru i z tem związanych spraw gospodarczych które mają być przedmiotem obrad.

Pierwszy zabiera głos Prof. Brzega w swoich słowach wyraża radość z powodu zorganizowania objazdu, zaznaczając, że pragnąłby, aby ten objazd w odróżnieniu od poprzednich zakończył się praktycznym wynikiem n. p. w formie trwałej komisji, urzędującej przy Województwie. Zakres prac tej komisji obejmowałby 3 dziedziny: ochronę przyrody, /która już jest dość dobrze zorganizowana /, zabytków i rozbudowy Podhala. Komisja powinna opracować dwa programy działania w zakresie tych 3 dziedzin: jeden obejmujący najpilniejsze zadania a drugi - na dalsze 10 - 20 lub nawet 30 lat. Byłoby to stworzenie planu regionalnego, ustaleniem wytycznych rozwoju terenu. Wchodziłyby tu w rachubę sprawy komunikacji, lotnisk, ochrony zabytków itp. Zagadnienie komunikacji można rozważać z punktu widzenia lokalnego i turystycznego. Przy rozważaniu kwestji lotnisk, zwłaszcza mniejszych, spontanicznie powstających, należy przede wszystkim rozstrzygnąć jakie miejscowości nadają się na ten cel. N. p. Zubrzyce nie nadaje się na lotnisko, w przeciwieństwie do Bukowiny,

Białki i okolice Jurgowa. Dalszą sprawą nie mniej ważną jest kwestja regulacji miejscowości kuracyjnych szczególnie tych zagrożonych. Ochrona zabytków, aczkolwiek, jak to stwierdził objazd stoi nieźle, wymagałaby większych sum, które możnaby zaczerpnąć z Funduszu Kultury Narodowej. Pieniądzami uzyskanemi tą drogą mogłaby rozporządzać, ze względów prawnych, tylko jakaś organizacja społeczna np. Polskie T-wo Tatrzańskie, które w Rabce zajmuje się temi sprawami, Muzeum im. Chałubińskiego lub jakaś inna instytucja społeczna. Na końcu swego przemówienia zwraca się Prof. Stryjeński do P. Wojewody z zapytaniem, czy jest możliwe utrwalenie obecnej komisji jako komisji stałej, złożonej z 3-ech osób; przedstawicieli ochrony przyrody, zabytków i aktualnych interesów terenowych.

P. Wojewoda: Proponuje, aby najpierw dyskutować nad projektowaną przez Prof. Stryjeńskiego komisją, jej składem i programem prac a do dalszych punktów obrad odsunąć inne zagadnienia, które z pewnością w ciągu objazdu interesowały się jej uczestnikami.

Dyr. Zagheński: dziękuje w imieniu Związku Podhalan i ludności za zorganizowanie objazdu i wszystkim obecnym za uczestnictwo. Następnie przypomina, że podobna komisja została już w roku 1939 uchwalona. wniosek 188 /str. 346/.

Prof. Szafer: Projektuje, do komisji Dyr. Robót Publicznych, Konserwatora i Delegata Ministerstwa dla ochrony przyrody. Komisja zwoływałaby, dla omówienia pewnych aktualnych spraw, większe ciało.

Dyr. Siła-Nowicki: Wyraża przekonanie, że komisja powinna składać się z czynnika obywatelskiego a nie z urzędników, gdyż ci posiadają już w ścisłym kontakcie z P. Wojewodą i ze sobą.

Prof. Jastrzebowski: Prsyła się do zdania p. Dyr. Siły-Nowickiego proponując na członków komisji Prof. Goetla, Prof. Szafera i Prof. Stryjeńskiego.

Starosta Korniak: Proponuje rozszerzenie składu komisji do osób 5. t. j. powiększenie jej o reprezentanta turystyki np. T-wo

Tatrzańskiego i przedstawiciela świata lekarskiego dla zagadnień higieny, mających niezmiernie doniosłe znaczenie na Podhalu.

Prof. Gostel: Przysnaje, że komisja o podobnym składzie była już raz uchwalona, lecz nie została zrealizowana. Następnie przychyliła się do zdania p. Starosty w sprawie 5-osobowego składu komisji, lecz zwraca uwagę, aby członkowie jej zamieszkiwali stale w Krakowie lub mogli bez trudności dojeżdżać. Wreszcie zgłasza gotowość do reprezentowania turystyki.

Dyr. Siła-Nowicki: Zwraca uwagę, że w dotychczasowej dyskusji nie zostały sprecyzowane kompetencje komisji. Chodziłoby między innymi o ustalenie, czy p. Wojewoda i Wydziały Województwa byłyby zobowiązane do zasięgania w pewnych sprawach opinii tej komisji, czy też byłoby to pozostawione ich swobodnemu uznaniu. Zdaniem p. Dyr. Nowickiego Komisja miałaby zasadniczo charakter doradczy z prawem inicjatywy odwoływania się do Województwa w sprawach, które należałoby dokładniej wyszczególnić.

P. Wojewoda: Wyrata pogląd, że inicjatywa mogłaby wychodzić od Niego i od poszczególnych członków komisji.

Prof. Gostel: Omawiana Komisja mogłaby być zorganizowana na wzór Rady Ochrony Przyrody, która jest organem doradczym delegata Min. /Prof. Szafera /. Co do kompetencji komisji, to można przyjąć punkty jakie wyluszczył Prof. Stryjański.

Prof. Stryjański: Program działania komisji wynika z programu regulacyjnego. Drugim zadaniem byłoby ustalenie kolejności spraw według ich wagi. Trzecim - wydawanie opinii, co do aktualnie wysuwających się zagadnień.

P. Wojewoda: zwraca uwagę, że nie ustalono dotychczas, jak liczny ma być skład komisji. Albowiem dokładniejsze opracowanie formy organizacyjnej i programu działania dokona sama komisja, biorąc pod uwagę materiał dostarczony w czasie obecnej dyskusji.

Prof. Stryjański: Za składem 3 osobowym przemawia większa

łatwość zwołania 3-ich osób niż 5. Przysnaje jednak, że są pewne poważne względy, które przemawiają za powiększeniem liczby członków. Czwartą osobą mógłby być reprezentant miejscowej ludności a piątą, jakiś lekarz.

Starosta Korniak: Na reprezentanta miejscowej ludności proponuje delegata Związku Podhalań. Ponadto podkreśla wagę funkcji lekarza w komisji, którego osujność powinna przeciwdziałać między innymi szerzeniu się gruźlicy po wsiach, roznoszonej przez chorych letników, nie umieszczanych w sanatorjach.

Prof. Goetel: Projektuje na reprezentanta ludności prezesa Zw. Podhalań p. Dyr. Zachemskiego. Następnie uważa, że niezbędną kwalifikacją lekarza, zasiadającego w komisji jest jego znajomość i szerszy pogląd na sprawy całego terenu. Mógłby nim być ktoś z Uniwersytetu Jagielli.

Starosta Korniak: Nie zna żadnego lekarza, któryby odpowiadał wymienionym kwalifikacjom ze względu na to, że wybitni miejscowi są związani z terenem lokalnym.

Prof. Goetel: Zgłasza kandydaturę Prof. Korczyńskiego profesora balneologii U.J.

P. Wojewoda: Stwierdza, że do komisji zostali zgłoszeni pp. Prof. Goetel, Prof. Korczyński, Prof. Stryjeński, Prof. Szafer, Dyr. Zachemski.

Prof. Szafer: przedkłada szereg aktualnych spraw z dziedziny ochrony przyrody, a mianowicie:

- 1/ Sprawa drogi do Morskiego Oka. Wobec faktu brania materiału na konserwację drogi ze skarp, prosi, aby p. Starosta zasięgnął opinii Prof. Goetla, jego asystenta Dr. Sokołowskiego i jakiegoś inż. drogowego, w sprawie miejsc jakie nadają się do eksploatacji materiału.
- 2/ W Nowej Wiałej na przełomie Białki zarządził Starosta zamknięcie kamieniołomów. Prof. Szafer zwraca się o legalizację tego zakazu i usunięcie skałek za sabytkowe.
- 3/ W kamieniołomach w Szaflarach dokopano się ciekawych pod względem geologicznym pokładów, które obecnie chronione są dobrowolnym aktem właściciela kamieniołomów. Akt ten należałoby utrwalić przez usnanie

pokładów za sabytkowe.

- 4/ Drzewa sabytkowe są przeważnie chronione na terenie omawianym, trzeba by jednak sporządzić inwentarz tych drzew.
- 5/ W okolicy Nowego Targu na Czerwonym znajduje się osobliwość: torfowisko / wysoki torf /. Uchwałą Rady Gminnej została część tego torfowiska uznana za rezerwat, ponieważ jednak ludność wypasuje torfowisko i wyrębuje kosodrzewinę, byłoby pożądanym uzyskanie materiału na ogrodzenie, od kierownika rezerwatu w Pieninach.
- 6/ Mimo energicznej akcji, wandalizm srywania szarotek dalej się szerzy. Należałoby w ramach ustaw przykładowo ukarać winnych, których sdołano tego roku przychwycić.
- 7/ W Wiktorówkach pod Gąsą Sajgą projektuje tamtejszy proboszcz wybudowanie dużego kościoła przy źródłach uważanych za święte i lecznicze. Zdaniem Prof. Szafera wystarczyłoby najzupełniej odbudowanie istniejącej kapliczki, lub wniesienie nowej. Teren udzieliłaby Fundacja Kórnicka. Ponadto konieczne jest bardziej higieniczne ujęcie wody.
- 8/ W Rabce na tle sabytkowego kościoła wybudowaną stację benzynową. Stację tę należy bezwzględnie usunąć choćby drogą rozwiązania kontraktu.
- 9/ Na terenach podgórskich zdarza się często, że powstają domy w jaskrawy sposób uszczęplające krajobraz. Byłoby pożądanym, aby dla zapobieżenia temu Województwo wydzieliło strefy, w których nie wolno by było budować bez zasięgnięcia opinii projektowanej komisji.
- 10/ W Dolinie Ochotnicy wycięto las na długości 30 km. Ponieważ pasterstwo, które się przez pewien czas tam rozwijało, zanikło również, należałoby ten teren zalesić i sagośpedarować dla dobra ludności. W tym celu byłoby pożądanym uzyskanie pomocy państwowej. W związku ze sprawą zalesienia krytykuje Prof. Szafer istniejący podobno projekt nowelizacji ustawy, według której dopiero lasy powyżej 50 ha. podlegają ustawowemu zabezpieczeniu. Ponieważ na Podhalu istnieją przeważnie małe lasy, groziłoby daleko idące zniszczenie drzewo-

stanu, co między innymi mogłoby się odbić na stanie rzek, takich jak Dunajec. Wobec tego Prof. Szafer zwraca się z prośbą do P. Wojewody, aby przepis ten nie obowiązywał przynajmniej okręgu Nowotarskiego.

- 11/ Dla zadań jakie ma pełnić komisja byłoby bardzo pożądane posiadanie własnego auta - wówczas komisja pracowałaby sprawniej i szybciej.

Konservator Arch. Treter: Wyjaśnia, że stacja benzynowa w Rabcu posiada umowę tylko na 3 lata, po upływie których nie należałoby umowy odnawiać, przypilnowaniem czego mógłby się zająć p. Starosta.

Następnie nawiązując do programu objazdu, obejmującego ochronę i rozwój wszystkiego, co składa się na regionalne cechy Podhala, konserwator zaznacza, że co się tyczy opieki nad zabytkami, to nie może ona być inaczej rozumiana i wykonywana, jak w ścisłej łączności z życiem. Podkreśla zatem związek, jaki jego zdaniem łączy zabytki z każdym z omawianych dziś zagadnień i zwraca się do zebranych, aby przy rozpatrywaniu ich miało na uwadze i to, że opieka nad zabytkami jest kwestją równie żywą, jak budownictwo, komunikacja, turystyka, rozwój przemysłu ludowego czy ochrona przyrody.

Dyr. Siła-Nowicki: 1/ Sprawa materiału dla drogi do Norackiego Oka może być zrealizowana w myśl wskazówek Prof. Szafera. Należy jedynie w umowie z przedsiębiorcą zastrzec eksploatację materiału wyłącznie z miejsc wskazanych. Ze względów gospodarczych kamieniołomy powinny znajdować się blisko drogi.

2/ Ochronę przed szkodami budynkami daje art. 337. Ustawy budowlanej. Nie jest to wprawdzie kategoryczne rozwiązanie sprawy, lecz drogą stosowania tego artykułu można dużo zdziałać.

3/ Sprawa zalesienia jest niezmiernie doniosła nie tylko z punktu widzenia ochrony przyrody, lecz także walki z powodziami, która staje się coraz bardziej katastrofalna.

4/ Plany regulacyjne i robienie pomiarów są aktualne dla 13 miejscowości na Podhalu. Sprawy z tym związane mogłaby oddać do rozpatrzenia

komisji. Przedewszystkiem należałoby ustalić w jakiej kolejności powinny być realizowane, gdyż jest to ważne przy udzielaniu subsydjów Radom Powiatowym. Środki jakimi rozporządzają Rady są niewystarczające. Dlatego projektuje się rozpisanie ankiety w sprawie utworzenia przy Województwie na ten cel funduszu, na który by się składały kwoty wpłacane przez gminy, a uzyskane n.p. z opłat za zatwierdzanie planów budowy domów.

5/ Następną sprawą jest konieczność wezwania Pow. Wydziału do opracowania planu budowy i konserwacji dróg zakrojonego na dłuższą metę. Plan ten winien obejmować a/ potrzeby konserwacji z rozróżnieniem więcej i mniej ważnych obiektów i b/ preliminarz budowy nowych dróg. Rok rocznie powinna być umieszczona pewna kwota na stałe kontynuowanie budowy dróg. Przytem obowiązuje zasada, że drogi szersze muszą być przedewszystki^{mi} kończone. Plan ten byłby obliczony na lat 5 lub 10. Projekty przesłano-
by do zatwierdzenia P. Wojewodzie po uprzednim zaopiniowaniu przez komi-
sję.

Prof. Jzrocki: zwraca uwagę na potrzebę uregulowania kwestji eksploatacji kamienia z koryta Dunajca.

Dyr. Waliński: 1/ Informuje, że przy restauracji w Łopuszkiej strażnicy kościół ogrójec o charakterze zabytkowym, pozatem- 2/ w Harkłowej przy niewątpliwie dobrej woli proboszcza, który przyczynił się do bardzo starannego i dobrego restytuowania strony architektonicznej, przy polichromowaniu połączone istniejące partje z motywami nowymi. 3/ Następnie podkreśla ważność kontaktu komisji ze społeczeństwem i nauczycielstwem. Dla konserwacji zabytków byłoby niezmiernie doniosłe wychowywanie w tym kierunku ludności. Np. we wsiach szwajcarskich do tego celu służy wywieszanie fotografii, przedstawiających najpiękniejsze zabytki wsi. Akoję tę mógłby przedsięwziąć Związek Podhalań w porozumieniu z konserwatorem.

Również podaje konieczność rejestracji zabytków w danej wsi- co jest godne opieki, /domy, przyroda/. Nawiązując do przemów. Konserwatora o związku sprawy zabytków z życiem, podnosi ważność czynnika wychowawczego dla ochrony zabytków.

Prof. Gostel: 1/Oświadcza, że kamieniołomy na drogę do Morskiego Oka można by wyszukać bliska tej drogi, a równocześnie w miejscach niewidocznych. Ofiaruje swą współpracę w tej sprawie. 2/ przy schronisku Morskiego Oka wybudowano dużą pompę benzynową. Dotychczas była mała przenośna na kółkach i taka powinna zostać. Niezmiernie szkodliwym ze względów propagandowych jest fakt zniszczenia w ten sposób krajobrazu w miejscu reprezentacyjnym, jakim jest Morskie Oko. 3/ proponuje następującą kolejność budowy dróg, rozważając to zagadnienie również z punktu widzenia propagandy na forum międzynarodowym a/ szosa, która wychodzi z Trzciany na Orawie po czeskosłowackiej stronie szła przez Chocholów, Wiatów do Zakopanego. Byłaby ona przeznaczona do ruchu samochodowego i autobusowego. Byłaby ona częścią przyszłej wielkiej magistrali, otaczającej ze wszech stron Tatry. Natomiast droga boczna od domu Dziadonia do Doliny Chocholewskiej powinna pozostać drogą polną, nie przeznaczoną dla ruchu samochodowego / podobnie droga Pienińska powinna zostać zamknięta dla tego ruchu, jak to jest zastrzeżone umową międzynarodową i nie należy drogi tej rozszerzać /, b/ droga Nowy Targ-Trybex -Wiedzica jest bardzo ważna ze względu na związanie Spisza z Polską, posiada także znaczenie dla turystyki, c/ Na dalszym planie należałoby postawić budowę drogi Orzin-Bukowina, mającą połączenie przez Jurgów do Jaworzyny. Niestety przez zamknięcie urzędu celnego w Jurgowie straciła ona znaczenie turystyczne. Urząd ten powinien być restytuowany. d/ Droga z Osorzyna do Sromowiec, ważna dla Parku Narodowego Pienińskiego, ludności i turystyki; celem przyspieszenia realizacji tej drogi, nie należy jej budować, jako szeroki gościńiec, ale jako drogę wąską. f/ Wreszcie w końcu trzeba wymienić drogę z Zawoji przez przełęcz Krowiarki do Zubrzyicy na Orawie; droga ta dawałaby połączenie ze Śląskiem. Należy oznaczyć które z tych dróg mają służyć dla samochodów, które zaś dla ruchu pieszego i konnego.

4/ Podkreśla konieczność opracowania kolejności regulacji lotnisk pod kątem widzenia turystyki międzynarodowej. Praypomina, że Prof. Stryjeński

przedstawił niegdys plan takiej regulacji, na którym moznaby się oprzeć.
5/ Prosi o nie saniedbywanie i depilnowanie sprawy witrasy Witkiewicza w kościele parafjalnym w Zakopanem.

6/ Przynajęcając się do sżania Dyr. Malickiego o konieczności konieczności kontaktu z " dołem " wyraża życzenie, aby objazdy takie jak obecny stały się instytucją stałą.

Ks. Dyr. Knapola: W związku z projektem budowy kościoła pod Rusinową Polaną poruszoną przez Prof. Szafara podaje projekt, aby proboszczowie parafij podgórskich byli zobowiązani do swracania się w podobnych sprawach do Konsystorza i aby ten projekt przedłożyó Ks. Metropolicie. Temi sprawami móglby się zająó centralny delegat konsystorza lub może konszator djecesjalny.

Prof. Pawlikowski: 1/ Nietylko projekt nowelizacji, ale i obowiązująca obecnie ustawa w sprawie zagospodarowania lasów jest klęską zarówno z punktu widzenia krajobrazu jak i ze względów kulturalnych, gdyż zniszczenie małych lasów usuwa miejsce wypoczynkowe ludności wiejskiej, urbanizującej się coraz bardziej i osłabió może przywiązanie tejże ludności do okolicy. Ponadto powoduje zniszczenie ptactwa, a w następstwie rozmnażanie szkodników na roli. Projekt nowelizacji wpłynął prawdopodobnie z powodu trudności i kłopotów, jakie sprawiało władzom kontrolowanie małych obiektów. Należałoby więc zwolnić małe lasy z niektórych surowszych przepisów, lub uznać je za tereny zabezpieczone. 2/ Ochrona szarotek przez policję jest iluzoryczna. Należałoby pójsó za wzorem ustawy przeciwko dręczeniu zwierząt, która daje członkom odnoónego towarzystwa prawo bezpośredniego karania oraz maldowania wykroczeń policji. Niegdys wydawał Starosta Nowotarski pozwolenia ochotniczej strazy górskiej na pełnienie funkcyj policyjnych w sprawach dotyczących ochrony szarotek itp. Byłoby więc pożądanę daó tego rodzaju upoważnienie jakiemus towarzystwu np. Lidze Ochrony Przyrody lub P.T.T.

3/ W sprawie utrzymywania przez komisję kontaktu z ludnością stawia wniosek, aby komisja miała prawo mianowania korespondentów, którzy donosili

by o sprawach aktualnych dla ochrony zabytków i przyrody.

Konserwator Arch. Trzetański Wyraża wdzięczność za projekty i myśli dotyczące ochrony zabytków, podane przez Dyr. Malickiego, podając do wiadomości, że Urząd Konserwatorski zwrócił się do T-wa Tatrzańskiego z prośbą o utworzenie sekcji etnograficzno-zabytkowej. Następnie wyjaśnia sprawę reaturacji kościoła w Harkłowej, podnosząc zasługi tamtejszego Ks. proboszcza. Wykonujący polichromując wnętrza nie znał w chwili rozpoczęcia prac dzieł polichromowanych, jakie znaleziono na strychu. Jednakże po ich odnalezieniu użył je i dobrze wywiązał się z zadania.

Inż. Arch. Meyer: 1/ Oszpecenie krajobrazu pod względem architektonicznym powodują przebudowy domów parterowych / góralskich / na domy letniskowe. Z tych i innych względów staje się rzeczą pilną sprawa obsady architekta powiatowego. 2/ zwraca uwagę na zagadnienie szkolnictwa zawodowego i konieczności przygotowania programów do praktycznych wymogów życia. 3/ Podnosi aktualność programowego i planowego ujęcia przemysłu budowlanego na Podhalu.

Dyrekt. Zachemski: 1/ Komisja stwierdziła z przerażeniem w czasie objazdu zanik stroju ludowego / n.p. w Zubrzycy na Crawie/. Należałoby podjąć energiczną akcję przez ks. proboszczów i nauczycieli. 2/ Wychowanie i uświadomienie ludności o potrzebie ochrony zabytków i obiektów przyrody nie napotka na duże trudności, gdyż ludność już obecnie ocenia wartość ochrony. Związek Podhalań wolałby akcję uświadomienia prowadzić powoli. 3/ W dziedzinie gospodarczej zamierza Związek Podhalań prowadzić akcję przejścia od gospodarki rolnej na chodowlaną. Akcję tę prowadzić się będzie między innymi drogą letnych kursów gospodarstwa domowego i przez Szkołę Rolniczą. Dokładniejszych informacji mógłby udzielić p. Inż. Gaubernat. 4/ Podkreśla wagę posiadania auta dla prac komisji.

Prof. Strzyński: 1/ Zgadza się na kolejność jaką zaproponował Prof. Goebel co do budowy dróg, lecz wychodzi z innych założeń uzasadniających. Przy opracowywaniu planu budowy dróg należy wziąć pod

uwagę względy letniskowe, turystyczne i wreszcie gospodarcze. Przede-
wszystkiem jednak, aktualność budowy jakiejś drogi powinna być uzależ-
niona od istnienia lub nie istnienia planu regulacyjnego. N. p. budowa
w danej chwili drogi Poronin-Bukowina byłaby klęską dla Bukowiny.

2/ Droga z Niedzicy do Trybana jest zdaniem Prof. Stryjeńskiego źle wytra-
sowana. Przechodzi ona mianowicie okolicą odlesioną, nie posiadającą żad-
nych widoków, przy czym jest za szeroko zaprojektowana. Powinna ona wycho-
dzić nie z Dolnej Niedzicy lecz z Górnej, dalej do Białki i Bukowiny.

3/ Pod względem salcesienia wygląda Podhale wprost tragicznie. N. p. widok
z Cisowej Skałki daje obraz zupełnego pustkowi. Również tym faktem po-
winna się komisja zająć. Doradza raczej propagandę wewnętrzną jako waż-
niejszą od zewn., aby uocenił uświadczenie ludności o wartości swych
sabytków i przyrody.

4/ Przychyła się do wniosku Prof. Pawlikowskiego o organizacji straży
ochrony przyrody i instytucji członków korespondentów przy komisji.

Starosta Korniaki

1/ Kolejność budowy dróg wysuwana na posie-
dzeniu zgadza się z planami starostwa. W tej sprawie przygotowuje się
projekt planu rozbudowy dróg na lat 10, który przedstawi się komisji.

2/ Również i w sprawie gospodarki leśnej projektuje się opracowanie pro-
gramu. Ponadto opracowywać się będą plany zagospodarowania lasów dla
gala, za opłatą jaknajniższą.

3/ Droga Niedzica- Tryban ze względów państwowych musi być wytrasowana
w tem miejscu i tak szeroko.

4/ Mianowanie architekta powiatowego jest dla powiatu sprawą bardzo
ważną i dlatego zwraca się p. Starosta z prośbą do P. Wojewody o jej
załatwienie.

5/ Starostwo zabiega o osiedlenie się lekarzy na Spieszu i na Crawie,
gdym obecnie ludność chodzi po powady na stronę czeskosłowacką.

6/ P. Starosta zwraca się z prośbą, aby Województwo stawiało powiat Nowo-
tarski na pierwszym pierwszym planie, ze względów na wyjątkowe stanowisko je

jakie powiat posiada dla propagandy turystycznej tak wobec ludności Polski jak i cudzoziemców. W sprawie mostu z Chochołowa do ze starostą czeskosłowackim.

Inż. Owezarzak: Wyjaśnia, że pojawił się wprawdzie projekt nowelizacji ustawy, według którego dopiero lasy powyżej 50 ha. podlegałyby przymusowi zagospodarowania, lecz na razie nie ma obaw, aby projekt ten mógł być przyjęty.

Następnie przyznaje, że mogłoby zmniejszyć obostrzenia w odniesieniu do małych lasów, wreszcie podaje, że na podstawie art. 19. Ustawy lasowej można lasy uznać za ochronne, przez co wstrzymuje się karzeunek.

Prof. Jastrzebowski: 1/ Zwraća uwagę na wagę szkolnictwa zawodowego i przemysłu ludowego. Mnóstwo się bowiem prywatne przedsiębiorstwa, które zalewają rynek " tyrolskimi " wyrobami. Należałoby pobudzić twórczość i produkcję ludową - chałupniczą a nie centralizować jej w wytwórniach.

2/ Na podstawie objazdu stwierdza przykry brak sadrzewienia dróg:

Starosta Korniak: Wyjaśnia, że obsadzono drogę np. z Tyłmanowej do Szczawnicy, lecz uszło to prawdopodobnie uwagi, gdyż w Małopolsce istnieje zwyczaj obsadzania dróg poza rowem. Poza tem drzewka marnieją bardzo łatwo, albo zostają przez ludność zniszczone. Aby temu zapobiec wydano okólnik za pośrednictwem odpowiednich władz o urządzaniu święta sadzenia drzewek.

Dyrektor Siła-Nowicki: Sadzenie drzew na koronie drogi jest możliwe, gdy korona ma co najmniej 9 m. szerokości a to ze względów ruchu i konserwacji drogi /cień, sawilgoenie/. Sprawa sadzenia drzew jest uregulowana odpowiednimi przepisami. Co rocznie organizuje się święta sadzenia drzew przy szerokim udziale młodzieży szkolnej. Sadzi się drzewka od szkoły i od wsi w pole. Drzewka mogą otrzymywać imię chłopca sadzącego. Ponadto pożądanym byłoby umieszczać przy drodze tablice z pouczającymi krótkimi sentencjami.

2/ Komisja powinna opracować, jakie drzewa nadają się do sadzenia przy drogach podgórskich. Sadzenie drzew owocowych nie zaleca się, gdyż z jednej strony ludność łamie gałązki lub kradnie sadzonki, zwłaszcza w tych okolicach, gdzie nigdzie nie ma sadów, z drugiej zaś strony drzewa te w okolicy podgórskiej b. powoli rosną i nie mają dobrego wyglądu.

Prof. Gostel: 1/ Zwraca się z apelem, aby droga Kraków-Zakopane mimo braku pieniędzy była utrzymywana w stanie, odpowiadającym jej reprezentacyjnemu znaczeniu. Z tych samych względów wymaga powiat Nowotarski specjalnych dotacji.

2/ Mosty jakie ostatnio pobudowano są przy swej praktyczności brzydkie. Np. most w Białym Dunajcu pod Niedzicą lub koło Krościenka. Prof. Gostel zwraca się z prośbą, aby takich mostów w przyszłości nie projektowano.

3/ W sprawie strojów ludowych: P. Starosta powinien wprowadzić przymus noszenia stroju ludowego przez przewodników na Dunajcu. Ten sam obowiązek winien obowiązywać przewodników tatrzańskich, fiakrów w Zakopanem i leśników Fundacji Kórnickiego.

Prof. Jaroeki: Narciarstwo przyczynia się również do zaniku stroju góralskiego, byłoby pożądanym porozumienie się z tow. sportowcami.

Prof. Gostel: 4/ Projekt stworzenia strazy górskiej jest bardzo słuszny. Jedno z towarzystw alpinistycznych niemieckich /Alpenverein / zmobilizowało około 500 swych członków, którzy zaopatrzeni w specjalne osnaki bronią góry przed zaśmiecaniem, niszczeniem przyrody, krzykami itd.

5/ Projektowana przez P. Konserwatora sekcja etnograficzna zabytkowa istniała już przy P. Twie Tatrzańskim, lecz później zanikła. Obecnie Oddział T-wa w Rabce prowadzi pracę na polu ochrony zabytków. T-wo Tatrzańskie będzie się starało tę sekcję uruchomić na nowo, najpierw przy centrali w Krakowie a potem przy innych Oddziałach a przede wszystkim przy Oddz. w Zakopanem.

6/ Projekt Ka. Dyr. Humpoli - porozumienia się z Ka. Metropolitą jest bardzo słuszny i dobry. Byłoby jednak pożądanym, aby Ka. Humpola mógł

wskazać kogoś z Kurji, którego by można bliżej zainteresować tą sprawą.

Int. Arch. Meyer: O zadaniach architektury powiatowej i jego kompetencjach. - Inwigilacja przez niego wydawanych zezwoleń na budowy przez zarządy gmin. Kontrola nad wykonywanymi budowlami zgodnie z planem. Za często omijanie właściwych władz - zezwolenie na dom gospodarzy gmin, - a na pensjonat Województwo. Arch. powiat. zbiera materiał rzeczowy do przepisów miejscowych wydać się mających - spostrzeżenia dla planu regionalnego. -

Ks. Dyr. Kumpola: 1/ Drzewka przy drodze do Doliny Chocholowskiej zostały objęte przez owce. Należałoby więc odpowiednio uświadomić właścicieli i dać bardziej praktyczne schronienia dla drzewek.

P. Wojewoda: Koszyki wiklinowe.

Ks. Dyr. Kumpola: 2/ Nie tylko strój jest zagrożony, lecz i zwyczaj. Bardzo ciekawym zjawiskiem jest fabrykowanie oleju i piwa na czas postoju. Te przedsiębiorstwa jak i foliarsze / np. w Rostocze / należałoby otoczyć opieką i zmniejszyć ciężary fiskalne. Strój góralski uległ już dużym zmianom i tak zanikł już prawie, właściwy góralski strój kobiecy, a męski stał się zbyt wystawny.

3/ W odpowiedzi na zapytanie Prof. Goetla: Odpowiednim kandydatem na delegata do Kurji byłby np. Prof. Ks. Bystrońkowski.

Dyr. Zagłowski: 1/ W sprawie popierania wytwórczości ludowej. Związek Podhalański rozesłał ankietę przesłaną przez Prof. Stryjeńskiego, która miała zobrazować gdzie i co się wyrabia. Ankieta ta zostanie powtórzona, gdyż materiały z pierwszej zaginęły. Przemysł ludowy i jego rozwój zależy od zbytu.

3/ W sprawie sadzenia dróg mógłby udzielić informacji p. Int. Gubernat.

Prof. Szafarz: 1/ Wykaz drzew można będzie sporządzić po zapoznaniu się z glebą dróg, przeznaczonych do obradzenia.

3/ Popularyzacja ochrony przyrody i zabytków sztuki powinna być prowadzona nie tylko wśród ludności miejscowej lecz także przyjezdnej, wśród

turystów, w urzędach, szkołach, u skautów. Wspomina też o ufemnych stronach wskazania co jest zabytkiem. Na kolejach powinny być rozwieszane poza fotografiami również małe mapy turystyczne. Wreszcie komisja mogłaby się zająć stworzeniem mapy inwentarza zabytków arch. i przyrody, godnych wiedzenia. Byłby to popularny inwentarz z oznaczeniem numerowym.

Dyr. Siła-Nowicki: Wyjaśnia, że cała suma około 97.000 zł. jaka była przeznaczona dla wszystkich dróg państwowych na dostawę materiałów kamiennych poszła na szosę Kraków-Sakopane. Województwo docenia więc wyjątkowe znaczenie tej drogi jak i powiatu Nowotarskiego. Nadal też będzie się przychylnie odnosiło i uwzględniało potrzeby tego powiatu. Sprawa utrzymania i budowy dróg jest obecnie prawie wyłącznie pozostawiona samorządom wobec braku kredytu na drogi państw. Samorządy mają zrozumienie dla sprawy drogowej i naprawiają tak drogi państw. jak i samorządowe. Często ludność spłaca zaległe podatki robotniczą w naturze lub materiałami.

Inf. Gubernat: 1/Sprawa obsadzenia dróg drzewkami mogłaby być załatwiona gdyby gminy nakładały szkółki drzew, gdyż w tutejszym klimacie sadzonki wprowadzane sehną szybko.
2/ zanikająca na Podhalu szata zieloności w przeciwieństwie do tego do tego co się widzi w Szwejercji jest wywołana zanikiem pasterstwa. Upadek pasterstwa przynosi za sobą nadto zanik stroju ludowego, gdyż jest on związany z posiadaniem wełny. To też Tow. Rolnicze dąży do podniesienia pasterstwa i rozpowszechnienia hodowli. W związku z tem było by pożądane, aby Tow. Tatrzańskie porozumiało się z Tow. Rolniczym w sprawie zagospodarowania hal. Przedewszystkiem na halach należałoby zmienić stosunki prawne. Rozdrabniają się dzierżawy - dziś tyle szalachów, co właścieleli. Co roku odnawiane dzierżawy powodują słabe przywiązanie baców do hal.

Wskazuje na sabudowywanie hal szalachami. Dawniej kilka lat. szalachów skupionych było w środku dla ochrony przed niedźwiedziami

dziś zamiast stawiać na skraju lasu, budują wszędzie.

Prof. Stryjeński: Trasa magistrali mającej okalać Tatry na odcinku obecnie realizowanym jest źle wyznaczona a/ z tego powodu, że biegnie przez wsie, w których domy stać będą tuż przy drodze, b/ pod względem widokowym. Należy ją poprowadzić poza wsiami a posatem szlakiem od Maruszyny/przez Gubałówkę między Cichem a Ratułowem, dalej granią i koło Furmanowej w dół.

Prof. Jantraszewski: W Zubrszycy miała komisja możność zobaczenia dworu, który jest niejako żywym skansenem. Takich muzeów może być kilka, które powinny się otoczyć opieką. Dobrze by było, gdyby T-wo Tatrzańskie wyszukało tego rodzaju żywe muzea a komisja umieściłaby je na projekcie wanej mapie szczytów.

Ing. Arch. Meyer: Stawia projekt, aby na fundus. potrzebny do utrzymania auta i inne wydatki komisji słożyły się zainteresowane gminy, T-wo Tatrzańskie, Związek Podhalański, Zarząd Uzdrow. Zakopane, Szczawnica i ew. inne organizacje.

2/ Podaje wniosek, aby p. Winnicki, burmistrz Zakopanego poinformował zebranych o bojaśkach Zakopanego.

Prof. Goetel: 1/W sprawie opieki nad żywymi skansenami oświadcza, że P.T.T. może się też zająć w tych miejscowościach gdzie są Oddziały. Uważa jednak, że właścicielami byłoby, gdyby tę opiekę sprawowało Muzeum im. Chałubińskiego. mimo dotkliwego braku funduszy na jakie cierpi ta wzorowo urządzona instytucja.

W Limanowej miał być zorganizowany oddział Muzeum, związek muzeum istnieje w Rabce, który zamierza się oddać pod zarząd wspomnianego muzeum.

2/ Zwraca uwagę na niezwykle brzydkie poręcze, jakie się buduje przy drogach / szyny malowane / Należałoby ustawiać zamiast nich naturalne kamienie, tak jak to się praktykuje zagranicą.

3/ W sprawach pasterstwa zachodzi sięgłe nieporozumienie mianowicie P. Tow. Tatr. jest przekonane o konieczności utrzymania pasterstwa, lecz

w rozmiarach zgodnych z krajobrazem. Ilość owiec powinna być dostosowana do możliwości hal, aby zapobiec rabunkowej gospodarce, niszczącej hale i braku selekcji bydła i pastwisk / gdzie krowy a gdzie owce. / Praytem wszystkimi T-wo uważa, że hale tatrzańskie wskutek ich szeszupłaści nie rozwiążą problemu na Podhalu. Zaintę wprowadzić może zaprowadzenie gospodarki hodowlanej na podgórszu. Ponadto zwraca Prof. Gościel uwagę, że dla celów pasterskich nadają się hale w Gorcach, dotychczas nie wyasykane.

Ka. Dyr. Kumpola: 1/ Informuje o niewłaściwym wdziałaniu przez Fundację Kórnicką pozwolen na rybołówstwo i łowiastwo.

2/ Należałoby zapiekować się upadającym paszeczelarstwem, ehadby drogę sadzenia lip, które dobrze się przyjmują.

Dyr. Malicki: Do rozpatrzenia przez komisję podają projekt stworzenia towarzystwa o charakterze regionalnym. Wehodziliby do niego przeciwnicy naukowci, reprezentanci miejscowej ludności, kleru, nauczycielstwa efer artystycznych i gospodarznych. T-wo mogłoby być utworzone przy Museum w Zakopanem. Podobne T-wo istnieje w Provensji. Przesygnikę się one do wyjątkowego znażenia jakie Provensja ma w dorobku kulturalnym Franeji.

P. Wojewoda: Podaje pod dyskusję, czy szeszogółowe osawianie spraw Zakopanego jest wskazane.

Prof. Szafer: Dyskusja nad sprawami Zakopanego potrwałaby jakies 3 godziny, wobec czego należałoby albo swoład jeszese jedno posiedzenie lub zanieshad dyskusji.

Ins. Arch. Meyer: Wyjaśnia, że we wniosku należałoby mu tylko na poinformowaniu, co do najważniejszych spraw.

P. Wojewoda: Zapytuje, czy sebrani w tej formie przyjmują projekt. /Wobec braku sprzeciwiu udziela P. Wojewoda głosu p. Winnickiemu burmistrzowi Zakopanego/.

Burmistrz Zakopanego p. Winnicki: Na temat boleczek Zakopanego wysłane tak wielką ilość memorjalów, nie są one zapewne dla nikogo

tajnością. Prosi natomiast o podanie kieszonki pod adresem Zakopanego przez obecnych.

Prace około planu regulacji będą nadal kontynuowane a sprawa stroju fiaków została załatwiona drogą uchwały Rady Miejskiej, wprowadzającej przymus noszenia ubioru góralskiego.

Dyr. Zachemski: Odesunął się brak domu noclegowego dla większych wycieczek.

Burmistrz Winnicki: Budowa domu jest w planie.

Prof. Strwiński: Najważniejszym zadaniem jest rozbudowa łazienek w Jaszczurówce. Wobec braku słońca należałoby je przenieść na drugą stronę szosy, zbudować basen ew. kryty, dowieźć się głębszych ciepłszych źródeł itd.

Pr. Gontel: Przysnaje, że jest to najpilniejszy problem dla Zakopanego. Głód wody jest tak wielki, że przyjezdni chodzą np. do Doliny Olesyckiej i tam kąpią się w wodzie 6-stopniowej. W Rabce wybudowano mały basen, który dał duże dochody.

Burmistrz Winnicki: W tej sprawie utworzono konsorcjum, do którego weszły między innymi huty i cementownia. W tej chwili są dwa projekty budowy jeden skromniejszy, którego kosztorys opiewa na 600 tys. zł. drugi wymagałby jeszcze 100 tys. zł. - Przewiduje się stworzenie basenu 25 m., dowiezienie się ciepłszych źródeł lub sztuczne ogrzewanie, zalanie okolicznego terenu dla łódkarstwa.

P. Wojewoda: Z zakończeniem obrad wyraża Pan Wojewoda przekonanie, że przyniosą one jak i objazd realne wyniki. Stała komisja, której zwołanie zapowiada P. Wojewoda w czasie najbliższych dwa tygodni, mający taki ogrom materiału do dyspozycji, będzie mogła na szerokiej podstawie opracować swe prace. Pierwszym zadaniem będzie opracowanie tego materiału w formie protokołu.

Dziękując zebrany za współpracę zamknął P. Wojewoda posiedzenie / 14.15 /.-

U Z A S A D N I E N I E

Myśl utworzenia Tatrzańskiego Parku Narodowego w celu zachowania tego pięknego zakątka ziemi polskiej w stanie nienaruszonym od dawna żyła w społeczeństwie polskim i stanowiła przedmiot wielu zabiegów działaczy społecznych i politycznych jak również kół naukowych i stowarzyszeń turystycznych.

Już przed 50 laty /w lutym 1887 r./ walne zebranie Towarzystwa Tatrzańskiego zajmowało się zagadnieniem wykupienia Tatr z rąk ówczesnych właścicieli Homolaczy. Chodziło przy tym przede wszystkim o obawę przejścia dóbr zakopiańskich w ręce obce i niepowołane, o niebezpieczeństwo zabronienia zwiedzania pięknych gór polskim turystom oraz ochronę lasów tatrzańskich i całej ich przyrody od nadmiernego wyniszczenia.

Powstało wówczas nawet osobne konsorcjum mające się zająć zdobyciem funduszków na cele, związane z zakupieniem tych dóbr a na czele tej akcji stanęli wybitni ówczesni działacze społeczni i polityczni: Smolka, Zyblikiewicz i Eustachy Sanguszko.

Gdy dobra zakopiańskie w 1888 r. wystawiono na licytację, Wydział Towarzystwa Tatrzańskiego postanowił odwołać się w tej sprawie do kraju. W gorącym artykule drukowanym w t. XII Pamiętnika Towarzystwa Tatrzańskiego z r. 1888 autor wzywa naród polski do utworzenia w Tatrach wzorem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej "Parku Narodowego imienia Adama Mickiewicza". Równocześnie powstaje "Towarzystwo Ochrony Tatr Polskich", którego celem jest gromadzenie pieniędzy na zakupno dóbr zakopiańskich z licytacji, ogłoszonej na maj 1889 r. Istotnie do licytacji zgłasza się powstałe Towarzystwo, jednakże równocześnie z nim staje do licytacji Władysław hr. Zamoyski, który dobra zakopiańskie kupuje. Nabycie dóbr przez Zamoyskiego, posiadającego wielkie zrozumienie społecznego i wychowawczego znaczenia Tatr, zażegnało niebezpieczeństwo uniedostępnienia ich dla narodu polskiego. Jednakże dalsze zabiegi społeczeństwa w kierunku ochrony Tatr nie ustają. Przed wojną światową w r. 1912 na terenie Tatr powstaje Sekcja Ochrony Tatr Towarzystwa Tatrzańskiego i rozwija żywą działalność w kierunku ochrony swojszczyzny Tatr i ich przyrody pierwotnej pod hasłem pogodzenia dwóch tendencji, a mianowicie - udostępnienia Tatr i zachowania równocześnie przyrody. Działają w tej Sekcji Pawlikowski, Prauss, Kornikowicz, Kunzek, Kuźniar, Orłowicz, Świerz i inni. Po odzyskaniu niepodległości we wrześniu 1919 r. odbywa się wiec z udziałem szerokich sfer społecznych i górali którzy jednomyślnie uchwalą rezolucję: "Rząd Rzeczypospolitej zechce jak najprędzej zastanowić się nad sprawą utworzenia z Tatr rezerwatu państwowego.

We wrześniu 1920 r. zwołuje "Komisja Ochrony Przyrody oraz Polskie Towarzystwo Tatrzańskie konferencję w tej sprawie, której wynikiem była broszura prof. Stanisława Sokołowskiego pt. "Tatry jako Park Narodowy".

We wrześniu 1924 r. Rada Ambasadorów likwidując zatarg Polski i Czechosłowacji o Jaworzynę wydaje zalecenie, przyjęte przez obydwa rządy o utworzeniu w Tatrach pogranicznego Parku Narodowego.

W grudniu 1925 r. z inicjatywy Polskiej Akademii Umiejętności oraz czeskiej Akademii Nauk odbywa się w Krakowie Zjazd przedstawicieli nauki, który ustala zasady, na jakich oparte być winna ochrona przyrody Tatr.

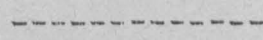
Od roku 1919 do 1935 odbyło się głównie z inicjatywy Państwowej Rady Ochrony Przyrody około 70 konferencji w tej sprawie. W roku 1932 Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych - Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych na skutek decyzji Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów zaku-

puje od Józefa Uznańskiego dobra Murzasichle w Tatrach, zaznaczając wyraźnie, iż czyni to celem zrealizowania w przyszłości Tatrzańskiego Parku Narodowego. W roku 1933 kupuje Skarb Państwa w osobie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych - Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych dobra Zakopane od Fundacji Zakłady Kórnickie, zaznaczając również w aktach kupna-sprzedaży, iż dobra te przeznaczone są na Park Narodowy. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r. /Dz.U.R.P.Nr 86 poz.785/ zatwierdza sprzedaż Skarbowi Państwa rustykalnych nieruchomości, wchodzących w skład tych dóbr. 13 maja 1934 r. wchodzi w życie ustawa o ochronie przyrody /Dz.U.R.P. z 1934 r.Nr 31 poz.274/, uchwalona jednomyślnie przez Sejm i Senat.

Art.9 i 10 tej ustawy dają prawną podstawę do utworzenia Tatrzańskiego Parku Narodowego i ostatecznego zrealizowania w ten sposób wszystkich poprzednich poczynań. Ogólne ramy, w których miały się mieścić zagadnienia, związane z utworzeniem Tatrzańskiego Parku Narodowego, zostały już szczegółowo ustalone w swoim czasie w pracach prof J.G.Pawlikowskiego i innych i polegały na udostępnieniu Tatr dla narodu polskiego z jednej strony, z drugiej zaś strony na zachowaniu w stanie możliwie pierwotnym ich przyrody.

Niemniej dla ostatecznego skontrolowania słuszności tych zasad w świetle obecnych warunków i dla uzgodnienia celów Parku z celami gospodarki pasterskiej i leśnej, jaka dla miejscowej ludności na terenie Parku stanowi nadal jedną z podstaw bytu, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego powołał pod przewodnictwem rektora dra Władysława Szafera Komisję Organizacyjną jako organ opiniodawczy. Komisja ta miała ostatecznie wypowiedzieć się w sprawach, związanych z utworzeniem Tatrzańskiego Parku Narodowego i opracować taki projekt rozporządzenia Rady Ministrów, który by odzwierciedlał syntetycznie ujawnione w pracach Komisji opinie i postulaty. Całość prac podzieliła Komisja między dziewięć podkomisyj: ochrony krajobrazu, ochrony zwierząt, ochrony roślin, ochrony swojszczyzny, turystyczną, pasterską, leśną, finansową i prawniczą, o ściśle określonych programach czynności. W skład Komisji i podkomisyj jako jej członkowie i rzeczoznawcy weszli przedstawiciele nauki, prawa, turystyki, sfer gospodarczych i ludności miejscowej.

Tezy uchwalone przez poszczególne podkomisje posłużyły Komisji jako materiał dla opracowania projektu rozporządzenia Rady Ministrów o utworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego, który Ministerstwo W.R. i O.P. uznało za podstawę do opracowania niniejszego projektu.

Do § 1. Pierwotny projekt włączenia do Parku całego obszaru Tatr Polskich musiał być zaniechany z uwagi na sprzeciw ludności miejscowej, posiadającej własność lub współwłasność w majątku Siedmiu Gmin. Stosunki gospodarcze, związane zwłaszcza z eksploatacją ich lasów są tego rodzaju, że zarządzenia ochronne mogłyby w znacznym stopniu utrudnić prawidłową gospodarkę i wpłynąć na dochodowość lasów. Z tego względu ostatecznie granica Parku, zgodnie z § 1 rozporządzenia, określającym przedmiot ochrony, przebiegać ma od wschodu, południa i zachodu wzdłuż granicy państwowej polsko-czecho-słowackiej i od północy granicą majątku Siedmiu Gmin drogą pod Reglami i /z małymi odchyleniami/ szosą Zakopane-Morskie Oko. W skład Parku wejść ma w ten sposób m.i. część N-ctw państwowych Zakopane i Bukowina.

do § 2. Spośród szeregu zagadnień, jakie należy rozwiązać przy opracowywaniu rozporządzenia o utworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego, najważniejszą z punktu widzenia zainteresowań rządu i ludności miejscowej, jest kwestia stosowania przepisów art. 18 ustawy o ochronie przyrody, zezwalających na dokonanie wyłączenia przedmiotu ochrony i w związku z tym kwestia pogodzenia interesów osób, posiadających

na terenie Parku prawa rzeczowe, z realizacją zamierzeń i celów Parku Narodowego. Już sam projekt utworzenia w Tatrach Parku, ze względu na możliwość wywłaszczenia, wywołał wśród ludności miejscowej zaniepokojenie i obawę zważenia dotychczas przysługujących jej uprawnień, zwłaszcza w zakresie służebności poboru paszy i drzewa i umniejszenia dotychczasowych obszarów pastwiskowych na halach i cerklach. Obawy te znalazły wyraz następnie w wystąpieniach górali na zebraniach Komisji Organizacyjnej. Jeżeli chodzi o stanowisko rzeczoznawców, to w referatach zgłoszonych na posiedzeniach Komisji i Podkomisji ustalone zostały następujące tezy, przyjęte przez Komisję:

- a/ Konieczne jest utrzymanie pasterstwa tatrzańskiego i gospodarki na halach zarówno ze względu gospodarczego jak i w interesie zachowania swojszczyzny Tatr, przy czym wykupywanie udziałów w halach przez element napływowy uznac należy za zjawisko niepożądane;
- b/ konieczne jest podniesienie poziomu pasterstwa i gospodarki na halach w kierunku jej wydajności, przede wszystkim - drogą zorganizowania spółek pasterskich;
- c/ niezbędne jest respektowanie istniejących na terenie Parku praw serwitutowych.

Co do zagadnienia służebności w Tatrach to należy zaznaczyć, że mając swój początek w uprawnieniach, nadanych przez królów polskich, w tzw. przywilejach lokacyjnych, służebności te mimo późniejszych zmian właścicieli i stosunków prawnych w Tatrach, oraz mimo ich regulacji w latach 1860 - 1880, utrzymały się dotychczas w wielu wypadkach w postaci służebności poboru paszy i drzewa na utrzymanie ognisk w szałasach, służebności poboru drzewa na opał, służebności poboru drzewa budowlanego na budowę i naprawę budynków i wreszcie służebności przejazdu, przegonu i przechodu. Niewątpliwie wykonywanie służebności w dotychczasowych wielkich rozmiarach trudne jest do pogodzenia z zasadami ochrony przyrody w Parku, z drugiej jednak strony likwidacja służebności przerasta w chwili obecnej możliwości finansowe projektowanego Parku i w drodze wywłaszczenia na rzecz Parku na podstawie przepisów o ochronie przyrody byłaby niewskazana, ze względu na zasadę skusności i na opór górali, przywiązanych do przysługujących im od wieków praw. Toteż najwłaściwsze rozwiązanie tej sprawy znalazła Komisja Organizacyjna w ewentualnym przyszłym dobrowolnym porozumieniu Komisji Parku z właścicielami hal, praw serwitutowych, leśnych i innych uprawnień na terenie Parku, względnie w wydaniu specjalnej ustawy, regulującej likwidację serwitutów w sposób dla ludności miejscowej korzystny i skusny.

Wychodząc z tych założeń w § 2 rozporządzenia o utworzeniu Parku przyjęto zasadę, iż cele ochrony przyrody na terenie Parku osiągnięte będą bez zastosowania przepisów ustawy o ochronie przyrody, upoważniających do wywłaszczenia.

Zasada ta jednak odpowiada tendencji zachowania gospodarki Tatr tylko w stosunku do miejscowej ludności góralskiej, od wieków zatrudnionej pasterstwem lub gospodarką leśną. Nie może ona mieć zastosowania do elementów napływowych, które szczególnie w okresie powojennym nabywały od górali ich parcele lub prawa w celach prowadzenia przemysłu hotelowego i turystycznego i stanowią dla sprawy zachowania Tatr pierwiastek obcy a nawet destrukcyjny.

Prawo wywłaszczenia takich elementów musi być zachowane. Natomiast organizacje turystyczne które skupowały parcele w górach w celach ochrony przyrody Tatr i gromadzenia terenu dla przyszłego Parku Narodowego, podobnie jak i Skarb Państwa, nabywający w tym celu dobra, oczywiście podpadają pod ogólną zasadę niewywłaszczenia. Zasady te znalazły swój wyraz w drugiej części § 2 rozporządzenia.

do § 3. Jak wynika z uzasadnienia do § 2 powstaje przy utworzeniu

17

Parku konieczność zachowania praw rzeczowych, przysługujących właścicielom tych praw na terenie Parku w zakresie gospodarki leśnej i pasterskiej. Wymaga tego nie tylko racja bytu ludności miejscowej lecz i celowość utworzenia Parku. Racjonalne bowiem wykonywanie takiej gospodarki na terenie Parku nie tylko nie przeczy zasadzie zachowania pierwotnego oblicza Tatr - lecz odwrotnie zapewnia na przyszłość utrzymanie charakteru swojszczyzny polskich gór.

Z powyższych względów § 3 rozporządzenia ustala zasadę nie uszczuplania prawa własności i innych praw rzeczowych na terenie Parku o ile dalsze przepisy nie wprowadzą wyjątków od tej zasady.

do § 4. Projekt rozporządzenia nie zawiera w sobie szczególnych ograniczeń w zakresie gospodarki leśnej. Podział lasów na terenie Parku w § 4 na dwie strefy, mianowicie strefę ochrony ścisłej dla lasu, położonego w górnym reglu, w pobliżu granicy górnej lasu i strefę ochrony częściowej, z ograniczeniem gospodarki leśnej w strefie ochrony ścisłej do zabiegów o charakterze ochronnym, bez uzyskiwania korzyści gospodarczych i z dozwoleniem prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej w pozostałych lasach strefy ochrony częściowej, odpowiada warunkom normalnej gospodarki w lasach uznanych za ochronne, do jakich lasy tatrzańskie, szczególnie w ich górnej części niezawodnie z natury samej należeć winny.

Jednak zarówno w jednej jak i w drugiej strefie ochrony prawa służebnościowe, oparte na istniejących tytułach prawnych, są respektowane. Również nie zawiera w sobie rozporządzenie ograniczeń co do korzystania z istniejących dróg o charakterze gospodarczym. Zastrzeżone tu jest tylko gospodarowanie według planu lub programu, należycie zatwierdzonego i uzgodnionego z Zarządem Parku.

do § 5. Przewidziane w § 5 rozporządzenia wyznaczanie na obszarze Parku stałych lub czasowych rezerwatów ścisłych dla zwierząt i roślin uzasadnione jest koniecznością stworzenia jak najlepszych warunków dla utrzymania osobliwej flory i fauny Tatr, bądź też dokonania ochrony pewnych gatunków rzadkich, ograniczonych do pewnych tylko miejsc i siedlisk w Tatrach. Rezerваты takie z natury rzeczy wobec gospodarczej i turystycznej penetracji ludności w Tatrach, obejmować będą najbardziej niedostępne i nieużyteczne pod względem gospodarczym tereny Parku i z tego względu powstanie ich nie będzie pozostawało w sprzeczności ani z zachowaniem nadal w Tatrach gospodarki pasterskiej lub leśnej, ani też z zasadą udostępnienia turystycznego tych gór.

Dostęp ludzi na te tereny stosunkowo niewielkie o ile mają one służyć swemu celowi, musi być oczywiście ograniczony, jednak ograniczenia te nie mogą dotyczyć właściciela, użytkownika, lub posiadacza obszaru, oraz ich służby i domowników, zgodnie z przepisami art.2 p.6 ustawy o ochronie przyrody.

Inicjatywa Państwowej Rady Ochrony Przyrody co do wyboru miejsc dla wyznaczania mateczników i rezerwatów merytorycznie należy do zakresu działania tego organu, a formalnie uzasadniona jest przepisami § 1 i 3 art.13 ustawy o ochronie przyrody. Porozumienie organów administracji miejscowej z właściwym organem lasów państwowych w sprawach, dotyczących Parku Narodowego, w którego skład wchodzi lasy państwowe, wymagane jest przepisem art.10 § 2 ustawy o ochronie przyrody.

Do § 6. Rozporządzenie Rady Ministrów o utworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego ustalające przedmiot i treść ochrony przyrody w Parku, po stwierdzeniu w §§ 2-5, jakie czynności są dozwolone lub nie podlegają ograniczeniom ochronnym na terenie Parku, przechodzi w następnych paragrafach do zakazów, na których ochrona Parku polegać winna.

Zakazy te podzielone są na bezwzględne i zależne od decyzji Zarządu Parku.

Do zakazów bezwzględnych należą, w myśl przewodniej zasady zachowania przyrody Tatr przede wszystkim zakazy wszelkiego działania, mogącego zmienić lub zniszczyć charakter krajobrazu tatrzańskiego.

Wyszczególnione zostały takie działania w pkt. a/ w sposób możliwie dokładny i obejmują niektóre kategorie użytkowania gospodarczego jak pobieranie szutru, eksploatację minerałów, zakładanie kamieniołomów, użytkowanie wód w celach technicznych itp.

Wspomniane zakazy dotyczą jednak takiego rodzaju czynności przemysłowych, które bądź w Tatrach nie istnieją, bądź też są słabo rozwinięte i nie stanowią źródła dochodów dla miejscowej ludności i przeto mogą być słusznie w interesie zachowania pierwotnego krajobrazu górskiego zupełnie zakazane. Nie przeczy temu założenie w swoim czasie na terenach państwowych w Parku kamieniołomów, nabytych od Fundacji Kórnickiej, gdyż Skarb Państwa po nabyciu od Fundacji dóbr zakopiańskich kamieniołomy te definitywnie skasował i zamknął.

Jedynie tam, gdzie chodziło o ochronę zwierząt łownych, konieczność wprowadzenia na całym obszarze Parku zupełnej ochrony wszystkich zwierząt, uznana jednomyślnie przez wszystkich przedstawicieli nauki i innych członków Komisji Organizacyjnej, spowodowała ograniczenia prawa łowieckiego i prawa rybołówstwa, uzasadnione wszakże i wskazane przepisami art.2 p. 2 ustawy o ochronie przyrody.

Do najbardziej kolidujących z zasadą zachowania pierwotnego charakteru Tatr należy zabudowa Tatr oraz tworzenie względnie możliwości tworzenia zakładów przemysłowych, handlowych, leczniczych i hotelarskich jak również zbyt daleko idące wykorzystywanie terenu Tatr dla celów łatwej i wygodnej komunikacji /pkt.e/.

O ile gospodarcza a nawet turystyczna penetracja ludności w głąb Tatr ujęta w pewne przepisy porządkowe nie stoi na przeszkodzie urzeczywistnienia celów ochrony przyrody w Tatrzańskim Parku Narodowym, - o tyle rozbudowa tego typu zakładów podobnie jak w ogóle wszelkie budownictwo, nie mające charakteru gospodarczego, unicestwiłoby raz na zawsze pierwotny charakter przyrody Tatr i pozostawałoby w zupełnej sprzeczności z naczelnym celem Tatrzańskiego Parku Narodowego, takim, jaki się zarysował w ciągu lat pięćdziesięciu w oczach wszystkich osób i instytucji, pracujących nad jego urzeczywistnieniem.

Z tych względów rozporządzenie tego rodzaju czynności obejmuje również zakazem bezwarunkowym.

Zakazy objęte pkt. d, f i g nie wymagają uzasadnienia.

Do § 7. Rozporządzenie w pkt. a/ dopuszcza użytkowanie gospodarcze roślinności na halach w dotychczasowych rozmiarach. Pkt. b/ § 7 ma na względzie drobniejsze koncesje handlu i przemysłu, przeważnie turystycznego, których uzyskanie a zatem i poddzierżawianie może być dokonywane za zgodą Zarządu Parku. Pkt. c/ dopuszcza zakładanie i budowę ścieżek turystycznych po uzyskaniu zgody Zarządu Parku. Pkt. d/ nie hamuje możliwości zbierania grzybów i jagód na terenie Parku, zwłaszcza przez ubogą ludność miejscową. Punkt e/ tegoż § 7 dotyczy takiego obozowania, które nie będzie dozwolone na mocy ogólnych przepisów i wymaga specjalnej zgody Zarządu Parku. Wynika stąd, że nie będzie wymagać zgody Zarządu Parku i może być nadal dokonywane bez szkody dla przyrody Parku obozowanie krótsze /jednodniowe/ a nawet dłuższe /kilkudniowe lub sezonowe/, w grupach mniejszych, kiedy się ono odbywa na miejscach na ten cel przeznaczonych.

Do § 8. Rozporządzenie uzależnia udzielenie zezwolenia na budowę, odbudowę, rozbudowę i przenoszenie budynków gospodarczych leśnych i pasterskich oraz odbudowę, rozbudowę, przebudowę i przenoszenie istnieją-

13

cych schronisk od zatwierdzenia przez właściwą władzę planów architektonicznych i sytuacyjnych. Zarząd Parku z uwagi na konieczność zachowania charakteru zabudowań w Tatrzańskim Parku Narodowym, oraz izba rolnicza, ze względu na sprawy pasterskie, powołane są do wydania opinii o tych projektach.

Do § 9. Postanowienia tego paragrafu specjalnego uzasadnienia nie wymagają.

Do § 10. Obok zasady zachowawczej, wyrażającej się w dążeniu do utrzymania na obszarze Parku pierwotnego charakteru przyrody, musi być jednak przy tworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego respektowana i odwrotna zasada uprzystępnienia Tatr ze względu na znaczenie wychowawcze i propagandowe, jakie Tatry odgrywały dotychczas i odgrywać winny w życiu przyszłych pokoleń. Tej zasadzie można uczynić zadość nie wprowadzając żadnych zakazów w zakresie ruchu turystycznego zarówno indywidualnego jak masowego, nie objętych ścisłymi rezerwatami i ograniczając się jedynie do regulowania tego ruchu przepisami porządkowymi w sposób przewidziany w § 10 rozporządzenia.

Do § 11. Stałe przeprowadzanie ochrony na obszarze całego Tatrzańskiego Parku Narodowego, dokonywane w myśl poprzednich przepisów, jest możliwe tylko przez stałą administrację parkową, mającą charakter organu państwowego. Do wydania rozporządzeń organizujących taką administrację w postaci stałego Zarządu Parku upoważniony jest Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, do zakresu działania którego w myśl § 1 art. 10 ustawy o ochronie przyrody należy między innymi przeprowadzenie ochrony na obszarze Parku Narodowego. Urzędowy charakter takiego Zarządu uzasadniony jest tym, że ochrona przyrody leży w interesie publicznym oraz że zgodnie z p. 7 art. 2 tejże ustawy wykonanie prac ochronnych, związanych z realizacją ustawy, należy do władz państwowych.

Zasady organizacyjne administracji Parku jako urzędu państwowego w myśl powyższych wytycznych ustala § 11 rozporządzenia.

Do § 12. Jak uczy doświadczenie nabyte przy organizacji Parku Narodowego w Pieninach, - dla należytego sprawowania ochrony, zgodnie z celami Parku nie wystarczy Zarząd, sprawujący bezpośrednio administrację. Cały szereg spraw, związanych z interesami osób trzecich na obszarze Parku, z uwzględnieniem postulatów naukowych w dziedzinie ochrony przyrody lub potrzeb racjonalnej turystyki, - wymaga utworzenia przy Zarządzie doradczego i opiniotwórczego organu, o wszechstronnych kompetencjach.

Dopiero przy współpracy z takim organem, wydającym swe autorytatywne opinie w sprawach szerszego, ogólniejszego znaczenia lub w sprawach ściśle fachowych, będzie mógł Zarząd Parku spełnić należycie swe zadania. § 12 rozporządzenia zadość czyni tej potrzebie przez ustanowienie Rady Tatrzańskiego Parku Narodowego.

na terenach

S p r a w o z d a n i e

z 53-go posiedzenia Wydziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody
odbytego w dniu 18 kwietnia 1931 r. w Krakowie, w lokalu biura
Rady /ul.Lubicz 46/.

Obecni: prof.dr.W.Szafer/jako przewodniczący/, członkowie Rady:
prof.dr.W.Goetel, prof.dr.S.Kreutz, prof.dr.M.Siedlecki,
prof.dr.S.Sokołowski, prof.dr.S.Wierdak, prof.dr.A.
Wodziczko; z ramienia Ministerstwa W.R. i O.P. p.J.
Karpowicz, ref., z ramienia Ministerstwa Komunikacji
p.J. Ochmann, radca min., jako gość p.B.Romaniszyn,
oraz kier.biura Delegata p.W.Kulczyńska.

Prof.Szafer otworzył obrady o godz. 10,30 i przystąpił do
zreferowania spraw, które wpłynęły do biura Rady w czasie od
10 stycznia do 18 kwietnia 1931 r. /1350 liczb dziennika po-
dawczego/.

Realizacja wniosków XIII Zjazdu Rady.

Na wstępie podał prof.Szafer do wiadomości obecnych, w ja-
ki sposób załatwiło biuro Rady wnioski uchwalone przez XIII Zjazd.
Na trudności napotyka realizacja następujących wniosków:

- a/ wniosku prof. Paczoskiego, dotyczącego utworzenia rezerwatów
z kilkunastu rzadkich zespołów roślin poza "Rezerwatem" w puszczy
Białowieskiej;
- b/ wniosku prof.Wierdaka w sprawie powiększenia budżetu Delegata
o kwotę zł 10.000.--, z której możnaby czerpać fundusze w wypadkach
przeprowadzania doraźnej ochrony zagrożonych obiektów przyrody.

Propaganda ochrony przyrody wśród duchowieństwa.

Projekt M.H.Weryńskiego, autora broszury p.t. "Nasz stosunek
do przyrody i jej ochrony", która wyszła w druku jako nr.29-ty
osobnych wydawnictw P.R.O.P., dotyczący wygłoszenia dla alumnów
seminarjów duchownych odczytów o ochronie przyrody, zyskał po-
parcie w Departamencie Wyznań. P.Karpowicz wyjaśnił, że Minister-
stwo czyni starania o uzyskanie funduszu dla X.Weryńskiego na
objazd Kuryj Biskupich, w tym celu winna jednak Rada przedłożyć
Ministerstwu jak najrychlej kosztorys podróży. Zaznaczył ponadto,
że idea ochrony przyrody obudziła zainteresowanie wśród ducho-

wieństwa prawosławnego i byłoby pożądane, aby któryś z członków Rady przy sposobności pobytu w Warszawie wygłosił dla alumnów prawosławnych odczyt o ochronie przyrody. Prof. Goetel zgodził się odczyt taki wygłosić.- Prof. Wierdak wystąpił z projektem zainteresowania tą sprawą duchownych grecko-katolickich. Postanowiono, że po zasięgnięciu w tym względzie opinii przez prof. Wierdaka, prof. Szafer zwróci się do Ministerstwa Oświaty z prośbą o wystąpienie z odpowiednim wnioskiem do Kuryj Biskupich grecko-katolickich.

Sprawy wydawnicze.

Prof. Szafer przedłożył obecnym ~~zgrupowaniu~~ ostatnie wydawnictwa Rady:

- 1/ broszurę X.H. Weryńskiego, /nr.29 osobnych wydawnictw Rady/,
- 2/ ulotkę dr. Jana Sokołowskiego p.t. "Skrzynki i karmiki dla ptaków" /nr.30 osobnych wydawnictw Rady/,
- 3/ "Dodatek do Orlego Lotu" nr.1 za r. 1931.

To ostatnie wydawnictwo okazało się potrzebne i pożyteczne i obudziło duże zainteresowanie, czego dowodem jest fakt, że w sprawie analogicznych dodatków zwracały się do prof. Szafera redakcje: a/ czasopisma harcerskiego "Na Tropie" / które wychodzi w 20.000 egz./, b/ czasopisma "Głos Nauczycielski" /wychodzi w 40.000 egz./. Rzecz ta okazała się jednak niemożliwą do zrealizowania z powodu braku potrzebnych na ten cel kredytów.

P. Karpowicz zaproponował, aby kosztem druku dodatku do Orlego Lotu obciążyć §.7. budżetu Rady, a nie §.8. jak w ubiegłym roku budżetowym.

Prof. Wodziczko wystąpił z projektem, aby biuro Delegata wydawało "Kwartalne biuletyny", które ewent. później różne redakcje mogłyby przyjąć jako dodatki do swych pism; mogłyby one nawet stanowić międzynarodowy organ ochrony przyrody krajów słowiańskich. Nad tą sprawą wywiązała się dyskusja, w toku której uznano za słuszne zapatrywanie prof. Szafera, że biuletyn międzynarodowy słowiański należy traktować oddzielnie od kwartalnego biuletynu Delegata.

Prof. Szafer zaznaczył, że mógłby się podjąć redakcji tego ostatniego i w tym celu zwróci się do Komitetów, aby nadesłały swoje uwagi na temat, jak wyobrażają sobie tego rodzaju czasopismo, oraz aby nadsyłały materiały do tego biuletynu; natomiast redakcji międzynarodowego biuletynu słowiańskiego z powodu braku czasu podjąć się obecnie nie może.

W kwestji wydawnictw turystyczno -ochroniarskich zwrócił się prof. Szafer do p. radcy Ochmanna z prośbą, aby zechciał poinformować, czego w tym względzie może oczekiwać P.R.O.P. od Ministerstwa Komunikacji.

P. radca Ochmann wyjaśnił, że Ministerstwo Komunikacji przywiązuje wielką wagę do propagandy znajomości przyrody polskiej i na cele propagandy turystyki posiada w bież. roku budżetowym pewne fundusze. Kredyty te na I kwartał są już zaangażowane. Ministerstwo pozostaje w stosunkach z organizacją Cook'a, które ma obowiązek umieszczać w wydawnictwach swych notatki i artykuły z ilustrowane o Polsce. Byłaby obecnie aktualną sprawą dostarczenia do tych wydawnictw przez P.R.O.P. odpowiednich, krótkich, a pięknie ilustrowanych artykułów.- W dyskusji nad tą sprawą zabierali głos profesorowie: Szafer, Siedlecki i Goetel, poczem prof. Szafer poprosił p. radcę Ochmanna o spowodowanie, aby Ministerstwo Komunikacji zechciało udzielić Radzie następujących informacji:

- a/ przesłać wzory wydawnictw, w których byłoby wskazane umieszczenie artykułów,
- b/ poinformować o wysokości ewent. honorarium /za wiersz oraz dostarczoną rycinę/,
- c/ zawiadomić jak przedstawia się sprawa przedruku w wydawnictwach Cook'a broszury prof. Szafera : Parki Narodowe w Polsce,
- d/ wyjaśnić jakiego formatu fotografii Ministerstwo potrzebuje dla wagonów kolejowych, czy reflektuje na gotowe już obrazy fotograficzne, czy tylko na wypożyczenie klisz,
- e/ jak przedstawia się sprawa afiszy, które należałoby umieszczać na dworcach kolejowych. Prof. Goetel wyraził zapatrywanie, że

z wydanych już przez Ministerstwo Komunikacji afiszy należałoby usunąć, względnie zaprzestać dalszego druku afisza z rysiem p.t. "Polska, kraj polowań".

Następnie p.radca Ochmann wyjaśnił, że obecnie jest w druku "Przewodnik kolejowy", który ma być wydany w 9-ciu językach. Prof. Szafer wystąpił z propozycją, aby Rada otrzymała do przejrzenia korektę tego wydawnictwa, a to w celu wstawienia doń ewentualnie małych dodatków o ochronie przyrody, parkach natury i rezerwach. P. Ochmann przyrzekł tę rzecz załatwić - o ile okaże się to jeszcze możliwe.

Prof. Wodziczko zwrócił uwagę na korzyści, jakie wyniknąć mogą ze stałej współpracy Rady z Ministerstwem Komunikacji. Postanowiono, iż prof. Szafer zwróci się przez Ministerstwo Oświaty do Ministerstwa Komunikacji z podziękowaniem za udział delegata w 53-ciem posiedzeniu Wydziału Rady, podniesie korzyści stąd wynikłe i zaproponuje utrzymywanie stałego kontaktu.

Prof. Szafer omówił następnie potrzebę druku nowych kwestionariuszy, gdyż zapas starych już się wyczerpał. Po dyskusji uchwalono, że wydrukuje się kwestjonariusze /2 stronicowe/ o charakterze regionalnym, po otrzymaniu wniosków w tej sprawie od Przewodniczących Komitetów.

P. Karpowicz wyjaśnił, że przesłana przez Delegata do Wydziału Nauki Ministerstwa rozprawa dr. Filipa p.t. "Administracyjna ochrona krajobrazu" uzyskała pochlebny opinię Wydziału Prawnego i Ministerstwo czyni starania o uzyskanie kredytów na jej druk.

Uwzględniając propozycję p.dr. Pearsona, prezesa Międzynarodowego Komitetu Ochrony Ptaków, biuro Delegata przesłało mu artykuł pióra dr. Jana Sokołowskiego o ochronie ptaków w Polsce, który będzie drukowany w wydawnictwach tego Komitetu.

Inwentaryzacja głązów narzutowych.

Pracę nad inwentarzem głązów narzutowych prowadzi w biurze Rady p. Amelja Głowińska, która otrzymała w tym celu stypendjum z Ministerstwa Oświaty. Pierwsza lista głązów zostanie w & niedłu-

giń czasie sporządzona i przesłana z odpowiedniami wnioskami do Ministerstwa Oświaty.- Dyrektor Biura Projektu Meljoracji Polesia, p. inż. Pruchnik, uwzględniając wniosek prof. Szafera, wydał zarządzenie inżynierom pracującym na Polesiu notowania na mapach miejsc występowania głazów, co ma nader doniosłe znaczenie ze względu na trudności, jakie nastręcza dla Rady praca nad inwentaryzacją głazów narzutowych w tej odległej części Polski.- W dyskusji podniesiono konieczność zainteresowania tą sprawą szerszych kół, a to nauczycielstwa i młodzieży szkół powszechnych i ewent. średnich, duchowieństwa, urzędów parafjalnych, posterunków P.R. etc. Zwrócono się do prof. Kreutza z prośbą, aby zechciał zaprojektować kwestjonariusz /dwustronicowy/.

Ankieta w sprawie rozwoju letnisk, turystyki i ochrony przyrody w Karpatach Wschodnich, która miała się odbyć w kwietniu b.r., została odłożona do 29-31 maja. Urząd Wojewódzki Stanisławowski otrzymał od Ministerstwa Robót Publicznych polecenie wstawienia na porządek dzienny obrad ankiety postulatów zgłoszonych przez P.R.O.P.

Wystawy i tygodnie ochrony przyrody, odbyły się staraniem prof. Wierdaka w Stanisławowie, Przemyślu i Rzeszowie. Wielka ilość osób, które zwiedziły te wystawy i brały udział w odczytach ~~ich~~ⁱ porankacj~~h~~ filmowych, świadczy o zainteresowaniu, jakie obudziły te imprezy. Lwowski Komitet Rady wziął udział w Wojewódzkiej Wystawie Turystyczno-Komunikacyjnej we Lwowie, na której urządził działkę ochrony przyrody zabytków województwa lwowskiego. Przewidziany jest również udział P.R.O.P. w Wojewódzkiej Wystawie Rolniczej i Regionalnej w Tarnopolu.- Dalsze wystawy ochrony przyrody urządzone być mają:

- a/ w Krakowie /urządza P.R.O.P. wraz z Komisją Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Rady Głównej P.T.K., otwarcie nastąpi 26.IV./,
 - b/ w Katowicach /w czerwcu b.r./.
- Prof. Kreutz wystąpił z propozycją zaproszenia do komitetu wystawy katowickiej p.dr. Piwowara geologa z Sosnowca, a prof. Szafer zauważył, że ze względu na to, iż wystawa ta obudzi zapewne zainteresowanie Niemców, byłoby

pożądane, aby prof. Wodziczko udzielił Komitetowi wystawy rad i wskazówek na podstawie doświadczenia zdobytego na wystawie berlińskiej. P. Karpowicz zwrócił uwagę na możliwość wypożyczenie z Instytutu Filmowego kilku filmów, np. "Bizony amerykańskie", "Azalea pontyjska na Wołyniu", "Wieliczka", "Bóbr", które mogłyby być wyświetlane w Katowicach podczas wystawy.

Pow wakacjach projektuje prof. Wodziczko urządzenie wystaw w Poznaniu, Bydgoszczy i Toruniu, a następnie prof. Wierdak w kilku miastach na Wołyniu.

Sprawozdanie prof. Wodziczki ze zjazdu i wystawy ochrony przyrody w Ber-

linie. Prof. Wodziczko zdał sprawę z udziału w 4-ym Niemieckim Dniu Ochrony Przyrody, oraz uroczystości urządzonych z okazji 25-lecia istnienia Staatliche Stelle für Naturdenkmalpflege, w których brał udział jako reprezentant P.R.O.P.,-i przedstawił w związku z tem wnioski do rozpatrzenia przez uczestników posiedzenia.

I. Wnioski dotyczące stosunków Rady z zagranicą.

a/ Byłoby pożądane, aby ze względu na zainteresowanie, jakie wywołują zagranicą wydawnictwa Rady, zamieszczano w rocznikach "Ochrony Przyrody" dłuższe streszczenia artykułów /nie na końcu rocznika, lecz po każdym artykule/ i to w języku angielskim, a nie francuskim.

Wniosek ten przyjęto.

b/ Byłoby pożyteczne, aby P.R.O.P. brała udział w niemieckich wystawach ochrony przyrody. W tym celu należałoby uzupełnić inwentarz wystawowy Rady przez nabycie gabloty na wydawnictwa oraz wykonać mapę parków narodowych. Postanowiono, że po przedłożeniu kosztorysu na powyższe przedmioty przez prof. Wodziczkę, Rada odniesie się przez Ministerstwo Oświaty do Ministerstwa Spraw Zagranicznych o udzielenie na ten cel kredytu.

c/ Należałoby z okazji mającego się odbyć w Polsce w czerwcu b.r. zjazdu botaników słowiańskich poczynić wstępne kroki w celu zorganizowania międzynarodowej asocjacji słowiańskiej ochrony przyrody przy współudziale Czechosłowacji, Jugosławii, Bułgarii, oraz ewent. Rosji. Po dyskusji postanowiono, że po zasięgnięciu opinii

w Ministerstwie Oświaty i uzyskaniu zgody Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Rada zwróci się do ośrodków ochrony przyrody w wymienionych krajach słowiańskich z propozycją, aby przy okazji zjazdu botaników słowiańskich wydelegowały po 1 przedstawiciela na konferencję, która w tej sprawie odbędzie się w Warszawie /Byłoby pożądanym, aby Pan Minister Oświaty wyraził zgodę na to, by konferencja ta odbyła się u niego/.

II. Wnioski dotyczące spraw wewnętrznych Rady.

a/ Wydanie ustawy ochrony przyrody jest rzeczą niezmiernie ważną ze względu na to, że brak jej obniża znaczenie i wartość dorobku Rady na tem polu wobec zagranicy.

b/ Byłoby pożądanym urządzenie w Polsce "Dnia Ochrony Przyrody", analogicznego do niemieckich "Naturschutztage". Po dyskusji postanowiono zreorganizować doroczne zjazdy Rady w tym kierunku, że obrady, które dotychczas odbywały się w jednym dniu, rozdzieli się na dwa dni; pierwszy dzień byłby właściwym dniem obrad w gronie ściślejszym, drugi dzień obejmowałby odczyty i dyskusje z udziałem interesującej się ochroną przyrody publiczności, oraz ewentualnie wystawę ochrony przyrody. Urządzeniem drugiego dnia zjazdu w r. 1932 zająćby się mogło Polskie Towarzystwo Tatrzańskie wraz z Polskim Towarzystwem Krajoznawczem i Ligą Ochrony Przyrody.

c/ Wystawy ochrony przyrody w kraju winny być obsyżane przez instytucje naukowe /np. muzea/, Towarzystwa i tp., dla których ochrona przyrody posiada znaczenie. Byłoby wskazane, aby muzea otrzymujące subwencje rządowe, zostały skłonione przez Ministerstwo Oświaty do urządzenia specjalnych działków ochrony przyrody.

d/ Należałoby zorganizować pracę naukową na terenie istniejących rezerwatów. Postanowiono, że Rada, powołując się na artykuł prof. Szafera p.t. "Uwagi o celach i organizacji badań w polskich parkach natury" /patrz 3-ci zeszyt "Ochrony Przyrody"/, odniesie się do Ministerstwa Oświaty z wnioskiem, aby z funduszu na badania kraju przeznaczyło kilka tysięcy złotych rocznie na pracę w rezerwach. Uchwalono rozważyć tę sprawę także na XIV Zjeździe

Rady /jako osobny punkt porządku dziennego obrad/.

e/ Byłoby wskazaniem wydanie zarządzenia ustalającego zasady organizacji komitetów powiatowych ochrony przyrody. Postanowiono po dyskusji, że biuro Delegata prześle do delegatów powiatowych okólnik wzywający ich do skupiania obok siebie osób, które pracą na tem polu się interesują i pragną w niej brać udział.

f/ Popularna w Niemczech idea t.zw. "Landesplanung" winna być przeszczepiona w Polsce. Byłoby pożądane, aby inicjatywa w tej sprawie wyszła od Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Uchwalono, że na ten temat zostanie wygłoszony odczyt na następnym zjeździe Rady w drugim dniu obrad i poddana zostanie dyskusji kwestja, w jaki sposób ideę tę rozpowszechnić należy.

Prof. Goetel referował kilka spraw tatrzańskich.

1/ Sprawa zamknięcia doliny Kościeliskiej dla ruchu kołowego przy Bramie Kraszewskiego uzyskała zgodę Fundacji Kórnickiej,

2/ Polsk. Towarzystwo Tatrzańskie projektuje budowę nowego schroniska prowizorycznego powyżej pstragarni w dol. Kościeliskiej.- Zgodzono się pod warunkiem przedłożenia Radzie planów budowy do zatwierdzenia.

3/ W pobliżu hali Pysznej lawina zniszczyła dużą połąć lasu, w związku z tem wyłania się kwestja, w jaki sposób należy usunąć ślady tej lawiny.

4/ Wykup udziałów w halach tatrzańskich przez P.T.T. postępuje dalej. Aktualną będzie ~~spkzw~~ niezadługo sprawa wykupna hali przy Morskiem Oku.

5/ Sprawa utworzenia parku narodowego w Tatrach po stronie czeskiej stoi źle. Plan czechosłowackiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych odbiega daleko od planu opracowanego przez prof. Domina, z którego opinją sfery rządowe /jak widać z artykułów w prasie: Prager Presse, Morgenzeitung/ liczą się niewiele, lub wcale się nie liczą. Aktualną jest sprawa budowy kolejki nietylko na Garłuch ale na Łomnicę, oraz budowy schroniska na Wadze pod Rasymi. Polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zamierza poruszyć tę sprawę

w związku z rokowaniami z Czechosłowacją w sprawie unji celnej.

Prof. Goetel planuje akcję na terenie Czechosłowacji, celem zorientowania się co do opinii o planach parku narodowego, wysuwanych przez czechosłowackie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, w Klubie Czeskosłowackich Turystów i w sferach współpracujących z prof. Dominem. - Na terenie Polski aktualną jest sprawa ogłoszenia odezwy Ligi Ochrony Przyrody /projektowanej przez doc.dr. Marjana Sokółskiego/ oraz ogłoszenie oficjalnego artykułu w prasie, któryby określał ustosunkowanie się Rady do planów czeskosłowackich.

Koniec obrad przedpołudniowych.

Obrady popołudniowe.

Dalszy ciąg spraw bieżących.

Odstrzał jeleni w czasie rykowiska.

W Łowcu Polskim nr. 11 z 14 marca 1931 r. pojawił się artykuł pióra p. Kazimierza Wysockiego p.t. "Prośba skierowana do Państwowej Rady Ochrony Przyrody", domagający się zajęcia przez Radę stanowiska wobec omawianej na łamach pism łowieckich sprawy odstrzału jeleni w porze rykowiska. Po dyskusji uchwalono, że Rada zwróci się w tej sprawie o opinię do profesorów: Sitowskiego, Schechtla, Paczoskiego, Niezabitowskiego oraz do p.dr. Marchlewskiego /jun./, a także ewentualnie do profesorów hodowli i łowiectwa. Ponadto p. Romaniszyn przyrzekł zasięgnąć opinii w Towarzystwie Myśliwskim im. św. Huberta i poruszyć ten temat na wiosennym posiedzeniu Małopolskiego Towarzystwa Łowieckiego. Na podstawie zebranych w ten sposób materiałów Rada wypowie się w tej kwestji.

Ochrona jesiotra.

Dzięki przychylnemu stanowisku Ministerstwa Rolnictwa zostanie wydany zakaz połowu jesiotra na przeciąg kilku lat, na co również zgodził się Gdańsk. P. Kulmatycki otrzymał na prowadzenie badań nad jesiotrem subwencję w kwocie 400.- zł. Sprawa ta ma być omawiana na posiedzeniach Międzynarodowej Rady Badań Morza w r. 1932. Na te obrady ma prof. Siedlecki przygotować plan ochrony /dla całej Europy/ ryb anadromicznych.

Ochrona łososia i troci.

Nastąpiło w tej sprawie porozumienie między Polską a Gdańskiem i jest nadzieja, że zostanie wydany zakaz połowu łososia i troci w okresie /narazie/ od Bożego Narodzenia do końca stycznia.

Utworzenie pierwszej stacji ornitologicznej w Polsce.

Ponieważ p. J. Domaniewski nie opracował dotychczas projektu organizacji stacji ornitologicznej, postanowiono - na wniosek prof. Siedleckiego - że Rada zwróci się do niego o wyjaśnienie w tej sprawie.

Zastrzelenie dwóch sztuk żubrów w Pszczynie odbiło się głośnym echem w prasie codziennej /przeszło 60 artykułów/. Ministerstwo Rolnictwa, na wniosek Ministerstwa Oświaty czyni starania o zabezpieczenie żubrów na Śląsku w drodze nowelizacji obowiązujących tam ustaw.

Zabicie niedźwiedzicy i piastuna w Mizuniu, omawiane również obszernie przez prasę, spotkało się z należytą oceną tego faktu ze strony z towarzystw łowieckich.

Ustawa rybacka.

Prof. Siedlecki przygotował projekt zmian, bardzo ważnych z punktu widzenia ochrony przyrody, do ustawy rybackiej, które zostały w projekcie tej ustawy uwzględnione.

Droga przez dolinę Czerny.

Sprawa ta tocząca się od lat trzech została wreszcie rozstrzygnięta po myśli życzeń Rady /droga ma przeciąć dolinę wpoprzek w górnej jej części/, a to dzięki energicznemu poparciu postulatów Rady przez Pana Ministra W.R. i O.P.

Ochrona otoczenia dróg.

Ministerstwo Robót Publicznych wydało okólnik do Dyrekcji Robót Publicznych w kwestji czuwania nad tem, aby nie niszczone szkarpy na konserwację dróg i szos.

Reklamy.

W związku z wydaną ustawą o funduszu drogowym, wyrażono zapartywanie, iż byłoby wskazane, aby Przewodniczący Komitetów dokonali wizji lokalnej szos w ich okręgach i wyznaczyli na mapach te odcinki

dróg, które nie powinny zostać zeszpecone reklamami. Zwrócono się do p. Karpowicza z prośbą, aby zasięgnął informacji, czy sprawa ta nie dałaby się załatwić w porozumieniu z odnośnymi Dyrekcjami Robót Publicznych i przy użyciu aut, którymi D.R.Ĺ. dysponują.

Pieniny.

Ochrona flory oraz fauny w Pieninach nie jest dotąd należycie wykonywana. Jest nadzieja, że po opracowaniu przez Instytut Doświadczalny Lasów Państwowych regulaminu dla tego parku narodowego, ten stan rzeczy ulegnie zmianie. Narazie byłoby pożądanym, aby wydano tymczasowe zarządzenia doraźne na okres poprzedzający Zielone Świąta. Prof. Goetel przyrzekł spowodować, aby Polskie Towarzystwo Tatrzańskie wynajęło na kilka dni paru ludzi do pomocy dwóch gajowych, którzy pełnią stale opiekę nad tym rezerwatem. Jest też nadzieja, że wobec tego, że Ministerstwo Rolnictwa nabyło prawo wodne w Pieninach, rewir ten dostanie się w dzierżawę Polskiemu Towarzystwu Wędkarskiemu, dającemu pełną gwarancję co do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybnej.

Rezerваты.

W toku są starania o utworzenie rezerwatów:

- 1/ w Jasieniach Rosielnej /ciszy/,
- 2/ w Surmaczach /świerk/,
- 3/ na jeziorze Pohost /Trapa natans i Trapa muzzanensis/,
- 4/ w maj. Złota powiatu pińczowskiego /możew polski/,
- 5/ w Brzozie Królewskiej /resztki puszczy Sandomierskiej/,
- 6/ w Rybakach, w nadleśnictwie mostowskim /bóbr/.

Rozszerzony został rezerwat "Gisówka" w puszczy Białawieskiej, utworzono rezerwat w Lesie Klasztornym pod Leżajskiem /dawna puszcza Sandomierska/ na obszarze 22.78 ha, w Strzelcach /stanowisko Betula humilis/ na obszarze około 1 ha, oraz w nadleśnictwie wiadotupickim /dla kosi/.

Zagrożone są rezerваты: a/ Świtez, z powodu nieracjonalnej gospodarki leśnej, b/ Wigry, z powodu planu zbudowania nad brzegiem jeziora kolonji letniskowej.- c/ W chotlu Czerwonym nad Nidą część rezerwatu stepowego została spalona przez dzieci miejscowego

nauczyciela.

Udział członków P.R.O.P. w Okręgowych Komisjach Konserwatorskich.

P. Konserwator Generalny wydał polecenie Konserwatorom wojewódzkim powoływania członków Rady do Okręgowych Komisji Konserwatorskich w charakterze rzeczoznawców z głosem doradczym.

Stosunki z zagranicą.

W zapowiedzianych na maj lub czerwiec b.r. posiedzeniach Międzynarodowego Komitetu Ochrony Ptaków weźmie udział prof. Siedlecki, jako przewodniczący Sekcji Polskiej tego Komitetu. W tym celu przedłoży prof. Siedlecki Ministerstwu Oświaty odpowiednie wnioski wraz z kosztorysem.

W czasie od 30 czerwca do 4 lipca odbędzie się w Paryżu Międzynarodowy Kongres Ochrony Przyrody, na który Polska ma otrzymać zaproszenie. Prof. Szafer proponuje, aby na Kongres ten wyjechał jako główny delegat Polski prof. Siedlecki, a zależnie od programu, który ma nadejść w dniach najbliższych, P.R.O.P. prześle Ministerstwu wnioski o wysłanie do Paryża jeszcze dwóch dalszych delegatów.

Prof. Derscheid nie odpowiedział dotychczas - mimo urgensów - na list prof. Szafera w sprawie reorganizacji Międzynarodowego Biura Ochrony Przyrody w Brukseli. Postanowiono poczekać z dalszą akcją w tej sprawie do czasu, aż prof. Siedlecki, który w lipcu b.r. ma wziąć udział jako delegat Polskiej Akademii Umiejętności w posiedzeniach Międzynarodowej Unii Biologicznej w Brukseli, zbada tę sprawę na miejscu i wyrobi sobie o niej opinię.

Umowa między Polską a Czechosłowacją w sprawie rybołówstwa i ochrony ryb na wodach granicznych została ratyfikowana przez Sejm. Postanowiono, że P.R.O.P. odniesie się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych /przez Ministerstwo Oświaty/ o udzielenie jej/^{Radzie/}do wglądu, a to w celu wypowiedzenia się w kwestji przepisów wykonawczych.

Druk książki o charakterze podręcznika ochrona przyrody.

P. Karpowicz wyjaśnia, że w sprawie druku tej książki zainteresowanych jest kilka Departamentów Ministerstwa Oświaty, a także Ministerstwo Rolnictwa. Chodziłoby o to, by książka była napisana

dość popularnie tak, aby nadawała się nie tylko dla nauczycieli, lecz również jako lektura pomocnicza dla starszych uczniów. Byłoby również pożądane, aby dodano w niej w odpowiednim miejscu informacje o udziale młodzieży w ochronie przyrody w państwach obcych, a także ustęp o znaczeniu wychowawczym idei ochrony przyrody. Druk tej książki winien być gotowy na koniec września b.r. - Wypłacenie zaliczki na jej druk uzależnia Ministerstwo od wyniku przejrzania rękopisów, które w tym celu winny być Ministerstwu przesłane jak najrychlej / w pierwszej połowie maja/, wraz z dokładnymi ofertami dwóch firm drukarskich /Anczyca i Orbisu/.

Ustawa o ochronie przyrody.

W dniu 20 marca b.r. na posiedzeniu plenarnym Sejmu przemawiała w sprawie potrzeby wydania ustawy o ochronie przyrody posłanka p. Ludwika Wolska, w wyniku czego Sejm wystąpił do Rządu z wezwaniem jak najrychlejszego wydania tej ustawy. Obecnie projekt ustawy o ochronie przyrody, opracowany przez Komisję Kodyfikacyjną R.P. jest uzgadniany przez Ministerstwa. - P. Karpowicz przedłożył wnioski co do zmian i uzupełnień, jakie do tego projektu pragnie wprowadzić Ministerstwo Rolnictwa. W dyskusji, w której zabierali głos wszyscy obecni, ustalono opinię Rady co do brzmienia poszczególnych paragrafów projektu ustawy, którą p. Karpowicz ma przedłożyć na najbliższym posiedzeniu międzyministerjalnym, mającym być zwołanym w tej sprawie.

O godzinie 21,30 prof. Szafer zamknął posiedzenie.

Sekretarka:
W. Kulczyńska

Przewodniczący:
W. Szafer.

S p r a w o z d a n i e

z 54-go posiedzenia Wydziału Ścisłego Państwowej Rady Ochrony Przyrody, odbytego w dniu 27 kwietnia 1931 r. w Krakowie, w gabinecie prof.dr.W. Szafera /ul.Lubicz 46/.

Obecni: prof.dr.W.Szafer /jako przewodniczący/, członkowie Rady, profesorowie: W.Goetel, S.Kreutz, M.Siedlecki, S.Sokołowski, jako gość inż. H. Jasiński, oraz kier.biura Delegata p.W.Kulczyńska.

Prof. Szafer otworzył obrady i oddał głos prof.Siedleckiemu, prosząc go, aby zreferował sprawę udziału Polski w Międzynarodowym Kongresie Ochrony Przyrody, mającym odbyć się w Paryżu, w dniach od 30 czerwca do 4 lipca br.:

Kongres paryski odbędzie się pod protektoratem Komisarjatu Ogólnego Międzynarodowej Wystawy Kolonjalnej, a celem jego będzie studjum ważnych zagadnień ochrony przyrody, mających charakter międzynarodowy, i powzięcie decyzyj, na podstawie których można będzie zwrócić się następnie z konkretnymi propozycjami do rządów różnych państw, które sprawę ochrony przyrody posuną naprzód. W skład komitetu honorowego Kongresu wchodzi pięciu ministrów oraz podsekretarz stanu dla turystyki. W składzie biura Kongresu znajdują się nazwiska profesorów: Cruvel'a, Mangin'a, Chevalier'a, a ponadto pp. Petit'a oraz Chapellier'a, znanych z pracy na polu ochrony przyrody.

Członkami Kongresu mogą być:

- 1/ członkowie honorowi i delegaci różnych państw,
- 2/ osoby lub grupy, które wpłacą udział w kwocie 100 fr.franc.

Państwa obce, które wpłacą udział 500 fr.franc. /minimalnie/, będą miały prawo do trzech delegatów oficjalnych.

Prace Kongresu dzielą się na 5 wielkich sekcyj:

- a/ Sekcja pierwsza obejmuje faunę,
- b/ Sekcja druga florę,
- c/ Sekcja trzecia ziemię i to, co znajduje się pod ziemią,

- d/ Sekcja czwarta ochronę krajobrazu /tu należą też sprawy turystyki/
- e/ Sekcja piąta ogólną ochronę przyrody /parki narodowe, etc./

Na Kongres zgłaszać można dwa rodzaje sprawozdań:

- 1/ dłuższe raporty /obejmujące najwyżej 6 stron maszynowego pisma po 40 wierszy na stronie i 40 liter w jednym wierszu/,
- 2/ krótkie komunikaty /15 wierszy po 40 liter w jednym wierszu/.

Zarówno raporty jak i komunikaty winny zostać przesłane Sekretarjatowi Kongresu przed 15 maja, w razie późniejszego przesłania nie zostaną uwzględnione.

Po dyskusji uchwalono, że ze względu na to, iż jest to ściśle biorąc pierwszy międzynarodowy kongres, zwołany w sprawach ochrony przyrody w czasie powojennym, Polska winna wziąć w nim udział i to - ile możliwości - wysyłając nań trzech delegatów. Postanowiono, że delegatem oficjalnym będzie prof.dr.Michał Siedlecki, zaś delegatami dobranymi profesorowie: dr.J.Smoleński i dr.W.Goetel.

Postanowiono zgłosić na Kongres następujące referaty:

- 1/. "Organizacja i rezultaty ochrony przyrody w Polsce" /napisze prof.Szafer w języku angielskim, a wygłosi prof.Siedlecki na zebraniu ogólnym Kongresu/
- 2/. "Niektóre problemy z ochrony ryb Rzeczypospolitej Polskiej" /napisze i wygłosi po francusku na Sekcji I-ej prof.Siedlecki/.
- 3/. "O niektórych problemach z ochrony fauny w Polsce" /napisze i wygłosi w języku francuskim na Sekcji I-ej prof.Siedlecki, o ile nie będą z tem kolidowały jego obowiązki jako głównego delegata Polski/.
- 4/. "Niektóre osobliwości przyrody nieożywionej w Polsce" /napisze i wygłosi po francusku na Sekcji 3-ej prof.Goetel/.
- 5/. "Prawne podstawy ochrony krajobrazu w Polsce" /napisze i wygłosi na Sekcji 4-ej w języku francuskim prof.Smoleński/
- 6/. "Stosunek turystyki do ochrony przyrody w Polsce" /napisze i wygłosi w języku francuskim na Sekcji 4-ej prof. Goetel/.
- 7/. "O parkach narodowych w Polsce" /napisze i wygłosi w języku

francuskim na Sekcji 5-iej prof. Goetel.

Ponadto uznano za konieczne wniesienie przez Delegację Polską na plenarnem zebraniu Kongresu wniosku w sprawie konieczności jak najrychlejszego powołania do życia międzynarodowej organizacji ochrony przyrody, do której mogłyby należeć w zasadzie wszystkie państwa. We wniosku winno być zaznaczone, iż instytucja taka powinna powstać na zjeździe delegatów rządów, a ponadto, że Polska uważa za niezbędne przystąpienie do wydawania międzynarodowego biuletynu ochrony przyrody, zawierającego wiadomości z całego świata. Biuletyn ten winien być drukowany w kilku językach /dla krajów słowiańskich w języku polskim/.

Wkońcu wyrażono zgodę na to, że prof. Szafer, który otrzymał od Sekretarjatu Kongresu paryskiego 5 zaproszeń celem przesłania ich wedle swego uznania instytucjom naukowym lub społecznym, prześle je:

- 1/ Wydziałowi Nauki Ministerstwa W.R. i O.P.,
- 2/ Referatowi Turystyki Ministerstwa Robót Publicznych,
- 3/ Polskiej Akademji Umiejętności,
- 4/ Zarządowi Głównemu Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego,
- 5/ Zarządowi Głównemu Ligi Ochrony Przyrody.

Sekretarka:

W. Kulczyńska.

Przewodniczący:

W. Szafer.

S p r a w o z d a n i e

z 66-go posiedzenia Wydziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody, odbytego w dniu 6 kwietnia 1933 r. w Krakowie, w lokalu Biura Rady /ul. Lubicz 46, II p./.

Obecni:

prof.dr W.Szafer jako przewodniczący, członkowie Rady: prof. dr S.Kreutz, prof.dr M.Siedlecki, prof.dr J.Smoleński, A.hr. Starzeński; z ramienia Ministerstwa W.R. i O.P. p.J.Karpowicz; jako gość dr J.Z.Robel; kier.Biura Del.p.W.Kulczyńska. W obradach popołudniowych wziął udział ponadto prof.W.Goetel.

Posiedzenie trwało od godz. 10,15 do 14,15 i od 17,30 do 20-tej.

Po otwarciu posiedzenia prof.Szafer zreferował:

I. S p r a w y b i e ż a c e .

które wpłynęły do Biura Rady w czasie od 1 stycznia do 5 kwietnia 1933 r. / 1155 numerów w dzienniku podawczym/.

1. Nowe delegatury Rady.

Delegaturę P.R.O.P. na powiat nowotarski otrzymał p.T.Malicki w Zakopanem, na powiat drohobycki p.mgr.S.Jasienicki w Drohobyczu, na powiat lipnowski p.K.Szopa w Wymyślinie, na powiat toruński p.K.Kulwiec w Toruniu, który czyni starania około zorganizowania w Toruniu zbiorowego Komitetu /Komisji/ dla ochrony przyrody i zabytków sztuki na Pomorzu, w oparciu o miejscowy Oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

2. Współpraca z Konserwatorami.

Dzięki dalszym zarządzeniom Urzędów Konserwatorskich zostały ochronione:

- a/ stare drzewa /w Koszęcinie, Ruptawie i Sadowie na Śląsku/,
- b/ głazy narzutowe /w Sadowie i w Jaźwinach/,

- c/ skały /"Prządki" w Odrzykoniu, "skała Kmity" w Glinnem k. Leska/,
- d/ obszary stanowiące otoczenie zabytków /np. zamku w Ojcowie, lono, dworu w Korzkwi/.

W toku są starania o uznanie za zabytki : skały zw. Kramnicą pod Nowym Targiem, wzgórze Karczówki pod Kielcami, głazów narzutowych /wzgl. egzotyków/ w Łękawicy pod Tarnowem. Postanowiono ponadto poczynić kroki o ochronę głazu narzutowego w Raciborsku koło Wieliczki /własność rodziny Morsztynów/.

3. Organizacja Zjazdów P.R.O.P.

Postanowiono - na wniosek p. Karpowicza, który objaśnił, że Ministerstwo otrzymało szereg uwag co do tego, iż część sprawozdawcza Zjazdów Rady zajmuje zbyt wiele czasu, wskutek czego pozostaje go mało na dyskusję - iż na najbliższym Zjeździe wygłosi sprawozdanie tylko Przewodniczący Rady, w którym uwzględni jednakże działalność wszystkich Komitetów oraz Delegata dla spraw pogranicznych parków narodowych, a Przewodniczący Komitetów uzupełnią je tylko materiałami pokazowymi /mapy, wykresy, fotografie etc./.

Aby umożliwić delegatom powiatowym Rady udział w dorocznych Zjazdach, postanowiono, iż Biuro Delegata na miesiąc przed najbliższym Zjazdem zwróci się do nich z zapytaniem, czy pragną wziąć udział w Zjeździe na własny koszt, poczem zawiadomi Ministerstwo W.R. i O.P. o ilości zgłoszonych pozytywnych odpowiedzi.

4. Sprawy Biura Delegata.

Postanowiono zwrócić się do Ministerstwa W.R. i O.P. o udzielenie zasiłku na odnowienie lokalu i zaopatrzyć go w potrzebne meble /szafę bibl., maty etc./.

Prace nad inwentarzem głazów narzutowych prowadzi od 1.IV. 1933 p. A. Środoń, który w tym celu otrzymał stypendjum z Ministerstwa W.R. i O.P. w miejsce chorej p. A. Głowińskiej.

Biuro Delegata w wykonaniu uchwał XV-go Zjazdu wysłało

szereg pism do właściwych urzędów i zainteresowanych instytucyj.
W sprawie uzyskania dla Biura biletu wolnej jazdy uchwalono,
iż prof.Szafer zwróci się do dr M.Orłowicza z prośbą o jej poparcie

5. Stosunki z zagranicą.

Sekretarz Szwajcarskiej Ligi Ochrony Przyrody zwrócił się
do prof.Szafera z prośbą o napisanie dla "Schweiz.Blätter für
Naturschutz" artykułu o dalszych postępach pracy na polu ochrony
przyrody w Polsce.- Ponadto, na skutek propozycji prof.Szafera,
zgodził się rozszerzyć przygotowywaną obecnie publikację, poświę-
coną zagadnieniu propagandy ochrony przyrody wśród młodzieży, przez
ujęcie jej z punktu widzenia międzynarodowego i wyraził nadzieję,
że otrzyma dla publikacji tej artykuł z Polski.

Pan A.S.Colleg, który przebywał jakiś czas w Polsce i uzyskał
zezwoleń na odstrzał jednego jelenia w Karpatach Wschodnich,
napisał artykuł o Polsce /jej przyrodzie i ochronie/ do czasopisma
"Field".

W Pradze zmarł dr J.Sv.Procházka, docent ochrony przyrody na
Uniwersytecie.

Prof. Györffy z Szegedynu przyrzekł nadesłać dla XIII rocz-
nika "Ochrony Przyrody" artykuł o ochronie przyrody na Węgrzech.

6. Rezerwaty.

Zakładzione zostały sprawy następujących rezerwatów:
a/ t.zw. "Lasu Wawerskiego", którego 1/3 część /300 morgów/, naj-
cenniejsza pod względem przyrodniczo-naukowym, uznana została za
las ochronny,

b/ "Kępy Radkowskiej", gdzie po zbadaniu stanu rezerwatu przez
Zakład Doświadczalny L.P. wydano szereg zarządzeń ochronnych,

c/ lasu nad Wigrami, gdzie wstrzymano czyste zręby.

Natomiast nie zdołano dotychczas zrealizować planu rezerwatu
w Surmaczach i Szutromińcach, ani też przeprowadzić wymiany terenu

cisowego w Jasieniu, stanowiącego własność prywatną, na las państwowy.

Na wielkie trudności napotyka ochrona Ojcowa.

Sprawa przeniesienia więzienia ze Św. Krzyża w Górach Świętokrzyskich została odłożona na czas późniejszy z powodu trudności finansowych.

Postanowiono zwrócić się przez Ministerstwo W.R. i O.P. do Ministerstwa Spraw Wojskowych z prośbą o wydanie nowych zarządzeń ochronnych dla rezerwatu zw. "Strzelnicą" pod Toruniem, pozostającego w zarządzie D.O.K.

Zwrócono się do prof. Kreutza z prośbą o zwiedzenie grot Olsztyńskich i opracowanie wniosku co do ochrony przed rabunkową eksploatacją występującego w nich "feldszpatu".

7. Ochrona krajobrazu.

Prof. Szafer omówił konieczność posunięcia naprzód starań o ochronę jezior Brasławskich przed dalszym obniżaniem się poziomu ich wód. Po dyskusji postanowiono odnieść się do Ministerstwa W.R. i O.P. z wnioskiem o udzielenie zasiłku dla geografa, któryby w czasie letnich miesięcy wykonał badania naukowe w terenie /ewent. z pomocą prof. Limanowskiego i p. W. Rewieńskiej/, a także zaznajomił się na miejscu ze stroną prawną tego zagadnienia i wyniki swych praw przedstawił w osobnym artykule w XIII roczniku Ochrony Przyrody. - Na wniosek p. Karpowicza postanowiono zwrócić się do doc. W. Sukiennickiego w Wilnie z propozycją udzielenia Radzie pomocy w zbadaniu strony prawnej, a na wniosek prof. Sieleckiego do Wydziału Rybackiego Ministerstwa Roln. i Ref. Roln. o daty, dotyczące zmniejszania się powierzchni wód także w innych częściach Polski, wskutek przeprowadzonych meljoracyj.

Ponadto poruszył prof. Szafer potrzebę omówienia w prasie

sprawy ochrony jezior w Augustowskim, gdzie np. jezioro Studzieniczne zniszczone zostało przez wycięcie lasu, położonego nad jego brzegiem. Zwrócił się do prof. Smoleńskiego z prośbą o napisanie artykułu, uzasadniającego potrzebę ochrony krajobrazu tych jezior, któryby umożliwił Radzie wystąpienie do Ministerstwa Rolnictwa i Ref. Roln. z wnioskiem o wydanie tymczasowych zarządzeń ochronnych dla tego terenu, zanim będzie go można chronić na podstawie ustawy o ochronie przyrody.

8. Ochrona ptaków.

Postanowiono poprzeć starania Lwowskiej Dyrekcji L.P. o zamknięcie polowania na drobne ptaki /drozdy, kwiczoły i paszkoty/ ze względu na masowe ich tępienie, oraz zamieścić w Kwart. Biuletynie Informacyjnym z 10.X.b.r. pouczenie dla delegatów powiatowych Rady o sposobie walki z nielegalnym handlem ptakami na mocy obowiązujących przepisów ustaw : łowieckiej i o ochronie zwierząt.

W związku z uchwałą XV-go Zjazdu Rady w sprawie zastąpienia okazów wypchanych ptaków w szkołach szwajcarskimi tablicami kolorowemi, postanowiono, iż w jesieni b.r. Rada zwoła konferencję w Krakowie z udziałem instruktorów/Ministerstwa W.R. i O.P./oraz przedstawicieli Kuratorjum O.S. w Krakowie, która zajmie się kwestją stosunku szkoły do okazów przyrodniczych, obmyśli zasady opracowania list ptaków oraz zwierząt wogóle, które mogą być używane w szkolnych gabinetach przyrodniczych jako okazy wypchane.

9. Bóbr.

Dyskutowano nad popieranym przez prof. E. Schechtla projektem założenia w majątku Szczorse, własn. p. Chreptowicza, w województwie nowogrodzkim, fermy hodowlanej bobrów i postanowiono zaczekać z decyzją do czasu otrzymania opinii czynników miarodajnych i Ministerstwa W.R. i O.P. w tej sprawie.

10. Wyrozuć.

Dr W. Kulmatycki otrzymał z Ministerstwa W.R. i O.P. zasiłek

na badania nad wyrobem, które już rozpoczął.

11. Propaganda ochrony przyrody przez Radio.

Zwrócono się do prof. Siedleckiego z prośbą o pisemną interwencję w zarządzie Polskiego Radja w sprawie wprowadzenia do programów radjowych kilkominutowych pogadanek z zakresu ochrony przyrody.

12. Filmy.

Rada zamierza sfilmować cietrzewie przy pomocy Instytutu Filmowego przy Muz. Przemysłu i Roln. w Warszawie, w lasach majątku p. A. Starzeńskiego.

Celem zrealizowania dalszych filmów ochroniarskich postanowiono odnieść się przez Ministerstwo W.R. i O.P. do Ministerstwa Spraw Zagranicznych z wnioskiem o udzielenie zasiłku z uwagi na to, że filmy te mają służyć propagandzie zagranicznej /wyswietlane będą na Międzynar. Kongresie Ochrony Przyrody w Londynie/. W piśmie tym ustalona zostanie kolejność, w jakiej Rada zamierza swój program filmowy zrealizować.

13. Ustawa o ochronie przyrody.

Istnieje nadzieja, iż projekt ustawy o ochronie przyrody uzyska formę prawną w drodze wprowadzenia go w życie jako dekretu Prezydenta R.P.

II. Stosunek P.R.O.P. do Międzynarodowego Biura Ochrony Przyrody w Brukseli.

Prof. Siedlecki przedstawił sprawy, jakie zamierza omówić względnie zakatwić /w Biurze w Brukseli, podczas pobytu tamże w maju b.r.:

- 1/ wziąć udział w posiedzeniu Rady Administracyjnej Biura, o zwołanie którego zwrócił się już do Dyr. Derscheida,
- 2/ zaproponować zwołanie posiedzenia Rady Administracyjnej Biura z udziałem delegatów polskich łącznie z Międzyn. Kongresem

Ochrony Przyrody w Londynie /t.j. w tym samym czasie/.

- 3/.poruszyć sprawę stosunku Międzynarodowego Komitetu Ochrony Ptaków do konwencji paryskiej z r.1902 o ochronie ptaków pożytecznych dla rolnictwa,
- 4/.zaznajomić się ze znajdującymi się w Biurze materiałami ustawodawczymi, dotyczącymi ochrony ptaków, a to w związku z przygotowywaną obecnie przez P.R.O.P. w Polsce ustawą o ochronie ptaków i zasięgnąć opinii Biura w kwestji opracowania jej na szerszej platformie, obejmującej nietylko ptaki pożyteczne dla rolnictwa, lecz wszystkie ptaki niełowne,
- 5/.zaznajomić się z opinią Biura co do akcji Carla Wengela w Niemczech w sprawie ochrony ptaków.

III. Nowelizacja ustawy łowieckiej.

Prof.Szafer zaznajomił obecnych z treścią opinii, jaką o projekcie noweli tej ustawy, opracowanej przez p.J.Domaniewskiego, wyraziła Komisja Wydziału P.R.O.P. na posiedzeniu w dniu 30 marca b.r. Opinię tę ~~xx~~ wręczono /w formie pisma do Wydziału Nauki Ministerstwa W.R. i O.P./ p.J.Karpowiczowi, przyjmując dodatkowo następujące postulaty:

- 1/. w sprawie uregulowania w noweli przynależności enklaw lub półenklaw do otaczających je obwodów ~~xx~~ łowieckich,
- 2/. w sprawie wprowadzenia w punkcie 11-tym projektu noweli dr. Domaniewskiego, w którym jest mowa o wyłapywaniu zwierzyny za pomocą sieci, dodatku, iż czynność ta odbywać się może tylko dla celów hodowlanych.

IV. Sprawy wydawnicze.

Rada zamierza wydać w roku 1933:

- 1/ drugie wydanie ulotki p.t. : J.Sokołowski -Skrzynki i karmiki dla ptaków.

- 2/ jako II tom wydawnictw monograficznych pracę dr. J. Walasa p.t. "Zespoły roślinne Babiej Góry",
- 3/ publikację propagandową dla zagranicy po angielsku, informującą o stanie ochrony przyrody w Polsce,
- 4/ 4-ty zeszyt Wydawnictwa regionalnego Komitetu Poznańskiego,
- 5/ inwentarz zabytków przyrody Wielkopolski,
- 6/ "Dębina pod Poznaniem", osobne wydawnictwo P.R.O.P. /odbitka z "Kroniki m. Poznania"/,
- 7/ XIII-ty rocznik "Ochrony Przyrody",
- 8/ Sprawozdanie z działalności P.R.O.P. za rok 1933, jako odbitkę z XIII-go rocznika O.P.,
- 9/ inwentarz zabytków przyrody województwa lwowskiego,
- 10/ propagandowe kolorowe tablice roślin chronionych, górskich i nizinnych,
- 11/ ewent. broszurę dr. W. Goetla o parkach narodowych afrykańskich.

V. P o g r a n i c z n e p a r k i n a r o d o w e.

/Ref. prof. Goetel/.

Babia Góra.

Obecnie, po zakupieniu przez Rząd reszty udziałów w Komposensorjacie Orawskim /2.300 ha/, Rada oczekuje decyzji Polsk. Akademii Umiejętności co do zrealizowania planu utworzenia Parku Narodowego na Babiej Górze, nał terenie stanowiącym własność Akademii, względnie rozpoczęcia kroków o wymianę tych dóbr na majątek państwowy.

Pieniny.

Postanowiono przed zwołaniem obu Komisyj Parku Narodowego Pienińskiego /czeskosłowackiej i polskiej/ odbyć posiedzenie Komisji Polskiej, a to celem ustalenia regulaminu parkowego, zasad polityki turystycznej, umieszczenia tablic, wykupna enklaw, etc.- W związku z faktem powołania przez rząd czechosłowacki jeszcze

jednego członka w skład Komisji Parkowej Czechosłowackiej, postanowiono poczynić starania o uzupełnienie składu Komisji Parkowej Polskiej przez ewent. powołanie do niej przedstawiciela Związku Tatr.

W związku z projektowaniem przez Rząd polski nabyciem dóbr tatrzańskich Fundacji Kórnickiej /w drodze wymiany/ dla celu utworzenia z Tatr Parku Narodowego, postanowiono poczynić starania o powołanie do życia, zanim idea Parku zostanie zrealizowana, Tymczasowej Komisji Parkowej dla Tatr, która by miała głos w sprawach dotyczących organizacji i urządzenia tego Parku. W skład tej Komisji powinny wejść m.in., obok reprezentantów Ministerstwa Rolnictwa i Ref.Roln., także przedstawiciele Ministerstwa W.R. i O.P.

II Stosunek P.R.O.P. do Polsk. Towarzystwa Tatrzańskiego.
/Ref. prof. Szafer/.

Z grona młodych "ochraniarzy przyrody" podnoszą się w ostatnich czasach głosy, krytykujące działalność Rady i Polsk. Towarzystwa Tatrzańskiego, przyczem zdarza się, że krytyce podlegają sprawy, na bieg których Rada nie ma żadnego wpływu.- Rada powierzyła delegaturę na powiat nowotarski p.T. Malickiemu.- Jest rzeczą konieczną uregulowanie stosunku P.T.T. do Warszawskiego Klubu Narciarskiego, który gospodaruje w dolinie Chochołowskiej, nie licząc się z postulatami ochrony przyrody, oraz spowodowanie, aby W.K.N. wszedł w porozumienie z Radą. Postanowiono, że Rada odniesie się do Prezydium W.K.N. z propozycją, aby Klub ten delegował z grona swych członków przedstawiciela dla utrzymywania stałego kontaktu z Radą.- Rada widziałaby chętnie uregulowanie przez P.T.T. sprawy wypasu owiec na halach stanowiących współwłasność, w kierunku ograniczenia ilości wypasanych sztuk bydła. Również

pożądaniem byłoby, aby P.T.T. uruchomiło Straż Górską jeszcze przed nabyciem przez Rząd dóbr tatrzańskich.- Wewszystkich tych sprawach udzielił wyjaśnień prof.Goetel.

VII. Stosunek P.T.T. do Ligi Ochrony Przyrody.

Poruszył tę sprawę p.J.Karpowicz w~~z~~ związku z zastrzeżeniami, jakie ma Polskie Towarzystwo Tatrzańskie co do sposobu użytkowania przez Ligę Ochrony Przyrody funduszków płynących ze składek członków P.T.T., wpłacanych na rzecz Ligi.- Po dyskusji Wydział stanął na tem stanowisku, że po myśli statutu, który m.in. nakłada na Ligę obowiązek szerzenia propagandy ochrony przyrody i zbierania funduszków na realizację zamierzeń ochroniarskich, Liga ma prawo użytkowania funduszków płynących z P.T.T. na cele, które uzna za wskazane.- Prof.Goetel wyjaśnił, że sprawa wzajemnego stosunku P.T.T. do L.O.P. będzie przedmiotem obrad Zjazdu Delegatów Towarzystwa Tatrzańskiego w~~w~~ maju b.r. i wyraził nadzieję, że będzie ona pomyślnie dla Ligi załatwiona.

Sekretarz
W.Kulczyńska.

Przewodniczący:
Prof.Dr.W. Szafer.

Sprawozdanie

z 67-go posiedzenia Wydziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody, odbytego w Krakowie, w dniu 17 czerwca 1933 r., w lokalu Biura Rady /ul. Labiesz 46/.

Obecni: prof.dr W.Szafer jako przewodniczący; członkowie Rady : prof. dr B.Hryniewicz, prof.dr S.Kreutz, prof.dr M.Siedlecki, prof.dr J. Smoleński, A.hr.Starzedziński, prof.dr A.Wodziczko i prof. dr Zoll; jako goście : dr J.Z.Rebel, konserwator okr. krakowskiego inż.-arch. B.Treter i doc. dr K.Wodzicki ; kier. Biura Delegata p.W.Kulczyńska. W obradach popołudniowych brali udział ponadto : członek Rady prof. dr J.G.Pawlikowski i jako gość prof.dr Juljan Nowak.

Obrady otworzył prof.Szafer o godzinie 10.15.

Ustawa o ochronie przyrody.

Prof.Zoll przedstawił projekt drobnych zmian, jakie - jego zdaniem - należałoby wprowadzić do projektu rozporządzenia Prezydenta R.P. o prawie ochrony przyrody, a mianowicie : w art. 4, §.1, art.9, §.3, art. 10, art. 11, §.3, art. 16, §.3, art. 20, §.3 oraz w art. 23.- Postanowiono przedłożyć w tej sprawie odpowiednie wnioski Ministerstwa W.R. i O.P.

Sprawozdanie prof.Siedleckiego z pobytu w Brukseli.

Prof.^{Siedlecki}~~Szafer~~ zdał sprawę z pobytu w Międzynar. Biurze Ochrony Przyrody w Brukseli, dokąd udał się m. in w celu:

- 1/ zbadania sprawy nowelizacji międzynarodowej konwencji z r.1902 o ochronie ptaków pożytecznych dla rolnictwa,
- 2/ zaznajomienia się z obecnym stanem prac Biura i jego projektami na przyszłość.

Co do sprawy pierwszej stwierdził prof.Siedlecki, że stoi ona głównie z powodów politycznych i polityczno-handlowych.

Co się zaś tyczy Biura samego, to przechodzi ono obecnie kryzys, a

na który złożyły się m.in. względy finansowe. - W związku z tem pozostaje fakt, iż Biuro, nie mając poparcia finansowego większej liczby państw, nie może - narazie przynajmniej - stać się biurem w całym tego słowa znaczeniu międzynarodowym.

Nad sprawą tą wywiązała się dyskusja przy udziale pp. prof. Hryniewieckiego, dr. Robla, prof. Siedleckiego, p. A. Starzeńskiego, prof. Szafera, prof. Wodziscki i doc. Wodzickiego, w wyniku której uchwalono, iż Delegat odniesie się do Ministerstwa W.R. i O.P. z wnioskiem o zwołanie w jesieni 1933 r. konferencji /z udziałem P.R.O.P. i czynników zainteresowanych, a także delegata Polski do Ligi Narodów/, która zajmie się obmyśleniem sposobów utrzymania przy życiu i dalszego rozwoju Biura w Brukseli w oparciu o rządy państw i ich oficjalnych przedstawicieli.

Na wniosek prof. Siedleckiego uchwalono, iż Biuro Delegata wystosuje pismo do prof. Derscheida, dyrektora Biura w Brukseli, w którym zaznaczy, iż P.R.O.P. po wysłuchaniu sprawozdania prof. Siedleckiego, zdając sobie sprawę z trudności, z jakimi Biuro walczy, uważa jednak, że należy uczynić wszystko co możliwe, aby je pokonać, a pragnąc ze swej strony Biura w tem pomóc, podejmie w niedługim czasie akcję - narazie bliżej niesprecyzowaną - o wyniku której Biuro w swoim czasie zawiadomi.

Na wniosek prof. Wodziscki, zwrócono się do obecnego na posiedzeniu prof. Hryniewieckiego, jako prezesa Ligi Ochrony Przyrody, aby podjął, po uprzednim porozumieniu się z Wydziałem Nauki Ministerstwa W.R. i O.P. kroki w celu zainteresowania powyższym problemem uczestników zagranicznych XIV Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich.

Na wniosek prof. Wodziscki zwrócono się do prof. Smoleńskiego z prośbą o odniesienie się do Komiteta organizującego w r. 1934 w Polsce Międzynar. Zjazd Geografów z propozycją zainteresowania uczestników tego Zjazdu rezerwatami polskimi.

Na wniosek prof. Szafera uchwalono wyrazić prof. Siedleckiemu podziękowanie za podjęte trudy w celu zbadania powyżej omówionych spraw w Brukseli i złożenie Wydziałowi Rady wyczerpującego sprawozdania z wyników.

Sprawy bieżące /za czas od 7 kwietnia do 16 czerwca 1933 r., 721 numerów w dzienniku podawczym/ przedstawił prof. Szafer.

a/ Parki Narodowe.

Babia Góra. Polska Akademia Umiej. powzięła uchwałę, uznającą konieczność utworzenia rezerwatu na Babiej Górze.

Tatry. 4.674 ha lasów Fundacji "Zakłady Kórnickie" uznano za las ochronny. - P.R.O.P. weszła w porozumienie z Warszawskim Klubem Narciarskim, który delegował pułk. Barzykowskiego jako łącznika celem porozumiewania się z Radą w sprawach tatrzańskich. - W myśl opinii Delegata Klub odstąpił od zamiaru urządzania w dol. Chochołowskiej kapieliska. - Delegat interwenjował w Ministerstwie W.R. i O.P. w sprawie nieprzestrzegania zasad ochrony przyrody przez Stację Meteorologiczną na hali Gąsienicowej. - Delegat Rady na powiat nowotarski p.dyr. T. Malicki otrzymał także delegaturę P.R.O.P. dla współpracy z Ministerstwem Spraw Wewn. w sprawach związanych z planem rozbudowy Zakopanego, w szczególności jego sieci komunikacyjnej.

b/ Rezerwaty.

Biuro Delegata przesłało dwie tablice z napisami informującymi o zakazie niszczenia rezerwatu w Choflu Czerwonym, dzierżawcy tegoż, p. W. Mazurowi, celem umieszczenia ich na granicy rezerwatu.

Podjęto starania w Zakładzie Doświadczalnym L.P. o skuteczną ochronę Kopy Radzowskiej.

Nie udało się przeszkodzić wycięciu lasu nad sucharem w grupie izior Wicierskich.

N Czorsztynie odbywa się masowe niszczenie ~~wyją~~ cennej roślinności. Prof. Szafer zwrócił się do p. Konserwatora Tretera, aby zechciał

rozszerzyć orzeczenie uznające za zabytek ruiny zamku w Czorsztynie na jego otoczenie, by tym sposobem zapewnić ochronę roślinności.

Przedstawiciele zarządu dóbr ks. Dönnersmarcka zgodzili się na uznanie za ochronny lasu otaczającego ruiny zamku w Lipowcu.

Nad Szpitazia w maj. Pieszczańka, w części uznanej za las ochronny, wyrębuje się drzewostany.

Las na wzgórzu Karczowska pod Kielcami, o obszarze 27.87 ha, został uznany za ochronny.

Uległa zmniejszeniu powierzchnia lasu ochronnego w Brzozie Królewskiej.

Delegat wystąpił do Ministra W.R. i O.P. z wnioskiem o uznanie za ochronny lasu w Oblaszkach, części dawnej puszczy Dulowskiej, maj. Adama hr. Starzeńskiego.

Realizacja rezervatu-matecznika dla zwierzyny w Karpatach wschodnich będzie wymagała poparcia ze strony sfer Zowieckich; byłoby pożądaną, aby opinia tych sfer pojawiła się w jesieni b.r. na łamach pism Zowieckich. Generalny zarząd dóbr hr. Baworowskiego, graniczących z projektowanym rezerwatem, jest dla sprawy przychylny, czego dowodzi fakt, iż w roku bieżącym nie wydzierżawił pokonin, które ewentualnie mogłyby wejść - w drodze zamiany - w skład projektowanego rezerwatu.

Biuro Delegata, pragnąc rozpocząć akcję w sprawie ochrony krajoznamu jezier Augustowskich, zwróciło się o opinię do Prezydium Polsk. Towarzystwa Krajoznawczego, której jednak nie otrzymało.

Przy sposobności pobytu na Podolu z wycieczką naukową Instytutu Botanicznego U.J., zwiedził prof. Szafer szereg terenów, upatrzonych na rezerwat flory podolskiej. Uzyskał m.in. zapewnienie utworzenia rezerwatu na ścianie Hłody w Kołodróbce od właściciela p.H. Sidorowicza, ^{podobne/} oraz zapewnienie od inż. Gromnickiego w sprawie utworzenia rezerwatu dla ochrony Centaurea Marschaliana w Oleksinie.- Prof. Szafer zwiedził również, przy sposobności pobytu w Zaleszczykach, rezerwat przy-

watny, cenny z powodu występowania w nim migdała niskiego /Amygdalus nana/ na ścianie zw. Obiśowa, nad Dniestrem /własność hr. Stelli Turnauowej/.

Czyni się starania o utworzenie rezerwatu dla ochrony Betula nana w X Pastelni w pow. święciańskim, przez p.B. Pustołę.

Aby przyspieszyć akcję celem ochrony jezior Braskawskich, postanowiono zwrócić się do Ministerstwa W.R. i O.P. ^{z prośbą} o rychłe wydanie decyzji w sprawie przyznania zasiłku p.Mg. Miłtowi na badanie tych jezior, oraz wniesić dodatkowo prośbę o przyznanie zasiłku w kwocie zł 200.-- p.W. Rewieńskiej, która w pracy tej będzie pomagała p.Miłtowi.

c/ Nowelizacja prawa żowieckiego.

Biuro Delegata przesłało Ministerstwu W.R. i O.P. opinię Wydziału P.R.O.P., wydana przez Wydział na posiedzeniu w dniu 6 kwietnia b.r. Opinia ta spotkała się - wedle informacji udzielonych Radzie przez p.A. hr. Starzeńskiego - z przychylnym przyjęciem przez Koło Żowieckie, natomiast nie znalazła poparcia p. inż. arch. Hermana Knothego, konsultanta z dla spraw żowieckich przy Dyrekcji Naczelnej L.P.

d/ Badania wyrozuba.

Wydział uchwalił poprzed w Ministerstwie W.R. i O.P. starania dr.W. Kulmatyckiego o udzielenie mu dodatkowego zasiłku w kwocie zł 215.-- na pokrycie kosztów poniesionych w związku z przeprowadzonymi na wiosnę 1933 r. badaniami wyrozuba.

e/ Wystawy ochrony przyrody.

P.R.O.P. udzieliła eksponatów na wystawę ochrony przyrody w Sosnowcu, zorganizowaną w maju b.r. przez Koło przyrodników Państw. Seminarjum Naucz. Męskiego.- Rada przyrzekła Instytutowi Propagandy Sztuki w Warszawie wypożyczyć eksponaty na wystawę p.t. "Sztuka i turystyka", która ma być zorganizowana w Warszawie w ciągu lipca i sierpnia b.r.

f/ Organizacja P.R.O.P.

Delegatem Rady na Powiat rzeszowski został mianowany prof. gimn. p. P. Warzł w Rzeszowie.- Oddział Zagłębia Dąbrowskiego Polak. Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika otrzymał zbiorową delegaturę Rady na obszar Zagłębia, z tem, że dr A. Pivowar będzie nadal na tym terenie delegatem dla ochrony przyrody nieożywionej. - P. K. Horeglad przeszedł się delegatury na powiat piński.- W Toruniu powstał osobny Komitet ochrony przyrody, którego nazwa i organizacja zostanie ustalona w porozumieniu z Ministerstwem W.R. i O.P.

g/ Współpraca z konserwatorami okręgowymi.

Współpraca ta rozwijała się nadal pomyślnie, dzięki czemu szereg cennych okazów drzew, bądźto znajdujących się w otoczeniu zabytków sztuki, bądź też stanowiących objekty odrębne, zostało uznanych za zabytki przez konserwatorów wojew. kieleckiego, krakowskiego, śląskiego i warszawskiego. Wiadomości szczegółowe o tem zamieszczone zostaną w najbliższym numerze Kwartalnego Biuletynu Informacyjnego.- Konserwator wojew. warszawskiego nadesłał ponadto dalsze, cenne materiały z zakresu inwentaryzacji gładów narzutowych w powiecie grójeckim.

Prof. Szafer wrócił się do p. inż. Tretera z prośbą, aby zechciał napisać do XIII rocznika "Ochrony Przyrody" artykuł o znaczeniu t.zw. rezerwatów mieszanych t.j. takich, w których chronione są zabytki sztuki wraz z otaczającą je przyrodą, na co inż. Treter się zgodził.

Ponadto omówił prof. Szafer szereg drobnych spraw, poczem nastąpiła przerwa w obradach, która trwała od godz. 13.30 do 16.30.

Zebranie organizacyjne Sekcji Ochrony i Hodowli Zwierząt P.Z.S.L.

P. A. hr. Starzeński zdał sprawę z tego zebrania, w którym brał udział z ramienia P.R.O.P. /sprawozdanie to zamieszczone zostanie w Kwart. Biuletynie Inform./ Prof. Szafer wrócił się do p. Starzeńskiego z prośbą, aby zechciał być stałym delegatem Rady do tej Sekcji.

Sprawy redakcyjne.

P.R.O.P. wydała :

- 1/ II wydanie ulotki p.t. J.Sokołowski : "Skryunki i karmiki dla ptaków".
- 2/ odstąpiła II wydanie ulotki p.t. W.Szafer : "Uwagi o zachowaniu się młodzięty..." Oddziałowi Krakowskiemu Ligi Ochrony Przyrody.

W druku jest:

- 3/ II tom wydawnictw monograficznych P.R.O.P. p.t. Dr.J.Walas : "Zespoły roślinne Babiej Góry,"
- 4/ IV zeszyt Wydawnictwa Okręgowego Komitetu Ochrony Przyrody na Wielkopolskę i Pomorze w Poznaniu. Postanowiono wydać jako nr.35 osobnych wydawnictw P.R.O.P. odbitkę mapy zabytków przyrody wybrzeża morza polskiego /z krótkim tekstem/, która dla tego zeszytu "Wydawnictwa" opracował p. J.Urbański.
- 5/ "Debina pod Poznaniem" jako nr. 36 osobnych wydawnictw P.R.O.P.

Ponadto Rada zamierza wydać w r. 1933 :

- 6/ XIII rocznik "Ochrony Przyrody", ze sprawozdaniem z działalności Rady w r. 1933, które zostanie dodane jako wkładka na końcu rocznika i zawierać będzie dość obszerne streszczenie w języku angielskim.
- 7/ monografię bobra, o ile ukończy jej przygotowywanie do druku prof.B.Schechtel.
- 8/ broszurę propagandową o ochronie przyrody w Polsce w języku angielskim. Prof.Siedlecki wyraził zapatrywanie, iż byłoby pożądaną, aby broszura ta była gotowa już na jesień 1933 r., na czas posiedzeń Międzynar. Komisji Żososia i Petraga, która obradować będzie w Polsce. Wobec tego, iż nie jest to możliwe, zaproponował prof.Szafer, aby prof. Siedlecki przygotował na ten czas krótką /8-10 str./ broszurę o Żososiu, petragu i lipieniu.

Sprawy zanieczyszczenia wód.

Prof.Szafer odczytał sprawozdanie prof.Spiczakowa /z orzeczeniami biologicznymi i chemicznymi/, odnoszące się do wpływu ścieków Państw.

Fabryki Związków Azotowych w Mościcach na Dunajec. Badanie te przeprowadzone zostały z zasiłku 500.-- zł, przyznanego na ten cel przez Dyrekcję Fabryki. Ze sprawozdania wynika, iż ścieki Fabryki, jak również odpływy kolektora m. Tarnowa, zanieczyszczają wody Dunajca w dość znacznym stopniu, wobec czego konieczne jest wprowadzenie w Mościcach urządzeń odczyszczających.

Po dyskusji, w której brali udział prof. Nowak, prof. Siedlecki i prof. Szafer, postanowiono, iż Rada zwróci się do Zarządu Fabryki w Mościcach z memorjałem, którego opracowania podjął się prof. Nowak /z pomocą prof. Spiczakowa i p. insp. Zarneckiego/, uzasadniającym potrzebę wprowadzenia w Mościcach urządzeń odczyszczających, a to w celu utrzymania charakteru rzeki Dunajca jako rzeki granicznej, do czego Polska zobowiązana jest na podstawie umowy międzynarodowej, zawartej z Czecho-Słowacją.

Na wniosek prof. Wodziezki Wydział uchwalił, że Biuro Delegata zwróci się do Ministerstwa W.R. i O.P. z wnioskiem o spowodowanie zarządzenia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, aby w skład wojewódzkich /i międzywojewódzkich/ komisji do badania zanieczyszczeń rzek powoływani byli przedstawiciele P.R.O.P.

Na wniosek prof. Wodziezki postanowiono, iż w rocznikach "Ochrony Przyrody" zamieszczać się będą sprawozdania Międzyministerjalnej Komisji Ochrony Rzek, o nadesłanie których Biuro Delegata zwróci się do dr. Kulmatyckiego.

Prof. Szafer zwrócił się do prof. Nowaka z propozycją urządzenia w jesieni 1933 r. w krakowskim Towarzystwie Technicznym wieczoru dyskusyjnego, z udziałem przyrodników, techników i przemysłowców, dla omówienia spraw zanieczyszczeń rzek przez ścieki fabryczne, co prof. Nowak przyrzekł uczynić.

Zjazd P.R.O.P. i organizacja Sekcji Ochrony Przyrody na XIV-tym Zjeździe Lekarzy i Przyrodników Polskich w Poznaniu.

Po referacie prof. Wodziezki, z którego okazało się, iż XIV

Zjazd L.i P.P. zapowiada się zarówno pod względem ilości zgłoszonych referatów jak i ilości osób, mających w nim wziąć udział, lepiej niż ostatni zjazd wileński. Wydział powziął uchwałę, iż niezależnie od tego, czy Ministerstwo udzieli kredytu na organizację nadzwyczajnego Zjazdu w Poznaniu, Przewodniczący Rady zjazd ten zwoła, w nadziei, iż szereg osób weźmie w nim udział, ze względu na przysługujące osobom biorącym udział w zjeździe śniadki kolejowe.

Jako dzień obrad nadzw. Zjazdu P.R.O.P. oznaczono dzień 13 września /przed godz. 11-tą/. Na Zjeździe tym wygłoszone zostaną tylko dwa referaty, jeden w sprawie zanieczyszczeń wód, drugi w sprawie organizacji badań naukowych w rezerwach. Inne referaty wygłoszone zostaną na posiedzeniu Sekcji Ochrony Przyrody XIV-go Zjazdu L.i P.P., które odbędzie się w dniu 14 września.

Następnie omówiono sprawę udziału P.R.O.P. w wystawie p.t. "Przyroda i Zdrowie", zwłaszcza co do ilości i jakości eksponatów, które na wystawę zostaną przesłane.

O godzinie 19-tej wyświetlono 3 filmy, przywiezione przez prof. Siedleckiego z Brukseli :

- 1/ Zabędzie w północnej Szwecji,
- 2/ Park Narodowy im.kr. Alberta w Kongo Belgijskim /życie goryli ect./
- 3/ Polowanie na czaple w dorzeczu Amazonki.

Posiedzenie zamknięte o godzinie 20-tej.

Sekretarz:
W. Kulczyńska.

Przewodniczący:
Prof. W. Szafer.

DELEGAT MINISTRA
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
DO SPRAW OCHRONY PRZYRODY
KRAKÓW, LUBICZ 46
TEL. 0028

L. p. 412/32

W Krakowie, dnia 29 stycznia 1932 r.

W sprawie: sprawozdanie z XIV-go
Zjazdu P.R.O.P.

Do

Wielce Szanownego Pana

Prof. Dr. Jana Gwałberta Pawlikowskiego

we

Lwowie.

Pozwalam sobie przesłać przy niniejszem Wielce Szanownemu Panu Profesorowi do wiadomości sprawozdanie z przebiegu obrad XIV-go Zjazdu Państwowej Rady Ochrony Przyrody, odbytego w Warszawie w dniu 9 stycznia b.r.

Delegat Ministra Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicz-
nego do spraw ochrony przyrody

W. Krajer

1 załącznik.

SPRAWOZDANIE

z XIV Zjazdu Państwowej Rady Ochrony Przyrody

dnia 9 stycznia 1932.

S P R A W O Z D A N I E

z XIV-go Zjazdu Państwowej Rady Ochrony
Przyrody, odbytego w dniu 9 stycznia 1932 r. w sali konferen-
cyjnej Ministerstwa W. R. i O. P. w Warszawie /aleja Szucha 25/.

O b e c n i: z ramienia Ministerstwa W. R. i O. P. Ks. prof.
dr. B. Żongołłowicz, Wiceminister W. R. i O. P., p. J. Stypiński, na-
czelnik Wdziału Nauki; p. J. Remer, Generalny konserwator; p. radca
W. Przybyłowicz; referent spraw ochrony przyrody p. J. Karpowicz;
p. W. Woydyno, p. J. Kołodziejczyk, p. J. Błoński, p. A. Patkowski i
p. E. Gemborek.

Z ramienia Ministerstwa Spraw Zagranicznych: p. M. Wortmanowa.

Z ramienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych: p. E. Sankowski.

Z ramienia Ministerstwa Spraw Wojskowych: kpt. W. Kuncewicz.

Z ramienia Ministerstwa Rolnictwa: inż. A. Loret, dyrektor
Naczelny L. P.; inż. J. Kostyrko, inż. J. Kloska; inż. M. Cierpiń-
ski; inż. St. Sakowicz; nacz. wydz. p. T. Swinarski i nacz. wydz.
p. K. Wojno.

Z ramienia Ministerstwa Robót Publicznych: inż. J. Pruch-
nik, dyrektor Biura Projektu Meljoracji Polesia; radca dr. M.
Orłowicz; inż. M. Mincheimer; inż. Stawiński, inż. A. Kunce-
wicz i p. M. Szachówna.

Z ramienia Ministerstwa Przemysłu i Handlu: radca A.
Jackowski.

Z ramienia Ministerstwa Reform Rolnych: inż. arch.
K. Kalinowski i radca J. Krzyżanowski.

Z ramienia Ministerstwa Komunikacji:

Z ramienia Ministerstwa Poczt i Telegrafów:

D e l e g a c i T o w a r z y s t w:

dr. J. Dyakowska /Oddział Krakowski Ligi Ochrony Przyrody/,

./.

- 3 -

prof. B. Hryniewiecki /Kasa Mianowskiego, Warszawa/, por. W. Romanow /Prezydium Ligi Ochrony Przyrody, Warszawa/. W. Rydzewski /Oddział Warszawski Ligi Ochrony Przyrody/

G o ś c i e:

dyr. F. Dzik, dr. R. Kobendza, inż. J. Miklaszewski, p. M. Sachówna, dr. J. Czarnocki.

C z ł o n k o w i e P. R. O. P.:

p. J. Bułhak /Wilno/, inż. A. Czudek /Katowice/, prof. dr. S. Dziubałtowski /Warszawa/, prof. dr. W. Goetel /Kraków/, prof. dr. J. Grochmalicki /Poznań/, prof. dr. B. Hryniewiecki /Warszawa/, inż. A. Kozikowski /Lwów/, prof. dr. S. Kreutz /Warszawa/, prof. dr. S. Kulczyński /Lwów/, inż. S. Kurczyn /Nowoświęciany/, prof. dr. M. Limanowski /Wilno/, p. S. Małkowski /Warszawa/, prof. dr. J. Paczoski /Poznań/, prof. dr. M. Siedlecki /Kraków/, prof. dr. J. Smoleński /Kraków/, dr. J. Sokołowski /Rawicz/, doc. dr. M. Sokołowski /Warszawa/, prof. dr. W. Szafer /Kraków/, prof. dr. S. Wierdak /Lwów/, prof. dr. A. Wodziczka /Poznań/, prof. dr. F. Zoll /Kraków/.

Personal biura Delegata i sekretarza Komitetów P.R.O.P.:

p. W. Kulczyńska, kier. biura Delegata, p. S. Klaczyński /sekretarz Wileńskiego Komitetu/, p. J. Urbański /sekretarz Poznańskiego Komitetu/, p. H. Wechsler /sekretarz Warszawskiego Komitetu/.

- - - - -

O godzinie 10-tej otworzył Zjazd w imieniu Pana Ministra W.R. i O. P. Wiceminister ks. prof. dr. B. Zongołkiewicz.

Witając obecnych, podkreślił ogrom pracy wykonanej przez Radę, której wyniki, pozostające w tak niewspółmiernym stosunku do rozporządzalnych przez Radę środków, świadczą o gorącym zapale i głębokim umiłowaniu idei ochrony przyrody, jakie tkwią w sercu jej wykonawców. Pracę tę otacza powszechne uznanie, a idea ochrony przyrody znajduje oddźwięk w sercu każdego Polaka. Gdy w dniu 20 marca posłanka Wolska na plenarnym posiedzeniu Sejmu poruszyła sprawę wydania ustawy o ochronie przyrody, nie wywołało to ani sporów ani rozdzwieku, wszyscy członkowie Izby poparli ją jednogłośnie.

W dalszym ciągu przemówienia wyraził Ksiądz Wiceminister ubolewanie, iż ważne przeszkody /jak trudności procedury oraz rozliczne pra-

ce, jakie miały do wykonania odnośnie czynniki rządowe, / przeszkodziły w r. 1931 uchwaleniu ustawy o ochronie przyrody i zapewnił, iż troską Rządu będzie wydanie jej w najbliższym czasie.

Następnie odczytał listę członków P. R. O. P., mianowanych na okres nowej kadencji /od 1.I. 1932 do 31.XII. 1937/, zaprosił do Prezydium Zjazdu pp. profesorów Hryniewieckiego, Siedleckiego i Szafera i wezwał Radę do wyboru przewodniczącego. Po odczytaniu § 4 -go rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1925 r. dotyczącego wyboru, oznajmił, iż Pan Minister W. R. i O. P. ustalił porządek wyboru w sposób następujący: każdy członek Rady wypisuje na kartce nazwiska trzech kandydatów; po obliczeniu głosów trzy osoby, które otrzymają największą ilość głosów, będą kandydatami na przewodniczącego P. R. O. P. oraz Delegata Ministra W.R. i O.P. do spraw ochrony przyrody, którego zarządza Pan Minister. Na skrutarów powołał dwóch najmłodszych członków Rady pp. inż. A. Czudka i doc. dr. M. Sokołowskiego.

Po przemówieniach profesorów Siedleckiego i Hryniewieckiego i po przerwie 10-minutowej, zarządzanej dla naradzenia się członków P.R. O. P. nad kandydatami, przystąpiono do głosowania, którego wynik był następujący: profesor Szafer otrzymał 20 głosów, prof. Wodziczko 9, a profesorowie Hryniewiecki i Kulczyński po 7 głosów. Wobec tego zarządził Ksiądz Wiceminister dodatkowe głosowanie, celem ustalenia osoby trzeciego kandydata. W wyniku tegoż otrzymał prof. Kulczyński 13, a prof. Hryniewiecki 7 głosów.

W wykonaniu punktów porządku dziennego zabrakł następnie głos prof. Szafer. Przed odczytaniem sprawozdania złożył hołd pamięci zmarłego Ministra W. R. i O. P. dr. Sławomira Czerwińskiego, zaznaczając, iż był On prawdziwym przyjacielem idei ochrony przyrody, której sprawami zawsze się interesował i gorąco ją popierał. Żywym pomnikiem Jego zasług w tej dziedzinie jest piękna dolina Czerny pod Krakowem, uratowana od zniszczenia dzięki Jego energicznej obronie. Pamięć zmarłego Ministra uczcili obecni przez powstanie.

./.

Następnie odczytał prof. Szafer:

Sprawozdanie z działalności P. R. O. P. w roku 1931

wydane drukiem jako numer 31 osobnych wydawnictw P.R.O.P. /Kraków, stron 16./

W uzupełnieniu sprawozdania prof. Szafera zabrał głos prof. Zoll, podnosząc konieczność wydania ustawy o ochronie przyrody. Podziękował Księdzu Wiceministrowi za ciepłe słowa, poświęcone tej sprawie i imieniem wszystkich członków Rady wyraził prośbę, aby Ksiądz Wiceminister i Pan Minister W. R. i O. P. raczyli jak najgoręcej poprzeć projekt tej ustawy. Wymaga on w obecnej chwili silnego poparcia Rządu, nie tylko dlatego, że piętrzą się przed nim trudności natury formalnej /projekt nie znajduje się jeszcze w Radzie Ministrów, nie został przedłożony przez Rząd Sejmowi/, ale także ze względu na budzącą się przeciwnemu opozycję. O ile chodzi o wysuwany przez opozycję argument dotyczący ograniczenia prawa własności, zaznacza, iż głównym zadaniem władz wykonujących ochronę przyrody będzie konserwowanie zabytków, nie zaś ich wywłaszczenie, - co się tyczy argumentu, iż wydanie ustawy może za sobą pociągnąć koszty, pamiętać należy, iż nigdzie w projekcie nie jest powiedziane, że coś musi być wywłaszczone. A jeśli idzie o zarzuty dotyczące kompetencji, to są to sprawy drobne, gdy chodzi o wielkie i wysokie dobro, należące do ogółu, do Narodu. Uzasadnia potrzebę wydania ustawy szeregiem argumentów, przypomina, iż wszystkie sąsiadujące z Polską państwa /prócz Czechosłowacji/, ustawę taką już posiadają, wskazuje na potrzebę ochrony dóbr idealnych, jako jedno z haseł postępu, przytacza zdanie Wiktora Hugo, który mówiąc o ochronie tworów przyrody dla wyższych celów, temi słowami określił jej podstawy prawne: "Son usage appartient au propriétaire, sa beauté à tout le monde: c'est donc dépasser son droit que le détruire".

Przemówienie swoje zakończył apelem o udzielenie pomocy projek-

./.

towi ustawy, skierowanym do Księdza Wiceministra Zongołłowicza, jako zastępcy Ministra W. R. i O. P. któremu w myśl projektu przypadła w udziale najsilniejsza rola w wykonaniu ustawy o ochronie przyrody, i który jako spadkobierca agend Ministra Kultury i Sztuki, powołany został do czuwania nad naszą kulturą i twórczością.

Sprawozdania przewodniczących Komitetów P. R. O. P.

Prof. S. Wierdak zdał sprawę z działalności Lwowskiego Komitetu P.R.O.P. w roku 1931 /patrz XI-ty rocznik Ochrony Przyrody, str. 165-172/, podnosząc w szczególności:

- a/ konieczność uregulowania sprawy Parku Narodowego na Czarnohorze, gdzie wskutek stosowania t.zw. przygodnych użytków zniszczoną została niemal w 50 % puszcza Czarnohorska,
- b/ sprawę ochrony kosodrzewiny na Czarnohorze, niszczonej mimo obowiązujących ustaw na cele fabrykacji olejków, oraz
- c/ konieczność interwencji u Rządu rumuńskiego w sprawie ^{ochrony} zniszczonego bezprzykładnie jaru Dniestru koło Zaleszczyk po rumuńskiej stronie.

O godzinie 12-tej Wiceminister, Ksiądz prof. Zongołłowicz opuścił zebranie, oddając przewodnictwo w ręce prof. Szafera, który udzielił głosu prof. A. Wodziczce.

Prof. A. Wodziczko złożył sprawozdanie z czynności Okręgowego Komitetu Ochrony Przyrody na Wielkopolską i Pomorze w Poznaniu /patrz XI-ty rocznik Ochrony Przyrody, str. 173-177/, które zakończył apelem do Ministerstwa Oświaty o udzielenie subwencji na druk 3-go zeszytu "Wydawnictwa" regionalnego Komitetu. Wydawnictwo to okazało się bardzo pożytecznym i zasługuje na poparcie tem więcej, że sąsiednie Niemcy finansują prace swoich uczonych o ziemiach zachodniej Polski. W sprawie tej uchwalono wniosek /nr.1/ zgłoszony przez prof. Szafera.

Prof. B. Hryniewiecki omówił działalność Warszawskiego Komitetu P.R.O.P./patrz XI-ty rocznik Ochrony Przyrody, str.177-179/. Podniósł znaczenie współpracy Komitetu z Biurem Planu Regionalnego miasta stoł. Warszawy, dzięki czemu spodziewać się należy, że ochroniony zostanie szereg obszarów leśnych, położonych w najbliższej okolicy Warszawy /Lasek Bielański, puszcza Kampinoska, Lipce etc./

Współpraca przewodniczącego z Polskim Komitetem Ziolarskim da możliwość posunięcia naprzód aktualnej sprawy ochrony roślin lekarskich w Polsce. Uważa za konieczne wyłonienie z grona P.R.O.P. specjalnej komisji, której zadaniem byłoby przejrzanie inwentarza roślin lekarskich i ustalenie, które z tych roślin winny być w Polsce chronione wogóle, a które lokalnie. W tej sprawie uchwalono wniosek prof. Szafera /nr. 2/.

Prof. M. Limanowski zdał sprawę z działalności Wileńskiego Komitetu P.R.O.P. /patrz XI-ty rocznik Ochrony Przyrody, str. 179/, przyczem omówił bliżej sprawę utworzenia w Wilnie rezerwatu na terenie wzgórz Ałtarji, które udało się w r. 1931 ochronić przed ogołoceniem z drzew /Wniosek nr. 3/.

Sprawozdanie delegata P.R.O.P. do spraw pogranicznych parków narodowych.

Prof. W. Goetel, omawiając wyniki prac wykonanych w r. 1931 /patrz XI-ty rocznik Ochrony Przyrody, str. 179-182/ zaznaczył, iż rok ten, który można nazwać bojowym, przyniósł powolne postępy na polu realizacji pogranicznych parków narodowych. Aby tok ich przyspieszyć, koniecznym jest wprowadzenie w życie ustawy o ochronie przyrody, a także przeprowadzenie rewizji sposobu pracy w Tatrach i zmienienie go w tym kierunku, by zanim zrealizowany zostanie Tatrzański Park Narodowy w całości, uzyskać zarządzenia ustanawiające ścisłe rezerwaty z poszczególnych partyj Tatr /n.p. dol. Białego, hali Pysznej, Wantul i t.d./. /Wniosek nr. 4/. Podkreślił konieczność walki z agitacją przeciw tworzeniu parków narodowych, prowadzoną na łamach Gazety Podhalańskiej, oraz akcją wszczętą w tym kierunku przez posła F. Gwiżdża. Wkońcu zaznaczył, iż analogiczne prace w Czechosłowacji posunęły się o tyle naprzód, iż w najbliższym czasie ma być zrealizowany Pieniński Park Narodowy, gdzie ma być utworzony rezerwat zupełny na obszarze około 450 ha. Czości pragną zorganizować go na wzór polski, byłoby zatem pożądane możliwie rychłe ustalenie i wprowadzenie w życie w Pieninach regulaminu w myśl uchwał konferencji, jaka w tej sprawie odbyła się w lecie 1931 r.

Prof. Szafer złożył podziękowanie za dokonane prace przewodniczącym Komitetów oraz prof. Goetlowi, zaznaczając, iż pracuje on w wa-

runkach niezwykle trudnych, wymagających dużo cierpliwości i wiary w zwycięstwo.

Dyskusja nad sprawozdaniami.

W dyskusji zajmowano się następującymi sprawami:

Rezerwat w Surmaczach.

Delegat Ministerstwa Reform Rolnych zwrócił się do przewodniczącego o wskazówki, jakie zadania w związku z realizacją tego rezerwatu ma do spełnienia Ministerstwo Reform Rolnych; prof. Szafer przyrzekł przesłać potrzebne informacje po przejrzaniu aktów.

Rezerwat w górach Świętokrzyskich.

Inż. Kostyrko poinformował obecnych o powziętej w ostatnich dniach decyzji przez Ministerstwo Rolnictwa w sprawie rozszerzenia rezerwatu w górach Świętokrzyskich, który obejmować ma ok. 1200 ha, przyczem w skład rezerwatu wejda: dotychczasowy rezerwat na Świętym Krzyżu /rozszerzony o partję gołoborza/, oraz rezerwat na Łysicy i pas lasu, biegnący grzbietem pasma, łączący oba rezerваты, który ma stanowić rezerwat częściowy. Poruszył konieczność usunięcia więzienia na Świętym Krzyżu. W dyskusji nad tą sprawą zabierali głos: prof. Kozikowski, który wskazał na konieczność uregulowania ilości i jakości ścieżek w rezerwacie, - prof. Dziubałtowski, który podniósł potrzebę porozumienia się Komitetu Ochrony Puszczy Jodłowej z Zakładem Doświadczalnym L. P. w sprawie ostatecznego uregulowania granic rezerwatu, - Gener. konserwator J. Remor, który zaznaczył, iż omawiany rezerwat jest przykładem, na którym skupiają się dwie opieki: ochrona sztuki i przyrody, a wreszcie prof. Szafer, który zaproponował, aby Zakład Doświadczalny urządził w r. 1932 otwarcie rezerwatu i zaprosił do wzięcia w niem udziału Pana Prezydenta R. P. jako protektora Komitetu Ochrony Puszczy Jodłowej. Zaproponował powzięcie uchwały /wniosek nr. 5/, na którą jednomyślnie się zgodzono.

Monografia bobra w Polsce.

W sprawie tej postanowiono, iż prof. Wodźiczko porozumie się z prof. E. Schechtle w Poznaniu, który materiały do monografji bobra zbierał w ciągu kilku lat /jego wyjazdy w teren subwencjonowało Ministerstwo W. R. i C. P./ i zwróci mu uwagę na to,

iz pojawiła się monografia bobra, napisana przez niemieckiego autora, w której o bobrze w Polsce jest bardzo mało wiadomości. Zaznaczy ponadto, iż Zjazd P. R.O. P. stanął na tem stanowisku, iż wydanie monografji bobra w Polsce jest rzeczą pilną.

Ścieżki turystyczne w rezerwatach.

Prof. Kozikowski poruszył zagadnienie ścieżek turystycznych w rezerwatach, które zdaniem jego winny być zaprowadzone w sposób celowy, ale nie powinno ich być za dużo. W dyskusji nad tem zabierali głos pp. Szafer, Kostyrko i Goetel, poczem uchwalono wniosek /nr. 6/ zaproponowany przez prof. Goetla.

O godzinie 14-tej przewodniczący zarządził przerwę w obradach, które podjęto popołudniu o godzinie 16,45.

Ochrona ssaków morskich.

Prof. Siedlecki omówił sprawę ochrony fok na Bałtyku, oraz zakomunikował Zjazdowi, iż zawarto konwencję w sprawie ochrony wielorybów, którą podpisał szereg państw /m. in. Anglja, Francja, Hiszpanja, Norwegja, Stany Zjedn. i in./ . Konwencja chroni wprawdzie narazie tylko wieloryby dostarczające fiszbinu, ale jest możliwość rozciągnięcia jej także na inne gatunki wielorybów. Liga Narodów wystąpiła z propozycją, aby także inne państwa przystąpiły do tej konwencji, celem nadania sprawie większej powagi. Wyraził zapatrywanie, iż Polska winna do niej przystąpić.

Ochrona ptaków.

Prof. Wierdak zabrał głos w sprawie potrzeby rozszerzenia akcji ochrony ptaków w zimie przez wciągnięcie do współpracy: wojskowości /D. O.K./, Dyrekcyj Kolejowych, Korpusu Ochrony Pogranicza, oraz konieczności instalowania urządzeń zabezpieczających przez przedsiębiorstwa przemysłowe na przewodach elektr. o dużem napięciu, celem zapobieżenia masowemu ginieciu ptaków. Po dyskusji, w której zabierali głos pp. Szafer, Kozikowski, Wierdak i J. Sokołowski, uchwalono wnioski nr. 7 i 8. -

Dyskusję w sprawie tępienia t.zw. ptaków drapieżnych zagaikł prof. Kozikowski, zaznaczając, iż okólnik Ministerstwa Spraw Wojskowych, biorący w ochronę ptaki drapieżne, które nie szkodzą gołę-

biom pocztowym, w praktyce nie jest wykonywany z tej przyczyny, że w locie niemożliwym jest odróżnienie - nawet dla wprawnego myśliwego - myszołowa od gołębiarza, że zatem byłoby konieczne wprowadzenie norm, biorących w ochronę ptaki drapieżne wogóle.

W sprawie tej zabierali głos pp. J. Sokołowski, Szafer, Siedlecki, Paczoski i Wodziczko, poczem na wniosek prof. Wodziczki Zjazd powziął uchwałę /wniosek nr. 9/ w sprawie poczynienia kroków, aby w noweli do ustawy o prawie łowiectwie uwzględniono kwestję niewypłacania premij za tępienie drapieżników.

Na wniosek dr. J. Sokołowskiego powzięto rezolucję w kwestji ochrony czaplisk:

P. R.O.P. zwróci się do Zakładu Doświadczalnego L.P. oraz do właścicieli prywatnych, którzy na terenie swych dóbr posiadają rezerwy dla ochrony czapli z wnioskiem o nieusuwanie z terenu czaplisk uschniętych drzew, gdyż zagraża to stopniowem zmniejszaniem się ilości gniazd czapli.

Praktyczna ochrona rezerwatów.

Dr. Orłowicz zainterpelował przewodniczącego o to, jak przedstawia się w praktyce ochrona drobnych rezerwatów, nabywanych przez Ligę Ochrony Przyrody. Prof. Szafer wyjaśnił, że o ile chodzi o rezerwy położone na terenie lasów państwowych, ochronę wykonują władze leśne, jeśli rezerwat stanowi własność osoby prywatnej, ochronę jego wykonuje właściciel. W niektórych wypadkach n.p. na Makutrze /rezerwat zakupiony przez L.O.P./ opiekę wykonują władze administracyjne miejscowe. Zaznaczył jednak, że w licznych wypadkach ochrona jest niedostateczna i dopóki nie zostanie wydana ustawa o ochronie przyrody, nie może być mowy o należytem uregulowaniu tej sprawy. W kwestji tej zabierali głos ponadto pp. Wierdak, Czudek, M. Sokołowski, Grochmalicki i Dziubakowski.

Inwentarz zabytków przyrody i ochrona przyrody nieożywionej.

Na zapytanie dr. Orłowicza, jakie są szanse opublikowania inwentarza zabytków przyrody, wyjaśnił prof. Szafer, iż z wyjąt-

kiem województw: śląskiego, pomorskiego oraz poznańskiego, zebrany materiał do inwentarza zabytków przyrody wymaga sprawdzenia na miejscu. Na wniosek dr. M. Sokołowskiego powziął Zjazd uchwałę /nr. 10/ w sprawie pozyskania, lub przynajmniej wypożyczenia dla P. R. O.P. auta z Ministerstwa Robót Publicznych.

Prof. Kreutz poruszył potrzebę roztoczenia opieki nad zabytkami przyrody świata podziemnego, których wielka ilość przepada, m. in. z powodu niedoceniań ich wartości dla nauki przez zarządy kopalń, zwłaszcza w wypadkach zamknięcia kopalni i zalania ich wodą. W dyskusji nad tem zagadnieniem zabrał głos inż. Czudek wyjaśniając, iż Dyrekcja Muzeum Śląskiego zaangażowała specjalnego pracownika, który objeżdża kopalnie śląskie w celu zbierania cenniejszych zabytków dla Muzeum. W ten sposób zgromadziło Muzeum dużo cennych okazów. Prof. Goetel zauważył, że byłoby pożądane, aby Akademia Górnicza zainteresowała się tą sprawą. Akademia mogłaby postarać się o zwołanie przez Związek inżynierów górniczo - hutniczych w Katowicach konferencji, celem poinformowania inżynierów o wartości okazów świata podziemnego z punktu widzenia ochrony przyrody, oraz znaczenia dla ochrony przyrody profilów geologicznych. P. Małkowski oświadczył, iż postara się o zainteresowanie temi zagadnieniami Państwowego Instytutu Geologicznego i przedstawienie ich w Departamencie Górniczo - Hutniczym Ministerstwa P. i H. celem zasiągnięcia informacji co do możliwości ochrony.

Sprawy tatrzańskie.

W związku z uchwałą powziętą przez XIII Zjazd P. R. O.P. prof. Grochmalicki zdał sprawę z ochrony przyrody, wykonywanej przez fundację Kórnicką w Tatrach. Zaznaczył, że zniesienie stanowiska "inspektora & ochrony przyrody" nie odbiło się ujemnie na stanie zwierzyny w Tatrach, gdyż opiekę nad nią wykonują nadal czterej strażnicy łowieccy, a ponadto wskutek tego, iż Fundacja nałożyła obowiązek chronienia zwierzyny na 14-tu leśnych. Stan zwierzyny w lasach Fundacji przedstawiał się w jesieni 1931 r. następująco: 400 sarn, 90 jeleni, 25- 30 kozic, świstak częsty.

Zaznaczył, że Fundacja wydaje na ochronę przyrody w Tatrach dość znaczne kwoty, a zważywszy, iż bilans gospodarczy lasów Fundacji zamknięto w ostatnim roku znacznym deficytem, wyraził zapatrywanie, iż należy nieco „przymknąć oko” na kamieniołom, którego zresztą Fundacja nie zamierza rozszerzać. W sprawie kamieniołomu zabierali głos pp. Goetel i M. Sokołowski, poczem na wniosek dr. M. Sokołowskiego powziął Zjazd uchwałę /wniosek nr. 11/, dotyczącą ewentualnego zalesienia go po dokonaniem użytkowaniu.

Prof. Grochmalicki zwrócił ponadto uwagę na :

- a/ konieczność ograniczenia szlaków turystycznych w Tatrach, w szczególności zamknięcia niektórych szlaków, w której to sprawie Fundacja Kórnicka pragnie wejść w porozumienie z Polsk. Towarzystwem Tatrzańskim,
- b/ konieczność przeniesienia na inny teren t.zw. „wyciągu tatrzańskiego”, którego istnienie zagraża zupełnym zniszczeniem młodników leśnych na terenach położonych w pobliżu trasy wyciągu.

W sprawie wyciągu zabierali głos pp. Goetel i Szafer, poczem uchwalono wniosek /nr. 12/ prof. Grochmalickiego.

Kurhan Władysława Warnieńczyka.

Na wniosek prof. Paczoskiego uchwalił Zjazd rezolucję:

P. R. O.P. zwróci się do Poselstwa Polskiego w Bułgarii, oraz do tamtejszych czynników ochrony przyrody w sprawie roztoczenia opieki nad kurhanem Władysława Warnieńczyka, który jedyńy z pośród licznych innych w Warnie się znajdujących nie został zaorany. Kurhan ten, obok wartości historycznej, drogiej sercu każdego Polaka, posiada także znaczenie przyrodnicze, jako interesujący rezerwat stepowy. W sprawie tej zwróci się ponadto P. R. O. P. z odpowiedniami wnioskami do Magistratu m. Warszawy, który w Warnie posiada dom wypoczynkowy.

Wolne wnioski.

Prof. Szafer zgłasza szereg wniosków /nr. 1, 2, 3, 4, 5/, które uchwalono i proponuje powzięcie uchwał w następujących sprawach:

- 1/ ochrony t.zw. „szlaku Napoleońskiego” /wniosek nr. 13/,

2/ Babiej Góry /wniosek nr. 14/.

Doc. M. Sokołowski wystąpił z wnioskiem, aby Zjazd przyjął do wiadomości sprawozdanie z działalności P. R. O. P. w r. 1931 i by złożył prof. Szaferowi jako przewodniczącemu Rady, wyrazy uznania i podziękowania za owocną działalność na polu ochrony przyrody, co przyjęto przez aklamację.

O godzinie 18-ej przybył na salę obrad Ksiądz Wiceminister Zongołowicz; w imieniu nieobecnego Ministra W. R. i O. P. złożył Państwowej Radzie Ochrony Przyrody podziękowanie za dokonane prace, oraz życzenia aby zapał, energja i umiłowanie idei, które są motorem prac Rady, ożywiały także dalszą jej działalność i zakomunikował Zjazdowi, iż Pan Minister zamianował Delegatem swoim do spraw ochrony przyrody prof. dr. Władysławą Szafora. Wiadomość tę przyjęto oklaskami.

Prof. Szafer, dziękując za nominację, oświadczył, iż będzie się starał wedle swych sił i możliwości pracę nad ochroną przyrody nadal prowadzić i zwrócił się z prośbą do członków Rady, by ze chcieli używać mu nadal poparcia i pomocy.

Organizacja P.R.O.P. i plan jej pracy.

W sprawie tej zabrał głos prof. Szafer; zaproponował, aby ze względu na brak czasu powierzyć opracowanie planu organizacji prac Rady w okresie nowej kadencji Wydziałowi P. R. O. P., który w tym celu zamierza zwołać w niedługim czasie i zaprosi do wzięcia udziału w obradach przewodniczących Komitetów, a narazie proponuje utrzymanie dotychczasowej organizacji Komitetów, delegatur etc. Odnośny wniosek /nr. 15/ uchwalono jednogłośnie.

Organizacja badań naukowych w rezerwatach.

Prof. Szafer wygłosił referat w powyższej sprawie i otworzył dyskusję, w której zabierali głos pp. Sokołowski, Szafer i Siedlecki, poczem uchwalono wniosek nr. 16.

Wprowadzenie ochrony przyrody i ochrony wartości rodzimych do nauczania i wychowania szkolnego.

Referat na ten temat wygłosił prof. A. Wodniczko, którego wnioski /nr. 17 i 18/ uchwalono.

Następnie wygłosił prof. Smoleński referat p.t.:

Konsekwencje ustawy o funduszu drogowym z punktu widzenia ochrony krajobrazu. Przedstawił niebezpieczeństwo zeszpecenia krajobrazu przez umieszczanie reklam przydrożnych w związku z wejściem w życie ustawy o funduszu drogowym, która przewiduje zasilenie tego funduszu dochodami z reklam i wskazał na trudności ochrony krajobrazu przed reklamiarstwem wobec braku ustawy o ochronie przyrody. Przedstawił usiłowania podjęte przez Krakowski Urząd Wojewódzki, który w tej sprawie zwołał specjalną konferencję przy współudziale czynników ochrony przyrody i zainteresowanych instytucyj. Sprawa ta wywołała żywą dyskusję; zabierali w niej głos pp. Szafer, Smoleński, Małkowski, Remer, oraz radca Mincheimer, który wyjaśnił, iż wprowadzenie do ustawy o funduszu drogowym postanowienia dotyczącego reklam nie miało na celu popierania reklamiarstwa dla czerpania zeń dochodów, lecz chodziło tu o opodatkowanie reklam już istniejących; zapewnił iż Ministerstwo Robót Publicznych powita z radością wejście w życie ustawy o ochronie przyrody, która umożliwi skuteczną ochronę krajobrazu i dróg przed zalewem reklamami, gdyż w dzisiejszym stanie ustawodawstwa jest to niemożliwe, a reklamiarstwo jest plagą, z którą pragnie walczyć Ministerstwo Robót Publicznych m. in. także celem ratowania dróg z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu. Prof. Smoleński podziękował p. Mincheimerowi za zajęcie życzliwego stanowiska, a prof. Szafer wyjaśnił, że debaty na ten temat zostały wywołane chęcią uchronienia się przed złem, którego jeszcze u nas niema i niedopuszczenia, by stało się plagą, jaką jest w krajach zachodniej Europy.

Zagadnienie planowania miast z punktu widzenia ochrony przyrody.

W referacie pod powyższym tytułem zwrócił prof. Wodiczko uwagę na niebezpieczeństwo niszczenia przyrody przez prywatną parcelację terenów podmiejskich i innych /n.p. nadmorskich/, nieracjonalną zabudowę miast i t.p. i uzasadnił konieczność przygotowania ustawy o planowaniu kraju. W dyskusji zabierali głos pp. Czudek

Limanowski, Wodniczko, Szafer i Mincheiner, oraz drugi reprezentant Ministerstwa Robót Publicznych /p. / który wyjaśnił szereg kwestyj, poruszonych przez prof. Wodniczko, oraz wyraził zapatrywanie, że brak ustawy o planowaniu kraju zastępuje w pewnej mierze ustawa o prawie budowlanym /możnaby ją zresztą w tym celu odpowiednio znowelizować/, która dozwala na powoływanie komisyj dla planów regionalnych miast. Komisje takie powołano już dla miast: Warszawy, Łodzi i Gdyni, a niebawem powołane zostaną dla Poznania, Lwowa i Krakowa. - W wyniku dyskusji uchwalono wnioski prof. Wodniczki /nr. 19, 20 i 21/.

W n i o s k i u p o r z ą d k o w a n e w e d ł u g t o k u

 d y s k u s j i.

Wniosek nr. 1 /prof. W. Szafer/.

Zjazd P. R. O. P. , uznając za konieczne wydawanie dalszych zeszytów "Wydawnictwa" regionalnego Okręgowego Komitetu Ochrony Przyrody na Wielkopolskę i Pomorze w Poznaniu, popiera gorąco prośbę Komitetu wniesioną do Ministerstwa W. R. i O. P. o udzielenie subwencji na druk 3-go zeszytu tego wydawnictwa.

Wniosek nr. 2 /prof. W. Szafer/.

Zjazd P. R. O. P. stojąc na stanowisku konieczności współpracy Państwowej Rady Ochrony Przyrody z Polskim Komitetem Zielarskim, zwraca się z prośbą do wszystkich Komitetów Rady, aby w możliwie najbliższym czasie opracowały listę gatunków roślin leczniczych, które należałoby chronić na terenie ich działalności bądź zupełnie, bądź lokalnie.

Wniosek nr. 3 /prof. W. Goetel/.

Zjazd P. R. O. P. wita z zadowoleniem postanowienie miasta Wilna urządzenia ze wzgórze Ałtarji rezerwatu, przez co powstanie rezerwat przyrody w środku miasta. Zjazd zwraca się do miasta Wilna z apelem o definitywne zakończenie tej akcji przy współudziale czynników P. R. O. P.

Wniosek nr. 4 /prof. W. Szafer/.

Zjazd P. R. O. P. zwraca się z prośbą do Zarządu Fundacji Kórnickiej, aby zechciała w celu ułatwienia realizacji Tatrzańskie-go Parku Narodowego utworzyć ścisłe rezerwaty w dolinie Białego na

hali Pysznej i w Wantulach. Zjazd prosi prof. J. Grochmalickiego, aby zechciał wpłynąć na przychylnie załatwienie tego wniosku przez Fundację.

Wniosek nr. 5 /prof. W. Szafer/.

Zjazd P. R. O. P. stoi na stanowisku, że ze względów estetycznych i pedagogicznych byłoby pożądanem, aby więzienie znajdujące się obecnie w rezerwacie na Świętym Krzyżu zostało stamtąd przeniesione gdzie indziej. Zjazd postanawia, iż P. R. O. P. przedłoży referat uzasadniający powyższy postulat, opracowany zarówno z punktu widzenia ochrony przyrody, jak i ze względów ochrony sztuki /przez konserwatora Gener. J. Remera/ Ministerstwu Sprawiedliwości przez Ministerstwo W. R. i O. P.

Wniosek nr. 6 /prof. W. Goetel/.

Zjazd P. R. O. P. wyraża opinię, że drogi i ścieżki turystyczne w rezerwach oraz terenach przeznaczonych na parki narodowe i rezerваты, powinny być przeprowadzone w sposób odpowiadający postulatom ochrony przyrody i racjonalnej turystyki. W tym celu należy drogi i ścieżki te na takich obszarach zakładać w ilości niewielkiej i w sposób prowadzący do ukazania zwiedzającym największych osobliwości rezerwatów; równocześnie ścieżki te powinny być zbudowane starannie i solidnie, aby turyści mogli się po nich poruszać wygodnie. Przy opracowaniu ścieżek należy zasięgać w każdym wypadku opinii organów P. R. O. P. Zjazd zwraca się do Zakładu Doświadczalnego L. P. z prośbą o opracowanie w myśl powyższych zasad planu ścieżek w parkach narodowych i rezerwach na obszarze lasów państwowych. Zjazd wyraża uznanie Polskiemu Towarzystwu Tatrzańskiemu za przeprowadzoną w duchu ochrony przyrody redukcję ścieżek turystycznych w Tatrach i Pieninach.

Wniosek nr. 7. /prof. S. Wierdak/.

Zjazd P. R. O. P. uważa za pożądane wciągnięcie do współpracy w akcji ochrony ptaków:

- a/ D. O. K.,
- b/ Dyrekcyj Kolejowych,
- c/ Korpusu Ochrony Pogranicza.

Zjazd prosi p. dr. J. Sokołowskiego o opracowanie referatu w tej sprawie /z dołączeniem krótkiej instrukcji o ochronie ptaków dla instytucyj mających być wciągniętymi do współpracy/, który Biuro P. R. O. P. prześle Ministerstwu Oświaty z wnioskiem o wyjednanie przychylnego załatwienia u Ministerstw: Spraw Wojskowych, Komunikacji i Spraw Wewnętrznych.

Wniosek nr. 8 /dr. J. Sokołowski/.

Ze względu na niebezpieczeństwo masowego niszczenia ptaków przez stykanie się ich z przewodami o wysokim napięciu elektr. Zjazd P. R. O. P. uważa za konieczne odniesienie się do Ministerstwa Robót Publicznych z przedstawieniem konieczności instalowania nad skupami urządzeń zabezpieczających. Zjazd prosi p. dr. J. Sokołowskiego o opracowanie odnośnego referatu.

Wniosek nr. 9. /dr. J. Sokołowski i prof. A. Wodziczko/.

Zjazd P. R. O. P. stoi na stanowisku, że wypłacanie premij za tępienie t.zw. ptaków drapieżnych zagraża wyniszczeniem wielu rzadkim gatunkom ptaków. Wobec tego Zjazd zwraca się do Ministerstwa Rolnictwa z wnioskiem o wprowadzenie do noweli do ustawy o prawie łowieckim postanowień zakazujących wypłacania premij za tępienie t.zw. ptaków drapieżnych. Zjazd prosi pp. dr. J. Sokołowskiego oraz prof. A. Wodziczkę o opracowanie referatu w tej sprawie.

Wniosek nr. 10 /doc. M. Sokołowski/.

Zjazd P. R. O. P. prosi Wydział ściślejszy Rady o zwrócenie się do Ministerstwa Robót Publicznych z wnioskiem o przyznanie, względnie przynajmniej o wypożyczenia auta dla objazdów zabytków i pomników przyrody celem ich inwentaryzacji.

Wniosek nr. 11 /doc. M. Sokołowski/.

Zjazd P. R. O. P. zwróci się do Zarządu Fundacji Kórnickiej z przedstawieniem uwzględnienia już obecnie postulatu, aby przy eksploatacji kamieniołomu pod Capkami opracowano plan jego zalesienia, po ukończeniu użytkowania.

Wniosek nr. 12/ prof. J. Grochmalicki/.

Zjazd P. R. O. P. stoi na stanowisku, że dalsze utrzymywanie tzw. "wyszcigu tatrzańskiego" zagraża zupełnem zniszczeniem

młodników leśnych, położonych w pobliżu trasy wyścigu i wypowiada się za zniesieniem wyścigu. Zjazd prosi, aby Prezydium P. R. O. P. przygotowało odpowiednio uzasadniony wniosek w tej sprawie i przedłożyło go za pośrednictwem Ministerstwa W. R. i O. P. Panu Prezydentowi R. P., aby jako Protektor rajdu raczył spowodować przeniesienie wyścigu na inny teren.

Wniosek nr. 13 /prof. W. Szafer/.

Zjazd P. R. O. P. zwraca się do Wileńskiego Komitetu P. R. O. P. z prośbą o wejście w porozumienie z Urzędem Konserwatorskim w Wilnie w celu zapewnienia ochrony resztkom t. zw. "szlaku Napoleońskiego".

Wniosek nr. 14 /prof. W. Szafer/.

P. R. O. P. poczyni starania w Ministerstwie Rolnictwa, aby zrealizować w r. 1932 plan utworzenia Parku Narodowego na Babiej Górze przez wymianę części lasów t. zw. komposesorjatu orawskiego na partje leśne w lasach Polskiej Akademii Umiejętności, położone poniżej t. zw. górnego płaja.

Wniosek nr. 15 /prof. A. Wodziczko/.

Zjazd P. R. O. P. wypowiada się zasadniczo za utrzymaniem nadal dotychczasowej organizacji P. R. O. P. we Lwowie, Poznaniu, Warszawie i Wilnie i proponuje, aby Wydział Rady rozpatrzył sprawę utworzenia osobnego, analogicznego Komitetu P. R. O. P. dla województwa śląskiego w Katowicach. Zjazd powierza Wydziałowi Rady ustalenie podziału terytorjalnego Polski na tereny działalności poszczególnych Komitetów. Zjazd uważa za wskazane utrzymanie nadal istniejących już delegatur P. R. O. P. zarówno zbiorowych jak indywidualnych.

Wniosek nr. 16 /prof. M. Siedlecki/.

Zjazd P. R. O. P. poleca Wydziałowi Rady, aby zajął się bliższem omówieniem zagadnienia organizacji badań naukowych w rezerwach i by poczynił starania w porozumieniu z Zakładem Doświadczalnym L. P. o powołanie do życia pierwszej "Komisji Naukowej" do tych badań.

Wniosek nr. 17 /prof. A. Wodziczko/.

Zjazd P. R. O. P. uważa za wskazane wprowadzenie ochrony

przyrody jako osobnego przedmiotu nauczania /wraz z metodyka/:

a/ w Uniwersytetach, zwłaszcza na wydziałach filozoficznych /matem.- przyrodn. i humanist./ które kształcą przede wszystkim nauczycieli szkół średnich /wnioski nr. 3 i 4 uchwalone na Zjeździe XII.P. R. O. P. w r. 1930/; podkreśla potrzebę perjodycznego prowadzenia wykładów ochrony przyrody w naszych Uniwersytetach i wprowadzenia elementóv znajomości ochrony przyrody do zakresu wymagań przy egzaminach magisterskich. Również od zdających egzamin państwowy /pedagogiczny/ na nauczyciela szkół średnich należy wymagać znajomości metodyki nauczania i wychowywania w duchu ochrony przyrody.

b/ W Seminarjach Nauczycielskich, na Wyższych Kursach Nauczycielskich, jak również w Seminarjach Duchownych.

Dopóki nie uda się wprowadzić "ochrony przyrody i wartości rodzimych" jako osobnego przedmiotu wykładowego do oficjalnego programu nauczania Seminarjów Nauczycielskich, należy urządzać osobne kursy 4 - 5 dniowe ochrony przyrody dla kandydatów V. kursu naucz. (abiturjentów/, analogicznie jak to ma miejsce dla "oświaty pozaszkolnej", a to według programu, jaki przedstawi P. R. O. P.

Wniosek nr. 18 /prof. A. Wodziczko/.

Zjazd P. R. O. P. uważa za pożądane, aby P. R. O. P. poczyniła kroki o:

a/ wprowadzenie ochrony przyrody drogą rewizji programów nauczania do wszystkich typów szkół, w celu traktowania jej w obrębie poszczególnych przedmiotów w określonej ilości godzin, według ściśle określonego programu. Ochrona przyrody łącznie z ochroną rodzimych wartości /Heimatschutz/ winna znaleźć miejsce przede wszystkim w nauce o Polsce współczesnej, tak w części geograficznej /parki narodowe etc./, jak w części obywatelskiej /stosunek do przyrody, organizacja ochrony przyrody i t.d./ a następnie w przyrodoznawstwie, geografji, religji, języku polskim, historii, rysunkach, robotach ręcznych i w innych przedmiotach, nadających się do poruszania tych zagadnień. Odnośne projekty winny opracować komisje programowe i ośrodki metodyczne w porozumieniu z P. R. O. P.

b/ Przystąpienie do opracowania i wydania zbiorowego "podręcznika

./.

metodyki nauczania ochrony przyrody" i rodzimych wartości w przed-
szkolach, szkołach powszechnych, wydziałowych, średnich, ogólno-
kształcących, zawodowych ,/zwłaszcza rolniczych, ogrodniczych, leś-
nych/, seminarjach nauczycielskich, duchownych i szkołach wyższych,
z uwzględnieniem wychowania pozaszkolnego w domu, harcerstwie, przy-
sposobieniu wojskowym.

c/ Uwzględnienie zagadnienia ochrony przyrody we wszystkich pod-
ręcznikach szkolnych /n.p. nauki o Polsce współczesnej, geografji,
przyrody etc./; usunięcie z nich dochowanych gdzie niegdzie błędnych
poglądów z tego zakresu; popieranie wydawnictw antologii, czytanek,
wypisów z ochrony przyrody, wzorowych odczytów z przeźrocami, lek-
cyj metodycznych z tendencją ochrony przyrody, tablic chronionych
roślin i zwierząt.

d/ Urządzanie perjodycznie wakacyjnych kursów dokształcających
dla nauczycielstwa szkół powszechnych i średnich z ochrony przyrody
/łącznie z badaniem przyrody ojczystej/. Urządzenie w r. 1932 przy-
najmniej po jednym takim kursie na terenie działalności każdego
Komitetu P. R. O. P.

e/ Omawianie na rejonowych konferencjach nauczycielskich przynaj-
mniej raz do roku tematu: "ochrona przyrody w szkole"; polecenie
kierownikom ognisk metodycznych zajęcia się sprawą uwzględniania
ochrony przyrody przy poszczególnych przedmiotach.

f/ Wydanie polecenia obowiązkowego zakupu do bibliotek szkolnych
nauczycielskich względnie uczniowskich wydawnictw P. R. O. P., zwa-
szcza następujących:

- nr. 11. M. Sokołowski - Ochrona Przyrody w szkole /zł.1,70/
- nr. 16. J. Sokołowski - Ochrona ptaków - - /zł. 2. -/
- nr. 22. E. Riegenbach: Jak może młodzież chronić przyrodę
/zł. 1,80/;

wydanie polecenia gromadzenia pomocy naukowych dla pouczania o
ochronie przyrody, np. przeźroczy, tablic z widokami parków narodo-
wych, chronionych roślin i zwierząt; sporządzenia przez szkołę włas-
nymi siłami takich obiektów demonstracyjnych, jak mapy i wykazy
godnych ochrony zabytków najbliższej okolicy, hodowania roślin

./.

chronionych w ogródkach szkolnych i t.p.

g/ Urządzenie specjalnej szkolnej ruchomej wystawy ochrony przyrody, objeżdżającej kolejno wszystkie miasta i szkoły.

h/ Zalecenie urządzania na terenie wszystkich kuratorów raz do roku wolnego od nauki "dnia ochrony przyrody" /ewentualnie rozszerzenie programu urządzanego gdzieś niedzie "święta sadzenia drzew"/. Sprawozdania kierowników z odbywanych w dniu tym wycieczek do rezerwatów i zabytków przyrody, odczytów, poranków, rozwieszania sztucznych dziupli dla ptaków i tp. winny być przedkładane do wglądu organom P. R. O. P.

i/ Zalecenia wszystkim warsztatom szkolnym robót ręcznych intensywnej produkcji skrzynek i karmików dla ptaków, ściśle według wypróbowanych wzorów znajdujących się w ulotkach P. R. O. P.

j/ Polecenie każdej szkole rozwieszenia w pobliżu budynku szkolnego w miejscu odpowiednim kilku skrzynek dla ptaków, a w zimie utrzymywania obserwowanego przez młodzież choćby jednego karmika.

k/ Wydanie zakazu zbierania przez młodzież rzadkich roślin do zielników i kolekcjonowania rzadkich gatunków zwierząt. Zabronienie nabywania do zbiorów szkolnych zwierząt podlegających całkowitej ochronie, jak np. bóbr, bocian czarny i in.

l/ Zabronienie młodzieży bezwzględnie strzelania do zwierząt, /polowania/.

ł/ Zalecenie uwzględniania tematów z ochrony przyrody w wypracowaniach szkolnych i domowych uczniów.

m/ Zalecenie nauczycielstwu współpracy w organizacjach ochrony przyrody, wstępowania do Ligi Ochrony Przyrody, współdziałania z Komitetami P. R. O. P.

n/ Zezwolenie na istnienie jednolitej międzyszkolnej organizacji młodzieży o celach ochrony przyrody, pod patronatem Ligi Ochrony Przyrody i P.R.O.P., a dozorem Ministerstwa W.R. i O. P., jak to ma miejsce w stosunku do harcerstwa, lub Tow. Tomasza Zana.

o/ Mianowanie instruktora ministerjalnego dla spraw ochrony przyrody w szkole i powierzenie mu troski o realizację powyższych wniosków.

- 22 -

Wniosek nr. 19 /prof. A. Wodziczko/.

Zjazd P. R. O. P. postanawia, że Rada zwróci się przez Ministerstwo W. R. i O. P. do Ministerstwa Robót Publicznych z prośbą o zalecenie organom sporządzającym i zatwierdzającym plany zabudowy większych osiedli i plany regionalne, by przestrzegały w zasadzie norm /Wagnera/ przewidujących na głowę każdego mieszkańca 7 m² celowo rozmieszczonej zieleni publicznej w mieście i 13 m² w lasach okolicznych.

Wniosek nr. 20 /prof. A. Wodziczko/.

Zjazd P. R. O. P. postanawia, że Rada zwróci się do Ministerstwa W. R. i O. P. z prośbą o rozpoczęcie w porozumieniu z zainteresowanymi Ministerstwami starań w celu przygotowania ustawy o planowaniu kraju.

Wniosek nr. 21 /prof. A. Wodziczko/.

Zjazd P. R. O. P. postanawia, że Rada zwróci się do Ministerstwa W. R. i O. P. o wystąpienie do Ministerstwa R. P. z prośbą o zapewnienie organom P. R. O. P. głosu opiniodawczego przy zatwierdzaniu planów zabudowy większych osiedli i planów regionalnych, w szczególności o powoływanie członków P. R. O. P. do komisji dla planów regionalnych naszych miast stołecznych.

Z a m k n i ę c i e Z j a z d u.

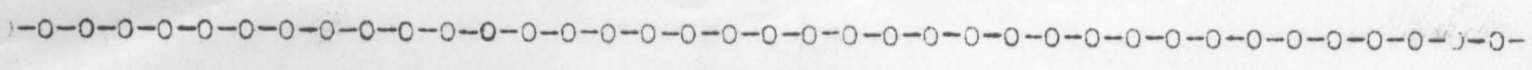
O godzinie 21,30. po wyczerpaniu całego porządku obrad, przewodniczący zamknął Zjazd, zapowiadając możliwość zwołania w r. 1932 nadzwyczajnego Zjazdu Rady w wypadku uchwalenia przez Ciała Ustawodawcze ustawy o ochronie przyrody.

S E K R E T A R K A.

W. K u l c z y ń s k a.

P R Z E W O D N I C Z A C Y:

W. S z a f e r.

XIII Zjazdu Państwowej Rady Ochrony
Przyrody, odbytego w dniu 10 stycznia 1931 roku w sali kon-
ferencyjnej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicz-
nego w Warszawie /al. Sencha 25/.

Obecni

Przedstawiciele Ministerstwa

Z rządu: Ministerstwo W. R. i O. P.: dr. Stanisław
Czerwinski, Minister W. R. i O. P., p. W. Suchodolki, dyrektor
Departamentu Wzrostu i Sekcji Wzrostu, p. W. Skoczylas, dyrektor Depar-
tamentu Wzrostu i Sekcji Wzrostu /Dep. IV/, ref. spraw
ochrony przyrody p. J. J. Taylor, dyrektor min. p. B.

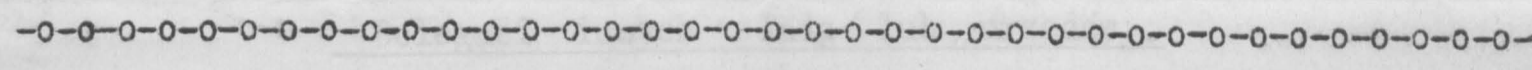
SPRAWOZDANIE

Z XIII-go ZJAZDU PAŃSTWOWEJ RADY

1931

OCHRONY PRZYRODY.

Z rządu: p. J. Taylor,
Z rządu: p. Adam Wisłocki,
Z rządu: p. kpt. Turkowski,
Z rządu: p. Adam Lorek, dyrektor
Administracji Lasów p. J. J. Taylor, dyrektor Depar-
tamentu Lasów, p. radca Jan Kłoska, p. radca Jan Kaubrand i p.
Ina, Jan Kobyłka,
Z rządu: p. radca dr. Zie-
szewski Orkisz,
Z rządu: p. W. Osiebkowski,
Z rządu: p. Tade-
usz Grzmaliński,
Z rządu: p. Jan Gontarczyk,
Z rządu: p. Aleksander Czekaj
/Dep. III/,
Z rządu: p. M. Wandziński

p. J. J. Chojnowski /Dyr. Robót Publicznych i Kac. Rozm. a. stoc.

S P R A W O Z D A N I E

=====

z XIII Zjazdu Państwowej Rady Ochrony
Przyrody, odbytego w dniu 10 stycznia 1931 roku w sali kon-
ferencyjnej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicz-
nego w Warszawie /al. Szucha 25/.

O b e c n i .Przedstawiciele Ministerstw :

Z ramienia Ministerstwa W. R. i O. P.: dr. Sławomir
Czerwiński, Minister W. R. i O. P., p. W. Suchodolski, dyrektor
Departamentu Nauki i Szkół Wyższych, p. W. Skoczylas, dyrektor Depar-
tamentu Sztuki, p. radca Wojciech Przybyłowicz /Dep. IV/, ref. spraw
ochrony przyrody p. Jan Karpowicz /Dep. IV/, instruktor min. p. Ed-
ward Gemborek /Dep. /.

Z ramienia Ministerstwa Spraw Zagranicznych: p. Tadeusz
Jarocki i p. J. Taylor.

Z ramienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych: p. Adam Wisłocki.

Z ramienia Ministerstwa Spraw Wojskowych: p. kpt. Turowski.

Z ramienia Ministerstwa Rolnictwa: p. Adam Lorek, dyrektor
Administracji lasów państwowych, p. Jan Miklaszowski, dyrektor Depar-
tamentu Leśnictwa, p. radca Jan Kloska, p. radca Jan Hausbrand i p.
Inż. Jan Kostyrko.

Z ramienia Ministerstwa Robót Publicznych: p. radca dr. Mie-
czysław Orłowicz.

Z ramienia Ministerstwa Przemysłu i Handlu: p. W. Oziębłowski.

Z ramienia Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej: p. Tade-
usz Grunwald.

Z ramienia Ministerstwa Poczty i Telegrafów: p. Jan Gontarczyk.

Z ramienia Ministerstwa Komunikacji: p. Aleksander Czeka
/Dep. III./

Z ramienia Biura Ekonomicznego Trozesa Rady Ministrów:
p. M. Janaszkiowicz.

Delegaci innych władz lub urzędów:

P. J. Choynowski /Dyr. Robót Publicznych i Kom. Rządu m. stoł.

./..

Warszawy/, p. W. Kotkowski /Dyrekcja Lasów Państwowych w Wilnie/,
p. W. Siedlecki /województwo białostockie/, p. S. Stachowicz /woje-
wództwo lubelskie/, delegat Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

C z ł o n k o w i e P. R. O. P. : prof. dr. Władysław Szafer,
przewodniczący /Kraków/, p. Janusz Donaniewski /Warszawa/, prof.
dr. Seweryn Dziubałtowski /Warszawa/, prof. dr. Walery Goetel
/Kraków/, prof. dr. Jan Grochmalicki /Poznań/, prof. dr. Bolesław
Hryniewiecki /Warszawa/, radca Aleksander Janowski /Warszawa/, prof.
dr. Juljusz Kłos /Wilno/, prof. inż. Aleksander Kozikowski /Lwów/,
prof. dr. Stefan Kreutz /Kraków/, prof. dr. Mieczysław Linanowski
/Wilno/, p. Stanisław Małkowski /Warszawa/, prof. dr. Józef Moro-
zewicz /Warszawa/, prof. dr. Józef Paczoski /Poznań/, prof. dr.
Michał Siedlecki /Kraków/, prof. dr. Jerzy Smoleński /Kraków/, doc.
dr. Marjan Sokołowski /Warszawa/, prof. dr. Stanisław Sokołowski
/Kraków/, prof. dr. Szymon Wierdak /Lwów/, prof. dr. Adam Wodzicz-
ko /Poznań/.

Personal biura Delegata i sekretarze Komitetów: p. Marja
Bremówna /stypendystka biura Delegata/, p. Wanda Kulczyńska /kier.
biura Delegata/, p. Eugenjusz Grabda /sekretarz warszawskiego
Komitetu/, p. Jarosław Urbański /sekretarz poznańskiego Komitetu/,
p. Józef Treszka /sekretarz lwowskiego Komitetu/.

Delegaci P. R. O. P. : Inż. Andrzej Czudek /delegatura
Śląska/, p. Marja Frankowska /del. w Równem na Wołyniu/, p. Wacław
Krzemieniowski /del. w Siedlcach/, p. E. M. Potęga /delegatura
łódzka/.

Delegaci Towarzystw:

pp.: J. Czarnocki, B. Halicki, A. Mazurek i J. Samsonowicz
/Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa/;

pp. dr. W. Deszczka, dr. J. Loth i prof. dr. S. Lencewicz
/Polskie Towarzystwo Geograficzne, Warszawa/,

p. S. Sumiński /Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i
Wyższych, Warszawa/,

dr. T. Wolski /Państwowe Muzeum Zoologiczne, Warszawa/,

p. J. Żabiński /Warszawski Ogród Zoologiczny/,-

p. W. Miłoski /Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Kraków/,
prof.dr. P. Hoser /Polskie Towarzystwo Dendrologiczne/,
prof.dr. B. Fuliński /Polskie Towarzystwo Przyrodników im.
Kopernika, Lwów/,
dr. J. Noskiewicz /Muzeum im. Dzieduszyckich, Lwów/,
pp.: dr. K. Lublinerówna i S. Sedlaczek /Związek Harcerstwa
Polskiego, Warszawa/,
por. W. Romanow /Liga Ochrony Przyrody, zarząd główny, Warszawa/,
p. S. Osiecki /Związek Polskich Towarzystw Turystycznych, War-
szawa/,
dr. J. W. Ruszkowski /Oddział warszawski Ligi Ochrony Przyrody/,
dr. J. Dyakowska /Oddział krakowski Ligi Ochrony Przyrody/,
p. W. Rvdzewski /Koło Przyrodników S. U. W., Warszawa/,
dr. J. Dembowski /redakcja "Wszechświata", Warszawa/,
pp. dyr. T. Wojno i H. Suchorzewski, /Instytut Filmowy przy
Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Warszawa/,
p. J. Kołodziejczyk /Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Warszawa/,-

G o ś c i e:

pp. W. Bienkowski, W. Cyglerowa /Płock/, S. Jarosz, Inż. J.J.
Karpiński /kierownik Parku Narodowego w Białowieży/, J. Kączkowski
/Warszawa/, dr. R. Kobendza /Warszawa/, inż. J. Kochanowski /Grodno/,
J. Kozak, dr. R. Kuntze /Lwów/, W. Lichtarowicz /Wilno/, A. Mieszczan-
nik, prof. dr. Z. Mokrzecki /Skierniewice/, prof. dr. E. Lubicz Nieza-
bitowski /Poznań/, A. Patkowski /Warszawa/, inż. J. Pruchnik /dyrek-
tor Biura Projektu Meljoracji Polesia, Brześć nad Bugiem/, J. Schmid-
towa, J. Siwakówna, J. Szymanowska, dr. J. Sokołowski /Rawicz/, dyr.
A. Wróblewski /Kórnik pod Poznaniem/, Z. Weyberg- i inni, których
nazwisk nie można było odczytać.

O godzinie 9 min. 45 otworzył Zjazd p. Minister W.R. i
O. P. dr. Sławomir Czerwiński. Witając obecnych podkreślił wielkie
znaczenie prac, dokonanych na polu ochrony przyrody, do których od-
nosi się zawsze ze szczególną przychylnością i wyraził żal, że z po-
wodu braku czasu zmuszony jest opuścić zebranie. Poczem, złożywszy

Zjazdowi życzenia powyślnych obrad, oddał przewodnictwo w ręce prof. Szafera.

Prof. S z a f e r odczytał:

Sprawozdanie z działalności P. R. O. P. w roku 1930,

wydane drukiem jako nr. 28 osobnych wydawnictw Rady /Kraków, 1931, stron 19/ i oddał głos przewodniczącym Komitetów P. R. O. P.

Sprawozdania przewodniczących Komitetów P.R.O.P. za r. 1930:

Prof. Tierdak uzupełnił sprawozdanie Komitetu lwowskiego P.R.O.P., zamieszczone w 10-ym roczniku "Ochrony Przyrody" /str.191-194/. Komitet wzmocnił się organizacyjnie przez utworzenie nowych delegatur powiatowych, przede wszystkim na terenie województwa tarnopolskiego. W ostatnim kwartale 1930 r. rozpoczął akcję propagandową ochrony ptaków na terenie miasta Lwowa, polegającą na organizowaniu dokarmiania ptaków, budowy karmików i sztucznych gniazd. Zwrócił się najpierw do Kuratorjum O. S. z prośbą, aby sprawą tą zainteresowało zarządy szkół i młodzież szkolną, następnie do Komendy placu m. Lwowa, aby odniosła się do swych oddziałów z poleceniem uwzględniania ochrony ptaków w pogadankach dla żołnierzy, wreszcie do Prezydjum miasta, aby wstawiło do budżetu pewną kwotę /1.000 zł./ na cele ochrony ptaków. Jest nadzieja, że akcja ta, która budzi ogólne zainteresowanie, obejmie w przyszłości także inne miasta na terenie działalności Komitetu. Następnie zwrócił uwagę na to, że sprawa niszczenia roślin lekarskich ze stanu dzikiego jest szczególnie ważną we wschodniej Małopolsce i wymaga rychłego uregulowania. Podniósł sprawę tępienia niedźwiedzi w Karpatach Wschodnich, wskazał na niebezpieczeństwo odbudowy fabryki olejku kosodrzewinowego na połoninie Maryszewskiej i omówił sprawę niszczenia jodeł na drzewka wigilijne. O ile dawniej sprzedawano na ten cel przeważnie świerki, to w r. 1930 50 % drzewek zwiezionych na targi w mieście Lwowie stanowiły jodły. Ponadto kilka wagonów młodych jodeł wwieziono z powiatu liskiego zagranicę. Zagroza to wytępieniem tego gatunku drzewa, które - jak wiadomo - w wielu okolicach ucierpiało silnie od mrozów w zimie 1928/29 r. /n.p. w dolinie górnego Sanu/.

81

Prof. Wódziczko, uzupełniając drukowane w 10-ym roczniku "Ochrony Przyrody" sprawozdanie Okręgowego Komitetu Ochrony Przyrody na Wielkopolskę i Pomorze w Poznaniu /str. 194-196/, oznajmił, że wykonane już prace nad monografią terenu Ludwikowa postanowiło wydać drukiem poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Związał się w tym celu specjalny komitet redakcyjny i pierwsze prace niebawem zostaną opublikowane. Prace nad inwentarzem zabytków przyrody Wielkopolski są już tak posunięte naprzód, że jest nadzieja, iż w r. 1931 będzie można "Inwentarz" wydać drukiem. Kwestją wielkiego znaczenia jest niszczenie głązów narzutowych na Pomorzu na cele budowy dróg, portu w Gdyni etc. Wymaga ona rychłego załatwienia także i ze względu na bliskie sąsiedztwo Niemiec, które pilnie baczą na to, co w tej dziedzinie w zakresie ochrony przyrody się dzieje. - Zaznaczył, że w Poznańskim i na Pomorzu władze administracji państwowej, mimo wydania okólnika przez p. Ministra Spraw Wewnętrznych, nie reagują na pisma dotyczące ochrony przyrody. Katastrofalna zima r. 1928/29 zniszczyła wiele pięknych alej. Obecnie w Poznańskim panuje tendencja nieobsadzania dróg drzewami, ze względu na mnożące się katastrofy automobilowe. - Akcja w sprawie ochrony zieleni w mieście i jego okolicach, zainicjowana przez Komitet, a podjęta przez Towarzystwo Miłośników miasta Poznania, dała poważne rezultaty. Odbyły się dwie konferencje, jedna w sprawie zieleni Poznania, druga w sprawie Ludwikowa i Puszczykowa, które cieszyły się liczną frekwencją. Wskutek reorganizacji Oddziału poznańsko-pomorskiego Ligi Ochrony Przyrody, propagandę ochrony przyrody przejęła na siebie Liga, troską Komitetu będą odtąd przedewszystkiem sprawy naukowe, interwencje u władz i t.p. - Wreszcie poruszył prof. Wódziczko sprawę ustawy ochrony przyrody, której brak w Polsce jest niejednokrotnie powodem niepowetowanych strat w dziedzinie nauki i kultury. Wnioski w tej sprawie /nr. 1 i 2/ uchwalono.

Prof. Hryniewiecki uzupełnił sprawozdanie Komitetu warszawskiego I.R.O. F. /patrz rocznik 10-ty "Ochrony Przyrody", str. 196-200/, zaznaczając, że w sprawie ochrony zieleni w mieście pozostaje Komitet w ścisłym kontakcie z zarządem miasta, dyrekcją plantacji i województwem. Troską Komitetu jest rezerwat w puszczy Kampi-

noskiej, który uległ częściowo zniszczeniu. Komisja, złożona z pp. Miklaszewskiego, Dziubałtowskiego i Kobendzy, ma zbadać sprawę i pomsunąć ją ku realizacji. - Referat w sprawie rezerwatu modrzewiowego w Małej Wsi pod Grójcem powierzono doc. M. Sokołowskiemu. Wobec tego, że nowy plan zagospodarowania tych lasów uwzględni postulaty ochrony przyrody, jest nadzieja, iż drzewostan ten zostanie utrzymany.

Prof. Limanowski, w uzupełnieniu sprawozdania Komitetu wileńskiego P.R.O.P. /patrz rocznik 10-ty "Ochrony Przyrody", str. 200-201/ zauważył, że brak ustawy o ochronie przyrody utrudnia, a niejednokrotnie uniemożliwia akcję Komitetu, mimo przychylnego stanowiska władz administracji państwowej. - Usiłowania Komitetu szły w kierunku walki z tępieniem ptactwa, uprawianem w sposób budzący troskę na terenie Komitetu, oraz ochrony drzew przed wycinaniem. W końcu podniósł sprawę utworzenia rezerwatu nad Żygulanką w pobliżu Mereczow-szczyzny, związanego z pamięcią Tadeusza Kościuszki.

Sprawozdanie delegata P. R. O. P. do spraw pogranicznych

Parków Narodowych.

Prof. Goetel uzupełnił drukowane sprawozdanie /w 10-tych roczniku "Ochrony Przyrody" str. 201- 205/ za czas od 1 listopada 1930 r. Zaznaczył, że rok sprawozdawczy był rokiem wielkich strat oraz wielkich zwycięstw. Podkreślił znaczenie wykupna drugiej części Pienin na Park Narodowy i wyraził nadzieję, że przy poparciu Ministerstw Oświaty i Rolnictwa zostanie pomyslnie załatwiona sprawa wykupna enklaw włościańskich na terenie Parku Narodowego w Pieninach, oraz że zostanie opracowany regulamin dla Parku. /Wniosek nr. 3/. Fakt usunięcia prywatnego schroniska Burego nad Morskim Okiem każe przypuszczać, że przy poparciu ze strony krakowskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Starostwa w Nowym Targu, także inne sprawy budowlane na terenie przyszłego tatrzańskiego Parku Narodowego zostaną pomyslnie rozwiązane. Wyraził zapatrywanie, że dojdzie do ścisłego porozumienia między P. R. O. P. a Fundacją Narodową "Zakłady Kórnickie" w kwestjach dotyczących kamieniołomu, gospodarki leśnej, łowieckiej i pasterskiej jest sprawą zasadniczego znaczenia dla przyszłego tatrzańskiego Parku, oraz dał wyraz nadziei, że Zarząd Fundacji

idąc po linii wielkich idei jej Fundatora, Władysława hr. Zamoyskiego, zechce te sprawy uregulować, uwzględniając postulaty ochrony przyrody. Zaznaczył, że dla realizacji tego Parku koniecznym jest nabycie przez rząd dóbr hrabi Uznańskich, oraz uregulowanie spraw leśnych na Podhalu. Wreszcie podkreślił, że niszczenie przyrody, odbywające się po czeskosłowackiej stronie Tatr, przez budowę bitych dróg, schronisk i t.p. zagraża silnie całości Parku Narodowego.

:

Przed rozpoczęciem dyskusji nad sprawozdaniami prof. Siedlecki w uzupełnieniu sprawozdania p. przewodniczącego, w odniesieniu do spraw ustawodawczych, podniósł znaczenie dla ochrony przyrody rozporządzenia wydanego przez p. Ministra Przemysłu i Handlu dnia 12 grudnia 1930 r. o wykonywaniu rybołówstwa morskiego, które m. i. podaje miary minimalne dla ryb, chroni ich tarliska i t.p. Prof. Szafer wyjaśnił, że rozporządzenie to zostanie przedrukowane w wyjątkach w następnym roczniku "Ochrony Przyrody".

D y s k u s j a n a d s p r a w o z d a n i a m i .

Rozpoczęto dyskusję nad następującymi sprawami:

O c h r o n a p t a k ó w .

Kwestję tę podniósł prof. Dziubałtowski, zwracając uwagę na niedozwolone łowienie ptactwa w okolicach większych miast przez zawodowych ptaszników, oraz nielegalny handel ptakami śpiewającymi, odbywający się na targach miejskich, niejednokrotnie w oczach organów władz /wniosek nr. 4/. Prof. Niezabitowski poruszył sprawę koniecznej ochrony wszystkich gatunków orłów, które są dzisiaj w Polsce nadzwyczajną rzadkością, a dozwala polować na nie ustawa łowiecka /wniosek nr. 5/. Zwrócił uwagę na niebezpieczeństwo wytepienia ptaków drapieżnych wskutek wypłacania premij za ich zabicie przez władze państwowe, biorące w ochronę gołębie pocztowe /wniosek nr. 6/, oraz na fakt wypychania przez preparatorów ptaków oraz zwierząt ssących, czy to chronionych, czy też zabitych w czasie ochronnym /wniosek nr. 7/.

Prof. Szafer zaznaczył, że ustawy nasze zawierają wiele cennych

postanowień w kwestji ochrony ptaków, zakazu wywozu tychże zagranicę i t.p. , a tylko ustawy te nie są należycie wykonywane, a nadto społeczeństwo nasze nie jest jeszcze w tej sprawie należycie uświadomione. Stawia wniosek /nr.8/ w sprawie ratyfikowania przez p. Prezydenta R.P. międzynarodowej Konwencji o ochronie ptaków pożytecznych dla rolnictwa, zawartej w r. 1902 w Paryżu. Prof. Siedlecki zauważa, że omawiane sprawy aktualne są, nie tylko w Polsce, ale w wielu krajach zagranicą, czego dowodem jest treść obrad Kongresu Ornitologicznego z r. 1930, z których wynika, że także zagranicą ochrona ptaków nie jest należycie wykonywana, głównie z powodu nieprzestrzegania ustaw. Podniesiono następnie /inż. Czudek/, że akcja ochrony ptaków rozwija się żywo na Śląsku, dzięki zainteresowaniu nią przez wojewódzkiego Konserwatora, starostw, zarządów miast, gmin, kierownictw szkół i t.d. Niektóre miasta śląskie /jak np. Bielsk/ wstawiły na ten cel do swych budżetów dość poważne kwoty. Także na terenie Warszawy akcja ochrony ptaków zainicjowana przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami wydała już rezultaty /p. Kączkowski/. Uchwalono wniosek /nr.9/ prof. Goetla w kwestji zwrócenia się do Związku Miast z prośbą o prowadzenie ochrony ptaków w miastach przez wstawienie na ten cel odpowiednich kwot do budżetów. W dyskusji nad tą sprawą zabierali głos ponadto pp. J. Sokołowski, Wodziczko i Mileski. Wnioski p'p. Dziubałtowskiego, Niezabitowskiego, Szafera i Goetla uchwalono.

D r o g a p i e n i ń s k a .

Doc. M. Sokołowski podniósł konieczność rozwiązania sprawy drogi pienińskiej przy układaniu konwencji z Czechosłowacją. Po wyjaśnieniu udzielonem przez prof. Goetla, przyjęto wniosek doc. M. Sokołowskiego /nr.10/.

Wydawnictwa turystyczno - ochroniarskie.

Dr. Orłowicz zwrócił się do p. przewodniczącego z prośbą o wyjaśnienie, jaki był wynik inicjatywy Rady w kwestji wydawnictw turystyczno-ochroniarskich, która to sprawa była w czerwcu 1930 roku przedmiotem obrad konferencji międzyministerjalnej. Prof. Szafer wyjaśnił, że sprawa ta nie obudziła należytego zainteresowania w kołach miarodajnych i o ile chodzi o Tatry, to niestety daliśmy się wyprzedzić na

./.

tem polu Czechom, którzy drukują już wielką pracę o Tatrach, ujętą z punktu widzenia propagandy Tatr. Wyjdzie ona w druku w lutym lub w marcu 1931 r. W dyskusji zabierali głos pp. Goetel, Osiecki, Li-
manowski i Wróblewski. Uchwalono wniosek /nr.11/ prof. Szafera i powzięto następującą rezolucję:

P. R. O. P. zwraca się do Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego, jako gospodarza Tatr, wskazując na niebezpieczeństwo, jakie z chwilą ukazania się propagandowego wydawnictwa czeskiego o Tatrach- zagraża propagandzie polskich Tatr zagranicą.

O c h r o n a z w i e r z ą t d r a p i e ż n y c h.

Prof. Niezabitowski uważa za pożądane, aby ze względu na zanik zwierząt drapieżnych, Rada wyjednała u władz kompetentnych wydanie zupełnego zakazu zabijania niektórych ich gatunków, a mianowicie niedźwiedzia, rysia, żbika i wydry na przeciąg 4-rech lat. W dyskusji, która się nad tą sprawą wywiązała, a zabierali w niej głos pp. Domaniewski, Niezabitowski, Szafer, Wierdak i Kozikowski, uchwalono wnioski prof. Niezabitowskiego /nr. 12, 13 i 14/ z poprawkami proponowanymi przez prof. Szafera. Ponadto prof. Goetel dał wyraz zaniepokojeniu z powodu powtarzających się wypadków tępienia niedźwiedzi w Tatrach po stronie czechosłowackiej.

K ł u s o w n i c t w o w T a t r a c h.

Poruszył tę sprawę p. Osiecki, wyrażając niepokój o stan zwierzyny w Tatrach z powodu licznych artykułów w prasie codziennej oraz na podstawie wiadomości z Zakopanego o zwiększeniu się kłusownictwa w Tatrach w związku ze zredukowaniem przez Zarząd Fundacji "Zakłady Kórnickie" ilości strażników łowieckich. Proponuje powzięcie przez Zjazd takich wniosków, któreby przyczyniły się w sposób skuteczny do ochrony zwierzyny. Prof. Szafer wyjaśnił, że Fundacja zredukowała tylko jednego strażnika, a inspektorat łowiecki /sprawowany dotychczas przez p.J. Domaniewskiego/ powierzyła członkowi Rady prof. J. Grochmalickiemu; zwrócił uwagę, że obszerny w tej sprawie referat napisany przez p. Domaniewskiego znajduje się w 10-tym roczniku "Ochrony Przyrody", a wobec niemożności poparcia konkretnymi faktami zaszłych w Tatrach wypadków kłusownictwa, zaproponował wniosek /nr.15/

który uchwalono. W sprawie tej zabierali głos ponadto pp. Domaniewski, Linanowski/ który wyraził zdanie, iż wobec tego, że Tatry stanowią skarb dla całego narodu, winno się zrezygnować wogóle z eksploatacji Tatr/, oraz p. Goetel, który zaznaczył, że zainteresowanie, jakie dla tej sprawy obudziło się w społeczeństwie, każe mieć nadzieję, że dalszy jej ciąg nie ujdzie czujności sfer zainteresowanych i że ochrona zwierzyny znajdzie poparcie Fundacji.

O godzinie 14-tej przerwano posiedzenie.

Dalszy ciąg obrad rozpoczął się o godzinie 16,30.

Fundusz na wykupno najbardziej zagrożonych zabytków przyrody.

Prof. Wierdak zwrócił się do p. przewodniczącego z wnioskiem, aby przedstawił czynnikom rządowym konieczność ustanowienia funduszu doraźnego na wykupno najbardziej zagrożonych, cennych zespołów roślinnych /resztek stepów/, zanim Liga Ochrony Przyrody wzmocni się organizacyjnie i finansowo do tego stopnia, że troskę o kupno tych zabytków będzie mogła przejąć na siebie. Prof. Szafer poparł zapatrywanie prof. Wierdaka. Odnośny wniosek /nr.16/ uchwalono.

O c h r o n a r o ś l i n l e k a r s k i c h.

Prof. Wierdak zwrócił uwagę na ogłoszony w 10-tym roczniku "Ochrony Przyrody" artykuł prof. Szafera p.t. "Niszczenie przyrody pod hasłem użytkowania roślin leczniczych" i na konieczność poparcia przez Zjazd Rady postulatów w piśmie tem wyrażonych. Po dyskusji, w której zabrał głos prof. Szafer, uchwalono wniosek prof. Szafera /nr.17/.

Niszczenie roślin w okolicach większych miast.

Prof. Dziubałowski poruszył sprawę niszczenia roślin nawet pospolitych, oraz obłamywania gałęzi drzew w pobliżu miast, a to w celu sprzedawania ich na targach miejskich i uzasadnił konieczność podjęcia środków, któreby temu mogły zapobiec. Prof. Szafer wyjaśnił, że w tego rodzaju sprawach okazała się niejednokrotnie skuteczną interwencja w zarządach miast oraz starostwach, które /n.p. magistrat w Krakowie, lub starostwo w Jasle/ wydały przepisy, zakazujące handlu pewnymi gatunkami roślin - lub np. zabraniające niszczenia gałązek cisa. Wyraził zapatrywanie, iż nad tem winny czuwać Komitety oraz

delegaci P. R. O. P. i w razie potrzeby interwenjować u odpowiednich władz. W dyskusji nad tą sprawą zabierali głos ponadto pp. Paczoski i Wróblewski.

Rezerwat kosodrzewinowy na połoninie Palenica w Karpatach Wschodnich.

Prof. Wierdak wystąpił z wnioskiem, aby Zjazd P.R.O.P. poparł dążenia lwowskiego Komitetu Rady o utworzenie największego w Polsce rezerwatu kosodrzewinowego w Karpatach. W sprawie tej uchwalono na wniosek prof. Szafera następującą rezolucję:

"Zjazd P.R.O.P. popiera zamiar utworzenia w Karpatach Wschodnich pierwszego w Polsce rezerwatu kosodrzewinowego, oraz przyjmuje do wiadomości, że biuro Rady skieruje na odpowiednią drogę pismo, które wraz z planem rezerwatu i motywami ochrony przedłoży w tej sprawie prof. Wierdak biuru Delegata".-

Ochrona lasów w okolicach wielkich miast przed parcelacją letniskową.

P. inspektor ochrony lasów województwa warszawskiego wystąpił z wnioskiem, aby powołano do życia komisję, która zajęłaby się zbadaniem obiektów leśnych w okolicach wielkich miast, a to w tym celu, aby gdy obiekty okażą się cenne, nie dopuścić do parcelowania ich na cele letniskowe. Po dyskusji, jaka się nad tą sprawą wywiązała, a zabierali w niej głos oprócz wnioskodawcy profesorowie Szafer i Wodziczko, uchwalono wniosek /nr.18/ prof. Wodziczki, aby Rada poczyniła kroki o przygotowanie ustawy o ochronie lasów w okolicach wielkich miast w interesie zdrowia ludności miejskiej.

Ochrona rzadkich asocjacji roślinnych w puszczy Białowieskiej.

Prof. Paczoski wystąpił z wnioskiem, aby Rada poczyniła starania o utworzenie poza istniejącym Parkiem Narodowym rezerwatów z rzadkich zbiorowisk roślinnych w puszczy Białowieskiej, które prof. Paczoski opisał w książce p.t. "Lasy Białowieży". Wniosek ten /nr.19/ uchwalono.

Przyjęcie do wiadomości sprawozdania z działalności P.R.O.P.

Dr. Orłowicz zaproponował, aby Zjazd przyjął do wiadomości sprawozdanie p. przewodniczącego Rady z działalności w roku 1930, i wyraził mu, jak również wszystkim członkom Rady i współpracownikom wyrazy uznania i podziękowania za wykonaną pracę, co przyjęto przez aklamację. -

W o l n o w n i o s k i .

Znakowanie zabytków przyrody nieożywionej.

P. Małkowski wystąpił z wnioskiem, aby Rada zajęła się obmyśleniem sposobu ochrony zabytków przyrody nieożywionej, poza przeprowadzeniem w drodze urzędowej uznania ich za zabytki na podstawie rozp. Prez.R.P. o opiece nad zabytkami, przy pomocy napisów informujących turystów i ludność o tem, że dany okaz podlega ochronie, - oraz przygotowaniem tekstu takich napisów. Prof. Szafer poparł myśl p. Małkowskiego, poczem odnośny wniosek uchwalono /nr.20/ z uzupełnieniem zaproponowanym przez prof. Szafera, a mianowicie, że opracowania tego referatu podejmie się Komitet Poznański P.R.O.P. lub Delegatura Śląska, a to dlatego, że na terenach tych ośrodków prace nad inwentarzem zabytków są najdalej posunięte naprzód.

Propaganda ochrony przyrody wśród duchowieństwa.

Prof. Szafer podejmuje wniosek X. Henryka Weryńskiego, który na Zjazd przybyć nie mógł, w sprawie propagandy idei ochrony przyrody wśród alumnów Seminarjów duchownych w całej Polsce. Wniosek ten /nr.21/ uchwalono, oraz przyjęto do wiadomości, że Rada wystąpi do Ministerstwa W.R. i O. P. z wnioskiem o przyznanie zasiłku X. Weryńskiemu, który w maju i czerwcu b.r. dokona objazdu Seminarjów i wygłosi odczyty i pogadanki o ochronie przyrody.

O d c z y t y .

Odczyt p.t. "Zadania Polski na polu międzynarodowej ochrony ptaków" wygłosił prof. Siedlecki i zgłosił wnioski /nr.22 i 23/, które uchwalono.

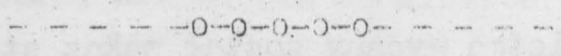
Następnie prof. Kreutz wygłosił odczyt na temat: "Problem ochrony głązów narzutowych w Polsce". Na wniosek prof. Szafera powierzono Wydziałowi P.R.O.P. załatwienie sprawy ochrony głązów narzutowych i obmyślenie skutecznych środków ich ochrony.-

Następnie prof. Goetel objaśnił szereg przeźroczy z Tatr i Pienin, poczem wyświetlono filmy;

1/ Bazalty w Janowej dolinie na Wołyniu. Film ten objaśnił p. Małkowski, uzupełniając go przeźroczeniami, przedstawiającymi piękne skupienia słupów bazaltowych w Berestowcu,-

2/ Kopalnia soli w Wieliczce.

3/ Jezioro Narocz. Na wniosek p. A. Wisłockiego /autora filmu/ i za zgodą p. przewodniczącego wyświetlono film, przedstawiający jezioro Narocz, piękny zabytek przyrody województwa wileńskiego. Objaśnił go p. Wisłocki.

W N I O S K I

u p o r z ą d k o w a n e w e ń k u g t o k u d y s k u s j i.

Wniosek nr. 1. /prof. Wodziczko/.

Zjazd P.R.O.P., podtrzymując swe rok rocznie ponawiane dezyderaty w sprawie ustawy ochrony przyrody i powołując się zwłaszcza na uchwałę z roku ubiegłego, prosi p.Delegata o opracowanie i ewentualne wdrukowanie memorjału w sprawie ustawy o ochronie przyrody; z przedstawieniem biegu dotychczasowych starań i ustosunkowania się do nich czynników społecznych i rządowych, oraz o przedłożenie tego memorjału właściwym instancjom z podkreśleniem, iż uchwalenie tej ustawy nie potrzebuje pociągać żadnych nowych obciążeń Skarbu Państwa.

Wniosek nr. 2. /prof. Wodziczko/.

Prezydjum P.R.O.P. zwróci się z apelem do towarzystw naukowych, turystycznych i krajoznawczych o rozwinięcie w roku bieżącym jak najżywszej akcji propagandowej na rzecz ustawy o ochronie przyrody.

Wniosek nr. 3. /prof. Goetel/.

a/ P.R.O.P. zwróci się przez Ministerstwo W.R. i O.P.do Ministerstwa Rolnictwa z prośbą, aby Ministerstwo to zechciało w drodze kupna lub zamiany przejąć w posiadanie enklawy, będące własnością włościan, a położone w obszarze Parku Narodowego w Pieninach; b/ P.R.O.P. przedstawi przez Ministerstwo Oświaty Ministerstwu Rolnictwa konieczność jak najszybszego wprowadzenia w życie regulaminu normującego sprawy ochrony przyrody w Parku Narodowym w Pieninach.

Wniosek nr. 4. /prof. Dziubałowski/.

Państwowa Rada Ochrony Przyrody zwróci się do Ministerstwa Handlu i Przemysłu z wnioskiem o wydanie zakazu handlu ptakami śpiewającymi, względnie o ograniczenie tego handlu przez ścisły dozór

/.

i wydawanie pisemnych pozwoleń osobom zainteresowanym.

Wniosek nr. 5. /prof. Niezabitowski i prof. Szafer./

Z powodu zaniku wszystkich gatunków orła w Polsce i z powodu tego, iż w innych krajach orły są obecnie bezwzględnie chronione, zwróci się P.R.O.P. do Ministra Oświaty z prośbą, aby w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa wydany został zakaz strzelania wszystkich gatunków orłów w Polsce.

Wniosek nr. 6. /prof. Niezabitowski i prof. Szafer/

Z powodu nakazu zabijania t.zw. ptaków drapieżnych oraz wypłacania premij za ich zabicie przez władze państwowe, biorące w ochronę gołębie pocztowe, niszczone są liczne gatunki ptaków drapieżnych, które w rzeczywistości nie polują na gołębie. P.R.O.P. wystąpi na podstawie referatu fachowego, opracowanego przez prof. E. Lubicz - Niezabitowskiego do Ministra Oświaty, aby ten wyjednał u Ministra Spraw Wojskowych odpowiednią zmianę obowiązujących przepisów, dotyczących ochrony gołębi pocztowych.

Wniosek nr. 7. /prof. Niezabitowski i prof. Szafer/

Ze względu na to, że preparatorzy wypychający skóry zwierząt ssących i ptaki przyjmują do swych pracowni bardzo często również gatunki zwierząt chronionych lub też zabitych w czasie ochronnym i przyczyniają się przez to do niszczenia fauny zabytkowej, zwróci się P.R.O.P. do p. Ministra Oświaty, aby ten w porozumieniu z p. Ministrem Przemysłu i Handlu oraz p. Ministrem Spraw Wewnętrznych spowodował rewizję świadectw przemysłowych preparatorów oraz aby umożliwił organom P.R.O.P. wykonywanie wraz z władzami policyjnymi kontroli w pracowniach preparatów i konfiskowania zwierząt nielegalnie przez nich posiadanych.

Wniosek nr. 8. /prof. Szafer/

P.R.O.P. zwróci się do p. Ministra W.R. i O.P. z prośbą o przyspieszenie ratyfikacji przez p. Prezydenta R.P. międzynarodowej konwencji o ochronie ptaków z r. 1902.

Wniosek nr. 9. /prof. Goetel/

P.R.O.P. zwróci się do Związku Miast Rzeczypospolitej Polskiej z prośbą o prowadzenie akcji ochrony ptaków w miastach przez wstawia-

nie do budżetu miast odpowiednich kwot na wykonywanie ochrony ptaków w porze zimowej tak, jak to czynią już niektóre miasta województwa śląskiego.

Wniosek nr. 10.

/doc. Sokołowski/

Zjazd P.R.O.P. zwraca się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych z prośbą, aby przy układaniu konwencji z Czechosłowacją o ruchu granicznym w Pieninach, rozwiązano zagadnienie drogi pienińskiej w duchu ochrony przyrody, w szczególności, aby jej nie rozszerzano ponad obecną szerokość, aby nie dopuszczano na niej ruchu samochodowego i motocyklowego, aby ruch kołowy był tylko jednokierunkowy, wreszcie aby zabroniono ruchu łądzi motorowych na Dunajcu.

Wniosek nr. 11.

/prof. Szafer/

P.R.O.P. biorąc asumpt z znajdującej się obecnie w druku monografji o Tatrach w języku czeskim, stwierdza z żalem, iż czynniki odpowiedzialne za to dbają o wydanie drukiem podobnego dzieła o Tatrach w Polsce, a także nie dość energicznie zabiegają o wydanie analogicznych wydawnictw propagandowych, odnoszących się do polskich Parków Narodowych, pomimo, iż P.R.O.P. ważność tej sprawy przedstawiła konferencji międzyministerjalnej, zwołanej w tym celu przez Ministerstwo Oświaty w czerwcu 1930 r. P.R.O.P. stoi na tem stanowisku, że opracowanie i wydanie drukiem zarówno w języku polskim, jak w językach obcych takich wydawnictw leży nietylko w interesie ochrony przyrody, ale także w żywotnym interesie polskiej turystyki i wzmożenia ruchu obcych w kraju.

Wniosek nr. 12.

/prof. Niezabitowski i prof. Szafer/.

Ze względu na nadmierny odstrzał niedźwiedzi w r. 1930 w Karpatach Wschodnich zwróci się Państwowa Rada Ochrony Przyrody do Ministerstwa Rolnictwa z prośbą o wydanie zakazu polowania na niedźwiedzie w Polsce na przeciąg 2 lat.

Wniosek nr. 13.

/prof. Niezabitowski i Szafer/

Z uwagi na znaczne zmniejszenie się ilości żbików i norki zwróci się P.R.O.P. do Ministerstwa Rolnictwa z prośbą o wydanie zakazu zabijania tych zwierząt.

Wniosek nr. 14.

/prof. Niezabitowski i prof. Szafer/

Co się tyczy rysia i wydry, P.R.O.P. stoi na tem stanowisku, że

tepienie tych zwierząt, które doprowadziło w wielu miejscach Polski do ich zagłady, nietylko sprzeciwia się zasadzie ochrony rzadkich gatunków fauny krajowej ale jest również z punktu widzenia gospodarczego nieuzasadnione. P.R.O.P. zwróci się przeto do Ministerstwa Rolnictwa z prośbą o dokładne materiały, odnoszące się do rozmieszczenia geograficznego i częstości występowania rysia w Polsce, a następnie prosić będzie Ministerstwo to o racjonalną ochronę tego gatunku. W sprawie rzekomej szkodliwości wydry opracuje odpowiedni artykuł prof. Niezabitowski, który umieszczony zostanie w następnym roczniku ochrony przyrody.

Wniosek nr. 15.

/prof. Szafer/

P.R.O.P. zaniepokojona wiadomościami o rzekomem wzmożeniu się kłusownictwa w Tatrach, wyraża zapatrywanie, iż sprawa ta, która obecnie spoczywa w ręku członka Rady prof. J. Grochmalickiego /będącego równocześnie członkiem Zarządu Fundacji narodowej Zakłady Kórnickie/ przybierze korzystny obrót, i prosi prof. Grochmalickiego aby zechciał przy końcu 1931 r. poinformować Radę o wynikach swojej pracy w Tatrach.

Wniosek nr. 16.

/prof. Wierdak/

Ze względu na konieczność doraźnej ochrony niszczących zabytków przyrody P.R.O.P. ponawia swoją prośbę do p. Ministra W.R. i O.P., aby w normalnym budżecie swego delegata umieścił pozycję w wysokości 10.000 zł., z której to kwoty możnaby czerpać fundusze w wypadkach nagłych, gdy rozchodzi się o natychmiastowe przeprowadzenie ochrony przyrody.

Wniosek nr. 17.

/prof. Szafer/

Po myśli artykułu prof. Szafera p.t. "Niszczenie przyrody pod hasłem użytkowania roślin leczniczych, umieszczonego w 10 roczniku Ochrony Przyrody P.R.O.P. zwróci się do czynników rządowych i społecznych w sprawie ukrócenia zbierania w sposób nieracjonalny ze stanu dzikiego t.zw. roślin leczniczych. W szczególności P.R.O.P. starać się będzie o wydanie odpowiednich przepisów, normujących sposób zbierania roślin leczniczych w przyrodzie.

Wniosek nr. 18.

/prof. Wodziczko/

P.R.O.P. zwróci się przez Ministerstwo W.R. i O.P. do Mini-

sterstwa Spraw Wewnętrznych o przygotowanie ustawy o ochronie lasów w okolicy wielkich miast w interesie zdrowia ludności /na wzór ustawy pruskiej z 29 lipca 1922 r./

Wniosek nr. 19. /prof. Paczoski/

P.R.O.P. poczyni starania o utworzenie rezerwatów z rzadkich zbiorowisk roślinnych w puszczy Białowiejskiej poza "Rezerwatem", które prof. Paczoski opisał w książce p.t. "Lasy Białowieży", po przedłożeniu w tej sprawie odpowiednich wniosków, wraz z oznaczeniem położenia i granic tych rezerwatów, przez prof. Paczoskiego prezydium biura Rady.

Wniosek nr. 20 /p. Małkowski/

Zjazd P.R.O.P. prosi, aby Prezydium Rady przygotowało:

- a/ tekst napisów, mających informować turystów i ludność o tem, że dany nieruchomy okaz przyrody podlega ochronie, oraz
- b/ wskazówki dotyczące wyglądu zewnętrznego tych napisów, sposobu ich umieszczenia i t.d.

Wniosek nr. 21. /prof. Szafer/

Zjazd P.R.O.P. postanawia, że Rada podejmie w r. 1931 propagandę idei ochrony przyrody wśród alumnów Seminarjów duchownych w całej Rzeczypospolitej, celem obudzenia zainteresowania sprawą ochrony przyrody i pracami P.R.O.P. przyszłych księży. Księża bowiem, obok nauczycielstwa, mogą bardzo dużo zdziałać na tym terenie, o ile zawniczą zrozumieją wartości związane z propagandą ochrony przyrody. Zjazd prosi Prezydium Rady o obmyślenie środków celem zrealizowania powyższego wniosku.

Wniosek nr. 22. /prof. Siedlecki/

Zjazd P.R.O.P. , wychodząc z założenia, że należyte postawienie ochrony ptactwa w Polsce wymaga przede wszystkim zdobycia silnych podstaw naukowych, opartych na badaniach przeprowadzonych w terenie i systematycznie przez czas dłuższy, wyraża przekonanie, że jest rzeczą niezbędną, ażeby powstała w Polsce stacja ornitologiczna i prosi Ministerstwo W.R. i O.P. aby zechciało rozpocząć jak najprędzej kroki prowadzące do jej powstania.

./.

Wniosek nr.23

/prof. Siedlecki/.

Zjazd P.R.O.P. wyraża przekonanie, że badanie przelotów ptactwa na terenie Polski i rozpoczęcie obrączkowania ptaków są niezbędnie potrzebne do uzyskania racjonalnych podstaw, mających na celu ochronę ptaków wogóle. Z tego powodu P.R.O.P. zwraca się do Państwowego Muzeum Zoologicznego, ażeby zechciało zająć się tą sprawą i doprowadzić do jak najszybszego rozpoczęcia badań tego rodzaju. Do Ministerstwa W.R. i O.P. oraz Ministerstwa Rolnictwa i wszystkich władz państwowych, zainteresowanych w sprawie racjonalnej ochrony ptaków, zwraca się Zjazd P.R.O.P. z prośbą o udzielenie poparcia finansowego oraz wszelkiego innego, celem ułatwienia jak najszybszego rozpoczęcia wymienionych wyżej badań.

Z a m k n i ę c i e Z j a z d u.

O godzinie 20-tej prof. Szafer zamknął obrady Zjazdu, dziękując wszystkim obecnym za wzięcie w nich udziału, w szczególności p. dyrektorowi Dep. W. Suchodolskiemu za wysłuchanie całości obrad, oraz za użyczoną Zjazdowi gościnę w gmachu Ministerstwa; Instytutowi Filmowemu podziękował za wyświetlenie filmów, a Zakładowi Botanicznemu Uniwersytetu Warszawskiego za wypożyczenie ekranu.

S E K R E T A R K A:

P R Z E W O D N I C Z A C Y:

W. K u l c z y ń s k a.

W. S z a f e r .

S p r a w o z d a n i e

z 76 posiedzenia Stałego Wydziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody, odbytego w Krakowie w dniu 23 stycznia 1937 r. w lokalu biura Rady, przy ul. Lubicz 46.

Obecni:

prof. dr Władysław Szafer, rektor U.J., przewodniczący;

członkowie P.R.O.P.:

prof. dr W.Goetel /Kraków/, prof. dr B.Hryniewiecki /Warszawa/ prof. dr S.Kreutz /Kraków/, prof. dr M.Limanowski /Wilno/, prof. dr M.Siedlecki /Kraków/, prof. dr J.Smoleński /Kraków/, p. A.hr.Starzeński /Kościelec/, prof. dr S.Wierdak /Lwów/, prof. dr A.Wodziczko /Poznań/;

delegat Ministerstwa W.R. i O.P.: p.radca J.Karpowicz /Warszawa/,

delegat Biura Planu Regionalnego województwa krakowskiego : inż.

L. Novák /Kraków/;

personel Biura Delegata: p. W.Kulczyńska.

Posiedzenie trwało przed południem od godz. 10,10 do 14,10, - po południu od 16,10 do 21.30. Przedmiotem obrad były następujące sprawy.

I. Wykonanie ustawy o ochronie przyrody

Po otwarciu zebrania przez prof. Szafera p.radca Karpowicz przedstawił obecnym zmiany, jakie nastąpiły w organizacji Państwowej Rady Ochrony Przyrody z dniem 31 grudnia 1936 r., tj. po ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw R.P. rozporządzenia Ministra W.R. i O.P. z dnia 14.XI.1936 o Państwowej Radzie Ochrony Przyrody.-

Prof.Szafer odczytał zarządzenie Ministra W.R. i O.P. z dnia 22 stycznia 1937 r. o powołaniu oddziałów Rady. Uchwalono, iż Delegat, nawiązując do tego pisma, prześle p. Ministrowi wniosek, aby do końca r. 1937 przewodnictwo oddziałów powierzone zostało: w Warszawie prof.B. Hryniewieckiemu, w Wilnie prof. M. Limanowskiemu, we Lwowie prof. S. Wierdakowi, w Poznaniu prof. A. Wodziczce.-

Przeprowadzono dyskusję nad projektem rozporządzenia Ministra W.R.

- 2 -

i O.P. o komitetach ochrony przyrody, w wyniku której uchwalono zaproponować Ministerstwu kilka drobnych zmian.

Prof. Szafer zwrócił się z prośbą do p.radcy Karpowicza, aby zechciał opracować na podstawie powyższego rozporządzenia "instrukcję" dla powiatowych delegatów komitetów ochrony przyrody, na co p. Karpowicz się zgodził.

W związku z aktualną sprawą wykonania ustawy o ochronie przyrody w drodze wydawania przez p. Ministra W.R. i O.P. dalszych rozporządzeń wykonawczych, dyskutowano nad ważnością ich i kolejnością. Uznano za najpilniejsze wydanie rozporządzenia o Funduszu Ochrony Przyrody, i o przygotowanie projektu tegoż postanowiono prosić Ministerstwo W.R. i O.P.- W dyskusji nad tą sprawą prof. Siedlecki, powołując się na zasady organizacji Funduszu Ochrony Rybołówstwa, poruszył myśl, iż byłoby pożądane, aby na rzecz Funduszu Ochrony Przyrody przewidziane było ściąganie opłat, ile możliwości bardzo niskich ale powszechnych, np. od kart łowieckich, koncesji na roboty wodne itp.

Na drugim miejscu postawiono rozporządzenie o powołaniu konserwatorów ochrony przyrody. Jest to rzecz ważna z tego powodu, iż wydane już i mające być wydanymi rozporządzenia wykonawcze do ustawy o ochronie przyrody wymagać będą fachowych referatów w urzędach wojewódzkich. Uznano, iż należy czynić starania o powołanie na razie tylu konserwatorów, ile jest oddziałów Rady, tj. pięciu. Siedzibą ich winny być siedziby oddziałów

II. Parki narodowe

Tatry

Prof. Szafer wskazał na wyniki dotychczasowych prac Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskie, które dobiegają końca, Podkomisja prawnicza przystąpiła już bowiem do przygotowania projektu rozporządzenia Rady Ministrów w przedmiocie utworzenia Parku Tatrzańskie. Zasady tego projektu będą dyskutowane na III plenarnym zebraniu Komisji Organizacyjnej w marcu br. w Warszawie.

Pomimo pomyslnych na pozór okolicznosci dla spraw ochrony przyrody na terenie Tatr, sytuacja jest nadal niewyjasniona, a nawet grozna. Na szczycie Kasprowego buduje sie bez wiedzy P.R.O.P., a takze bez wiedzy Urzedu Wojewodzkiego Krakowskiego a nawet Starostwa Nowotarskiego "obserwatorium" meteorologiczne, a istnieja tez jakies dalsze plany zabudowania szczytu Kasprowego oraz Kuźnic, o ktorzych ani P.R.O.P. ani Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskiego nic nie wiadomo oficjalnie. Wystapienia Delegata do Wladz w sprawie tych zamiarów budowlanych jak dotad nie odniosły skutku.

W dyskusji uznano, iż byloby pożyteczne zajecie w tej sprawie stanowiska przez Ligę Ochrony Przyrody i przesłanie przez nią komunikatu do prasy, niezaleznie od stanowiska, jakie w sprawach tych zajmuje sama Rada.

Ostatnio Urząd Wojewódzki Krakowski wydał, bez zgody Delegata i Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskiego, p. Jerzemu Uznańskiemu koncesję na budowę prywatnego schroniska na Hali Kondratowej. O ile interwencja w Urzędzie Wojewódzkim nie odniesie pomyslnego skutku, Delegat zwróci się do p. Ministra W.R. i O.P. z wnioskiem o wystapienie w tej sprawie do Urzedu Wojewodzkiego.

Pieniny

Uznano za wskazane porozumienie się z p.przewodniczącym Komisji Parku Narodowego w Pieninach, celem zwołania przez niego posiedzenia Komisji dla omówienia m.i. aktualnej sprawy niszczenia krajobrazu u wejścia do Parku Narodowego, kamieniołomu w Sromowcach Wyżnich itd., oraz porozumienia się z czynnikami miejscowymi co do tego, na czym ma polegać ochrona krajobrazu otoczenia Parku.

Białowieża

Postanowiono zgodzić się na proponowaną przez Dyрекcję Naczelną L.P. zmianę granic Parku Narodowego w Białowieży pod ustalonymi warunkami i z tym, że dokonana obecnie zmiana w granicach Parku jest ostatnią zmianą na tym terenie.

III. Przepisy porządkowe w rezerwach i w parkach narodowych, położonych w lasach państwowych

Prof. Szafer odczytał projekt zarządzenia Wojewody Nowogródzkiego o ochronie rezerwatu Świtez. Po dyskusji postanowiono odesłać go Dyrekcji Instytutu Badawczego L.P. z następującą opinią:

Byłoby pożądane dodanie na wstępie tego zarządzenia krótkiego wstępu, określającego cel rezerwatu i motywującego wprowadzenie pewnych ograniczeń dla zwiedzających, które mają na celu zachowanie dla przyszłych pokoleń tych wartości, jakie rezerwat przedstawia. We wstępie będzie powiedziane nadto, iż oddaje się rezerwat w opiekę publiczności.

O ile chodzi o redakcję tekstu, to byłoby wskazane tak go skonstruować, aby wyrazy "zabronione jest" były raz tylko użyte i by po tym wyliczono wszystkie czynności objęte zakazem.

W sprawie analogicznych zarządzeń dla Parku Narodowego w Białowieży, dla Rezerwatu Czarnohorskiego i dla rezerwatu na Babiej Górze postanowiono, iż Delegat porozumie się przed wydaniem opinii z kierownikiem Oddziału Rezerwatów Instytutu Badawczego L.P., p.inż. J. Kostyrką.

IV. Zabezpieczenie prawne rezerwatów prywatnych

Uznano za konieczne wydanie rozporządzenia wykonawczego do ustawy o ochronie przyrody w sprawie zabezpieczenia prawnego rezerwatów będących własnością prywatną. Wprawdzie ustawa nie zawiera terminu "rezerwat", a mówi tylko o "obszarach chronionych", byłoby jednak pożądane, by termin rezerwat wprowadzono do rozporządzenia wykonawczego.

O ile chodzi o prywatne rezerwaty leśne, to postanowiono nadal posługiwać się przy ich tworzeniu rozporządzeniem o zagospodarowaniu lasów nie stanowiących własności Państwa, gdyż rozporządzenie to nie przewiduje możliwości żądania przez właściciela odszkodowania, czyni natomiast możliwym zwolnienie terenów chronionych od podatków.

Prof. Szafer zgodził się wygłosić na ten temat na Zjeździe Rady krótki referat.

V. Rezerwaty nad Nidą

Omówiono trudności związane z organizacją opieki nad rezerwatami stepowymi, położonymi nad Nidą, a będącymi własnością Ministerstwa W.R. i O.P. - Wynikają one z braku funduszy na ogrodzenie, trudności w doborze dzierżawców, niemożności częstej kontroli, braku delegata Rady w powiecie pińczowskim i braku większego zainteresowania dla tej sprawy wśród miejscowej inteligencji, a wreszcie z powodu stanowiska ludności włościańskiej. Odnosi się ona wrogo do dzierżawców, uważając ich za wybrańców losu, którym z niewiadomego powodu przypadło w udziale korzystanie z gruntu przylegającego do rezerwatu, a będącego ziemią orną.

Po dyskusji postanowiono nadzór nad rezerwatem w Chotlu Czerwonym pozostawić nadal w rękach dotychczasowego dzierżawcy p. Wojciecha Mazura, natomiast co do pozostałych dwóch rezerwatów w Winiarach Zagojskich i w Zagości porozumieć się z Oddziałem Rezerwatów Instytutu Badawczego L.P. w tym kierunku, aby władze administracji leśnej zaopiekowały się tymi rezerwatami.

VI. Rezerwat "na Czerwonem" pod Nowym Targiem

Postanowiono zwrócić się do p.inż. J.K. Stachowicza, w myśl dawniej już przeprowadzonych pertraktacji, z tym że z budżetu Delegata na rok 1936/37 przeznacza się kwotę ok. 300.-- zł na pokrycie części kosztów ogrodzenia i z propozycją, aby reszta kosztów pokryto z funduszy Lasów Państwowych.

VII. Otoczenie zabytków sztuki

Omawiano trudności, na jakie napotyka ochrona zadrzewień, tj. zarówno pojedynczych okazów drzew jak i parków w miastach. Zwłaszcza o ile chodzi o te ostatnie, istnieje prąd tzw. "otwierania perspektyw", którego ofiarą padają często stare, zacienione aleje parkowe. Prądowi temu hołdują zwłaszcza ogrodnicy, urbaniści bowiem doceniają należycie znaczenie zieleni dla miasta.

Uchwalono /na wniosek prof. Wodziczki/ poczynić starania w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych przez Ministerstwo W.R. i O.P. o wydanie

okólnika do zarządów miejskich, zabraniającego wycinania wszelkich drzew i alei na terenie miast bez poprzedniego porozumienia się z organami P.R.O.P.

W związku z powyższym zagadnieniem uznano za pożądaną współpracę komitetów ochrony przyrody z biurami planów regionalnych, a także wydanie popularnej broszurki o znaczeniu zieleni dla miasta, którą zobowiązał się napisać prof. Hryniewiecki.

O ile chodzi o ochronę drzew stanowiących otoczenie zabytków sztuki oraz "drzew sędziwych i okazałych" w rozumieniu rozporządzenia o opiece nad zabytkami, postanowiono nadal współpracować z konserwatorami okręgowymi, natomiast na terenie miast zacząć stosować w tym celu ustawę o ochronie przyrody, aby się przekonać, czy efektem tego będą, lub nie, żądania właścicieli o odszkodowanie.- Do konserwatora okręgu lwowskiego, który czynił pewne trudności w sprawie uznawania drzew za zabytki, postanowiono zwrócić się z przedstawieniem powyższego stanowiska Stałego Wydziału P.R.O.P. i prosić go o przychylne traktowanie wniosków Lwowskiego Oddziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

VIII. Stosunek P.R.O.P. do Międzynarodowego Biura Ochrony Przyrody w Brukseli

Rozważano kwestię dalszego ustosunkowania się do Międzynarodowego Biura Ochrony Przyrody w Brukseli instytucji i osób prywatnych, które zanim Rząd Polski zaakceptował sprawę oficjalnego udziału Polski w tym Biurze z wkładką 1.000.-- złotych rocznie, zgłosiły swe przystąpienie do Biura w charakterze członków czy to zwyczajnych, czy też nadzwyczajnych. Biuro Delegata pośredniczyło dotychczas w ściąganiu i przekazywaniu dotyczących wkładek. W ciągu lat ostatnich szereg osób zgłosił jednak swe wystąpienie z Biura, inni przestali w ogóle wkładki nadsyłać.- Po dyskusji postanowiono, iż Biuro Delegata prześle do Brukseli wkładki złożone za rok 1936, zawiadamiając równocześnie Międzynarodowe Biuro Ochrony Przyrody, iż zrzeka się dalszego pośredniczenia w ściąganiu i przesyłaniu wkładek z powodu przystąpienia oficjalnego

Rządu Polskiego do Biura. Do instytucji zaś i osób, które dotychczas wkładki nadsyłały, prof. Szafer zwróci się z propozycją prywatną, aby zamiast Biura w Brukseli, zechciały przyjść z pomocą ochronie przyrody w Polsce przez przystąpienie w charakterze członków do Ligi Ochrony Przyrody.

IX. Stosunek P.R.O.P. do towarzystw turystycznych

Prof. Goetel omówił sprawę stosunku P.R.O.P. do towarzystw turystycznych; w szczególności wskazał na konieczność przedkładania Radzie do zaopiniowania przez towarzystwa turystyczne planów budowy schronisk wznoszonych w górach. Jak dotąd, przestrzega tej zasady tylko Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, inne towarzystwa, jak np. Polski Związek Narciarski, Karpackie Towarzystwo Narciarzy a nawet Związek Harcerstwa Polskiego do niej się nie stosują.

Rozważano celowość ewentualnego zwrócenia się przez Ministerstwo W.R. i O.P. do Ministerstwa Komunikacji oraz Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przynależenia Wojskowego z wnioskiem, aby władze te odniosły się do towarzystw turystycznych, którymi się opiekują, z wezwaniem do przedkładania P.R.O.P. planów budowy schronisk, celem uzgodnienia zarówno sprawy wyboru miejsca pod budowę schronisk jak i ich architektury.

Za najbardziej pożądane uznano dążenie do podporządkowania przepisom § 337 rozporządzenia o prawie budowlanym terenów wartościowych pod względem krajobrazowym, wówczas bowiem władze administracyjne /budowlane/ będą automatycznie przesyłały P.R.O.P. plany do zaopiniowania.

W związku z tym uznano za konieczne wciągnięcie do współpracy z komitetami ochrony przyrody zarówno przedstawicieli władz państwowych /w danym wypadku budowlanych/ jak też i towarzystw turystycznych.

X. Budżet Biura Delegata

Omówiono budżet Biura Delegata i uchwalono jednomyślnie odnieść się do Ministerstwa Oświaty z prośbą o podwyższenie kredytu w dziale wydatków specjalnych /§ 16/ do czasu powstania Funduszu Ochrony Przyrody.

XI. Sprawy wydawnicze

Prof. Szafer przedstawił obecnym korektowy egzemplarz XVI rocznika "Ochrony Przyrody". Koszt druku rocznika obciąży w dużej mierze budżet Delegata na r. 1937/38, z którego projektuje się nadto pokrycie kosztów wydania

- 1/ Kwartalnego Biuletynu Informacyjnego, r.VII, nr 1,2,3 i 4,
- 2/ ulotki o ptakach przylatujących do nas w zimie,
- 3/ rozporządzenia Ministra W.R. i O.P., wydane^{go} w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i R.R. o Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, jako odbitki z K.B.I. a zarazem osobnego wydawnictwa P.R.O.P. nr 45.

W sprawie przyznania osobnej subwencji na pokrycie kosztów druku VI zeszytu "Wydawnictwa" Komitetu w Poznaniu postanowiono przesłać Ministerstwu dodatkowe uzasadnienie przedłożonego dawniej wniosku.

Z Funduszu Wydawniczego P.R.O.P. postanowiono pokryć koszty wydania broszury o roślinach chronionych, którą przygotowuje prof. Wodziczko.

XII. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Na prośbę prof. Szafera prof. Wodziczko zgodził się przygotować na Zjazd Rady referat o ochronie gatunkowej roślin w Polsce, który przed Zjazdem prześle /za pośrednictwem Biura Delegata/ do zaopiniowania fachowym członkom Rady.-Prof. Siedlecki przygotowuje projekt rozporządzenia o ochronie ptaków niełownych.

Co się tyczy ochrony gatunkowej zwierząt, to postanowiono na Zjeździe P.R O.P. powołać dla tej sprawy specjalną komisję, złożoną z fachowców, której zadaniem będzie przygotowanie projektu dotyczącego rozporządzenia.

XIII. Zjazd Państwowej Rady Ochrony Przyrody w roku 1937

Jako termin Zjazdu ustalono dzień 20 marca /w dniu następnym, tj. 21.III. po południu odbędzie się prawdopodobnie III plenarne posiedzenie Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskiego.

Na Zjeździe wygłosi prof. Szafer sprawozdanie z działalności Rady w ostatnich trzech latach, ujęte inaczej, niż to czynił dotychczas.

Będzie to syntetyczny przegląd wyników dotychczasowej pracy na polu ochrony przyrody, ilustrowany wykresami. Ponadto wygłoszone będą referaty:

- 1/ na temat "Podział administracyjny Państwa a ochrona przyrody", referat prof. J. Smoleńskiego z koreferatem prof. M. Limanowskiego;
- 2/ "Planowanie kraju a ochrona przyrody", referat prof. A. Wodźniczki z koreferatem inż. Chmielewskiego;
- 3/ "O potrzebie zabezpieczenia prawnego i trybie powstawania rezerwatów prywatnych", referat prof. W. Szafera;
- 4/ "Problem gatunkowej ochrony roślin w Polsce", referat prof. A. Wodźniczki.

W związku z tym ostatnim zagadnieniem powoła się specjalną komisję, złożoną z fachowców, ewentualnie także spoza grona P.R.O.P., która zajmie się przygotowaniem projektów rozporządzeń a/ w sprawie ochrony gatunkowej roślin, b/ ochrony gatunkowej zwierząt.

Ponieważ, jak można się spodziewać, obrady Zjazdu nie zajmą całego dnia, prof. Szafer zwrócił się do prof. Hryniewieckiego, jako przewodniczącego Ligi Ochrony Przyrody, z propozycją zorganizowania w dniu 20.III. wieczoru odczytowego, na co prof. Hryniewiecki się zgodził.

W Zjeździe weźmie udział Państwowa Rada Ochrony Przyrody w składzie skompletowanym do 30 osób, ponieważ p. Minister W.R. i O.P. powoła w najbliższym czasie do jej grona 11 nowych członków w myśl wniosku przedłożonego Mu przez Delegata.

W związku z faktem, iż kadencja P.R.O.P. kończy się 31 grudnia 1937 r. omawiano konieczność zaproszenia do nowej Rady szeregu nowych osób.

XIV. Wolne wnioski:

Prof. A. Wodźniczko zgłosił wnioski w następujących sprawach:

- 1/ W sprawie przedłożenia p. Ministrowi W.R. i O.P. jako uchwały Zjazdu P.R.O.P. wniosku o powołanie komisji organizacyjnych dla wszystkich parków narodowych w Polsce.- Wniosek przyjęto.

- 2/ W sprawie zwrócenia się do p. Wojewody śląskiego, dra M. Grażyńskiego, z prośbą o przyznanie na razie na pół roku stypendium w kwocie po 200.-- zł miesięcznie dla harcerza, który zajmie się napisaniem "Przewodnika ochrony przyrody dla harcerzy".- Wniosek przyjęto z tym, iż jego uzasadnienie przygotowuje prof. Wodcziczko i prześle je Delegatowi celem przedłożenia p. Wojewodzie.
- 3/ W sprawie zwrócenia się do Ministerstwa Spraw Zagranicznych z prośbą o wezwanie polskich placówek konsularnych, aby przesyłały bezpośrednio do Biura Delegata aktualne wiadomości z dziedziny ochrony przyrody za granicą, celem publikowania ich w Kwartalnym Biuletynie.- Wniosek przyjęto z tym, iż prof. W. Goetel poruszy tę sprawę osobiście podczas bytności w M.S.Z.
- 4/ W sprawie przypomnienia Ministerstwu W.R. i O.P. kwestii ochrony lasu czeszeckiego. Postanowiono, iż Biuro Delegata prześle Ministerstwu przypomnienie po ukazaniu się w druku odbitki artykułu dra J. Sokołowskiego o lesie czeszeckim, zamieszczonego w XVI roczniku "Ochrony Przyrody".
- 5/ W sprawie udziału P.R.O.P. w jubileuszu Niemieckiego Towarzystwa Przyrodniczego w Poznaniu.- Postanowiono, iż prof. Wodcziczko zasięgnie co do tego opinii Wydziału Matem.-Przyrodniczego Uniwersytetu w Poznaniu, od której zależeć będzie charakter udziału Delegata oraz prof. Wodcziczki w uroczystości jubileuszowej.
- 6/ W sprawie poczynienia starań przez Ministerstwo W.R. i O.P. w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, aby Oddział Poznański P.R.O.P. otrzymał do wglądu plan regionalny Pomorza, który - jak o tym mówią - opracowano niezgodnie z zasadami ochrony przyrody.- Uchwalono, iż w sprawie tej prof. Wodcziczko nadeśle do Biura Delegata odpowiednie pismo.

- 11 -

Prof. Goetel zgłosił wnioski:

- 7/ W sprawie nawiązania przez komitety ochrony przyrody kontaktu z istniejącymi już i mającymi powstać biurami planu regionalnego.- Wniosek przyjęto.
- 8/ W sprawie zwrócenia się do inż. Okęckiego, który na zjeździe Związku Ziemi Górskich wygłosił interesujący referat o nowym sposobie budowy dróg i szos w Ameryce i w Niemczech, dostosowanym do krajobrazu, z propozycją, aby na ten temat zechciał napisać artykuł do XVII rocznika "Ochrony Przyrody", oraz aby przesłał Biuru Delegata ankietę rozpisaną przez niego w tej sprawie. - Wniosek przyjęto.

Prof. Limanowski wystąpił z wnioskiem:

- 9/ aby prof. Wodziczko przygotował do druku w formie popularnej broszurki niedawno wygłoszony przez niego odczyt radiowy na temat roli Polski w międzynarodowej ochronie przyrody.- Uchwalono pozostawić uznaniu Prof. Wodziczki sposób załatwienia tej sprawy.
- 10/ Do prof. Wierdaka wystąpił prof. Limanowski z propozycją, aby na Zjeździe Lekarzy i Przyrodników Polskich, mającym się odbyć w lipcu br. we Lwowie, zechciał wygłosić sam lub też postarał się, by wygłoszono odczyt na temat "totalnej" ochrony przyrody.-

Prof. Wierdak zgłosił wnioski:

- 11/ W sprawie przyznania Oddziałowi Lwowskiemu P.R.O.P. subwencji na opracowanie i wydanie drukiem artykułów o zabytkach przyrody w powiatach lwowskim i przemyskim /ew. w postaci przewodnika dla szkół/. Prof. Szafer przyrzekł odnośnie artykuły zamieścić w XVII roczniku "Ochrony Przyrody", a na koszty związane z objazdem powiatów przyznać z budżetu na r. 1937/38 kwotę 300 do 400 złotych.
- 12/ W sprawie przyznania subwencji w kwocie 1.000 złotych na zorganizowanie w ramach Zjazdu L.i P.P. w lipcu 1937 r. wystawy, której treścią byłoby zagadnienie ochrony przyrody z punktu widzenia higieny

miast.- Prof. Szafer przyrzekł poprzeć dotyczące starania u Stałej Delegacji Zjazdów L. i P.P., o ile wystawa, którą zamierza przygotować prof. Wierdak, będzie zasadniczo różna od zorganizowanej niedawno wystawy ochrony przyrody we Lwowie.

13/ W sprawie ratowania fragmentów naturalnej górnej granicy lasu w pasmie Gór Ludowańskich /połonina Baba Ludowa, Hadżuga i Szyroka/.- Z powodu gospodarki połoninowej znikają resztki karłowatych lasów, które pełnią tu ważne funkcje zastępcze na pozbawionych kosodrzewiny terenach.- Prof. Szafer oświadczył, iż/zagadnieniem górnej granicy lasu na tym terenie prowadził przez kilka lat studia mgr A. Środoń, i jeżeli w danym wypadku chodzi istotnie o najwyższy punkt zasięgu górnej granicy lasu /świerk karłowaty a nie kosówkę/, to rozważy sprawę ewentualnego wykupna pewnych partii terenu na rezerwat.

Prof. Kreutz zgłosił wniosek:

14/ w sprawie druku w XVII roczniku "Ochrony Przyrody" rozprawy pt. "Eratyki i egzotyki".- Prof. Szafer oświadczył, iż jeżeli pracy tej nie będzie można ogłosić / w myśl układu z prof. Małkowskim/ w wydawnictwie "Zabytki przyrody nieożywionej ziem Rzeczypospolitej Polskiej", to przyjmie ją do rocznika, z tym że rękopis nadesłany będzie do Biura Delegata w sierpniu 1937 r.

Prof. Dr Władysław Szafer mp.
przewodniczący.

Protok. W.Kulczyńska.

S p r a w o z d a n i e

z 77 posiedzenia Stałego Wydziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody, odbytego w dniu 25 kwietnia 1937 r. w Warszawie, w Zakładzie Systematyki Roślin Uniwersytetu J.P./al.Ujazdowskie 6-8/.

Obecni:

prof.dr W.Szafer, rektor U.J., jako przewodniczący;

członkowie Rady:

Jan Bułhak /Wilno/, inż.Jan Chmielewski /Warszawa/, radca Michał Czajkowski /Warszawa/, prof.dr Seweryn Dziubałtowski /Warszawa/, prof.dr Walerj Goetel /Kraków/, inż.Jan Hausbrandt /Warszawa/, prof.dr Bolesław Hryniewiecki /Warszawa/, inż.Jan Kloska /Warszawa/, inż.Józef Kostyrko /Warszawa/, prof.inż.Aleksander Kozikowski /Lwów/, prof.dr Stefan Kreutz /Kraków/, inż.Stanisław Kurczyn /Nowoświęciany/, prof.dr Mieczysław Limanowski /Wilno/, prof.Stanisław Małkowski /Wilno/, prof.Józef Paczoski /Poznań/, prof.dr Michał Siedlecki /Kraków/, prof.^{dr} Jerzy Smoleński /Kraków/, doc.dr Jan Sokołowski /Rawicz/, prof.dr Marian Sokołowski /Warszawa/, Adam hr.Starzeński /Kościelec/, inż.Konrad Szubert /Lwów/, prof.dr Szymon Wierdak /Lwów/, prof.dr Adam Wodziczko /Poznań/;

z ramienia Ministerstwa W.R. i O.P.radca Jan Karpowicz i główny konserwator Jerzy Remer;

z biura Delegata Wanda Kulczyńska.

I. Wykonanie ustawy o ochronie przyrody

Prof.Szafer omówił rozporządzenia wykonawcze do ustawy o ochronie przyrody, które już zostały wydane i przedrukowane w Kwartalnym Biuletynie Informacyjnym, a mianowicie rozp.o Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, zarządzenie o Oddziałach Rady i rozporządzenie o Komitetach Ochrony Przyrody, a radca Karpowicz zabrał głos w sprawie dalszych rozporządzeń, które Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamierza wydać w najbliższym czasie:

- a/ o funduszu ochrony przyrody,
- b/ o inwentarzu ochrony przyrody,
- c/ o konserwatorach ochrony przyrody,

W dyskusji nad powyższą sprawą omawiano źródła, z których ewentualnie mogłyby wpływać kwoty do Funduszu Ochrony Przyrody. Postanowiono zwrócić się:

- 1/ do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z wnioskiem, aby p. Minister zechciał przy najbliższych debatach budżetowych rozważyć możliwość uzyskania dość znacznej kwoty, która by Fundusz stale zasilala jako jego podstawa;
- 2/ przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, aby na ten cel przeznaczyło część kar ściąganych za wykroczenia przeciw przepisom ustawy łowieckiej;
- 3/ przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o wystosowanie okólnika do samorządów, aby przy układaniu swych budżetów miały na względzie Fundusz Ochrony Przyrody,
- 4/ do Związku Uzdrawisk o rozpatrzenie możliwości wpłacania pewnych sum na rzecz Funduszu z dochodów uzdrawisk, których byt niejednokrotnie w dużej mierze zależy od ochrony przyrody ich okolic,
- 5/ do Polskiego Związku Łowieckiego o wzięcie pod rozwagę ochrony przyrody przy reorganizacji łowiectwa i rozpatrzenie możliwości przeznaczania corocznie na rzecz Funduszu pewnych sum ze składek członków.

O ile chodzi o inwentarz ochrony przyrody, to materiały do niego gromadzi zarówno biuro centralne Rady jak i jej oddziały. Od tych inwentarzy, które można by nazwać naukowymi, odróżnić należy inwentarze prowadzone przez urzędy wojewódzkie, które będą wyciągami z inwentarzy naukowych. Obejmować one winny także dane co do granic przedmiotu uznawanego za zabytek przyrody, oznaczenie parceli itp. Osobno traktować

należy rejestry, zawierające wpisy Prokuratury Generalnej. Przepisy dotyczące tych ostatnich winny obejmować wskazówki ścisłe, oparte na normach prawnych /np. co do wnoszenia odwołań i i./.

Z uwagi na to, że inwentarze naukowe, będące w posiadaniu Rady, opierają się w wielu wypadkach na materiale surowym, niesprawdzonym, uznano za konieczne staranie się o zasiłek na pokrycie kosztów związanych ze sprawdzaniem inwentarza - w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego a ewentualnie także w Dyrekcji Funduszu Kultury Narodowej.

Postanowiono, że projekt rozporządzenia o inwentarzu ochrony przyrody, rozpatrzy i zaopiniuje Stały Wydział Rady. Przewidziany tym rozporządzeniem inwentarz centralny prowadzi biuro Rady w Krakowie, a inwentarze wojewódzkie /regionalne/ Oddziały P.R.O.P. - do czasu powołania konserwatorów ochrony przyrody.

Powołanie konserwatorów uznano za rzecz pilną z uwagi na konieczność załatwiania przez urzędy wojewódzkie spraw ochrony przyrody, dla których obecnie urzędy te nie posiadają fachowych referentów. Do czasu ich powołania, Oddziały Rady zwracając się do urzędów wojewódzkich z wnioskami będą załączały do nich opinie i referaty, potrzebne do sformułowania wniosków i wydania decyzji przez województwa.

II. Postulaty organizacyjne oddziałów Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

Sprawę organizacji Oddziałów P.R.O.P. oraz Komitetów Ochrony Przyrody omówili kolejno ich przewodniczący.

Uznano za konieczne przystąpienie w najbliższym czasie do zorganizowania Komitetów Ochrony Przyrody, tam gdzie one jeszcze nie istnieją. Postanowiono zwrócić się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o przyznanie stypendiów dla osób z grona słuchaczy uniwersytetów, które pełnić będą funkcje sekretarzy Komitetów. Dotyczące wnioski przewodniczący oddziałów prześlą do biura Delegata.

Uznano za pożądane zwiększenie sieci delegatur powiatowych /aby m.i.mieć bezpośrednio wiadomości o stanie zabytków/. Najlepiej byłoby, gdyby każdy powiat posiadał delegata.

Rozpatrywano potrzebę wydania instrukcji dla delegatów. Zakres ich działania ustala wprawdzie rozporządzenie o Komitetach Ochrony Przyrody, byłoby jednak pożądane opracowanie instrukcji szerszej, która oprócz przepisów prawnych zawierałaby obszernie komentarze i wyjaśniała czym delegaci mają się zajmować, jak prowadzić rejestry zabytków przyrody, w jaki sposób korzystać z ustaw, zawierających przepisy z zakresu ochrony przyrody. Prof. Wodniczko i radca Kostyrko zgodzili się przygotować na jesień b.r. tekst tego rodzaju instrukcji, a radca Czajkowski przyrzekł przy pomocy fachowego referenta Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaopiniować ją pod względem prawnym.

Prof. Hryniewiecki zgłosił wniosek w sprawie kooptowania do grona P.R.O.P. na czas bieżącej kadencji dra Romana Kobendzy, którego współpraca w Oddziale warszawskim jest niezbędna.

Postanowiono zwrócić się do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą o wystosowanie okólnika do Wojewodów zawierającego wyjaśnienie, iż w myśl wydanych rozporządzeń wykonawczych do ustawy o ochronie przyrody Oddziały P.R.O.P. zwracać się będą do urzędów wojewódzkich z wnioskami w sprawach objętych tymi przepisami.

III. Ustalenie prawne istnienia i organizacji parków narodowych i rezerwatów.

O ile chodzi o rezerваты położone na terenach lasów państwowych, władze leśne rozpoczęły już starania o zabezpieczenie na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody kilku rezerwatów, znajdujących się w pobliżu wielkich miast, o które istnieje największa obawa /Świteź, 2 rezerваты podwarszawskie: Sieraków i Lasek im. kr. Jana Sobieskiego, Kępa

Redłowska/. Na najbliższym posiedzeniu Komisji Parku Narodowego Pienińskiego ma być rozpatrywana sprawa ewentualnego zastosowania ustawy o ochronie przyrody do tego Parku.

W dalszej dyskusji zabierali głos oprócz przewodniczącego pp.: radca Kostyrko, radca Czajkowski, radca Karpowicz, prof. Hryniewiecki, prof. Wierdak, prof. Paczoski, prof. Goetel, dyr. Hausbrandt, prof. Limanowski, główny konserwator Remer i prof. Dziubałtowski. W jej wyniku powzięto następującą uchwałę:

"Stały Wydział P.R.O.P. zwraca się do p. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z prośbą aby porozumiał się z p. Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych co do sposobu trwałego zabezpieczenia rezerwatów i parków narodowych, stanowiących własność państwa".

IV. Współpraca Oddziałów P.R.O.P. z urzędami konserwatorskimi

Przewodniczący zwrócił się do głównego konserwatora p. J. Remera z prośbą, aby zechciał - do czasu powołania konserwatorów ochrony przyrody - zapewnić daleko idącą pomoc konserwatorów okręgowych Oddziałom Państwowej Rady Ochrony Przyrody w załatwianiu wniosków, które w sprawach ochrony przyrody Oddziały składać będą w urzędach wojewódzkich. Pomoc tę p. konserwator przyrzekł.

Uznano za pożądane nawiązanie osobistego kontaktu przewodniczących Oddziałów z konserwatorami okręgowymi. Sprawa ta może czasami nastroić trudności, ponieważ okręgi konserwatorskie i ich siedziby nie pokrywają się z obszarami, na które rozciąga się działalność Oddziałów, i z ich siedzibami.

O ile chodzić będzie o rozgraniczenie - z chwilą powołania konserwatorów ochrony przyrody - kompetencji, zwłaszcza terenowej, podziału inwentarzy, w szczególności ewent. przeniesienia niektórych pozycji z inwentarzy zabytków do inwentarzy ochrony przyrody, to sprawa ta będzie aktualna później i wymagać będzie omówienia w ścisłym gronie Stałego Wydziału Rady w porozumieniu z p. Konserwatorem głównym.

V. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Postanowiono pozostawić decyzji Delegata propozycję prof. Dziubałtowskiego, aby zebranie komisji fachowej, której zadaniem będzie opracowanie projektu rozporządzenia o gatunkowej ochronie roślin, odbyło się w lipcu br. we Lwowie, w czasie Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich.

Upoważniono również Delegata do powołania fachowej komisji dla opracowania projektu rozporządzenia o ochronie gatunkowej zwierząt.

VI. Budżet

Uchwalono przeznaczyć z budżetu Delegata na potrzeby Komitetów ochrony Przyrody tysiąc złotych z § 16, oraz czynić starania w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o osobny zasiłek na pokrycie kosztów druku rocznika Ochrony Przyrody, tak aby z § 7 można było zapłacić rachunki za druk innych wydawnictw, w szczególności instrukcji dla delegatów, inwentarza zabytków przyrody Wielkopolski i i.

VII. Wydawnictwo "Młody Przyrodnik"

Upoważniono prof. Wodczickę do opieki nad wydawnictwem "Młody Przyrodnik", które począwszy od września br. wydawać ma księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu. Prof. Szafer zwrócił się do obecnych członków Rady z prośbą o zasilanie wydawnictwa tego artykułami i notatkami z zakresu ochrony przyrody.

VIII. Wolne wnioski

W sprawie udziału P.R.O.P. w Międzynarodowej Wystawie Łowieckiej w r. 1937 w Berlinie uchwalono, iż prof. Szafer omówi ją z delegatem, którego w tym celu skieruje do niego specjalnie dyr. Hausbrandt, - oraz upoważniono p. hr. Starzeńskiego do zasięgnięcia w Polskim Związku Łowieckim informacji co do tego, jak wyobraża sobie Związek udział Rady w tej imprezie.

Posiedzenie trwało od godz. 9.30 do 13.45.

Protok. W. Kulczyńska.

Prof. Dr Wł. Szafer
Delegat Ministra W.R. i O.P.
do spraw ochrony przyrody

Prezydium P.T.T. wykonując uchwałę Zarządu Głównego z dnia 7/XI.1937. przedstawia poniżej tok sprawy odnośnie do ochrony Tatr oraz obrony stanu posiadania i własności P.T.T. w Tatrach w okresie od stycznia 1936 r. Nawiązujemy do tej daty dlatego, gdyż wówczas rozesłane zostało do wszystkich Oddziałów, Kół i Sekcyj P.T.T. a także do licznych towarzystw i organizacji społecznych, naukowych, kulturalnych, instytucyj, wydawnictw itp. zobrazowanie stanowiska P.T.T. wobec przedsięwziętej budowy kolejki na Kasprowy Wierch. Polskie Tow. Tatrzańskie odnośnie memoriały i przedstawienia przesłało również do odpowiednich czynników i władz państwowych.

W początku sierpnia br. a więc w półtora roku po oddaniu do użytku publicznego Kolejki na Kasprowy Wierch została przez władze administracyjne zwołana sesja Komisji, mającej na celu rozpatrzenie wniosku o wywłaszczenie gruntów pod budowę tej kolei.

Przedstawiciele Prezydium, Komisji Ochrony Gór i Centralnego Biura P.T.T. wzięli udział w 4-dniowej sesji tej Komisji, która miała następujące sprawy rozstrzygnąć: 1/celowość i potrzebę, 2/warunki, 3/rozmiary i 4/sposób wywłaszczenia gruntów pod urządzenia kolei linowej Kuźnice-Kasprowy Wierch. Na Komisji tej przedstawiciele P.T.T. oraz delegaci współwłaścicieli góralskich jednomyślnie oświadczyli swe stanowisko: 1/kategorycznie odrzucono celowość i potrzebę budowy kolejki a tym samym wywłaszczenia, 2/na wypadek nieuwzględnienia powyższego zażądano znacznego zmniejszenia terenu pod wywłaszczenie na cele kolejki, 3/za protestowano przeciwko budowie na zajętym terenie obserwatorium meteorologicznego i astronomicznego wraz z ubikacjami mieszkalnymi przez Kolejkę, mając na uwadze, że wniosek wywłaszczeniowy przewiduje jedynie wywłaszczenie pod urządzenia Kolei linowej, 4/przypomniano obszernie wszystkie zastrzeżenia P.T.T. i współwłaścicieli góralskich, które były wyrażone już kilkakrotnie w przedstawieniach, wystosowanych

do Krakowskiego Urzędu Wojewódzkiego i do innych władz i czynników publicznych w Państwie. Pol.Tow.Tatrzańskie podniosło tu na nowo zarzuty, że budowano urządzenia Kolei linowej na terenie na którego wykupno na cele Parku Narodowego, P.T.T. otrzymywało od państwa pewne subwencje, zakupując nadto udziały na halach z własnych funduszków, że dotkliwie zeszpecono tereny będące współwłasnością P.T.T. i Górali; że zniszczono kosodrzewinę; pobrano samowolnie znaczne ilości żwiru, piasku oraz kamienia; że porobiono samowolnie nowe ścieżki i zniszczono części lasu itp.

Wszystkie te i wiele innych żądań wniesiono na piśmie do protokołu Komisji, po której zakończeniu dotychczas /listopad 1937/ żadne dalsze akty prawne w tej mierze nie nastąpiły.

Poza wspomnianymi memoriałami i przedstawieniami, z którymi P.T.T. /a z nim także jednomyślnie przedstawiciele współwłasności góralskiej/ wystąpiło do władz państwowych, delegacja przedstawicieli Pol.Tow.Tatrzańskiego /prezes Zarz.Głównego prof.dr.W.Goetel i przedstawiciel Komisji Ochrony Gór P.T.T. p. płk.T.Korniłowicz/, Ligi Ochrony Przyrody /rektor dr.Hryniewiecki/ i Pol.Tow.Krajoznawczego /nacz.A.Patkowski/ udała się w lutym 1936 r. do Ministra Komunikacji płk.J.Ulrycha, który po wysłuchaniu przedłożeń delegatów przyrzekł pozytywne ustosunkowanie się do przedstawionych przez nich żądań, skierowanych głównie na wstrzymanie bezprawia w Tatrach oraz na baczniejsze zwrócenie uwagi na konieczność ochrony Tatr przed ich postępującym szybko niszczeniem.

Liczni przedstawiciele P.T.T. pracowali wreszcie w łonie Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskie. Prezes P.T.T. prof.dr.W.Goetel był wiceprzewodniczącym całej Komisji, inni członkowie P.T.T. byli przewodniczącymi, sekretarzami i członkami poszczególnych podkomisyj, w których obok przedstawicieli P.T.T., P.R.O.P., kół naukowych i góralskich, delegatów urzędów, współpracowali także delegaci Polskiego Związku Narciarskiego i Ministerstwa Komunikacji.

Wszystkie powyższe kroki i akcje nie dały jednak spodziewanych wyników. Kolejkę w międzyczasie zbudowano, puszczone w ruch, wykończono jeden a rozpoczęto budować drugi budynek na Kasprowym /zmieniający zupełnie widok i sylwetkę grani tatrzańskie w tej okolicy/ oraz rozpo-

często budowę kilku bitych ścieżek o nadmiernej szerokości, sprzecznych z planem szlaków turystycznych w Tatrach dopiero co na Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskiego uchwalonym.

Uchwalenie projektu rozporządzenia o Parku Narodowym Tatrzańskim z początkiem roku 1936 wraz z wszystkimi załącznikami /projekty urzędzenia spraw turystycznych, naukowych, gospodarczych, leśnych, rolnych, organizacji Parku itd./ przez Komisję, a następnie przez Państwową Radę Ochrony Przyrody, nie doprowadziło dotychczas do utworzenia Parku Narodowego Tatrzańskiego. Akcja ta jest hamowana z jednej strony przez czynniki zmierzające do stwarzania w Tatrach różnych inwestycji w znacznej części niezgodnych z organizacją Parku Narodowego - z drugiej zaś strony przez niektóre czynniki miejscowe, które niesłusznie obawiają się przy realizacji Parku Narodowego pokrzywdzenie ludności miejscowej. Akcja czynników zmierzających do stworzenia w Tatrach różnych inwestycji doprowadziła częściowo już do zabudowywania Tatr w sposób nieplanowy i sprzeczny z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody gór budynkami i ścieżkami oraz innymi urządzeniami komunikacyjnymi.

Pol. Tow. Tatrzańskie od początku reprezentowało i nadal reprezentuje konsekwentnie pogląd, że przede wszystkim należy podnieść cywilizacyjnie miejscowości i okolice położone u podnóża gór, wszelkie ośrodki turystyczno-letniskowe-zimowiskowe jak Zakopane i pas osiedli góralskich na Podtatrzu, budować drogi, elektrownie, wodociągi, podnosić higienę i kulturę tych okolic, uzbroić je w zespół potrzebnych cech, mogących zaspokoić wymagania przybyszów. P.T.T. przeprowadziło ogląd ten na wszystkich odnośnych zjazdach i konferencjach i zawsze stało na stanowisku pełnego rozwoju komunikacyjnego, gospodarczo-turystycznego i cywilizacyjnego otoczenia Tatr. Natomiast P.T.T. podkreślało i podkreśla stale pogląd, że mały obszar Tatr Polskich, godny najpieczołowitszej ochrony jako jedyny w swoim rodzaju teren wysokogórskiej przyrody w naszym kraju, winien być chroniony przed nadmiernymi i niezgodnymi z charakterem tych gór urządzeniami technicznymi; urządzenia takie można wprowadzać tylko nadzwyczaj oględnie i z wielkim umiarem. Zbytne rozszerzenie tych urządzeń może bowiem zniweczyć całą od lat prowadzoną pracę

nad zamianą Tatr, będących wspólnym dobrem całego narodu, na Park Narodowy i przeszkodzić przekazaniu ich w nieskazitelnym pięknie następnym pokoleniom.

Podajemy następnie zażądany od Zarządu Głównego przez przedstawicieli oddziałów przebieg dalszych faktów.

Polski Związek Narciarski ok. 20.VI.br. zwrócił się do P.T.T. z propozycją zwołania Głównej Komisji Porozumiewawczej P.T.T. i P.Z.N. celem załatwienia sprawy budowy szlaku Kasprowy Wierch-Morskie Oko, zleconej Pol.Zw.Narciarskiemu przez Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji. Na życzenie P.T.T. i P.Z.N. zwrócono się do p.rektora W.Szafera, jako delegata min.w.r. i o.p. do spraw ochrony przyrody z prośbą o przybycie, gdyż sprawa ta wydała się zaraz po najogólniejszym zapoznaniu się z poleceniem ministerstwa sprzeczna z zatwierdzonym projektem Parku Narodowego w Tetrach; nato wchodziła tu w grę sprawa zupełnego pominięcia delegata ministra w.r. i o.p. do spraw ochrony przyrody przez nagłe zaskoczenie tym planem. Pismem z 23.VI.br. rektor W.Szafer odmówił przybycia na posiedzenie, a to wskutek przesądzenia w odnośnych pismach Min.Komunikacji i Pol.Zw.Narciarskiego z tego, że ten szlak będzie budowany i ze względu na nieuzgodnienie uprzednio tej sprawy z delegatem, jako kompetentnym organem państwowym. Posiedzenie Komisji doszło do skutku; wyników nie dało żadnych poza tym, że P.T.T. dowiedziało się, iż na dzień 27.VI.br. Polski Związek Narciarski zwołuje wielką konferencję w sprawie budowy szlaku dalekocieżnego Kasprowy Wierch - Morskie Oko, oraz, że P.T.T. postanowiło na konferencji tej wziąć udział przez swych delegatów. Przedstawiciele P.T.T. zażądali na posiedzeniu Gł.Komisji Porozumiewawczej P.T.T. i P.Z.N. stwierdzenia, czy P.Z.N. postanowił przyjąć mandat udzielony przez Min.Komunikacji. Delegaci P.Z.N. odpowiedzieli, że wprowadzie Zarząd Główny P.Z.N. jeszcze się w tej materii nie wypowiedział, lecz, że należy się spodziewać, iż propozycję tę zaakceptuje i dlatego też, ze względu na naglenie ze strony Ministerstwa Komunikacji P.Z.N. wyraziło już gotowość natychmiastowego przystąpienia do prac w terenie.

Na konferencji w Zakopanem 27.VI.br. delegaci P.T.T. stanęli na

stanowisku, że w uwzględnieniu potrzeb turystyki masowej może i powinna być mowa o przystosowaniu do tych potrzeb jeszcze niektórych szlaków dalekobieżnych w Tatrach, poza tymi, które P.T.T. już do tych celów dostosowało. Wszelkie jednak prace winny być zgodne z wytycznymi uchwalonymi przez Komisję Organizacyjną Parku Narodowego Tatrzańskiego i z ustaloną przez tę Komisję siecią szlaków turystycznych w Tatrach. W szczególności P.T.T. cały czas stało na stanowisku przeprowadzenia przez P.T.T. robót, mających za zadanie reambulację sieć i naprawę odcinków ścieżek obecnie już istniejących przy uwzględnieniu tych koniecznych zmian, które nie są sprzeczne z siecią szlaków uchwaloną w projekcie Parku Narodowego Tatrzańskiego przez Komisję Organizacyjną tego Parku. Delegaci P.T.T. obstawali przy budowaniu ścieżek przez P.T.T. ze względu na fakt, że P.T.T. jest współwłaścicielem odnośnych terenów; budowanie przez P.T.T. tej ścieżki dawałoby nadto gwarancję nie tylko tego, że inwestycja nie mogłaby być przeprowadzona sprzecznie z interesami P.T.T., lecz także w sposób zgodny z naszymi założeniami budowy górskich szlaków turystycznych w odniesieniu do ochrony krajobrazu i przyrody gór oraz sposobu budowy ścieżek w Tatrach.

Tegoż dnia na Kasprowym Wierchu odbył się dalszy ciąg tej konferencji, z udziałem delegatów czzechosłowackich, a w tym także reprezentanta czzechosłowackiego urzędu ochrony zabytków przyrodniczych i historycznych. Jest to charakterystyczne wobec zupełnego pominięcia i niezaprośzenia przedstawicieli polskiego organu ochrony przyrody, a mianowicie Delegata Min. R. i O.P. do spraw ochrony przyrody.

Na tej konferencji przedstawiciele czzechosłowaccy wysunęli konieczny warunek, aby w tych sprawach porozumiewano się z czynnikami ochrony przyrody obu krajów. Wobec tego, że wyniki dyskusji zostały na miejscu już przedstawione z opuszczeniami a następnie niezgodnie z prawdą przez P.Z.N. podane w protokołach i do prasy, delegaci P.T.T. z miejsca zgłosili zastrzeżenia do szeregu punktów, a następnie P.T.T. przesłało pismo do Pol. Zw. Narciarskiego z prośbą o sprostowanie rozesłanych protokołów i zwróciło się do Wydziału Tur. Min. Komunikacji, do p.wicemin. A. Bobkowskiego i Klubu CS. Turystów ze stosow-

nymi obszernymi pismami, prostującymi protokoły z powyższych konferencji, rozesłanych przez P.Z.N. Stanowisko P.T.T. i wszelkie teksty zostały podane również do wiadomości P.R.O.P.

Na powyższe interwencje Ministerstwo Komunikacji odpowiedziało pismem L.Tur.II.22/9/37 z dnia 7/VII.br., które podając, że roboty około budowy szlaku Morskie Oko - Kasprowy prowadzone będą przez P.Z.N. na zlecenie Ministerstwa Komunikacji na podstawie decyzji p.wicemin.A.Bobkowskiego i że Ministerstwo od powziętego zamysłu nie odstąpi.

W połowie sierpnia br. przybył nad Morskie Oko wiceprezes Zarządu Głównego Pol.Związku Narciarskiego dr.A.Boniecki z zapowiedzią, że w ciągu najbliższych dni P.Z.N. przystąpi do prac nad budową ścieżki Morskie Oko - dol.Za Mnichem - Szpiglasowa Przełęcz. Powiadomiony o tym prezes Zarządu Głównego P.T.T. prof.dr.W.Goetel, bawiący podówczas w Zakopanem, zapowiedział za pośrednictwem prezesa Oddziału Krakowskiego P.T.T. dr. J.Nowickiego, bawiącego nad Morskim Okiem p.wiceprezesowi dr.A.Bonieckiemu przybycie w dniu 16.VIII.br. specjalnej Komisji Zarządu Głównego P.T.T. do Morskiego Oka. Zadaniem tej Komisji miało być uzgodnienie o ile możliwości stanowiska obu organizacji w sprawie budowy tej ścieżki. Komisja w myśl zapowiedzi przybyła nad Morskie Oko dnia 16.VIII.br. popołudniu. Niestety zamiast dr.A.Bonieckiego, który w międzyczasie Morskie Oko opuścił, Komisja zastała nad Morskim Okiem dnia 16.VIII.br. kilkudziesięciu robotników, którzy od rana tego dnia pod kierownictwem inż.Plattego pracowali nad budową ścieżki i przeprowadzali przecięcie trasy ścieżki przez łań kosówki na zboczu Miedzianego.

Wobec powyższego Komisja wezwała pracujących nad budową - wobec przodownika Komisariatu Pol.Państwowej z Zakopanego, obecnego nad Morskim Okiem do zaprzestania prac, a gdy to nie nastąpiło, spisała protokół, którego tekst poniżej podajemy.

"

Protokół

z wizji lokalnej, odbytej w dniu 16.VIII.1937 r. nad Morskim Okiem w Tatrach w sprawie budowania przez Polski Związek Narciarski ścieżki z nad Morskiego Oka na Szpiglasową Przełęcz.

Obecni: mjr.Br.Romaniszyn - przedstawiciel Zarządu Głównego Pol.Tow.

Tatrzańskiego, przewodniczący Komisji Ochrony Gór P.T.T. i przedstawiciel Komitetu Ochrony Przyrody na województwa krakowskie, śląskie i kieleckie; prof. dr. M. Sokołowski - przedstawiciel Państwowej Rady Ochrony Przyrody, członek Komisji Ochrony Gór P.T.T., inż. W. Mileski - kierownik Centralnego Biura P.T.T., sekretarz Międzyoddziałowej Komisji Tatrzańskiej P.T.T. do robót w górach, członek Komitetu Ochrony Przyrody na wojew. krakowskie, kieleckie i śląskie.

Wyżej wymienieni stwierdzili w czasie przeprowadzonej wizji, co następuje:

1/ w dniu dzisiejszym 16.VIII.1937 r. inż. p. Platte dowiózł liczniejszą grupę robotników, która udała się na grunty "Morskie Oko-Opalone" w gm. kat. Brzegi /pow. Nowy Targ/, stanowiące współwłasność Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i innych współwłaścicieli, oraz rozpoczęła wycinanie kosówki pod trasę ścieżki dotychczas nieistniejącej na zboczach Miedzianego, zdala od przebiegu ścieżki istniejącej dotychczas prowadzącej z nad Morskiego Oka przez dolinę Za Mnichem na Szpiglasową Przełęcz, utrzymywanej przez P.T.T. i znakowanej barwą żółtą.

2/ trasa rozpoczętej ścieżki nie została uzgodniona z kompetentnymi czynnikami a mianowicie ze współwłaścicielami gruntów jak również z Państwową Radą Ochrony Przyrody i Komisją Ochrony Gór P.T.T.

3/ rozpoczęta i projektowana dalej trasa nie jest przewidziana w sieci szlaków turystycznych w Tatrach, zawartej w odnośnych uchwałach Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego w Tatrach, powziętych m.inn. przy współudziale przedstawicieli Wydz. Turystyki Min. Komunikacji i Pol. Związku Narciarskiego i dokładnie w szczegółach przedstawionej na załączonej do tych uchwał mapie.

Wyżej wymienieni zwrócili uwagę prowadzącemu z ramienia Pol.

Zw. Narciarskiego inż. Platte, że roboty te naruszają posiadanie gruntów, stanowiących współwłasność Pol. Tow. Tatrzańskiego bez zgody właścicieli a w szczególności bez zgody Zarządu Głównego P.T.T. Przy składaniu powyższego oświadczenia obecny był przewodnik Policji Państwowej p. Joniec ze Zakopanego, któremu kopię niniejszego protokołu wręczono.

Morskie Oko w Tatrach
Nr. 16.VIII.1937 r.

/-/ Bronisław Romaniszyn
/-/ Mgr. Witold Mileski

/-/ Prof. dr. Marjan Sokołowski

Wobec powyższych wypadków P.T.T., po porozumieniu się z przewodniczącym P.R.O.P. i po konferencji z kilkoma przedniejszymi znawcami prawa wystąpiło w terminie, określonym przepisami, we wrześniu br. ze skargą sądową przeciwko Pol. Zw. Narciarskiemu o naruszenie w posiadaniu P.T.T. i bezprawne gospodarowanie na jego współwłasności. Pierwsza rozprawa odbyła się w Sądzie grodzkim w Zakopanem we wrześniu. Sąd dopuścił obustronne dowody z dokumentów i ze świadków, odcalił natomiast wniosek P.T.T. o tymczasowe zarządzenie, mające na celu natychmiastowe wstrzymanie robót w terenie. Na powyższą decyzję Sądu P.T.T. wniosło zażalenie do Sądu Okręgowego w Nowym Sączu.

Polskie Tow. Tatrzańskie wystosowało jednocześnie ze skargą obszerny memoriał z przedstawieniem swego stanowiska i apelujący do p. wicemin. A. Bobkowskiego, jako czynnika sprawującego nadzór z ramienia rządu nad sprawami turystyki w Polsce, o wglądnięcie w tę rzecz i o zarządzenie co należy, aby nic w tej dziedzinie nie działo się z pogwałceniem prawa i obowiązujących przepisów.

Tymczasem w ciągu października ścieżka budowana przez P.Z.N. na zboczach Miedzianego z nad Morskiego Oka przez Dolinę Za Mnichem na Szpiglasową Przełęcz została wykończona /drobne poprawki pozostawiono na rok 1938/. - Pol. Tow. Tatrzańskie, sprzeciwiając się budowie uczyniło to ze względu na okoliczności, że budowę prowadzono wbrew woli P.T.T., jako współwłaściciela gruntów oraz bez porozumienia z P.T.T., które zawsze było gospodarzem w Tatrach w zakresie budowy i znakowania ścieżek turystycznych, a nadto wbrew uchwałom Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskiego. Na stanowisko P.T.T. wpłynęły również fakty, że przy budowie tej ścieżki zruinowano otoczenie najpiękniejszej perły Tatr, jaką jest Morskie Oko, a to przez wycięcie na znacznej przestrzeni kosodrzewiny i wysadzanie dynamitem skał. Wreszcie P.T.T. wychodziło z założenia, że na tych znacznych wysokościach, jak na Szpiglasowej Przełęczy, jest nieodpowiednie budowanie ścieżek zbyt szerokich i o charakterze spacerowo-parkowym, bardzo kosztownych, trudnych do utrzymania i nieracjonalnych z punktu widzenia turystyki, również i masowej.

Powyższe wypadki doprowadziły do tak krzyżącego pogwałcenia stanu prawnego i do tak rażącego pominięcia uprawnień Delegata Min. W.R. i O.P. do spraw ochrony przyrody, że p. Delegat, rektor dr. W. Szafer, nie widząc się w możności prowadzenia dalszej obrony spraw tatrzańskich, ustąpił ze swego stanowiska.

W obliczu powyższych faktów Zarząd Główny Pol. Tow. Tatrzańskiego na posiedzeniu swym z dnia 7. XI. br. powziął uchwały, które w załączeniu przesyłamy postanawiając podać je do wiadomości wszystkich Oddziałów, Kół i Sekcyj P.T.T. oraz Klubu Wysokogórskiego P.T.T. a nadto przesłać treść uchwał, gdzie należy.

Za Zarząd Główny

Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego

Sekretarz Generalny:

/-/ J.A. Szczepański

Prezes:

/-/ Dr. W. Go-tel

I.

Na posiedzeniu Zarządu Głównego P.T.T. z dnia 7.XI.1937. powzięto następującą jednomyślną uchwałę:

Zarząd Główny P.T.T. na posiedzeniu z dnia 7.XI.1937., dowiedziawszy się o dymisji zgłoszonej przez p.rektora U.J.dr.W.Szafera ze stanowiska delegata Ministra W.R. i O.P.do spraw ochrony przyrody i zastępcy przewodniczącego P.R.O.P., wyraża głęboki żal z powodu rezygnacji prof.W.Szafera, niezmiernie zasłużonego obrońcy przyrody naszych gór.

Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, stojąc stale na stanowisku, że ochrona przyrody gór jest niezbędną dla racjonalnego rozwoju turystyki w pracach swych w tym kierunku znajdowało stale w prof.dr.W.Szaferze, jako delegacie Ministra W.R. i O.P.do spraw ochrony przyrody, orędownika i opiekuna. P.T.T. wyraża za to stanowisko prof.dr.W.Szaferowi głęboki hołd i wdzięczność i daje wyraz żywemu zaniepokojeniu z powodu sytuacji, jaka wytworzyła się w Tatrach i stała się powodem ustąpienia prof.dr.W.Szafera. Od szeregu lat powtarzające się w Tatrach akty samowoli oraz nieliczenia się z prawem spowodowały daleko idące szkody dla przyrody tatrzańskiej i wywołują obawę o realizację idei Parku Narodowego Tatrzańskiego, którego utworzenie jest jednym z celów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego zwraca się do czynników miarodajnych z usilną prośbą, aby przywrócono w Tatrach stosunki praworządności i zapewniono warunki dla wykonywania prec nad ochroną przyrody, a przez to umożliwiono prof.dr.W.Szaferowi dalszą pracę nad ochroną przyrody gór w Polsce, niezbędną dla uratowania i dalszego rozwoju dokonanych na tym polu doniosłych dzieł kulturalnych.

112

II.

Zarząd Główny P.T.T. na posiedzeniu w dniu 7/XI.1937 r. przyjął następującą jednomyślną uchwałę:

Zarząd Główny P.T.T. przyłącza się na podstawie wniosku Komisji Ochron Gór P.T.T. do uchwały Oddziału Poznańskiego P.T.T. w sprawie wydarzeń w Tatrach a w szczególności:

1/ Zarząd Główny Pol.Tow.Tatrzańskiego protestuje ponownie przeciw budowie na szczycie Kasprowego Wierchu nowego budynku obserwatorium, a to wbrew stanowisku zajętemu w tej sprawie przez Pol.Tow.Tatrzańskie jako współwłaściciela gruntu oraz z pominięciem normalnego postępowania administracyjnego i bez zasięgnięcia opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody;

2/ Zarząd Główny Pol.Tow.Tatrzańskiego protestuje przeciwko budowie nowej ścieżki turystycznej z nad Morskiego Oka na Szpiglasową Przełęcz budowanej przez Polski Związek Narciarski na zlecenie Ministerstwa Komunikacji, jako początek projektowanej ścieżki Morskie Oko-Szpiglasowa Przełęcz-Liptowskie Mury-Gładki Wierch-Liliowe-Kasprowy Wierch, a to ze względu na okoliczności, że budowę tej ścieżki rozpoczęto pomimo braku zgody P.T.T., będącego w poważnej części współwłaścicielem odnośnych terenów; że prace nad ścieżką rozpoczęto drogą gwałtu, nie czekając na przybycie do Morskiego Oka zapowiedzianej przez Prezydium P.T.T. Komisji, która miała na celu porozumieć się w sprawie budowy tej ścieżki; że przy budowie ścieżki nie zwracano się wogóle o opinię do Państwowej Rady Ochrony Przyrody i że dokonano przy tym dotkliwego zniszczenia otoczenia Morskiego Oka;

3/ Zarząd Główny Pol.Tow.Tatrzańskiego protestuje przeciw powyższym wydarzeniom, tym usilniej, że przez stworzenie w Tatrach tych, jak również innych faktów dokonanych szkodzi się najcenniejszemu dobru turystycznemu Tatr, jakim jest piękno ich przyrody, narusza się podstawy praworządności, podważa się prawa własności P.T.T. w Tatrach, zdobyte ciężkim ideowym wysiłkiem Towarzystwa, i stawia się pod znakiem zapytania realizację Parku Narodowego w Tatrach, będącego jednym z poważnych zadań Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego.

123

P r o t o k ó ł

z obrad Walnego Zjazdu Delegatów Pol.Tow.Tatrzańskiego, odbytego 8/V.
1938 r. w Żywcu w Świetlicy Straży Pożarnej.

Obecni pp.:

Prezes - prof.dr.W.Goetel, wiceprezesa: St.Osiecki, dr.W.Majewski, mgr.W.
Krygowski, sekretarz gen.J.A.Szczepański, zast.sekr.J.A.Petecki, członko-
wie Zarządu: inż.W.Fucik, inż.J.Jaroszyński, inż.A.Konopczyński, prof.A.
Lenkiewicz, J.Lipowczan, prof.Z.Lubertowicz, dr.M.Orłowicz, prof.F.Rapf,
mjr.B.Romaniszyn, dyr.St.Sojka, prof.K.Sosnowski, prof.St.Sowa, T.Wróbel.
Członkowie Gł.Komisji Kontrolującej: dr.K.Maślankiewicz, A.Nodzeński.
Delegaci Oddziałów i Klubu Wysokogórskiego P.T.T.

Oddział w Białej /głosów 7/ dyr.St.Sojka; Oddział w Bielsku /13 głosów/
dr.J.Libański, Z.Lipska, L.Kuśakowski /Koło w Dziedzicach/ i A.Kisielew-
ski; Oddział w Bochni /głos 1/ - delegat nieobecny; Oddział w Cieszynie
/głosów 9/ prof.St.Sowa; Oddział w Częstochowie /głos 1/ - delegat nie-
obecny; Oddział w Drohobyczu /głosów 6/ - delegat nieobecny; Oddział w
Gorlicach /głos 1/ - mgr.St.Zabierowski; Oddział w Jordanowie /głos 1/
dr.L.Szumski; Oddział w Kaliszu /głos 1/ adw.M.Dancyger; Oddział w Kato-
wicach /głosów 16/ adw.E.Kazmierczak, prof.J.Grzybowski, F.Domagalski;
Oddział w Kielcach /głos 1/ - Wład.Konopczyńska; Oddział w Kołomyi
/głosów 4/: W.Lipecki; Oddział w Kosowie /głos 1/ - delegat nieobec-
ny; Oddział w Krakowie /głosów 12/ mgr.St.Groński; Oddział w Krynicy
/głosów 1/ - delegat nieobecny; Oddział we Lwowie /głosów 11/ prof.A.
Lenkiewicz; Oddział w Łodzi /głosów 5/ K.Jarociński; Oddział w Nowym
Sączu /głosów 4/ prof.F.Rapf; Oddział w Nowym Targu /głos 1/ prof.K.
Sosnowski; Oddział w Poznaniu /głosów 6/ dr.J.Młodziejowski; Oddział
w Przemyślu /głosów 2/ delegat nieobecny; Oddział w Rabce /głos 1/
red.J.Czołonowski i dr.Wł.Holejko; Oddział w Radomiu /głos 1/ - dele-
gat nieobecny; Oddział w Sanoku /głos 1/ prof.S.Flizak; Oddział w Sos-
nowcu /głosów 6/ prof.J.Korwin Olszewski i L.Łogiewa; Oddział w Sta-
nisławowie /głosów 6/ ppłk.R.Lochschmid, Z.Dziurzyński i dr.J.Roszek;
Oddział w Stryju /głos 1/ delegat nieobecny i usprawiedliwiony; Oddział
w Szczawnicy /głos 1/ dr.A.K.Werner; Oddział w Tarnowie /głosów 4/ prof.
Maurycy Godowski; Oddział w Warszawie /głosów 13/ inż.J.Jaroszyński
i T.J.Tojsznis; Oddział w Wilnie /głos 1/ - delegat nieobecny; Oddział
w Zakopanem /głosów 6/ Ig.Bujak i J.Oppenheim; Oddział w Żywcu /gło-
sów 6/ inż.M.Maczyński, inż.St.Fox, K.Ziemnowicz, Klub Wysokogórski
/głos 1/ prof.dr.M.Sokołowski. Przedstawiciel Komisji Ochrony Gór P.T.T.
prof.dr.T.Kowalski.

Członkowie honorowi:

Prof.dr.W.Goetel, Dr.M.Orłowicz, St.Osiecki i prof.K.Sosnowski.
Przedstawiciele urzędów, instytucyj i goście:

Płk.T.Zielenieński - delegat Państw.Urzedu Wychowania Fizycznego i P.
W.starosta powiatowy żywiecki - mgr.A.Sulisz; S.J.Markowski - burmistrz
m.Żywca; przedstawiciel Kraj.Urzedu Wojewódzkiego - mgr.T.Chorabik;
przedstawiciel Okr.Urzedu Wychowania Fizycznego i P.W. - St.Nowacki;
przedstawiciel Zarządu Głównego Związku Ziem Górskich - prof.dr.W.Goetel;
przedstawiciel Krakowsko-Slaskiego Oddziału Związku Ziem Górskich -
mgr.V.Mileski; przedst.Oddziału Powiatowego żywieckiego - mgr.J.Sle-
mieński; przewodniczący Koła O.Z.N. w Żywcu - T.Danko; wójt Zabłocia -
W.Pieronek; sekretarz Tow.Przyjaciół Ziemi Żywieckiej - W.Dubowski,
komendant powiatowy Policji Państwowej w Żywcu - B.Czapelski; dyr.
gimnazjum kupieckiego w Żywcu - prof.M.Jeziorski; zast.naczelnika st.
kol.Żywiec - Kowalewski, prezes Związku Hotelarskiego w Żywcu K.Meres,
p.St.Czaistowa, p.Ziemnowiczowa, Al.Konopczyński.

Urzednicy Centralnego Biura P.T.T. - mgr.V.Mileski - kierownik Centra-
nego Biura P.T.T., J.Ożgowa - urzedniczka Centr.Biura w Krakowie, I.
Bujak - kierownik Filii Centralnego Biura w Zakopanem.

Usprawiedliwili nieobecność pp.dyr.M.Guzecki, dr.W.Laba, dyr.T.Ma-
licki.

Lm

I. Otwarcie Zjazdu.

O godz. 9.20 prezes Oddziału Żywieckiego P.T.T. inż. M. Maczyński wita zebranych uczestników Zjazdu Delegatów, podkreślając, że Żywiecczyzna i jej piękne góry zostały poznane przez liczne rzesze turystów, narciarzy i letników dzięki pionierskiej pracy P.T.T., którego zasługi są w Ziemi Żywieckiej zawsze w pełni doceniane. Nadto prezes Maczyński wyraża radość, że Zjazd Delegatów P.T.T. odbywa się w 65 roku istnienia Towarzystwa po raz pierwszy w Żywcu, siedzibie najstarszego Oddziału zachodnio-beskidzkiego P.T.T.

Prezes Zarządu Głównego P.T.T. prof. dr. W. Goetel dziękuje inż. Maczyńskiemu za serdeczne powitanie Zjazdu, podkreśla rolę Oddziału Żywieckiego P.T.T., który zaprosił Zjazd Delegatów do siebie, podnosząc w szczególności znakomitą gospodarkę turystyczną Oddziału i rolę prezesa Maczyńskiego w Żywcu w pobudzeniu do rozwoju regionalizmu żywieckiego. Z kolei przedstawia w krótkim zarysie wielkie walory krajobrazowe i turystyczne pięknej Ziemi Żywieckiej, po czym wita przedstawicieli: Krak. Urzędu Wojewódzkiego, starostę powiatowego, komendanta powiatowego Policji Państwowej, burmistrza m. Żywca, przedstawicieli władz państwowych i samorządowych oraz towarzystw i organizacji społecznych i przedstawia zebrany porządek obrad Zjazdu Delegatów.

P. Burmistrz m. Żywca Markowski wita w imieniu miasta Zjazd Delegatów, dziękuje za wybranie Żywca na miejsce jego obrad podkreślając rolę m. Żywca, jako ośrodka ruchu turystycznego w Beskidach Zachodnich, wreszcie składa Zjazdowi najlepsze życzenia pomyslnych i owocnych obrad.

II. Zatwierdzenie protokołu z poprzedniego Zjazdu Delegatów PTT

Uchwała Nr. 1. Zwolniono Prezydium z odczytywania protokołu z poprzedniego Zjazdu Delegatów, odbytego dnia 9/V. 1937 r. w Katowicach ze względu na rozesłanie go wszystkim uprawnionym oraz uchwalono protokół ten zatwierdzić z następującymi poprawkami: na stronie 1 protokołu przy wymienianiu przysługującej wszystkim Oddziałom liczby głosów na Zjazd Delegatów należy poprawić przy Oddziale w Nowym Sączu "głosów 3" na "głosów 4" oraz w załączonym do protokołu budżecie Zarządu Głównego P.T.T. na rok 1937 poprawić omyłkę druku przy zwyczajnej pozycji przychodowej Nr. 6 Różne - "zł. 1.210.-" na "zł. 1.240.-"

III. Sprawozdanie Zarządu Głównego.

Prezes prof. dr. W. Goetel przedstawia sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego P.T.T. w ubiegłym roku, podkreślając najbardziej charakterystyczne momenty z poczynań Towarzystwa i odsyłając uczestników Zjazdu do wydanego drukiem i rozdanego "Sprawozdania Roczno P.T.T. za rok 1937". Prezes Goetel podkreślił wykazywaną stałą dążność P.T.T. do pomnożenia liczby członków, dochodzącej obecnie do blisko 17.000 osób zrzeszonych, na wzrost liczby nowych placówek lokalnych P.T.T./nowe Koła i delegatury/. Również liczba obiektów noclegowych P.T.T. wzrosła o 13 i wynosi obecnie 139/ w tym 48 całorocznie zagospodarowanych własnych schronisk-górskich; reszta stacje turystyczne i noclegowe, schrony itp./ w łącznej liczbie 4085 miejsc noclegowych. Kilometraż znakowanych szlaków turystycznych przekroczył 4.300 km., przy czym główny nacisk kładzie P.T.T. obecnie na konserwację i uzupełnianie szlaków, naprawy ścieżek i znakowania oraz dostosowanie szlaków do potrzeb narciarstwa. Dalsze części sprawozdania objęły następujące działy pracy P.T.T.: przewodnictwo górskie, akcje wydawnicze, propagandę, stosunki zewnętrzne, ratownictwo górskie, Górską Odznakę Turystyczną, alpinizm i taternictwo, badania naukowe, współdziałanie z władzami państwowymi i samorządo-

Uchwała Nr. 3.

rzędowi Głównemu.
Wniosek Gł. Komisji Kontrolującej został po przeprowadzonej dyskusji nad sprawozdaniem Zarządu Głównego jednogłośnie zatwierdzony przez Zjazd Delegatów.
Dr. K. Maślankiewicz nadmienia, przy sposobności, że Gł. Komisja Kontrolująca przeprowadziła w ubiegłym okresie szczegółową kontrolę ksiąg i finansów 8 Oddziałów; szereg uwag dotyczących drobniejszych spraw związanych z administracją gospodarczą zostało przez Gł. Komisję Kontrolującą przedstawione Zarządowi Głównemu.

Przed przystąpieniem do V punktu porządku obrad, zawierającego ustalenie programu pracy Towarzystwa prezes prof. dr. W. Goetel wezwał obecnych do uczczenia przez powstanie pamięci Zmarłych w ubiegłym okresie, zasłużonych członków P.T.T. wymieniając w szczególności dr. J. Nowickiego, długoletniego członka Zarządu Głównego P.T.T., prezesa Oddziału Krakowskiego i członka honorowego Towarzystwa, dr. J. Pasarića prezesa Hrvatskoga Planinarskoga Društva w Zagrzebiu, jednego z pionierów turystyki górskiej w Jugosławii i zbliżenia tow. turystyki górskiej narodów słowiańskich, członka honorowego Towarzystwa oraz dyr. A. Kęse, długoletniego sekretarza Oddziału Górnośląskiego P.T.T. w Katowicach i jednego z pionierów turystyki górskiej w Beskidach Zachodnich. Pamięć Zmarłych uczcili obecni przez powstanie.

Prezes prof. dr. W. Goetel odczytuje depesze i listy, które nadeszły z życzeniami dla Zjazdu Delegatów od Naczelnicstwa Związku Harcerstwa Polskiego, Zarządu Głównego Pol. Tow. Krajoznawczego, Podolskiego Tow. Turystyczno-Krajoznawczego, Zarządu Głównego Ligi Ochrony Przyrody, Pol. Związku Narciarskiego, Saveza Planinarskih Društava Kraljevine Jugosławije, wiceprezesa Zarządu Głównego P.T.T. i prezesa Oddziału Zakopiańskiego dyr. T. Malickiego, prezesa Oddziału Drohobyckiego P.T.T. inż. M. Kozłowskiemu wreszcie od Oddziału Stryjskiego P.T.T., który nie mógł delegować swojego przedstawiciela na Zjazd oraz posła na Sejm R.F. J. Walęskiego.

O godzinie 11 prezes prof. dr. W. Goetel zarządził przerwę, w czasie której Oddział Zywiecki P.T.T. gościł uczestników śniadaniem.

Obrady wznowiono o godzinie 11.45 przystępując do następnego porządku punktu obrad.

V. Program robót w górach i działalności na rok 1938.

Prezes prof. dr. W. Goetel zawiadamia, że w jesieni br. odbędzie się specjalne posiedzenie Zarządu Głównego P.T.T. poświęcone przedyskutowaniu i opracowaniu programu inwestycji w górach na najbliższy okres paroletni; na razie Zjazd Delegatów winien uchwalić program prac na rok bieżący przede wszystkim w dziedzinie budowy i rozbudowy schronisk i konserwacji oraz uzupełnienia sieci szlaków turystycznych. Przedstawiony przez prof. Goetla program nakazuje skupienie całego wysiłku Towarzystwa na wykończeniu schronisk na Turbaczu, Przehybie, Jaworzynie Krynickiej, w Mołodzie, na Ruszczynie i pod Doboszaną, na dalszej rozbudowie i adaptacjach w schroniskach tatrzańskich w dolinie Pięciu Stawów Polskich i w Roztoce oraz na budowie nowych schronisk w Burkucie i na Munczełyku; dalsze inwestycje obejmą adaptacje wewnętrzne w schroniskach na Baraniej, Równicy, Stożku, nad Morskim Okiem, Łupkowie, Bał-

wymi. Prezes Goetel podkreślił również, że administracja Zarządu Głównego oparta jest na pracy Prezydium i Centralnego Biura P.T.T., które liczyło parę jedynie urzędników pracujących przez cały rok z poświęceniem; Centralnemu Biuru P.T.T. należy się za tę pracę uznanie.

Powyższe sprawozdanie Prezesa, wiceprezes mgr. W. Krygowski uzupełnia sprawozdaniem z całokształtu akcji narciarskiej w obrębie P.T.T. Od kilkuset zrzeszonych w P.T.T. narciarzy jeszcze przed paroma laty, rozwój narciarstwa osiągnął w roku sprawozdawczym przeszło 3.000 członków w 23 Sekcjach. Drogi rozwojowe wytyczone w roku ubiegłym zakreśla ją dalszą kontynuację zadań w zakresie turystyki zimowej, sportu zawodniczego oraz szkolenia przy równoczesnym harmonizowaniu tych zadań. Wiceprezes Krygowski omawia dalej główne wyniki pracy Komisji Narciarskiej oraz poszczególnych Sekcyj, odsyłając co do szczegółów do drukowanego Sprawozdania Komisji. W końcu daje wyraz radości, że akcja konsolidacyjna S.N.P.T.T. oraz skusność reprezentowanej przez Komisję polityki organizacyjnej, dały w roku sprawozdawczym dobre rezultaty.

Mir. B. Romaniszyn przewodniczący Komisji Ochrony Gór P.T.T. składa sprawozdanie z działalności Towarzystwa na polu ochrony przyrody i krajobrazu gór polskich, podkreślając trudną sytuację, w jakiej znalazła się ochrona Tatr z powodu szeregu bezprawnych aktów dokonanych w związku z budową kolejki linowej na Kasprowy oraz ścieżki Moraskie Oko - Szpiglasowa a także innych rozpoczętych lub planowanych inwestycji technicznych. Mówca zaznaczył również, że wbrew najgorętszym dążeniom Towarzystwa oraz żądaniom szerokiego rzesz turystów górskich realizacja Parku Narodowego Tatrzańskiego oraz skuteczność akcji ochrony przyrody w Polsce doznała ostatnio ciężkich niepowodzeń i zapowiedział wniesienie w tej sprawie w odpowiednim punkcie porządku stosownych propozycji uchwał. W końcu mjr. B. Romaniszyn poświęcił parę słów działalności poszczególnych Sekcyj Ochrony Gór przy Oddziałach P.T.T. i akcji tworzenia przez te Oddziały szeregu rezerwatów w Beskidach i na Pogorzu Karpackim.

Uchwała Nr. 2.

Przedstawione przez Prezydium Zarządu Głównego sprawozdanie za ubiegły okres administracyjny zatwierdzono jednogłośnie. Zast. sekretarza gen. p. J. K. Petecki przez wywołanie z listy obecności i obliczenie zgodnie z przepisami statutu P.T.T. liczby reprezentowanych głosów stwierdził obecność quorum. W szczególności na 152 głosów przysługujących Oddziałom P.T.T., reprezentowanych jest na Zjeździe głosów 137, do czego dochodzi nadto 19 głosów członków Zarządu Głównego /nie głosujących przy głosowaniu nad absolutorium/ oraz 4 głosy obecnych na sali członków honorowych. Quorum wynosi przeto głosów 160, wobec czego większość absolutna przy głosowaniach wynosić ma głosów 81.

IV. Sprawozdanie finansowe Zarządu Głównego i sprawozdanie Głównej Komisji Kontrolującej.

Wobec nieobecności Skarbnika Zarządu Głównego, przewodniczący Gł. Komisji Kontrolującej dr. K. Maślankiewicz przedstawia sprawozdanie finansowe oraz bilans Zarządu Głównego za rok 1937. Powiadamia, że Gł. Komisja Kontrolująca przeprowadziła rewizję ksiąg i aliekatów w Zarządzie Głównym, jak też kontrolę kasy Centralnego Biura i proponuje w wyniku przeprowadzonej kontroli uznać bilans, rachunek strat i zysków i załączone zestawienie finansowe jako zgodny z przedłożonym materiałem dowodowym. Na tej zasadzie Gł. Komisja Kontrolująca stawia wniosek o udzielenie absolutorium Za-

- 5 -

tagulu, Pręknym i ewent. drobniejsze w b.r.w innych obiektach; zakładanie racjonalnej sieci stacji noclegowych wyszukanie i zajęcie odpowiednich terenów pod budowę schronisk na Rycerzowej, koło Bubniszcz i na Haliczu; uzupełnianie szlaków turystycznych zgodnie z uchwałami Międzyoddziałowych Komisji do robót w górach i Komisji Narciarskiej a w szczególności ostateczne uzupełnienie i wykończenie głównego szlaku karpackiego P.T.T. im. Marsz. Piłsudskiego /przede wszystkim rozstrzygnięcie jego zakończenia na wschodzie i nawiązanie do niego odnowionych szlaków Oddziału Kosowskiego/, wreszcie konserwacja całej sieci znakowanych szlaków wraz z tablicami i mapami orientacyjnymi, drogowskazami itp.

Powyższy program pracy został po obszernej dyskusji w której wzięli udział liczni mówcy /a w tym również delegat P.U.W.F. płk. T. Zieleniewski, który program przedstawiony uznał za realny/ i odpowiednim oświetleniu przez poszczególnych mówców zatwierdzony w tym, że do niego jako do programu objętego oficjalnym poparciem najwyższych władz Towarzystwa dochodzi nadto program pracy poszczególnych Oddziałów, które jednak samodzielnie muszą starać się o fundusze na przeprowadzenie swoich projektów. /np. budowa schroniska w Bydlinie przez Oddział w Zagłębiu Dąbrowskim, drobniejsze uzupełnienia i naprawy bieżące w budynkach schronisk Oddziałów itd/.

Uchwała Nr. 4.

W związku z propozycją prof. K. Sosnowskiego, odnoszącą się do ostatecznego najracjonalniejszego ustalenia przebiegu głównego szlaku karpackiego P.T.T. im. Marsz. J. Piłsudskiego, który winien być pieczołowicie konserwowany i przeprowadzony przez istotnie najbardziej atrakcyjne grupy górskie wzdłuż całego łańcucha Karpat Zjazd Delegatów zwraca się do Zarządu Głównego z prośbą o powołanie i o uruchomienie specjalnej Komisji, która by tę kwestię przestudiowała i następnie wspólnie z Prezydium Zarządu Głównego ustaliła dalsze wytyczne; do Komisji tej winni być powołani najlepsi znawcy przedmiotu z łona Zarządu Głównego i Komisji Międzyoddziałowych.

Uchwała Nr. 5.

VI. Wnioski Zarządu Głównego i Oddziałów.

Mjr. B. Romaniszyn powiadamia, że Zarząd Główny P.T.T. na skutek dyskusji przeprowadzonej poprzedniego dnia nad sprawami ochrony przyrody górskiej powierzył Przewodniczącemu Komisji Ochrony Gór w porozumieniu z Prezydium Towarzystwa opracowanie projektu rezolucyj dla zatwierdzenia przez Zjazd Delegatów.

Tekst tych rezolucyj w poniższym brzmieniu został jednomyślnie zatwierdzony.

Uchwała Nr. 6.

Walny Zjazd Delegatów P.T.T., zebrany w Żywcu dnia 8 maja 1938 zwraca się do kompetentnych czynników z usilną prośbą o przyspieszenie utworzenia z Tatr Parku Narodowego. Polskie Towarzystwo Tatrzańskie najstarsza i największe stowarzyszenie turystyki górskiej w Polsce, już 60 lat temu skupiło się około idei utworzenia Tatrzańskiego Parku Narodowego, jako najskuteczniejszego sposobu ochrony piękna przyrody tatrzańskiej. Dzisiaj wobec szybko postępującego gwałtownego niszczenia Tatr, P.T.T. uważa realizację Parku Narodowego Tatrzańskiego za niezbędną również dla zabezpieczenia atrakcyjności Tatr dla turystyki. Pol. Tow. Tatrzańskie widzi przytem w utworzeniu z Tatr Parku Narodowego całkowitą możliwość uzgodnienia postulatów turystyki górskiej z zabezpieczeniem interesów ludności góralskiej, jako odwiecznego gospodarza Tatr.

b/ Wobec ustąpienia członków P.R.O.P., a nie zamianowania dotychczas jej składu i braku organu, który by się mógł opiekować tak ważną dla turystyki ochroną przyrody gór, P.T.T. uważa za niezbędne uruchomienie w najkrótszym czasie działalności P.R.O.P.

Spośród wniosków administracyjnych i gospodarczych Zarządu Głównego P.T.T., które odczytał kierownik Centralnego Biura mgr. W. Mileski zostały przez Zjazd jednogłośnie zatwierdzone poniższe.

Uchwała Nr. 7.

Zjazd Delegatów stwierdzając nadwyżkę budżetową Zarządu Głównego za 1937 r. w wysokości zł. 20.522.94 postanowił zatwierdzić wniosek Zarządu Głównego o przeznaczenie jej na cele uwidocznione w poniższym podziale:

1/	Pokrycie niedoboru z 1936 r.	zł. 10.821.55
2/	Subwencja nadzwyczajna dla Oddz. w N. Sączu	" 2.500.-
3/	" " dla Oddz. w Stanisławowie	" 2.500.-
4/	" " " " w Sanoku	" 500.-
5/	" " " " w Krakowie	" 1.500.-
6/	" " " " w Kosowie	" 1.000.-
7/	" " Sekcji Narc. w Zakopanem	" 500.-
8/	" " dla Klubu Wys. na "Taternika"	" 600.-
9/	" " Oddz. w Drohobyczu na rezerwat w Uryczu	" 600.-
10/	Na ubogich /do dysp. Centr. Biura/	" 1.39
		Raazem zł. 20.522.94

Uchwała Nr. 8.

Zjazd Delegatów, pragnąc ostatecznie zlikwidować resztę niewyrównanego długu Stef. Porębskiego, przychyliła się do propozycji Zarządu Głównego przez uznanie rachunku Stef. Porębskiego w księgach Zarządu Głównego P.T.T. w sposób następujący:

Polskie Towarzystwo Tatrzańskie uznaje rachunek Stef. Porębskiego z Krakowa, opiewający w księgach Zarządu Głównego na kwotę zł. 20.044.33 na podstawie uchwały Zjazdu Delegatów -

za przejęte przez Zarząd Główny obrazy i dywany	zł. 6.000.-
za wartość zastawu na rzecz Pol. Tow. Tatrzańskie	" 2.000.-
parceli lwh. 27 i 28 ks. gr. gm. Kraków, Dz. XVIII.	" 2.000.-
resztę zaś należności postanawia odpisać z kapitału	" 12.044.33
	Zł. 20.044.33

Uchwała Nr. 9.

Zjazd Delegatów uznaje stanowisko Zarządu Głównego w sprawie konieczności przeprowadzenia nowego oszacowania w myśl przeszłorocznej uchwały Zjazdu Delegatów wszystkich nieruchomości i współwłasności P.T.T. i postanowił już w roku bieżącym zestawienie finansowe wartości nieruchomości P.T.T. ustalić prowizorycznie w bilansie Towarzystwa na dzień 1/1.1937 w postaci następującej:

A/ Zakopane:

Parcela	160.000.-	
Dworzec Tatrzański	64.800.-	
Szkoła Przem. Drzewn. i szopa	31.000.-	255.800.-

- 7 -

Z przeniesienia zł. 255.800.-

B/ Tatry:		
Współwłasność na Halach	150.000.-	
Schronisko Morskie Oko	147.000.-	
" Rostoka	50.000.-	
" Pięć Stawów	100.000.-	
" Hala G. sienicowa	477.650.-	
" Pyszna	20.000.-	944.650.-

C/ Beskidy Zachodnie:		
Parcele i schron. Stare		
Wierchy	2.600.-	
Współwłasność Babia Góra	1.426.50	
Parcela i schr. Polica	11.000.-	
Parcela Jaworzyna Krynicka	1.000.-	
Rezerwat "Kornuty"	778.50	16.805.-

D/ Karpaty Wschodnie:		
Parcela i schronisko		
Majdański Potok /Malmanstal/		1.679.50

zł. 1.218.934.50

Uchwała Nr.10. Zjazd Delegatów zatwierdził apel Zarządu Głównego, wzywający wszystkie Oddziały P.T.T. do preeliminowania w swych budżetach rocznych zgodnie z zaleceniem Komisji Finansowej Zarządu Głównego co najmniej 1/3 kwot wydatkowych na cele inwestycji turystycznych w górach.

Uchwała Nr.11. Zjazd Delegatów zatwierdził uchwałę Zarządu Głównego z dnia 7/V.br. w sprawie udzielenia Oddziałom w Rabce, Bielsku, Zakopanem i Żywcu pomocy na cele inwestycji w górach przez skreślenie z majątku Towarzystwa zaległych długów tych Oddziałów; w szczególności skreśla się:

Oddziałowi w Rabce	zł.	1.141.26
" w Bielsku	"	1.000.-
" w Zakopanem	"	528.23
" w Żywcu	"	4.763.34

Pomoc powyższą Zjazd Delegatów przeznacza w szczególności Oddziałowi w Rabce jako pomoc w zagospodarowaniu i wewnętrznym urządzeniu jego schronisk oraz na znakowanie szlaków turystycznych; Oddziałowi w Bielsku na zakupienie gruntu na Rycerzowej i rozpoczęcie wstępnych prac około budowy tam schroniska; Oddziałowi w Zakopanem na dalsze prace inwestycyjne w schronisku w dolinie Pięciu Stawów Polskich a Oddziałowi w Żywcu na prace inwestycyjne około schroniska na Pilsku i na Babiej Górze.

Uchwała Nr.12. Na wniosek Zarządu Głównego Zjazd Delegatów uchwalił zatwierdzić przystąpienie P.T.T. jako członka zwyczajnego do Polskiego Tow. Wypraw Badawczych, na którego czele stoi jako prezes p. minister gen. T. Kasprzycki. Przyjęto do wiadomości również wyjaśnienie prezesa prof. dr. W. Goetla o tym, że Zarząd Główny P.T.T. jak również Klub Wysokogórski P.T.T. reprezentowane są w Zarządzie Pol. Tow. Wypraw Badawczych.

W sprawie rozesłanego w ubiegłym roku obszernego wniosku Oddziału Poznańskiego P.T.T. w rozmaitych sprawach administracyjnych, finansowych oraz ideowych Prezes Goetel wyjaś-

nia, że wniosek ten był przez naczelne władze Towarzystwa skrupulatnie przestudiowany i postulaty jego w znacznej mierze zostały już wprowadzone w życie, inne zaś w trakcie realizacji. Oddział Poznański otrzyma od Zarządu Głównego P.T.T. na piśmie szczegółowe zestawienie jak i o ile postulaty jego zostały już wykonane względnie jak są wprowadzone w życie.

Wniosek Oddziału P.T.T. w Nowym Sączu w poniższym brzmieniu:

Uchwała Nr.13.

"Zjazd Delegatów P.T.T. uchwala schronisko na Przehybie w Beskidzie Sądeckim, budowane przez Oddział P.T.T. "Beskid" w Nowym Sączu nazwać: "Schronisko P.T.T. im. Prof. Kazimierza Sosnowskiego"
przyjęty jednomyślnie w dniu 7/V.br. przez Zarząd Główny został uchwalony przez aklamację przez Zjazd Delegatów w uznaniu zasług prof. K. Sosnowskiego dla rozwoju ruchu turystycznego w Beskidach Zachodnich a w szczególności dla sprawy zagospodarowania turystycznego grupy Radziejowej.

Uchwała Nr.14.

Wniosek nagły Zarządu Głównego P.T.T. z dnia 7/V.br. w sprawie pisemnego podziękowania Państw. Urzędowi Wychowania Fizycznego i P.W. został zatwierdzony jednomyślnie przez Zjazd Delegatów w brzmieniu poniższym:

"Zjazd Delegatów Polskiego Tow. Tatrzańskiego składa wyrazy gorącego podziękowania Państwowemu Urzędowi Wych. Fiz. i P.W. za udzielaną Towarzystwu wszechstronną i wydatną pomoc oraz uprasza Państwowy Urząd W.F. i P.W. o dalszą opiekę i poparcie dla P.T.T."

Płk. T. Zieleniewski, delegat P.U.W.F. do P.T.T. serdecznie podziękował za uchwalony wniosek, stwierdzając, że P.U.W.F. zdaje sobie doskonale sprawę z roli P.T.T. na polu rozwoju kultury fizycznej w Polsce w dziedzinie turystyki górskiej, narciarstwa, alpinizmu, akcji kursów i obozów itd.; poparcie P.U.W.F. dla P.T.T. jest zapewnione, przy czym wszelkie ograniczenia tego poparcia wynikają jedynie z konieczności trzymania się ograniczonych środków finansowych.

Prof. dr. W. Goetel referuje przebieg dyskusji i stanowisko zajęte przez Zarząd Główny 7/V.br. w sprawie konieczności dostosowania statutu Oddziału Katowickiego P.T.T. do ogólnych norm obowiązujących na zasadzie statutu wzorowego dla Oddziałów P.T.T. do wszystkich innych Oddziałów Towarzystwa.

Uchwała Nr.15.

W związku z powyższym Zjazd Delegatów uchwalił zgłoszony przez Zarząd Główny wniosek z poprawką dyr. St. Sojki w następującej postaci:

"Wobec stwierdzenia niezgodności statutu Oddziału Katowickiego P.T.T. z § 43 statutu wzorowego Oddziału P.T.T. i odmiennego brzmienia statutu Oddziału Katowickiego P.T.T. w tym punkcie od statutów wszystkich pozostałych Oddziałów P.T.T. Zjazd Delegatów P.T.T. wzywa Oddział Katowicki P.T.T. do dostosowania swego statutu do statutu P.T.T. oraz statutu wzorowego Oddziału P.T.T. w czasie do najbliższego zwyczajnego Ważnego Zgromadzenia Oddziału".

Uchwała powyższa przeszła przy 16 głosach sprzeciwiających /Oddziału Katowickiego/ i 1 głosie wstrzymującym /p. J. Lipowczana/.

VII. Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1938 r.

Uchwała Nr.16.
Prof.dr.W.Goetel przedstawia projekt preliminarza budżetowego, uchwalony przez Zarząd Główny w dniu 7/XI.1937. został on bez zmian przyjęty przez Zjazd Delegatów P.T.T. w brzmieniu załączonym do niniejszego protokołu.

Uchwała Nr.17.
W dyskusji nad preliminarzem budżetowym i oświetleniem poszczególnych jego pozycji omawiano sprawy wydawnicze /sugestie p.Lipeckiego w sprawie nakładu Wierchów i samowystarczalności w sprawach wydawniczych/, sprawy młodzieżowe /stwierdzenie prof.Goetla stale rozwijającej się współpracy ze Związkiem Harcerstwa Polskiego/, sprawy propagandowe /apel prof.Z.Lubertowicza do Oddziałów P.T.T., aby wzmogły ze swej strony akcję propagandy gór polskich i turystyki górskiej/, zatrzymano się dłużej nad sprawą przeznaczania możliwie największych kwot na cele inwestycyj w górach; na propozycję prof.K.Sosnowskiego uchwalono apel do Zarządu Głównego P.T.T. o czynienie starań na przyszłość przeznaczania coraz większych kwot w budżecie na realne inwestycje w górach.

VIII. Wybory uzupełniające do Zarządu Głównego.

Zast.sekretarza generalnego p.J.K.Petecki przedstawia wniosek Zarządu Głównego w sprawie uzupełnienia składu Prezydium i Zarządu Głównego na miejsce osób, które ustąpiły na skutek upływu trzechletniej kadencji lub na miejsce opróżnione następującymi osobami:
prezes - prof.dr.W.Goetel, wiceprezesi: dr.W.Majewski, dyr.T.Malicki, St.Osiecki; Dziurzyński Zenon, dyr.Guzecki M., dyr.Jaworek Stan., inż.Kawecki Włodz., dyr.Sojka Stan., prof.Sowa Stan., red.Starzewski Stan., red.Szczepański Jan Alfred na lat trzy oraz p.Lipecki Włodz. na jeden rok.

Dr.Roszek imieniem Oddziału Stanisławowskiego zaproponował ze swej strony kandydatów do Prezydium jako prezesa - prof.dr.W.Goetla, jako wiceprezesów pp.prof.A.Lenkiewicza, dyr.St.Sojkę, prof.dr.M.Sokołowskiego, jako kandydatów na opróżnione miejsca członków Zarządu - osoby wymienione w powyższym wniosku Zarządu Głównego.

Prof.K.Sosnowski proponował wybór prezesa i wiceprezesów zgodnie z wnioskiem Zarządu Głównego przez akklamację; wobec sprzeciwu dyr.St.Sojka zgłasza wniosek o wybór prezesa Zarządu Głównego prof.dr.W.Goetla przez akklamację. Powyższe zostało przez akklamację uchwalone.

Po wyjaśnieniach dr.M.Orłowicza uchwalono przeprowadzić wybory na 2 listy wiceprezesów a to Zarządu Głównego i Oddziału Stanisławowskiego.

Do Komisji skrutacyjnej powołano dr.K.Maślankiewicza i dr.M.Orłowicza, którzy zebrali oddane w zarządzonym głosowaniu głosy i przeprowadzili obliczenie.

Uchwała Nr.18.

W międzyczasie Zjazd Delegatów jednomyślnie uchwalił zatwierdzić wybór proponowanych na wakujące miejsca nowych członków Zarządu według wyżej przedstawionego składu we wniosku Zarządu Głównego.

IX. Wybory Gł. Komisji Kontrolującej.

Uchwała Nr. 19. Główną Komisję Kontrolującą uchwalono na rok 1938 wybrać w składzie tym samym co w roku ubiegłym tj. pp.: na członków: dr. M. Książkiewicza, dr. K. Maślankiewicza, A. Nodzenskiego, na zastępców: M. Dreszera, dr. E. Ralskiego, P. Zaudę.

Po obliczeniu wyników głosowania dr. M. Orłowicz powiadamia, że ogółem oddano w głosowaniu na wiceprezesów Zarządu Głównego głosów 142, tak, że większość wynosi 72 głosy. Otrzymali głosów: dr. M. Sokołowski 105, dyr. St. Sojka 98, dr. W. Majewski 80, prof. A. Lenkiewicz 73, dyr. T. Malicki 47, St. Osiecki 46, dr. M. Orłowicz 8.

W wyniku głosowania zostali więc wybrani pp. prof. dr. M. Sokołowski, dyr. St. Sojka, dr. W. Majewski.

Prof. dr. W. Goetel oświadcza, że nie wysuwając bynajmniej żadnych zastrzeżeń w stosunku do osób wybranych na wiceprezesów, prosi o zarządzenie przerwy w obradach celem naradzenia się nad wytworzoną sytuacją a to ze względu na to, że może pozostać prezesem Towarzystwa i pracować na tym stanowisku jedynie w takim składzie Prezydium, jaki dokładnie z prezesem Towarzystwa i nieustępującym członkiem Prezydium wiceprezesem mgr. W. Krygowskim zostanie ustalony a to dla dobra i ciągłości pracy w P.T.T. W związku z powyższym prezes prof. dr. W. Goetel oświadcza, że wobec postawienia sprawy przez Zjazd Delegatów w inny sposób, widzi się w konieczności zrzec wyboru na prezesa P.T.T. Do powyższego stanowiska przyłącza się wiceprezes mgr. W. Krygowski /który w b.r. nie ustępował ze względu na to, że kadencja jego upływała dopiero w 1939 r./ i oświadcza, że godności wiceprezesa się zrzeka i mandat swój stawia do dyspozycji Zjazdu Delegatów.

Do powyższego stanowiska przyłączył się również prof. dr. M. Sokołowski a następnie również dyr. St. Sojka.

W dyskusji wynikłej nad wytworzoną sytuacją dr. K. Maślankiewicz stwierdza, że w zarządzonym głosowaniu panowała rozbieżność, gdyż część głosujących trzymała się ściśle postanowienia głosowania na 1 lub 2 listę kandydatów na wiceprezesów, podczas gdy inni głosowali na poszczególne osoby z 1 bądź z 2 listy, z tego też względu wnosi o ponowne przeprowadzenie głosowania. Powyższe stanowisko poparł w imieniu Oddziału Rabczańskiego P.T.T. dr. Holejko oraz delegat P.U.W.F. płk. T. Zieleniewski, który wskazał, że wobec rezygnacji prezesa i wiceprezesów konieczne jest dokonanie ponownego wyboru tychże i zaproponował powołanie do życia Komisji Matki w składzie następującym: prof. dr. W. Goetel, dr. K. Maślankiewicz, inż. A. Konopczyński, prof. A. Lenkiewicz, dr. Roszek, prof. dr. M. Sokołowski, płk. T. Zieleniewski.

Po krótkiej przerwie Komisja Matka uzgodniwszy wszystkie rozbieżności przedłożyła - Zjazdowi Delegatów jednolity wniosek wybrania do Prezydium następujących osób, który został jednomyślnie uchwalony a mianowicie wybór na okres 3 lat: prezesem - prof. dr. W. Goetla a na wiceprezesów: mgr. W. Krygowskiego, dr. W. Majewskiego, inż. M. Maczyńskiego, prof. dr. M. Sokołowskiego.

Po ogłoszeniu wyników głosowania dyr. St. Sojka oświadcza, że rezygnuje z członkostwa Zarządu Głównego a mimo apelu Zjazdu Delegatów do niego, aby nie zrzekał się powyższego stanowiska, rezygnację swą podtrzymuje.

Uchwała Nr. 20.

Dr. Orłowicz stawia wniosek o powierzenie Zarządowi Głównemu przez Zjazd Delegatów dokooptowania na lat 3 jednego członka Zarządu Głównego na miejsce opróżnione przez rezygnację dyr. St. Sojki.

P. Lipecki imieniem Oddziału w Kołomyi wnosi o uzupełnienie opróżnionego miejsca osobą dr. Roszka ze Stanisławowa.

Uchwała Nr. 21.

W zarządzonym głosowaniu wniosek dr. M. Orłowicza uzyskał większość przy wstrzymaniu się od głosowania Oddziału Stanisławowskiego oraz przeciwko 11 głosom Oddziału Lwowskiego i 6 głosom poszczególnych członków Zarządu Głównego.

X. Wolne wnioski i interpelacje.

Prof. A. Lenkiewicz zawiadamia, że w związku z urządzeniem uroczystości 700-lecia założenia m. Lwowa, Oddział Lwowski P.T.T. zaprasza Zjazd Delegatów do siebie na rok 1939.

Jednocześnie Oddział Nowosądecki postawił wniosek poniższy: "Oddział Nowosądecki ponawia swój zeszłoroczny wniosek, aby następny Zjazd Delegatów P.T.T. odbył się w Nowym Sączu. Gdyby jednak dzisiejszy Zjazd Delegatów uznał argumenty Oddziału Lwowskiego i zdecydował następny Zjazd Delegatów P.T.T. we Lwowie, w takim razie rezerwujemy sobie pierwszeństwo zaproszenia na rok 1940."

Uchwała Nr. 22.

W związku z powyższym Zjazd Delegatów postanowił, żeby już obecnie ustalić jako miejsce następnych posiedzeń Zjazdu Delegatów: w 1939 r. Lwów a w 1940 w Nowym Sączu.

Uchwała Nr. 23.

Na wniosek dr. J. Młodziejewskiego Zjazd Delegatów w uznaniu wielkiej zasługi Dyrekcji Opery w Poznaniu w wystawieniu po raz pierwszy w Polsce baletu K. Szymanowskiego "Harnasie" potwierdził w całej rozciągłości stanowisko zajęte przez Prezydium Zarządu Głównego, które już poprzednio wyraziło pisemne podziękowanie Dyrekcji Opery Poznańskiej za wystawienie powyższego wspaniałego dzieła.

Uchwała Nr. 24.

Zjazd Delegatów uchwalił wystosować depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i do Pana Gen. Inspektora Sił Zbrojnych Marszałka Polski następującej treści: "Prezydent Rzeczypospolitej Zjazd Delegatów P.T.T. zebrany na doroczne obrady w Żywcu, dnia 8 maja uchwalił przesłać Panu Prezydentowi wyrazy głębokiej czci i szacunku" "Marszałek Edward Smigły Rydz, Generalny Inspektor Sił Zbrojnych - Zjazd Delegatów P.T.T. zebrany na doroczne obrady w Żywcu dnia 8 maja uchwalił przesłać Panu Marszałkowi wyrazy głębokiego oddania i czci".

Nadto Zjazd Delegatów zatwierdził stanowisko propozycji prof. dr. W. Goetla, że Prezydium P.T.T. drogą osobistych kontaktów wejdzie w styczność z ministrem gen. T. Kasprzycem, jako prezesem Związku Ziemi Górskich, gen. Sawickim - dyrektorem P.U.W.F. oraz innymi osobistościami.

Przedstawiony przez delegatów Oddziału Bielskiego P.T.T. - p. Z. Lipską i p. dr. Libańskiego wniosek nagły Oddziału

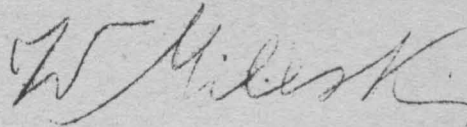
Bielskiego P.T.T. w sprawach urządzania wycieczek przez P.T.T. również na terenie zagranicy powierzono Prezydium do przestudowania i wykorzystania.

Interpelacja dr. Roszka w sprawie nieuwzględnienia w porządku obrad załatwienia sprawy wniosku na Zjazd Delegatów rozesłanego przez Oddział Warszawski została wyjaśniona przez prof. dr. W. Goetla w ten sposób, że wniosku tego nie otrzymał przede wszystkim Zarząd Główny a Oddziałom został on rozesłany w niestatutowym terminie.

Na powyższym obrady Zjazdu Delegatów zakończono o godz. 15.30.

Po wspólnym obiedzie wydanym przez Oddział P.T.T. w Żywcu udano się samochodami do Zapory na Sole w Międzybrodziu a po powrocie do Żywca wieczorem, poszczególne grupy uczestników udały się na wycieczkę w okoliczne góry.

Za zgodność

Kierownik Centralnego Biura P.T.T.

Kraków, dnia 10/VI.1938 r.

Preliminarz Budżetowy

PRZYCHODY

I. Zwyczajne

1. legitymacje i nalepki:		
a/ nal.P.T.T. a 6 x	11.200	Zł. 67.200.--
b/ " " a 3 x	4.000	" 12.000.--
c/ legit." a 2 a	5.960.--	" 11.920.--
d/ nal.A.S.T. a 0.15 a	15.200	" 2.280.--
2. Nieruchomości:		
A. Dworzec Tatrzański:		
a/ noclegi		" 5.000.--
b/ restauracja		" 750.--
c/ Bibl.Publiczna		" 720.--
B. Szkoła Przem.Drzewn.czynsz		" 2.200.--
C. Roztoka		" 200.--
D. Różne		" 200.--
3. G.O.T.		" 600.--
4. Z nalepek L.O.P.		" 2.280.--
5. Subwencje		" 2.500.--
6. Różne /sprzed.wyd.,odznak itp/		" 1.100.--
7. Nalepki na Fund.Bud.Schr.		" 220.--
8. Inni dłużnicy		----- " 500.--

Zł. 109.670.--

II. Nadzwyczajne:

1. Zwroty od Oddziałów dłużnych		" 1.500.--
2. ze ściągnięt.zaległych składek członk.		" 10.000.--
3. Szkoła Przem.Drzew.		" 950.--
4. Bibl.Publiczna		" 780.--
5. Broński		" 10.--
6. Gałowa		" 300.--
7. Gebethner		" 1.000.--
8. Różne		" 200.--

Zł. 124.410.--

120

Zarządu Głównego Pol.Tow.Tatrzańskiego na 1938 r.

ROZCHODY.

I. Zwyczajne:

1. Subwencje:		
A. Oddziałom na roboty w górach	Zł.	12.000.--
B. Klub Wysokogórski P.T.T.		
a/ Fund. Swierza	"	1.500.--
b/ Wyd. "Taternika"	"	2.500.--
c/ na wypr. Alpin.	"	2.500.--
C. Inne		
a/ O. Krak. /spłata poz. Morskie Oko/	"	1.030.--
b/ naukowe	"	600.--
c/ Ratownictwo Górskie	"	2.400.--
2. Narciarstwo	"	5.000.--
3. Roboty w górach Zarz. Gł.	"	2.000.--
4. Wydawnictwa:		
a/ "Wierchy"	"	17.500.--
b/ Sprawozdanie Roczne	"	1.300.--
5. Górskie Odzn. Turyst.	"	500.--
6. Zjazdy, posiedzenia, wyjazdy służbowe	"	8.100.--
7. Sprawy Ochrony Przyrody	"	2.100.--
8. Nieruchomości:		
a/ Dworzec Tatrzański	"	4.000.--
b/ Admin. nieruchomości	"	300.--
9. Podatki, ubezpiecz. koszty prawne	"	5.000.--
10. Druk nalepek, legitym. i formularzy	"	1.800.--
11. Administracja:		
a/ Centralnego Biura Kraków, płace	"	14.790.--
b/ utrzym.	"	7.000.--
c/ Biura w Zakopanem płace	"	5.700.--
d/ utrzym.	"	750.--
12. Propaganda	"	1.400.--
13. Zakupno wydawnictw i prenumeraty	"	350.--
14. Składki do innych organizacyj	"	2.250.--
15. Do dyspozycji Prezydium	"	6.900.--
16. Różne	"	400.--

Zł. 109.670.--

II. Nadzwyczajne

1. Zwrot pożyczek Oddziałom	"	2.000.--
2. Roboty w górach	"	2.000.--
3. Do Dyspozycji Prezydium	"	10.740.--

124.410.--

121

Delegat Ministra Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicz-
nego do spraw ochrony przyrody
Kraków, Lubicz 46

L.dz. 1435 i 1436/38

1438

Jaśnie Wielmożny Pan

Prof. Dr Jan Gwalbert Pawlikowski

Handwritten signature: P. Pawlikowski

we

Lwowie

ul. Kalcza 20 a

Handwritten note:
Kopie listów
do Ministra

122

Delegat Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego do spraw
ochrony przyrody

Kraków, ul. Lubicz 46.

W Krakowie dnia 5 maja 1937 r.

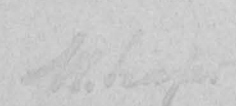
L.dz. 1394/37

W sprawie: sprawozdanie z 77
posiedzenia Stałego Wydziału
P.R.O.P.

Wielce Szanowny Panie!

W załączeniu przesyłam Wielce Szanownemu Panu do wiadomości sprawozdanie z przebiegu obrad 77 posiedzenia Stałego Wydziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody, odbytego w Warszawie w dniu 25 kwietnia br.

Łączę wyrazy prawdziwego poważania

/Prof. Dr Władysław Szafer/

J. Wielmożny Pan

Prof. Dr Jan Gwalbert Pawlikowski
we Lwowie

Delegat Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
do spraw ochrony przyrody

Kraków, ul. Lubicz 46

W Krakowie, dnia 30 kwietnia, 1938 r.

L.d . 1436/38

Do

Wielce Szanownego Pana

Prof. Dra Jana Gwalberta Pawlikowskiego
jako b. członka Państwowej Rady Ochrony Przyrody

we Lwowie

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Przesyłając kopie pism dotyczących złożenia przeze mnie z dniem 30.IV. br. obowiązków Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody, zaznaczam, co zresztą z pism tych wynika, że powodem mego ustąpienia jest niedopełnienie warunków pod którymi obowiązków tych się podjąłem, i odłożenie na czas nieokreślony realizacji Parku Narodowego Tatrzańskiego.

Pozostaję z wyrazami prawdziwego poważania

/Prof. Dr Jerzy Smoleński/

/Odpis/

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

Warszawa, dn.26 marca 1938 r.

No IV N - 1842/38

Pan Profesor
Dr Jerzy Smoleński
Delegat Ministra W.R. i O.P.
do spraw ochrony przyrody

Kraków
pl.Groble 8.

Powołując się na rozmowę z Panem Profesorem z dnia 24.III.rb., proszę o wyrażenie zgody na przedłużenie umowy z Panem Profesorem, jako delegatem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw ochrony przyrody, o jeden miesiąc, tj. do dnia 30 kwietnia br.

Spodziewam się, że w tym terminie zostanie już wprowadzone w życie rozporządzenie o Tatrzańskim Parku Narodowym, uzgadniane obecnie w trybie uproszczonym z Ministerstwami oraz będzie powołana nowa Państwowa Rada Ochrony Przyrody.

Sądzę, że Pan Profesor nie odmówi swej cennej współpracy w tak ważnym dla spraw ochrony przyrody okresie przejściowym.

Podsekretarz Stanu

/-/ Alexandrowicz
/Jerzy Alexandrowicz/

.....

Delegat Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
do spraw ochrony przyrody

L.dz. 1021/38

Kraków, dnia 31 marca 1938 r.

W sprawie pełnienia obowiązków
Delegata Ministra W.R. i O.P.
do spraw ochrony przyrody

Pan Profesor Dr Jerzy Alexandrowicz
Podsekretarz Stanu Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

Warszawa
Al.Szucha 25

W odpowiedzi na pismo Pana Ministra z dnia 26 marca br. No IV N-1842/38, donoszę, że wobec przedstawionej przez Pana Ministra sytuacji godzę się na dalsze pełnienie obowiązków Delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do **spraw ochrony przyrody** do dnia 30 kwietnia br.

P.o. Delegata Ministra W.R. i O.P.
do spraw ochrony przyrody

/-/ Prof.Dr Jerzy Smoleński

/Odpis/

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa
Dn. 23 kwietnia 1938 r.
No IV N - 3111/38

Pan Delegat
Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
do spraw ochrony przyrody

Kraków
ul. Lubicz 46.

W związku z uwagami, zgłoszonymi przez Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Sprawiedliwości i Komunikacji do projektu rozporządzenia Rady Ministrów o utworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego proszę Pana Delegata o wzięcie udziału w konferencji międzyministerialnej, która odbędzie się dnia 30 kwietnia rb. o godzinie 9 w sali konferencyjnej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na III piętrze

M i n i s t e r

w z. /-/ Alexandrowicz

.....

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa
D. 28 kwietnia 1938 r.
Do No IV N - 3111/38

Pan Delegat
Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
do spraw ochrony przyrody

Powołując się na pismo swe z dnia 23 IV rb. Nr IV N - 3111/38 zawiadamiam uprzejmie, że konferencja międzyministerialna w sprawie projektu rozporządzenia Rady Ministrów o utworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego nie odbędzie się.

M i n i s t e r

w z. /-/ Alexandrowicz

.....

Delegat Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego do spraw
ochrony przyrody
L.dz. 1427/38

Kraków, dnia 30 kwietnia 1938 r.

W sprawie pełnienia obowiązków Delegata Ministra W.R. i O.P. do spraw ochrony przyrody

Pan Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Prof. Dr Wojciech Świątosławski
w Warszawie
Al. Szucha 25

Panie Ministrze!

Powołując się na moje pismo do Pana Ministra z dnia 31 marca br. L.dz. 1021/38 oraz w związku z pismami Pana Ministra z dnia 23 i 28 bm. No IV N - 3111/38, mam zaszczyt donieść, że z dniem dzisiejszym kończę urzędowanie jako p.o. Delegata Pana Ministra do spraw ochrony przyrody i składając to stanowisko w ręce Pana Ministra, proszę o wskazanie mi osoby, której oddam Biuro i inwentarze.

Łączę wyrazy głębokiego poważania

/-/ Prof. Dr Jerzy Smoleński

Państwowa Rada Ochrony Przyrody
Oddział w Krakowie

L.dz. 1435/38

W Krakowie, dnia 30 kwietnia, 1938 r

Do
Wielce Szanownego Pana
Prof.Dra Jana Gwalberta Pawlikowskiego

jako b. członka Państwowej Rady Ochrony Przyrody

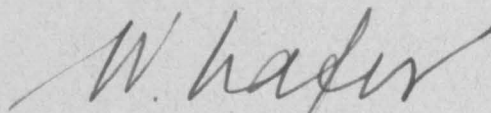
we Lwowie

Wielce Szanowny Panie Kolego!

Pozwalam sobie przesłać odpisy pism dotyczących ustąpienia mego z stanowisk, jakie zajmowałem dotychczas w Państwowej Radzie Ochrony Przyrody, to znaczy ze stanowiska członka Rady, przewodniczącego Oddziału P.R.O.P. w Krakowie i przewodniczącego Komitetu Ochrony Przyrody w Krakowie.

Ponieważ załączone pisma nie wyjaśniają w dostatecznej mierze mego kroku, dodaję że powodem mego ustąpienia jest odłożenie ad calendas graecas sprawy wniesienia na Radę Ministrów projektu rozporządzenia o utworzeniu Tatrzańskiego Parku Narodowego i stworzenie przez to warunków do dalszego niszczenia Tatr.

Pozostaje z wyrazami prawdziwego poważania

/Prof.Dr Władysław Szafer/

/Odpis/

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa, dn. 26 marca 1938 r.
No IV N -2316/38

Pan Profesor
Dr Władysław Szafer
Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego
Przewodniczący Oddziału P.R.O.P.
w Krakowie

K r a k ó w
Ul. Lubicz 46.

W związku z oświadczeniem Pana Rektora, złożonym na posiedzeniu Stałego Wydziału P.R.O.P. w dniu 26.II.b.r., w sprawie pełnienia obowiązków przewodniczącego oddziału krakowskiego Rady, proszę Pana Rektora o rozważenie możliwości zatrzymania nadal w Swych rękach godności przewodniczącego tego oddziału, do chwili powołania nowej Rady.

Zwłaszcza obecnie, w związku z dobiegającymi końca staraniami o realizację Tatrzańskiego Parku Narodowego, utrzymanie ciągłości pracy na odcinku oddziału krakowskiego wydaje się konieczne.

Licząc, że Pan Rektor nie opuści swej placówki w tak trudnym okresie przejściowym, oczekuję rychłej odpowiedzi.

Podsekretarz Stanu
/-/ Alexandrowicz
/Jerzy Alexandrowicz/

.....

/Odpis/

Państwowa Rada Ochrony Przyrody
Oddział w Krakowie

Kraków, dnia 31 marca, 1938 r.

L.dz. 983/38

W sprawie przewodnictwa Oddziału
P.R.O.P. w Krakowie

Pan Profesor Dr Jerzy Alexandrowicz
Podsekretarz Stanu Ministerstwa Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego

Warszawa
Al. Szucha 25

W odpowiedzi na pismo Pana Ministra z dnia 26 marca br. No IV N-2316/38 spieszę zawiadomić, iż biorąc pod uwagę sytuację jaka się wytworzyła w przededniu uchwalenia przez Radę Ministrów projektu rozporządzenia o Tatrzańskim Parku Narodowym, nie mogę wprowadzić nadal obowiązków przewodniczącego krakowskiego Oddziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody, natomiast - o ile nie otrzymam od Pana Ministra innego zarządzenia - oświadczam gotowość wykonywania obowiązków przewodniczącego Oddziału P.R.O.P. w Krakowie w charakterze p.o. przewodniczącego. Obowiązki te pełnić będę do końca kwietnia br., o ile przed tym nie zostanie powołana do życia Państwowa Rada Ochrony Przyrody w nowym składzie.

Muszę niestety zastrzec się, że gdyby w czasie kwietnia nastąpiło w Tatrach jakieś nowe naruszenie ich przyrody przez Ministerstwo Komunikacji, będę zmuszony prosić Pana Ministra o natychmiastowe zwolnienie mnie z pełnienia obowiązków p.o. przewodniczącego Oddziału krakowskiego Rady.

/-/ Prof Dr Władysław Szafer

128

/Odpis/

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

Warszawa, dn. 19 kwietnia 1938 r.

No IV N -2931/38

Pan Profesor
Dr Władysław Szafer,
Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego
Kraków
ul. Lubicz 46

Potwierdzając odbiór pisma z dnia 31 marca rb. Nr 983/38 proszę Pana Rektora o wykonywanie obowiązków przewodniczącego Oddziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody w Krakowie, w charakterze p.o. przewodniczącego do końca kwietnia rb., a w razie, gdyby w tym terminie nie została powołana do życia nowa Państwowa Rada Ochrony Przyrody - o zachowanie tej godności nadal, do chwili mianowania przewodniczących oddziałów w nowej kadencji Rady.

M i n i s t e r

w z. /-/ Alexandrowicz

.....

Państwowa Rada Ochrony Przyrody
Oddział w Krakowie

L.dz. 1434/38

Kraków, dnia 30 kwietnia 1938 r.

Pan Podsekretarz Stanu Ministerstwa Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicznego
Prof. Dr Jerzy Alexandrowicz

W
Warszawie
Al. Szucha 25

Panie Ministrze!

Powołując się na moje poprzednie pisma oraz w odpowiedzi na pismo Pana Ministra z dnia 19 bm. No IV N - 2931/38, donoszę uprzejmie, iż z dniem dzisiejszym przestałem pełnić obowiązki p.o. przewodniczącego Oddziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody w Krakowie i że dalszego prowadzenia jakichkolwiek prac w tej instytucji nie mogę się podjąć. Rozumiem to w ten sposób, że równocześnie przestaje także pełnić obowiązki przewodniczącego Komitetu Ochrony Przyrody w Krakowie.

Łączę wyrazy głębokiego poważania

/-/ Prof. Dr Władysław Szafer

.....

~~Projekt
Medmor~~

~~Opisany przez...~~

~~Opisany przez...~~
5 uchwała Państwowej Rady
dla Ochrony Przyrody
wybora moich pism do
czasopisma przyrodniczego
i ogólnego, sprawy z

We wrześniu 1937 roku prof. Władysław Grafer
Prezes Państwowej Rady Ochrony Przyrody -
listownie, a w tymże czasie członek Rady
i przewodniczący porański jej Oddziału
prof. Adam Wodzicko - ustnie - w Łako-
panem - powiadomili mnie, że na wnio-
sek XVIII Zjazdu Rady odbytego w kwiet-
niu tego roku, Stały Wydział Rady u-
chwalił wydanie wyboru moich pism z dzie-
dziny ochrony przyrody i swojszczyzny;
chodziło o moją zgodę i o współpracownictwo
z Redakcją mającą się zająć tem wydaw-
nictwem.

Wyznaje że propozycję tę przyjąłem z ucru-
ciem podzielonym. Nie wiedziałem ile
w tej uchwale Rady było rygorystyki ko-
legów z którymi przez szereg lat - (od pro-

ciałku ~~istnienia~~ ~~odrębnego~~ Państwa Pols-
 kiego aż do sławnego sławetnego kasprows-
 kiego incydentu, który w roku skło-
 nił mnie do wystąpienia z Rady), prowa-
 diliśmy wspólnie zbożną pracę ochrony
 ukochanego oblicza ziemi ojczystej, - a
 o ile liczyła się Rada z realnymi potrze-
 bami chwili obecnej i jutra. A właśnie
 co do tych realnych potrzeb miałem pewne
 wątpliwości. Pisma moje „ochrońskie”,
~~czy to treści dydaktycznej czy propagando-~~
~~nej~~, wywoływane były ~~z~~ potrzebą chwi-
 li; obawiałem się czy oderwane od tej bez-
 pośredniej aktualności, nie stracą swej
 właściwej ^{wymowy} siły ~~przekonywującej~~.
~~O zaktualizowaniu ich~~ ^{z nich wynika} tylko w bardzo o-
 graniczonym zakresie mogła być mowa.

130
dla spraw ochrony przyrody," powierzyło jej między innymi przygotowanie podstaw przyszłej stałej organizacji i wypracowanie zasad ochronnego ustawodawstwa. Pierwsze roczniki "Ochrony przyrody", czasopisma urzędowego dla spraw ochrony przyrody, zawierają dokumenta i studia nad ustawodawstwem całego świata, jako przygotowanie do ^{organizacji} organizacji własnej. (Ważniejsze z tych studiów przygotowanych, w postaci przekładów szeregu ustaw zagranicznych, przedrukowałem w aneksach rozprawy mojej "Prawo ochrony przyrody", wydanej jako osobne wydawnictwo P. Rady Ochr. Przr. nr. 10, w roku 1927). Zapisał z jakim ta pierwsza garstka pionierów przystąpiła do pracy — pod znakomitem a niestrudżonym kierownictwem prof. W. Szafera, pozwoliła dokonać te podstawowe prace w tempie niemal rekordowym.

6
~~Zapadła~~ I powstała organizacja żywotna,
czyjśna, mająca wszelkie dane dalszego zro-
wego rozwoju; ^{zgrupowany też został materiał, na którym oparta się późniejsza} Poza temi studjami przygotowaw-
czymi i poza pracą w terenie, trzeba było roz-
tworzyć wzniechanie idei ochrony przyrody w
świadomość szerokich warstw społecznych. W li-
teraturze skąpe tylko zostały ślady tej działal-
ności. Polegała ona bowiem przeważnie na pro-
pagandzie ustnej, na wywieraniu wpływów na
organizacje społeczne, kółka młodzieży, orga-
na prasowe, na wystawach i pokazach, ko-
respondencji etc. etc. I ta praca rozwinęła się -
jak nam się zdawało - nadspodziewanie pomysł-
nie. Hasło ochrony przyrody szerzyło się, sta-
wało popularnem. Z wewnętrzny poczuć
mocy, z radością twórczą, wstąpiliśmy wreszcie
na teren międzynarodowy i tu osiągnęliśmy zna-
omite sukcesy.

praca nad ustawą
ochronną

~~z...
...
...
...
...!~~

131

Nie tu miejsce przypominać koleje tych walk i zwycięstw; mówi o nich po części ta książka, mówią ^{szerzej} nasze wydawnictwa i biuletyny Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Tutaj zgola inny ton chce podnieść dla dopełnienia prawdziwości obrazu...

Otoż to poczucie pewności na zdobytych terenach okazało się złudzeniem. Zainteresowaliśmy obojętnych, przekonaliśmy sceptyków, przeszedliśmy mimo z niedowierzaniem obok tych jakże liczących, którzy zakładają ręce twierdząc że w danych warunkach nie warto wogóle imać się czegokolwiek; poruszyliśmy warstwy elity duchowej społeczeństwa, te warstwy które decydują - i dawałoby się - o jego duchowej przyszłości, o jego wartości i o jego historii. Przeszliśmy jednak i zlekceważyli potęgę która miała podkopać i zburzyć - bodaj nie na

8 wieki - pięknie rozkwitłe drzewo. Potęgą tą,
prawdziwą bestią apokaliptyczną wroga wszel-
kiej duchowej kultury, to Wielki Cham.

„Wielki cham” - to

oparta się na
praca nad instancją
ochronną

7. 1944 r. na
oprac. 2. 1944 r.
oprac. 1. 1944 r.
oprac. 1. 1944 r.

Ta sama wroga potęga która sprofanowała
spospolitorwała i zbanalizowała oblicze Pol-
ski na polu ochrony przyrody dokonała po-
dobnych spustoszeń w innej dziedzinie
zabiegów o ustawę ochronę szlachetnych
rysów lica ziemi, w dziedzinie stylu za-
kopiańskiego. W artykule „Po latach” pisał
był Witkiewicz że sprawa stylu nie potrzebu-
je już obrony, bo jest stanowczo ugruntowa-
na. I jakże się mylił! „Wielki cham”
jak rój termitów niszczył niemal do-
szczętnie jedno z najpiękniejszych i najszla-
chetniejszych dzieł podjętych w dziedzinie
kultury narodowej w zaraniu nowego wieku.
Na miejsce dostojnej kultury kmiecej, gar-
dowskiej, której częścią jest obyczajowa
postać budownictwa podhalańskiego. Wiel-

Ki cham przeprowadza zwycięsko swoją ce-
persko-chamską berrasoność, banal porba-
wiony twarzy, a to właśnie pod hasłem kul-
tury!

Niemniej - któż tego nie rozumie - ~~interes~~ interesu Rady było rzecz niepodobną. ~~W~~ ~~Podjąłem~~ ~~się~~ ~~tedy~~ ~~pewnych~~ ~~dopełnień~~ ~~i~~ ~~skro-~~ ~~cen~~ i radbym iymie nadzieję, że książka w ten sposób powstała będzie miała jeszcze siłę żywotną.

Nierazem od tego jest ona przecież jeszcze pewnego rodzaju dokumentem historycznym, zwłaszcza jeśli się ją ujmie w ~~kompleksie~~ ~~stworzających~~ ~~ją~~ ~~wydawień~~.

[Sprawa ochrony przyrody była w Polsce odrodzonej szerszemu ogółowi zupełnie obca. Kiedy pierwszy Minister Oświaty, z inicjatywy szerszego grona ludzi wysunął ją jako sprawę interesu publicznego i rucił myśl państwowej organizacji, trzeba było zacząć od samych najbardziej elementarnych podstaw. Chodziło zaraz już nie o uswia-

jak rozprawy a tak dla
wzrostu nego czasu poprzyje

Wielki wpływ miał na
wielki wpływ na rozwój
wielki wpływ na rozwój
wielki wpływ na rozwój

całkowicie zmian z
aktorem przyrody w ogólnie
wzrostu.

4 domienie ogółu, ale o zrobienie jasnych re-
alnych o niej pojęć u samych mających ją
podjąć działalności. Trzeba się było samemu
użyć. Ta książka - (w drugim zlatarsera swo-
im dziele) - daje tej pracy świadectwo. Ale
świadectwo nie pełne. Trzeba dodać że ~~przed~~ w swoim czasie

rozporządzeniem działalności Tymczasowej Kom-
sji Ochrony Przyrody, (załatku późniejszej
Państwa) Ministerstwo Oświaty dwukrotnie wygo-
towało ^{był} projekt ustawy ochronnej, i że oba te
projekty ankietą złożona z przyszłych członków
kier Tymczasowej Komisji, obruciła, pod-
trzymując zasadę, że najprzód trzeba stwo-
żyć Tymczasową organizację która zdoła-
dzie sobie wiedzę i doświadczenie, zanim
się pomyśli o ujęciu sprawy w ramy ustawy.
Ministerstwo zaakceptowało ostatecznie tę za-
sadę a utworzywszy „Tymczasową Komisję

W Krakowie, dnia 14 grudnia, 1935 r.

134
14/12 35

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

W załączeniu pozwalam sobie przesłać - Wielce Szanownemu Panu Profesorowi do wiadomości - odpis pisma do p. Ministra W.R. i O.P., wystosowanego na podstawie jednomyślnej uchwały, powziętej na prywatnym zebraniu członków Państwowej Rady Ochrony Przyrody w dniu 7 grudnia b.r. w Krakowie, - i łączę wyrazy głębokiego szacunku i poważania

J. Smoleński

/Prof. Dr Jerzy Smoleński/

Jaśnie Wielmożny Pan

Prof. Dr Jan Gwalbert Pawlikowski

we Lwowie

ul. Kalecza 20 a.

/Odpis./

Jaśnie Wielmożny Pan

Prof. Dr Wojciech Świętosławski

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

w

Warszawie.

Panie Ministrze!

Na pismo nasze z dnia 13 sierpnia b.r., w którym złożyliśmy do dyspozycji Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nasze mandaty członków Państwowej Rady Ochrony Przyrody, otrzymaliśmy odpowiedzi z dnia 15 listopada b.r. No. IV NS-8548/35 z wyrazami uznania dla naszej pracy oraz życzeniem zatrzymania przez nas nadal tej godności.

Za pisma te mamy zaszczyt złożyć Panu Ministrowi podziękowanie. Opierając się na zaufaniu, któremu Pan Minister raczył dać wyraz, a powodowani troską o przyszłość ochrony przyrody w Polsce, mamy zaszczyt przedstawić Panu Ministrowi co następuje.

Zdarzenia ostatnich dwóch lat, a w szczególności fakt, że doniosłe sprawy, dotyczące ochrony przyrody, z których najważniejszą było rozpoczęcie budowy kolei linowej na Kasprowy Wierch w Tatrach, rozstrzygane były bez zasięgnięcia opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody, podkopały powagę Rady w społeczeństwie, wobec Władz i zagranicą, oraz możliwość skutecznej pracy.

Dotychczasowy jej dorobek został w znacznej mierze zmarnowany, a powaga członków Rady jako przedstawicieli nauki zachwiana, co pośrednio ugodziło też w znaczenie nauki dla Państwa.

W tym stanie rzeczy uważamy za nasz obowiązek przedłożyć Panu Ministrowi do rozważenia następujące dezyderaty, których spełnienie uważamy za niezbędne w interesie ochrony przyrody:

Uważamy za rzecz konieczną:

- 1/ jaknajrychlejsze wstrzymanie budowy kolejki linowej na Kasprowy Wierch w Tatrach i zarządzenie zbadania - przy współudziale P.R.O.P. - jej zgodności z obowiązującymi ustawami i z dotychczas realizowaną koncepcją Parku Narodowego w Tatrach;
- 2/ jaknajszybsze wprowadzenie w życie ustawy o ochronie przyrody z dnia 10 marca 1934 r., a w szczególności utworzenie i utrwalenie na jej podstawie najważniejszych Parków Narodowych w Polsce, z Tatrami na czele;
- 3/ zapewnienie czynnikom naukowym należytego wpływu na bieg spraw ochrony przyrody w Polsce przy tworzeniu organów ochrony przyrody na podstawie nowej ustawy.

Jesteśmy przekonani, że spełnienie powyższych postulatów umożliwi - zgodnie z życzeniem wyrażonym przez Pana Ministra - dalszą pracę w Państwowej Radzie Ochrony Przyrody nie tylko nam, ale również, tym byłym członkom Rady, którzy w obecnych warunkach uznali ją za niemożliwą, - a przede wszystkim dotychczasowemu Przewodniczącemu P.R.O.P. i Delegatowi Pana Ministra, Profesorowi Drowi Władysławowi Szaferowi, z którego kierunkiem i metodą pracy w pełni się solidaryzujemy.

W Krakowie, dnia 7 grudnia, 1935 r.

Prof. Dr Boleśław Hryniewiecki m.p.	Upoważnili do podpisania tego pisma nieobecni
Prof. Dr Stanisław Kulczyński m.p.	Prof. Dr Jan Grochmalicki /Poznań
Prof. Dr Jerzy Smoleński m.p.	Prof. Inż. Aleksander Kozikowski /Lwów
Prof. Dr Szymon Wierdak m.p.	Jan Bułhak /Wilno/
Prof. Dr Adam Wodziczko m.p.	Adam hr. Starzeński /Kościelec/
Prof. Dr Walery Goetel m.p.	Prof. Dr Michał Siedlecki /Kraków/.
Prof. Dr Stefan Kreutz m.p.	Prof. Dr Seweryn Dziubałowski /Warszawa/
	Prof. Dr Mieczysław Limanowski /Wilno/
	Inż. Stanisław Kurczyn /Nowoświęciany/
	Prof. Dr Marjan Sokołowski /Warszawa/
	Dr Jan Sokołowski /Rawicz

Do

JWPana

Prof.Dra /do wszystkich członków P.R.O.P., którzy
złożyli swe mandaty do rąk p.Ministra/
w

Wielce Szanowny Panie Kolego!

W dniu 19 listopada b.r. zaproponował p.Naczelnik Wydziału Nauki, J.Stypiński, imieniem p.Ministra W.R. i O.P. dwom pokolei członkom Państwowej Rady Ochrony Przyrody, zamieszkałym w Krakowie, zastępowanie Prof.Szafera jako Delegata Ministra W.R. i O.P. do spraw ochrony przyrody i Przewodniczącego P.R.O.P. do czasu zreorganizowania Rady, które nastąpić ma za kilka tygodni. Otrzymał odpowiedź, iż rzecz może być omawiana dopiero po ewent. otrzymaniu przez Prof.Szafera /pisma od p.Ministra, analogicznego do otrzymanych przez członków Rady, oraz po zasięgnięciu opinii innych członków Rady.

Dzisiaj, t.j. w dniu 30 listopada b.r., otrzymał Prof.Szafer pismo od p.kierownika Ministerstwa W.R. i O.P., w którym tenże przyjmując rezygnację Prof.Szafera z godności Przewodniczącego P.R.O.P., wyraża mu podziękowanie za wieloletnią ofiarną pracę w zakresie ochrony przyrody i prosi o dalszą współpracę w charakterze członka Rady.

Prof.Szafer w odpowiedzi na to pismo zawiadomił, że w obecnych warunkach nie widzi możliwości pozostania na stanowisku członka Rady.

Obecnie trzeba zdecydować, jakie stanowisko zająć mają członkowie P.R.O.P., którzy mandaty swe oddali do dyspozycji p.Ministra i otrzymali pisma, pozostawiające ich na stanowisku członków Rady. Prof.Pawlikowski na wspomniane pismo już odpowiedział oświadczeniem, umotywowanem w dłuższym liście, że w Radzie zostać nie może. Inni Koledzy - o ile nam wiadomo - jeszcze odpowiedzi nie dali. Tymczasem w Biurze P.R.O.P. gromadzi się szereg spraw, wymagających załatwienia. Pozostają więc dwie możliwości:

zrzec się mandatów do Rady - wówczas Ministerstwo zmuszone będzie mianować komisarza, który te sprawy będzie załatwiał do chwili zorganizowania nowej Rady / nie wiadomo w jakim składzie/, - albo, w razie ponownego zwrócenia się do jednego z obecnych członków Rady o objęcie tymczasowego przewodnictwa P.R.O.P., podjąć się tego na ograniczony czas - oczywiście mając w tem poparcie opinii Rady.

W tych sprawach konieczne jest więc porozumienie się.- W tym celu prosimy Pana Kolegę o przybycie na prywatne zebranie w sobotę w dniu 7 grudnia b.r. o godzinie 16 popołudniu w Biurze P.R.O.P. w Krakowie, ul.Lubicz 46 II p.

Bylibyśmy wdzięczni, gdyby W.Szanowny Pan Kolega zechciał na to zebranie przybyć. Gdyby to wszakże okazało się zupełnie niemożliwe, dążyćby należało do tego, by z każdego ośrodka uniwersyteckiego zechciał przybyć przynajmniej jeden z członków P.R.O.P., któryby przedtem zapoznał się z opinią reszty miejscowych Kolegów.

Łączymy wyrazy poważania i serdeczne pozdrowienia

M. Siedlecki

/Prof.Dr Michał Siedlecki/

W Krakowie, dnia 30 listopada 1935 r.

J. Smoleński

/Prof.Dr Jerzy Smoleński/

/Gwałbert, Gwałbert S.

.....
Wielce Szanownemu Panu

Prof.Drowi Janowi Gwałbertowi Pawlikowskiemu

we Lwowie

przesyłamy do wiadomości, i łączymy wyrazy głębokiego szacunku i poważania

/Prof.Dr Michał Siedlecki/

/Prof.Dr Jerzy Smoleński/

12/2/35

22/1135

w Poznaniu dnia 22 listop. 1935

Do JWielmożnego Pana *Prof. Dr. J. Gw. Pawlikowskiego*
Członka Państwowej Rady Ochrony Przyrody
we *Lwowie,*

Członkowie P.R.O.P., którzy w dniu 13.VIII.b.r. złożyli swe mandaty do dyspozycji Pana Ministra W.R. i O.P., otrzymali pisma z daty 15 b.m., wyrażające im uznanie za dotychczasową działalność z oznajmieniem, że rezygnacja ich obecnie nie może być przyjęta. Tylko przewodniczący Rady prof. Szafer nie otrzymał żadnej odpowiedzi i w dniu 19 b.m. przestał być delegatem Ministra, przewodniczącym, a nawet członkiem P.R.O.P.

Ponieważ tak na zjeździe w Zakopanem, jak w wystosowanym wówczas piśmie do p. Ministra wyraziliśmy naszą pełną solidarność z dotychczasowym przewodniczącym, przeto obecne pominięcie go i wykluczenie z grona członków, wymaga zajęcia wspólnego stanowiska ze strony pozostałych członków Rady.

Za jedynie logiczną konsekwencją obecnej sytuacji uważamy oświadczenie p. Ministrowi gotowości naszej współpracy, o ile jednak także prof. Szafer otrzyma analogiczne pismo, utrzymujące go na stanowisku choćby członka P.R.O.P. do końca jej kadencji, t.j. najprawdopodobniej do końca grudnia b.r., kiedy ma wyjść rozporządzenie wykonawcze do ustawy ^{o ochronie} przyrody i być powołaną nowa P.R.O.P.

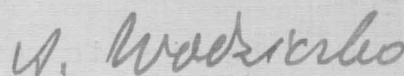
Z powodu nagłości sprawy, pozwalamy sobie zaprosić JW Pana na zjazd członków P.R.O.P., (którzy podpisali rezygnację z 13.VIII.b.r. i otrzymali następnie pisma od p. Ministra), do Warszawy /na koszt własny/ w piątek 29.XI.b.r. godz. 9.30 rano w Zakładzie ~~Botaniki~~ Systematyki Roślin Prof. B. Hryniewieckiego, Al. Ujazdowskie 6/8, gdzie omówimy szczegóły wspólnej akcji i stanowisko nasze, przedstawimy ew. na audjencji p. Ministrowi.

gdyby JW Pan Kolega nie mógł przybyć do Warszawy, (co uważamy jednak za konieczne), to prosimy o odpowiedź pod adresem Prof. B. Hryniewieckiego, czy

JW Pan przyłącza się do naszego stanowiska i upoważnia obecnych w Warszawie do zakomunikowania p. Ministrowi, że nie może cofnąć zgłoszonej rezygnacji, o ile dotychczasowy przewodniczący Rady nie zostanie potraktowany podobnie, jak reszta członków Rady.

Łączymy wyrazy poważania i koleżeńskie pozdrowienia

/-/ J. Grochmalicki

/-/ A. Wodziczko

26/11/35

Prof. D. Chyliński
w Warszawie,Kopia

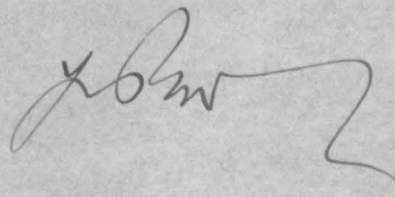
Szanowny Panie Profesorze!

Otrzymałem z Poznania zaproszenie na zjazd byłych członków P.R.O.P. do Warszawy. Na zjazd przyjechać nie mogę i jest to też zbyt kosztowne, gdyż zdecydowałem się w żadnym wypadku mandatu do Rady nie przyjmować. W tym sensie wystosowałem pismo do p.kierownika ministerstwa WR. i OP. które to w kopii załączam do wiadomości PP. Kolegów.

Sprawa nad którą Panowie macie radzić wydaje mi się nie słuszna, ale przypuszczam, że nie natrafi na trudności. Mam wrażenie, że ^{nie} zaproszenie Prof. Szafera do Rady spowodowane było poprostu nieorientowaniem się Prof. Chylińskiego w tych sprawach; zapewne nie pomyślał, że prof. Szafer jest również członkiem Rady. Na ten brak orientacji wskazuje okoliczność, że listy do członków Rady były ekspresowe, tak jakby również dnia 19 b.m. dla nich kończył się termin wypowiedzenia. Nie rozróżniono więc widocznie stanowiska służbowego od stanowiska członków Rady.

Życzę Zjazdowi powodzenia i będę bardzo rad jeśli uda się złożyć nową Radę i znaleźć dla niej odpowiedniego kierownika.

Łączę uścisk dłoni i wyrazy wysokiego szacunku

DELEGAT MINISTRA
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
DO SPRAW OCHRONY PRZYRODY
KRAKÓW, LUBICZ 46
TEL. 10028

KRAKÓW, DN. 19.XI. 5 R.

L. DZ. 3562/35

W SPRAWIE:

Do

Wielce Szanownego Pana

Prof. Dra Jana Gwalberta Pawlikowskiego
Członka Państwowej Rady Ochrony Przyrody

ve

Lwowie.

Donoszę uprzejmie, że w dniu dzisiejszym przestałem
pełnić funkcje Przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Przyrody,
oraz Delegata Ministra W.R. i O.P. do spraw ochrony przyrody.
Za łaskawą, zawsze chętną współpracę i koleżeńską życzliwość, okazy-
waną mi stale, pozwalam sobie złożyć JW Panu serdeczne podziękowanie.

Siedziba Biura Państwowej Rady Ochrony Przyrody pozostanie
w Krakowie zapewne do 1 stycznia 1936, poczem Biuro przeniesione
zostanie do Warszawy.

Zaznaczam wkońcu, że Pan Minister W.R. i O.P. nie nadesłał
mi ^{dobyliście} żadnego pisma w związku ze złożeniem przezemnie do Jego dyspo-
zycji mandatu członka Rady, dokonaniem wspólnie z innymi członkami
P.R.O.P., co oznacza, że nie jestem już także członkiem tej
instytucji.

Łączę wyrazy prawdziwego szacunku i poważania

/Prof. Dr Władysław Szafer/

19/11 35

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH I OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

WARSZAWA,

DN. 15 listopada 1935 r.

№ IV NS 8548/35.

140
15/11 35
Do Pana Profesora

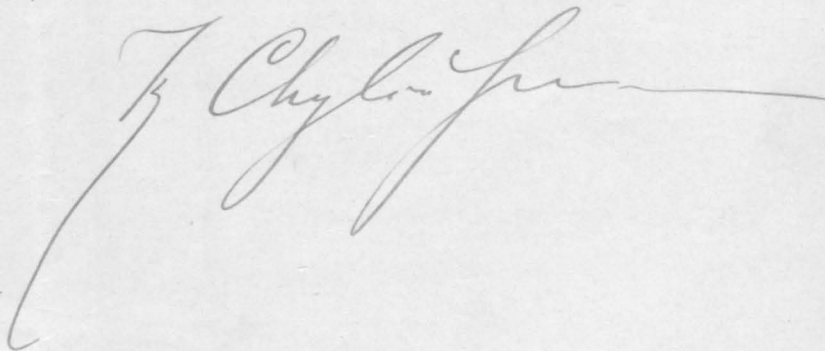
Dra Jana Gwalberta Pawlikowskiego

L w ó w

ul. 3 Maja 5.

Pozostając z całkowitem uznaniem dla wieloletniej bezinte-
resownej pracy Pana Profesora w Państwowej Radzie Ochrony Przy-
rody, zawiadamiam uprzejmie, iż obecnie nie mogę przyjąć zgło-
szonej przez Pana Profesora rezygnacji z mandatu członka Rady
i proszę o zatrzymanie nadal tej godności.

KIEROWNIK MINISTERSTWA

Dr. Jan Melanec
Prof. K. Chybiński
Kierownik Katedry Historii
i Archeologii Politechniki
141

Podpis

Przewodniczący Rady Ochrony Zabytków

Składając podziękowanie za uprzejme słowa i propozycję zatrzymania mandatu członka PZOZP. - zawarte w piśmie JWPana z dnia 15/XI b.r. muszę jednak równocześnie oświadczyć iż z propozycji tej skorzystać nie mogę. Zmuszają mnie do tego doświadczenia dotychczasowe. Wiem iż związane one są z koniunkturami oszczędności. Ale jeśli stosunki są tego rodzaju, że nie można polegać ani na statystyce moralnie racjonalnych rozważań, ani nawet na ustawach, (osoby przecież zmiennają się zawsze), to wszelka praca jest beznadziejnie niepewna, buduje się na trzęsawisku.

Z woli, aprobatą a nawet zadowolaniem władz państwowych głosiło się urbi et orbi ideję parku narodowego tatrzańskiego. Na zjazdach międzynarodowych otrzymywano się urwanie, stawiano Polskę za wzór do naśladowania w tej dziedzinie. Polska rajmowa. Ta stanowisko naczelne i kierownicze w A-socjacji turystycznych towarzystw słowiańskich z jej inicjatywą powstawały w krajach sto-

niańskich organizacje ochronne. W stosunkach z Czechosłowacją, gdzie idea ochrony świątyni - kata na dużej trudności, Polska pełniła misję propagatorską i na nią powoływały się, w jej przykładowie znajdowały oparcie tamtejsze czynniki ochroniarzkie. Obecnie, jakimś czołem możemy występować przeciw haniebnemu projektowi kolejki na Łounice? Bo biec to naraziłobyśmy się na wysmianie, na szerszej arenie międzynarodowej, na międzynarodowych zjazdach, gdzie zajmowałibyśmy jedno z wielu czołowych, dziś stanowisko nasze zostało bezpowrotnie stracone. Opatkoma będzie rola delegata na przyszły międzynarodowy zjazd, gdy będzie musiał milczeć, albo wycofywać się z dawniej przyjętego stanowiska argumentami nie wytrzymującymi krytyki. - A przypomnieć takie należy że to stanowisko miało za sobą uchwały Akademii polskiej i czechosłowackiej, ^{dużej} ~~większej~~ ^{większej} ~~większej~~ społecznych najbardziej kompetentnych, Towarzystwa tatrzańskie, Towar. krajoznawczego, Towar. film. Kopalnia, Ligi ochrony przyrody i w. i. Te wszystkie głosy zlekceważono, postanowiono powad

V pryncyp

szkolenie pryncypu, skądinąd
propagowania, i tak
nawet - rasace

wszystkie przedsięwzięcia
propagowane z takim
należnym rezultatem!

Tudzież organizacje
takie i organizacje

V pryncyp

Vponijajac ju' fakt ze Rada
Orki. pogr. nie byla male
pytana o zdanie

nimi, z trudnych do pojecia wrzedeń,
zachcenia tych czy innych jednostek do-
puszczajac nawet do lekcewazenia przez te
jednostki ustaw, gdyz budowa kolejki na
Kasprowy rozpoczeto bez koncesji a rozpisa-
nie terminu do zgłaszania rozstrzeżeni nastę-
piło gdy budowa byla ju' w pełnym toku!

W takich warunkach ręce opad-
nie dla jakiegokolwiek pracy społecznej opa-
deje.

Jesli koledzcy moi z b. Rady Ochrony
Przyrody zechca podjac nadal ten ton sy-
zyfowy, rozbroicie im beda ich optymizmem.
Ja nie jestem w stanie go podzielic. I nie
tylko o kolejke na Kasprowy tu chodzi.
Chodzi o metode. Ciezko zdobywane i w
znacznej mierze zdobyte w spoleczestwie
wzruwanie dla idei ochrony przyrody, prowa-
ga Rady O. P. i jej kierownika zostaly pod-
kopane. W dodatku ubywa Radzie kierow-
nik dotychczasowy, prof. Grafer, którego
osoba skupiala w sobie nieswykłe kwali-
fikacje naukowe i moralne i którego za-
stapic bedaj sie nie da, tembardziej ze trud-
no bedzie znalezc ukwalifikowanego czlo-

29/11 35 142

W Krakowie, dnia 29 listopada, 1935.

Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Uprzejmie dziękuję za list z dnia 27 bm. oraz za łaskawe nadesłanie mi kopji listu Pana Profesora do p. Wiceministra. Sądzę, że znalazł Pan Profesor najwłaściwszą drogę protestu.

Co się tyczy listu otwartego, o którym mówiliśmy tutaj w Krakowie, to wydaje mi się, że ogłoszenie go drukiem mogłoby mieć i dziś jeszcze pewne znaczenie, zwłaszcza ^{dl} członków P.T.T., którzy wobec ^{chwiny} polityki Prezydium Towarzystwa nie wiedzą właściwie czego się mają trzymać. Być może, że wystarczyłaby krótka notatka rozesłana prasie n.p. przez Prof. Wierdaka, któraby zawiadamiła społeczeństwo o stanowczem zrzeczeniu się Pana Profesora stanowiska w Radzie, oraz o mojem definitywnem ustąpieniu. Zjazd delegatów Ligi Ochrony Przyrody ma odbyć się 15 grudnia w Warszawie, przeto do brzeby było wiadomość tę podać do prasy przedtem.

Serdecznie dziękuję za łaskawe zaproszenie mnie do Lwowa; o ile tam przyjadę, skorzystam z pewnością z tak bardzo miłego dla mnie zaproszenia, jednakże obecnie, ani w najbliższych chyba tygodniach nie wyjadę z Krakowa, gdyż ograniczyć muszę wyjazdy do minimum z powodu katastrofalnego obniżenia się moich poborów z dniem 1 grudnia b.r.

Proszę przyjąć, Wielce Szanowny Panie Profesorze, wyrazy najgłębszego szacunku i poważania, oraz serdeczne pozdrowienia z jakimi pozostaję

W. Hafert

P.S. Dotychczas od Ministra Oświaty nie otrzymałem żadnego pisma.

DELEGAT MINISTRA
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
DO SPRAW OCHRONY PRZYRODY
KRAKÓW, LUBICZ 46
TEL. 10028

KRAKÓW, DN. 9.XI. 1935 R.

L. DZ. 3427/35

W SPRAWIE: przejęcie agend
Biura Delegata Min. W.R. i O.P.
do spraw ochrony przyrody.

Do
Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Wydział Nauki
w Warszawie.

Nawiązując do pisma mojego z dnia 19 sierpnia b.r. L.dz. 2516/35, w którym - powołując się na umowę zawartą przez Ministerstwo ze mną / z dnia 11 stycznia 1932/ - zgłosiłem rezygnację z godności przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Przyrody, oraz ze stanowiska delegata Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do Spraw Ochrony Przyrody, pozwalam sobie przypomnieć Ministerstwu, iż termin, w którym automatycznie przestaję pełnić powyższe funkcje, upływa dnia 19 listopada b.r.

Wobec tego, iż oddanie wszystkich agend Biura wymagać będzie dłuższego czasu, proszę uprzejmie Ministerstwo o żaskawę doniesienie mi, w jakim czasie i komu mam przekazać urządowanie. Przewiduję, iż czynności te zabiorą sporo czasu, zwłaszcza wobec tego, iż podczas ich spełniania nie będę mógł zaniedbać moich zawodowych obowiązków. Wobrożeń sobie, iż należałoby pracę tę rozłożyć w następujący sposób:

- 1/ w pierwszym dniu oddanie rachunków i kasy.
- 2/ w następnych trzech do pięciu dni^{ach} oddanie inventarza.
- 3/ w następnych dwóch dniach przekazanie i omówienie bieżących spraw, będących w toku, celem zapewnienia ciągłości prac Biura.

./

9/11 35

(Oapis) 143

4/ wreszcie w ostatnim dniu omówienie stanu wydawnictw i oddanie teki redakcyjnej XV-go rocznika "Ochrony Przyrody", którego druk już się rozpoczął.

Ze względu na to, iż poczynając od dnia 19 listopada b.r. nie będę mógł wysyłać z moim podpisem żadnych aktów, proszę uprzejmie o zawiadomienie mnie, kto akta te będzie podpisywał, ó ile przedłużający się proceder oddawania Biura przeciąga się poza termin 19 bież. miesiąca.

Pozwalam sobie w końcu zauważyć, że w obecnej sytuacji, jaka wytworzyła się w związku z budową w Tatrach kolejki linowej, nie byłbym w możności przyjęcia jakiegokolwiek prowizorjum w urzędowaniu po dniu 19 listopada b.r., a gdyby takie/było konieczne, proszę o powierzenie go któremukolwiek innemu członkowi Państwowej Rady Ochrony Przyrody, zamieszkałemu w Krakowie.

Delegat Ministra Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicz-
nego do spraw ochrony przyrody

/Prof. Dr Władysław Szafer/

L. 3427/35

W Krakowie, dnia 9 listopada, 1935

Wielce Szanownemu Panu

Prof. Drowi Janowi Gwałbertowi Pawlikowskiemu
jako członkowi Państwowej Rady Ochrony Przyrody

we

Lwowie

przesyłam do wiadomości.

Delegat Ministra Wyznań
Religijnych i Oświecenia Publicz-
nego do spraw ochrony przyrody

W. Szafer
/Prof. Dr Władysław Szafer/

/Odpis./

~~Handwritten signature~~

Dziennik Ustaw R.P. n. 77, poz. 776.

Rozporządzenie Prezydenta R.P. z dnia 24 września 1934 r.

Prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym.

Art. 50.

Czasowe zajęcie nieruchomości może być dokonane tylko wówczas, gdy zamierzony z niej użytek nie może spowodować trwałej zmiany gospodarczego przeznaczenia zajętego przedmiotu, lub gdy z nieruchomości ma być wywłaszczony materiał do budowy urządzeń na cele obrony Państwa, dróg lądowych i wodnych oraz kolei.

Art. 52.

§.1. W przypadkach siły wyższej lub nagłej potrzeby powiatowa władza administracji ogólnej może nakazać czasowe zajęcie cudzej nieruchomości.

§.2. Gdyby potrzeba okazała się tak dalece pilna, że nie byłoby możliwości zawiadomienia powiatowej władzy administracji ogólnej, przełożony gminy lub właściwy komendant policji władny jest wydać odpowiednie zarządzenie pod warunkiem niezwłocznego zawiadomienia właściwej powiatowej władzy administracji ogólnej celem wydania nakazu czasowego zajęcia w myśl paragrafu poprzedzającego.

GR06

27/9/35

145
3/8 35

KRAKÓW, DN. 3.VIII. 1935 R.

L. DZ. 2415/35

W SPRAWIE: posiedzenie Wydziału
P.R.O.P.

Z a p r o s z e n i e

na 75-te posiedzenie Wydziału Państwowej Rady Ochrony Przyrody
w składzie rozszerzonym, które odbędzie się w Zakopanem w Muzeum
Tatrzańskim /ul.Krupówki/, we wtorek dnia 13-go sierpnia 1935 r.
o godzinie 3-ciej popołudniu.

Na porządku dziennym:

1. Sprawozdanie Przewodniczącego z działalności Państwowej Rady
Ochrony Przyrody w czasie od dnia 31 marca do 13-go sierpnia
b.r.
2. Sprawy Parku Narodowego w Tatrach.
3. Sprawy wydawnicze.

Przewodniczący Państwowej Rady
Ochrony Przyrody

Władysław Szafer

/Prof.Dr Władysław Szafer/

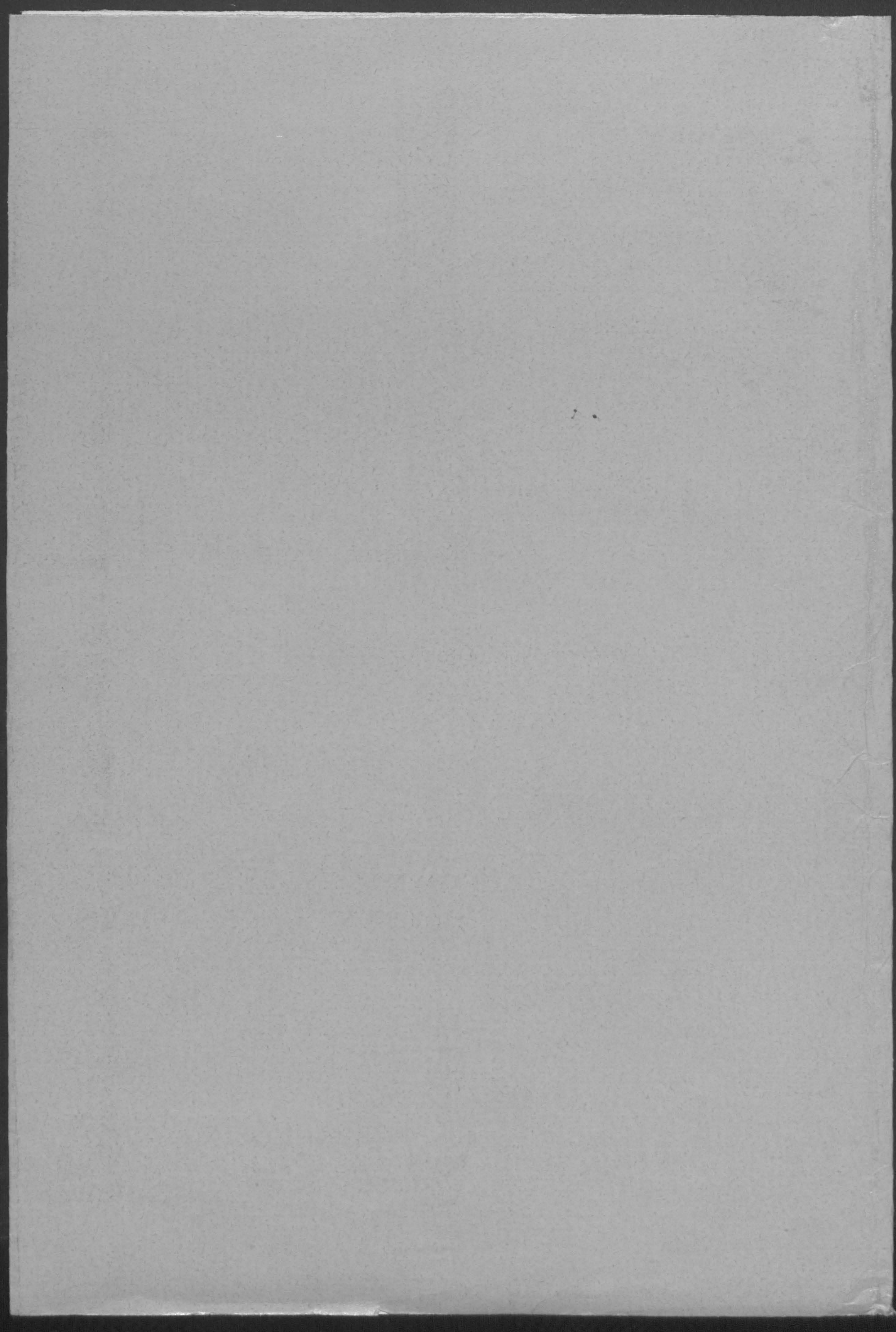
P.S.

Koszty podróży zostaną zwrócone po przedłożeniu rachunków
Ministerstwu W.R. i O.P.

Uwaga poufna:

W punkcie 2-gim mieści się rezygnacja Przewodniczącego.

J.Wielmożny Pan
Prof.Dr Jan Gwalbert Pawlikowski
we Lwowie.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.